

Σαράρος Ι. Ευζαγκέας.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΙ ΔΑΤΙΝΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ ΚΑΙ ΠΟΙΗΤΩΝ
ΜΙΧΑΗΛ Ι. ΣΑΛΙΒΕΡΟΥ

ΛΟΓΟΙ
ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

KATA THN EKDOZIN
GUILIELMI DINDORFII

ΤΟΜΟΣ Α'. — ΜΕΡΟΣ Α'.

ΠΕΡΙΕΧΩΝ

ΤΟΥΣ ΤΡΕΙΣ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΥΣ, ΤΟΥΣ ΤΕΣΣΑΡΑΣ ΦΙΛΙΠΠΙΚΟΥΣ,
ΤΟΝ ΠΕΡΙ ΒΙΡΗΝΗΣ, ΤΟΝ ΠΕΡΙ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ, ΤΟΝ ΠΕΡΙ
ΤΩΝ ΕΝ ΧΕΡΣΟΝΗΣΩ ΚΛΠ.

Ἐνεκρίθη διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 27967 ἀποφάσεως τοῦ
Ὑπουργ. τῆς Παιδείας τῆς 6 Οκτωβρίου 1917
(Βιβλιόσημον λεπτὰ 45.)
Τιμὴ μετὰ βιβλιοσήμου δραχ. 2.20.

"Εκδοσις Α'.

ΕΝ ΔΩΗΝΔΙΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΜΙΧΑΗΛ Ι. ΣΑΛΙΒΕΡΟΥ
12 — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — 12

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΙ ΛΑΤΙΝΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ ΚΑΙ ΠΟΙΗΤΩΝ
ΜΙΧΑΗΛ Ι. ΣΑΛΙΒΕΡΟΥ

ΛΟΓΟΙ
ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ

KATA THN EKDOZIN
GUILIELMI DINDORFI

ΤΟΜΟΣ Α' — ΜΕΡΟΣ Α'.

ΠΕΡΙΕΧΩΝ

ΤΟΥΣ ΤΡΕΙΣ ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΥΣ, ΤΟΥΣ ΤΕΣΣΑΡΑΣ ΦΙΛΙΠΠΙΚΟΥΣ,
ΤΟΝ ΠΕΡΙ ΕΙΡΗΝΗΣ, ΤΟΝ ΠΕΡΙ ΔΛΟΝΗΣΟΥ, ΤΟΝ ΠΕΡΙ
ΤΩΝ ΕΝ ΧΕΡΣΟΝΗΣ ΚΛΠ.

Ἐνεκδίθη διὰ τῆς ὑπὸ ἀριθ. 27967 ἀποφάσεως τοῦ
Ὑπουργ. τῆς Παιδείας τῆς 6 Ὁκτωβρίου 1917
(Βιβλιόσημου λεπτὰ 45.)
Τιμὴ μετὰ βιβλιοσήμου δραχ. 2.20.

"Εκδοσις Α'.

ΕΝ ΔΩΗΝΑΙΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΜΙΧΑΗΛ Ι. ΣΑΛΙΒΕΡΟΥ
12 — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ — 12

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

ΤΩΝ ΛΟΓΩΝ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ.

— · · —

‘Επειδή, κράτιστ’ ἀνθυπάτων Μόντιε, κατὰ τὸν ‘Ομηρικὸν Ἀστεροπαιὸν περιδέξιος τὰ εἰς λόγους ὅν, πρωτεύεις μὲν ἐν τῇ ‘Ρωμαίων φωνῇ καὶ τῆς παρ’ ἔκεινοις παιδείας δημολογουμένως τὸ πρεσβεῖον ἀνήρησαι, ἀμελεῖς δ’ οὐδὲ τῆς (Reisk.) ‘Ἐλληνικῆς, ἄτε καὶ ἐν αὐτῇ διὰ τὸ τῆς φύσεως μέγεθος ὑπερέχειν δυνάμενος, ἀλλὰ περὶ τε τοὺς ἄλλους διατρίβεις καὶ περὶ τὸν τελεώτατον τῶν ‘Ἐλληνικῶν ἁγιόρων, τὸν Δημοσθένην, καὶ δὴ καὶ ἡμᾶς ἐβούληθης τὰς ὑποθέσεις τῶν τούτου λόγων ἀναγράψασθαι σοι· δεχόμεθα μὲν ἀσμενοὶ τὸ πρόσταγμα, ἵσμεν γὰρ ὅτι πλείω τὴν τιμὴν ἢ πόνον ἔχει, ἀργόμεθα δὲ τοῦ συντάγματος ἀπὸ τοῦ βίου τοῦ ἁγίτορος, οὐχ ὅλον αὐτὸν διεξιόντες, περιττὸν γὰρ τοῦτο, ἀλλὰ τοσούτων μνημονεύοντες, δσα δοκεῖ καὶ πρὸς κατάληψιν ἀκριβεστέραν τῶν λόγων συντελεῖν.

Δημοσθένει τοίνυν τῷ ὁγήτορι πατήρῳ ἦν Δημοσθένης, ἀνεπίληπτος τῷ γένει δοκῶν, ὡς καὶ Αἰσχίνης ἔχθρὸς ὃν μαρτυρεῖ· εἴρηται γοῦν οὕτως αὐτοῖς ἔήμασι „τούτῳ πατήρῳ μὲν ἦν Δημοσθένης ὁ Παιανιεύς, ἀνὴρ ἐλεύθερος· οὐ γάρ δεῖ ψεύδεσθαι“ ἐργαστήριον δ’ οἰκετῶν μαχαιροποιῶν κεκτημένος, ἐντεῦθεν τὴν τοῦ μαχαιροποιοῦ κλῆσιν ἔλαβε. τὸ μέντοι μητρῷον γένος τοῦ ἁγίτορος οὐκ ἦν, ὡς φασι, καθαρῶς Ἀττικόν, Γύλωνος τοῦ πάππου τοῦ Δημοσθένους φυγόντος μὲν ἐξ Ἀθηνῶν ἐπὶ προδοσίας ἐγκλήματι, οἰκήσαντος

ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ Α.

4

δὲ περὶ τὸν Πόντον, κάκει γυναικῶν ἀγαγομένου Σκύθιν τὸ γένος, ἐξ ἣς ἦν τοῦ Δημιοσθένους ἡ μήτηρ Κλεοβούλη. εἰς τοῦτο γοῦν ὅλοι τε λελοιδορήκασι καὶ Αἰσχίνης, εἰπὼν ὡς ἢ δορί εἶη Σκύθης, βάρβαρος ἔλληνίζων τῇ φωνῇ περὶ μὲν οὖν τοῦ γένους αὐτοῦ τοσαῦτ’ εἰρήσθω ὁρφανὸς δὲ καταλειφθεὶς ὑπὸ τοῦ πατρὸς κοιμᾶντο νέος, ἥν μέν, ὡς φασιν, ἀσθενῆς τῷ σώματι καὶ νοσώδης, ὥστε μηδὲ εἰς παλαιότεραν φοιτήσαι, καθάπερ πάντες οἱ τῶν Ἀθηναίων παιδες εἰώθεσαν. ὅντεν καὶ ἀνδρωθεὶς ὑπὸ τῶν ἔχθρων εἰς μαλακίαν ἔσκοττετο καὶ Βάταλος ἐπωνυμίαν ἔσχεν ιστόρηται γάρ τινα Βάταλον Ἐφέσιον αὐλήτῃ γενέσθαι, ὃς πρῶτος ὑποδήμασι γυναικείοις ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἐχρήσατο καὶ μέλεσι κατεαγόσι, καὶ ὅλως τὴν τέχνην ἐμάλλυαξεν ἀπὸ τούτου δὲ τοὺς ἐκλύτους καὶ ἀνάνδρους Βατάλους ἐκάλουν.

4 Λέγεται δὲ τὸν Δημιοσθένην τὴν πολλὴν καὶ σφόδραν ἐπὶ λόγους ὁρμὴν ἐντεῦθεν σχεῖν. Καλλίστρατος ἦν Ἀθηναῖος ὁρμητῷ ἔνδοξος· οὗτος ἔμελλε δημοσίαν τινὰ δίκην ἀγωνίζεσθαι, φασίν, οἷμαι, τὴν περὶ Ωρωποῦ. ὁ τοίνυν Δημιοσθένης παῖς ὃν ἐδεῖτο τοῦ ἐφεστῶτος οἰκέτου συγγροῦσαι παραβαλεῖν αὐτῷ τῇ δίκῃ· καὶ δὲ ἐπέτρεψεν. ἀκούσας δὲ οὗτος διετέθη, ὡστ’ ἀπ’ ἐκείνης τῆς ὡρας πάντα σάρεργα πρὸς τοὺς λόγους θέσθαι. διδασκάλῳ δὲ χοησάμενος Ἰσαίῳ, μάλα δεινῷ ὁρμητῷ, εἰς ἄνδρας ἐγγραφεὶς εὐθὺς ἀγῶνα κατὰ τῶν ἐπιτρόπων ἐνεστήσατο, κακῶς διφορηκότων τὴν οὐσίαν αὐτοῦ. καὶ εἶλε μὲν αὐτούς, οὐ μὴν ἡδυνήθη πάντ’ ἀπόλαβεν ὅσ’ ἀπολωλέκει. τοὺς δὲ λόγους τοὺς ἐπιτροπικοὺς εἰσὶν οἱ φασιν Ἰσαίου καὶ οὐ Δημιοσθένους εἴναι, διὰ τὴν ἡλικίαν τοῦ ὁρμητοῦ ἀπιστοῦντες, ὀκτωκαίδεκα γάρ ἐτῶν ἦν, ὅτε πρὸς τούτους ἡγωνίζετο, καὶ ὅτι δοκοῦσιν οἱ λόγοι τὸ τοῦ Ἰσαίου πως ἐπιφαίνειν εἰδος. ἔτεροι δὲ νομίζουσι συντετάχθαι μὲν ὑπὸ Δημιοσθένους, διωρθῶσθαι δὲ τοῦ Ἰσαίου. οὐδὲν δὲ θαυμαστόν, εἰ δὲ Δημιοσθένης ἡδύνατο μὲν κάπ’ ἐκείνης τῆς ἡλικίας συγγράφειν τοιούτους λόγους, ἡ γάρ ὑστερον ὑπεροχὴ καὶ τοῦτο πιστοῦται, ἀπόδει νωρᾶς ἔτι τῆς ἀσκήσεως τῆς ὑπὸ τῷ διδασκάλῳ τὸν ἐκείνους χαρακτῆρα πολλαχῆ μειμύηται. μετὰ μέντοι τούτους τοὺς ἀγῶνας βραχὺ τῇ ἡλικίᾳ προελθών σοφιστεύειν ἐνεχείρησεν;

εἰτ' ἀπαλλαγεῖς τούτου συνηγόρησεν ἐν δικαστηρίῳ. τούτοις δ' ὡσπερ γνωμασίοις χρησάμενος, ἐπὶ τὸ δημαγωγεῖν καὶ τὰ τῆς πόλεως πράττειν ἤλθεν.

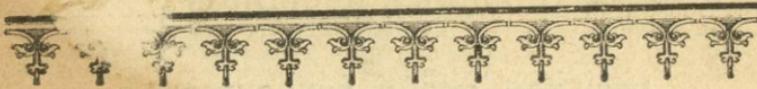
- 6 *Ετι κάκεινων μνημονευτέον, ὅτι τραυλὸς μὲν ἦν τὴν γλῶτταν ἐκ φύσεως, τὸ δὲ πνεῦμ' ἀτονώτερος· ἐξ δν ἀμφοτέρων συνέβαινε φαυλοτάτην αὐτὸν τὴν ὑπόκρισιν παρεχόμενον, οὐκ εὔδοκιμεῖν τὸ κατ' ἀρχὰς ἐπὶ τοῖς λόγοις. διὸ καὶ πρὸς τὸν ἔρωτήσαντα «τί ἐστι δητορική», ἀπεκρίναθ' ὅτι ὑπόκρισις, δυσχεραίνων ὅτι διὰ ταύτην τῶν χειρόνων ἥττων ἐφαίνετο. ἀλλὰ καὶ ταῦτα μελέτῃ κατώρθωσε καὶ ὅσ' ἄλλ' αὐτῷ πρὸς δημαγωγίαν ὑπῆν ἐλαττώματα. καὶ γάρ δειλὸς ἦν τὸ πρῶτον πρὸς τοὺς τοῦ δήμου θορύβους καὶ εὐκατάπληκτος, ὡστ' εὐθὺς ἔξιστασθαι. διὰ δὲ τοῦτο φασιν αὐτὸν ἄνεμον ὁγδαῖον τηροῦντα καὶ κινουμένην σφοδρῶς τὴν θάλατταν παρὰ τοὺς αἰγαιαλούς βαδίζοντα λέγειν, καὶ τῷ τῆς θαλαττῆς ἥχῳ συνεθίζεσθαι φέρειν τὰς τοῦ δήμου καταβούς.
- 7 μνημονεύονται δ' αὐτοῦ καὶ οἰκήσεις κατάγειοι καὶ ἔνδρήσεις ἀπερεῖς, ἵνα δι' αἰσχύνην μὴ προῖοι τοῦ τῆς οἰκίας δωματίου, καὶ ὡς οὐδὲ τὰς νύκτας ἐκάθευδεν, ἀλλὰ διεπονεῖτο πρὸς φῶς περὶ λόγους. ὅμεν καὶ Πυθέας σκώπτων ἔφη τοὺς λόγους τοῦ Δημοσθένους λύγνων ἀπόζειν. πρὸς δν ὁ Δημοσθένης ἀστείως ἄμα καὶ πικρῶς «οἴδ' εἶπεν» «ὅτι σε λυτῷ λύγνον καίων». διεβέβλητο γάρ ὡς λωποδυτῶν νύκτῳ δ Πυθέας. καὶ μὴν ὅτι γ' ὕδωρ ἐπετήδενε πίνειν, ἵν' ἐγρηγοροῦσθαι μᾶλλον παρέχηται τὴν διάνοιαν, ἄπασιν δημολόγηται. παρειλήφαμεν δὲ κάκεινο, ὡς καὶ ξίφος ποτ' ἐκ τῆς δροφῆς ἀπήρητησε καὶ ίσταμενος ὑπὸ τοῦτο ἔλεγεν. ἐποίει δὲ τοῦτο δι' αἰτίαν τοιαύτην. ἐν τῷ λέγειν ἀπερπῶς τὸν δῆμον εἰώθει κινεῖν· ὑπερεκρέμασεν οὖν τοῦ δῆμου τὸ ξίφος ἐν χρῷ, καὶ οὕτω τῷ δέει τῆς πληγῆς ἡδυνήθη κατασχεῖν ἐαυτὸν ἐπὶ τοῦ πρέποντος σχήματος.
- 8 *Αναγκαῖον δὲ διηγήσασθαι καὶ ὅπως εἶχε τά τε τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Ἀθηναίων πράγματα, ὅτ' ἐπὶ τὸ δημαγωγεῖν ἤλθε Δημοσθένης. Θηβαῖοι Λακεδαιμονίους ἀρχοντας τῶν Ἑλλήνων καὶ μεγίστην δύναμιν ἔχοντας, ἐν Λεύκτροις τῆς Βοιωτίας μάχη νικήσαντες αὐτοὶ προηλθον εἰς Ισχύν, καὶ μετ' ὀλίγον πρὸς Φωκέας πόλεμον ἔξήνεγκαν. ἥσαν δ'

οἱ Φωκεῖς ἔθνος ὅμιορον τῇ Βοιωτίᾳ, πόλεις ἔχον δύο καὶ τρεῖς εἰκοσιν. οὗτοι καταλαβόντες τὸν τοῦ Πυθίου ναὸν πλησίον ὅντ' ἐσύλησαν ἀνθ' ὅτου καὶ οἱ Θηβαῖοι πόλεμον ἔξηγεν καν πρὸς αὐτούς. ἐπολέμουν δὲ καὶ Ἀθηναῖοι τὸν συμμαχικὸν κληθέντα πόλεμον. Χιοὶ γὰρ καὶ Ρόδιοι καὶ Βυζάντιοι πάλαι ποτ' ὅντες Ἀθηναίων ὑπήκοοι, τότε μετ' ἀλλήλων συστάντες καὶ συμμαχίαν ποιησάμενοι, πρὸς αὐτοὺς ἐπολέμουν. καὶ οὕτω μὲν ἡ Ἑλλὰς εἰς πολλὰ μέρη διῆρητο, Ἀθηναίων πολεμούντων πρὸς τοὺς προειρημένους καὶ Θηβαίων πρὸς Φωκέας καὶ Λακεδαιμονίων πρὸς Πελοποννήσους. κατὰ δὲ τοῦτον τὸν καιρὸν Φίλιππος ὁ Ἀμύντου παῖς εἰς τὴν Μακεδόνων βασιλείαν παρῆλθεν. Ἀμύντᾳ γὰρ τῷ Μακεδονίας βασιλεῖ τρεῖς ἐγένοντο παῖδες ἐξ Εὐρυδίκης τῆς Ἰλλυρίδος, Ἀλέξανδρος, Περδίκκας, Φίλιππος. τούτων ὁ μὲν πρεσβύτατος Ἀλέξανδρος δολοφονηθεὶς ἐτελεύτησεν, ὁ δὲ Περδίκκας πρὸς Ἰλλυριοὺς μαχόμενος Φίλιππος δ' ὁ νεώτατος ἐτύγχανε μὲν ἐν Θήβαις ὅμηρεύων, ὡς δ' ἐπύθετο τὸν Περδίκκου θάνατον, ὑπεξελθὼν λάθρῳ καὶ διέσως εἰς Μακεδονίαν ἀφικόμενος κατέσχε τὴν ἀρχήν. Ἀθηναῖοι δ' ἄρα ἐτερόν τινα, γένους μὲν ὅντα τοῦ βασιλικοῦ, φυγάδα δ' ἐκ Μακεδονίας, ἐπὶ βασιλείαν κατῆγον μετὰ πολλοῦ πλήθους στρατιωτῶν. τούτοις ὁ Φίλιππος ἐπιθέμενος ἐνίκησε μάχῃ καὶ δσους συνέλαβεν αἰχμαλώτους τῶν Ἀθηναίων, ἀφῆκεν ἀνευ λύτρων, οὐ κατ' εὔνοιαν τῆς πόλεως οὐδὲ δι' ἐπιεικειαν τρόπου . . .

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΕΡΩΝ ΤΗΣ ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ

Τῆς ὁμηρικῆς μέρη τρία, ἐπιδεικτικόν, δικαιικόν, συμβουλευτικόν. τοῖν μὲν οὖν δυοῖν ἄκρος ἀγωνιστὴς γέγονε, τοῦ τε δικαιικοῦ καὶ τοῦ συμβουλευτικοῦ ἐπιδεικτικοὺς δ' οὐκ ἔχομεν αὐτοῦ λόγους. τοὺς γὰρ φερομένους οὐ πίστευτέον εἶναι Δημοσθένους, τὸν ἐπιτάφιον καὶ τὸν ἐρωτικόν πολὺ γὰρ τῆς ἐκείνου δυνάμεως ἀπολείπονται. καὶ οὐχ ἡμετέραν γνώμην λέγομεν, ἀλλὰ καὶ Διονυσίῳ τῷ Ἀλικαρνασσεῖ τοῦτο συνδοκεῖ. ὅτι μὲν γὰρ εἴπεν ἐπιτάφιον λόγον Δημοσθένης ὅμιλογηταύ οὐ μὴν τοῦτον εἰκὸς εἶναι τὸν ὑπ' ἐκείνου ὁηθέντα, πάνυ φαύλως καὶ ἀσθενῶς ἔχοντα. τῶν δὲ συμβουλευτικῶν αὐτοῦ λόγων οἱ μὲν αὐτὸ τοῦτ' ἔχουσιν ἐπιγραμμα, συμβουλευτικοί, οἱ δ' οὐδὲν μὲν ἡττόν είσι συμβουλευτικοί, Φιλιππικοί δ' ἐπιγράφονται, ἐξ τοῦ περὶ τῶν τοῦ Φιλίππου πραγμάτων εἰρησθαι τὴν κλῆσιν λαχόντες. καὶ τῶν Φιλιππικῶν ἕκαστος ίδιαν τιν' ἐπιγραφήν ἔχει κατά τὴν τῶν πραγμάτων ἑκάστων ίδιότητα.

I.

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Α.

ΛΙΒΑΝΙΟΥ ΥΠΟΘΕΣΙΣ. "Ολυνθος ἦν πόλις ἐπὶ Θρά-
κης, Ἐλληνικὸν δὲ ταύτῃ τῶν ἐνοικούντων τὸ γένος, ἀπὸ
Χαλκίδος τῆς ἐν Εὐβοίᾳ· ἡ δὲ Χαλκίς Ἀθηναίων ἄποικος.⁷
πολλοὶ δὲ πόλεμοι καὶ ἔνδοξοι τῆς Ὄλυνθου· Ἀθηναίοις
τέ γὰρ ἐπολέμησαν ἀρχουσι τῶν Ἐλλήνων τὸ παλαιὸν καὶ
αὐθις Λακεδαιμονίοις· χρόνῳ τ' εἰς δύναμιν προῆλθε μεγάλην
καὶ τῶν συγγενῶν πόλεων ἐπῆσαν ἦν γὰρ ἐπὶ Θράκης
2 πολύ τι γένος Χαλκιδικόν. Φιλίππῳ δὲ τῷ Μακεδόνων
βασιλεῖ συμμαχίαν οἱ Ὄλυνθιοι ποιησάμενοι, καὶ πολεμοῦν-
τες μετ' αὐτοῦ πρὸς Ἀθηναίους τὸ κατ' ἀρχάς, καὶ τοῦτο
μὲν Ἀνθεμοῦντα παρὰ τοῦ Μακεδόνος εἰληφότες, πόλιν ἀμ-
φισβητήσιμον Μακεδόσι καὶ Ὄλυνθίοις, τοῦτο δὲ Ποτεί-
δαιαν, ἦν Ἀθηναίων ἔχόντων ἐκπολιορκήσας ὁ Φίλιππος
Ὀλυνθίοις παρέδωκεν, ὑστερον ὑποπτεύειν ἥρξαντο τὸν βα-
σιλέα, δρῶντες αὐτοῦ ταχεῖαν καὶ πολλὴν τὴν αὔξησιν, οὐ
πιστὴν δὲ τὴν γνώμην. ἀποδημοῦντα δὲ τηρίσαντες αὐτόν,
πέμψαντες πρέσβεις πρὸς Ἀθηναίους κατελύσαντο τὸν πρὸς
αὐτοὺς πόλεμον, ποιοῦντες τοῦτο παρὰ τὰς συνθήκας τὰς
πρὸς Φίλιππον συνετέθειντο γὰρ καὶ κοινῇ πολεμεῖν πρὸς
3 Ἀθηναίους, κανὸν ἄκλο τι δόξῃ, κοινῇ στείσασθαι. ὁ δὲ Φί-
λιππος πάλαι μὲν προφάσεως ἐπ' αὐτοὺς δεόμενος, τότε δὲ

παντην λαβόν, ως τὰς συνδήκας παραβεβηκόσι καὶ πρὸς τοὺς ἐχθροὺς τοὺς ἑαυτοῦ φιλίαν ἐσπεισμένοις πόλεισιν ἐπήνεγκεν. οἱ δὲ πεπόμφασι πρόσθεις εἰς Ἀθήνας περὶ βοηθείας, οἵς ὁ Δημοσθένης συναγορεύει, βοηθεῖν κελεύων τοῖς Ὀλυνθίοις, καὶ φησι τὴν Ὀλυνθίων σωτηρίαν ἀσφάλειαν εἶναι τῶν Ἀθηναίων σφεζομένων γάρ τῶν Ὀλυνθίων οὐδέποθ' ἥξειν εἰς τὴν Ἀττικὴν Φίλιππον, ἀλλὰ τοῖς Ἀθηναίοις ἔξουσίαν ἔσεσθαι πλεῖν ἐπὶ τὴν Μακεδονίαν κάκει ποιεῖσθαι τὸν πόλεμον εἰ δ' ὑπὸ Φιλίππῳ γένοιθ' ή πόλις αὕτη ἀνεῖσθαι τὴν ἐπὶ τὰς Ἀθήνας ὅδὸν τῷ βασιλεῖ. φησί δ' [οὐδὲ] δύσμιαχον εἶναι τὸν Φιλίππον οὔτως [ώς] ὑπειληπταί, θαρσύνων ἐπ' αὐτὸν τοὺς Ἀθηναίους.

¶ Διείλεκται δὲ καὶ περὶ τῶν δημοσίων χρημάτων, συμβουλεύων αὐτὰ ποιῆσαι στρατιωτικά ἀντὶ θεωρικῶν. καὶ τὸ ἔθος οὐ πρόδηλον ὃν φέρεινθ' οἱ Ἀθηναῖοι, ἀνάγκη σαφηνίσαι. οὐκ ὄντος τὸ παλαιὸν θεάτρου λιθίνου παρ' αὐτοῖς, ἀλλὰ ἔντονα συμπτηγνυμένων ἴσχιών, καὶ πάντων καταλαμβάνειν τόπον σπειδόντων, πληγαὶ τ' ἐγίνοντο καὶ που καὶ τραύματα. τοῦτο κωλῦσαι βουλῆθέντες οἱ προεστῶτες τῶν Ἀθηναίων, ὀντητοὺς ἐποιήσαντο τοὺς τόπους, καὶ ἔκαστον ἔδει διδόναι δύ' ὅβιολούς καὶ καταβαλόντα θέαν ἔχειν. ἵνα δὲ μὴ δοκῶσιν οἱ πέντες λυτεῖσθαι τῷ ἀναλόματι, ἐκ τοῦ δημοσίου λαμβάνειν ἔκαστον ἐτάχθη τοὺς δύ' ὅβιολούς. ἐντεῦθεν μὲν οὖν τὸ ἔθος ἡρξατο, προηλθε δ' εἰς τοῦτο, ὥστ' οὐκ εἰς τοὺς τόπους μόνον ἐλάμβανον, ἀλλ' ἀπλῶς πάντα τὰ δημόσια χρήματα διενέμοντο. ὅθεν καὶ περὶ τὰς στρατείας δικνηροὶ κατέστησαν. πάλαι μὲν γάρ στρατευόμενοι μισθὸν παρὰ τῆς πόλεως ἐλάμβανον, τότε δὲ ἐν ταῖς θεωρίαις καὶ ταῖς ἐορταῖς οἵκοι μένοντες διενέμοντο τὰ χρήματα· οὐκέτ' οὖν ἡμελον ἔξιέναι καὶ κινδυνεύειν, ἀλλὰ καὶ νόμον ἔθεντο περὶ τῶν θεωρικῶν τούτων χρημάτων, θάνατον ἀπειλοῦντα τῷ γράφαντι μετατεθῆναι ταῦτ' εἰς τὴν ἀρχαίαν τάξιν καὶ γενέσθαι στρατιωτικά. διὰ τοῦτο ὁ Δημοσθένης εὐλαβῶς ἀπτεται τῆς περὶ τούτου συμβουλῆς καὶ ὑπερωτήσας ἑαυτὸν ὅτι «σὺ γράφεις ταῦτ' εἶναι στρατιωτικά;» ὑποφέρει ε· «μὰ Δὲ! οὐκ ἔγωγε». τοσαῦτα μὲν περὶ τῶν θεωρικῶν.
¶ Διείλεκται δὲ ὁ ὥγητωρ καὶ περὶ πολιτικῆς δυνάμεως,

ἀξιῶν αὐτοὺς στρατεύεσθαι. καὶ μὴ διὰ ξένων, ὡσπερ εἰώθεσαν, ποιεῖσθαι τὴν βοήθειαν τοῦτο γὰρ αἴτιον εἶναι φησι τοῦ τὰ πράγματα ἀπόλλυσθαι.

Ἄντὶ πολλῶν ἂν ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι χρημάτων ὑμᾶς ἐλέσθαι νομίζω, εἰ φανερὸν γένοιτο τὸ μέλλον συνοίσειν περὶ ὃν νυνὶ σκοπεῖτε. ὅτε τοίνυν τοῦθ' οὗτως ἔχει, προσήκει προθύμως ἐθέλειν ἀκούειν τῶν βουλομένων συμβουλεύειν· οὐ γὰρ μόνον, εἴ τι χρήσιμον ἐσκευμένος ἥκει τις, τοῦτ' ἂν ἀκούσαντες λάβοιτε, ἀλλὰ καὶ τῆς ὑμετέρας τύχης ὑπολαμβάνω πολλὰ τῶν δεόντων ἐκ τοῦ παραχρῆμα ἐνίοις ἐπελθεῖν ἂν εἰπεῖν, ὥστ' ἐξ ἀπάντων ὁφδίαν τὴν τοῦ συμφέροντος ὑμῖν αἴρεστιν γενέσθαι.

2   Οἱ μὲν οὖν παρὸν καιρὸς ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μόνον οὐχὶ λέγει φωνὴν ἀφιείς, ὅτι τῶν πραγμάτων ὑμῖν ἔκείνων αὐτοῖς ἀντιληπτέον ἐστίν, εἴπερ ὑπὲρ σωτηρίας αὐτῶν φροντίζετε· ἡμεῖς δὲ οὐκ οἴδεν ὅντινά μοι δοκοῦμεν ἔχειν τρόπον πρὸς αὐτά. ἐστι δὴ τά γε ἐμοὶ δοκοῦντα, ψηφίσασθαι μὲν ἥδη τὴν βοήθειαν καὶ παρασκευάσασθαι τὴν ταχίστην, ὅπως ἐνθένδε βοηθήσητε καὶ μὴ πάθητε ταῦτὸν ὅπερ καὶ πρότερον, πρεσβείαν δὲ πέμπειν, ἡτις ταῦτα ἐρεῖ καὶ παρέσται τοῖς πράγματα^{1€} σιν· ὡς ἐστι μάλιστα τοῦτο δέος, μὴ πανοῦργος ὃν καὶ δεινὸς ἄνθρωπος πράγμασιν χρῆσθαι, τὰ μὲν εἴκων, ἡνίκαντα τύχη, τὰ δὲ ἀπειλῶν (ἀξιόπιστος δὲ ἂν εἰκότως φαίνοιτο), τὰ δὲ ὑμᾶς διαβάλλων καὶ τὴν ἀπουσίαν τὴν ἡμετέραν, [τρέψηται καὶ] παρασπάσηται τι τῶν 4 δλων πραγμάτων. οὐ μὴν ἀλλὰ ἐπιεικῶς ὁ ἄνδρες

“Αθηναῖοι τοῦθ’ ὁ δυσμαχώτατόν ἐστι τῶν Φιλίππου πραγμάτων, καὶ βέλτιστον ὑμῖν τὸ γὰρ εἶναι πάντων ἐκεῖνον ἐν’ ὅντα κύριον καὶ ὅητῶν κάποδρήτων, καὶ ἄμα στρατηγὸν καὶ δεσπότην καὶ ταμίαν καὶ πανταχοῦ [αὐτὸν] παρεῖναι [τῷ στρατεύματι], πρὸς μὲν τὸ τὰ τοῦ πολεμου ταχὺ καὶ κατὰ καιρὸν πράττεσθαι πολλῷ προέχει, πρὸς δὲ τὰς καταλλαγὰς ἃς ἀν ἐκεῖνος ποιή-
 5 σαιτ̄ ἀσμενος πρὸς Ὀλυνθίους, ἐναντίως ἔχει^τ δῆλον γάρ ἐστι τοῖς Ὀλυνθίοις ὅτι νῦν οὐ περὶ δόξης οὐδὲ^τ ὑπὲρ μέρους χώρας κίνδυνος ἀλλ’ ἀναστάσεως καὶ ἀνδραποδισμοῦ τῆς πατρίδος, καὶ ἵσασιν ἢ τῷ^τ Ἀμφιπολι-
 τῶν ἐποίησε τοὺς παραδόντας αὐτῷ τὴν πόλιν καὶ Πυ-
 δναίων τοὺς ὑποδεξαμένους· καὶ δλως ἀπιστον οἷματ
 ταῖς πολιτείαις ἡ τυραννίς, ἄλλως τε καν δμοδον χώραν
 6 ἔχωσι. ταῦτ’ οὖν ἐγνωκότας ὑμᾶς ὡς ἀνδρες^τ Αθηναῖοι καὶ τάλλοι προσήκει πάντ^τ ἐνθυμουμένους, φημὶ δεῖν ἐθελῆσαι, καὶ παροξυνθῆναι, καὶ τῷ πολέμῳ προσέχειν εἴπερ ποτὲ καὶ νῦν, χρήματ^τ εἰσφέροντας προθυμως, καὶ αὐτοὺς ἐξιόντας, καὶ μηδὲν ἐλλείποντας, οὐδὲ γάρ λόγος οὐδὲ σκῆψις ὑμῖν τοῦ μὴ τὰ δέοντα ποιεῖν
 7 ἐθέλειν ὑπολείπεται. νυνὶ γὰρ ὁ πάντες ἐθρύλουν τέως, Ὀλυνθίους ἐκπολεμῆσαι δεῖν Φιλίππῳ, γέγον^τ αὐτόματον, καὶ ταῦθ’ ὡς ἀν ὑμῖν μάλιστα συμφέροι. εἰ μὲν γὰρ ὑφ^τ ὑμῶν πεισθέντες ἀνείλοντο τὸν πόλεμον, σφαλεροὶ σύμμαχοι καὶ μέχρι του ταῦτ^τ ἀν ἐγνωκότες ἥσαν ἴσως ἐπειδὴ δ’ ἐκ τῶν πρὸς αὐτοὺς ἐγκλημάτων μισοῦσι, βεβαίαν εἰκὸς τὴν ἔχθραν αὐτοὺς
 8 ὑπὲρ ὧν φοβοῦνται καὶ πεπόνθασιν ἔχειν. οὐ δεῖ δὴ τοιοῦτον ὡς ἀνδρες^τ Αθηναῖοι παραπεπτωκότα καιρὸν ἀφεῖναι, οὐδὲ παθεῖν ταῦθ’ ὅπερ ἥδη πολλάκις πρό-
 τερον πεπόνθατε. εἰ γὰρ ὅθ’ ἥκοιμεν Εὐθοεῦσιν βε-

βοηθηκότες καὶ παρῆσαν Ἀμφιπολιτῶν Ιέραξ καὶ Στρατοκλῆς ἐπὶ τουτὶ τὸ βῆμα, κελεύοντες ἡμᾶς πλεῖν καὶ παραλαμβάνειν τὴν πόλιν, τὴν αὐτὴν παρειχόμενθ' ἡμεῖς ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν προθυμίαν ἥνπερ ὑπὲρ τῆς Εὐβοέων σωτηρίας, εἶχετ' ἀν Ἀμφίπολιν τότε καὶ πάντων τῶν μετὰ ταῦτ' ἀν ἥτε ἀπηλλαγμένοι πραγμάτων καὶ πάλιν ἦνίκα Πύδνα Ποτείδαια Μεθώνη Παγασαί, τάλλον, ἵνα μὴ καθ' ἔκαστα λέγων διατρίβω, πολιορκούμενον ἀπηγγέλλετο, εἰ τότε τούτων ἐνὶ τῷ πρώτῳ προθύμως καὶ ὡς προσῆκον ἐβοηθήσαμεν αὐτοῖς, δάρονι καὶ πολὺ ταπεινοτέρῳ νῦν ἀν ἔχοντες τῷ Φιλίππῳ. Καὶ νῦν δὲ τὸ μὲν παρὸν ἀεὶ προϊέμενοι, τὰ δὲ μέλλοντα αὐτόματον οἰόμενοι σχήσειν καλῶς, ηὗξήσαμεν δὲ ἄνδρες Ἀθηναῖοι Φίλιππον ἡμεῖς καὶ κατεστήσαμεν τηλικοῦτον, ἡλίκος οὐδείς πω βασιλεὺς γέγονεν Μακεδονίας. Νῦν δὲ καὶ δός ἡκει τις οὗτος δ τῶν Ὁλυμπίων αὐτόματος τῇ πόλει, δις οὐδενός ἐστιν ἐλάττων τῶν προτέρων ἐκείνων. καὶ ἔμοιγε δοκεῖ τις ἀν ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δίκαιος λογιστῆς τῶν παρὰ τῶν θεῶν ἡμῖν ὑπηργμένων καταστάζει, καίπερ οὐκ ἔχόντων ὡς δεῖ πολλῶν, διμος μεγάλην ἀν ἔχειν αὐτοῖς χάριν εἰκότως· τὸ μὲν γὰρ πόλλον ἀπολωλεκέναι κατὰ τὸν πόλεμον τῆς ἡμετέρας ἀμελείας ἀν τις θείη δικαίως, τὸ δὲ μήτε πάλαι τοῦτο πεπονθέναι πεφηνέναι τέ τιν' ἡμῖν συμμαχίαν τούτων ἀντίρροπον, ἀν βουλώμεθα χρῆσθαι, τῆς παρὸν ἐκείνων εὔνοιας εὐεργέτημον ἀν ἔγωγε θείην. ἀλλοὶ οὖμαι παρόμοιόν ἐστιν καὶ περὶ τῆς τῶν χοημάτων κτήσεως· ἀν μὲν γὰρ δοσοῦ ἀν τις λάβῃ καὶ σφῆση, μεγάλην ἔχει τῇ τύχῃ τὴν χάριν, ἀν δ' ἀναλώσας λάθη, συνανήλωσε [καὶ τὸ μεμνῆσθαι] τὴν χάριν. καὶ περὶ τῶν πραγμάτων οὕτως οἱ μὴ χοησάμενοι τοῖς

καιροῖς ὅρθῶς οὐδ' εἰ συνέβη τι [παρὰ τῶν θεῶν]
χοηστὸν μνημονεύοντι πρὸς γὰρ τὸ τέλευταῖον ἐκβάν
ἔκαστον τῶν πρὶν ὑπαρξάντων κρίνεται. διὸ καὶ
σφόδρα δεῖ τῶν λοιπῶν ὑμᾶς ὡς ἀνδρες Ἀθηναῖοι
φροντίσαι, ἵνα ταῦτ' ἐπανορθωσάμενοι, τὴν ἐπὶ τοῖς
12 πεπραγμένοις ἀδοξίαν ἀποτριψώμεθα. εἰ δὲ προησό-
μεθ' ὡς ἀνδρες Ἀθηναῖοι καὶ τούτους τοὺς ἀνθρώ-
πους, εἴτ' Ὁλυνθον ἐκεῖνος καταστρέψεται, φρασάτω
τις ἔμοι τί τὸ κωλῦον ἔτ' αὐτὸν ἔσται βαδίζειν ὅποι
βούλεται. ἀλλα λογίζεται τις ὑμῶν ὡς ἀνδρες Ἀθη-
ναῖοι καὶ θεωρεῖ τὸν τρόπον, δι' ὃν μέγας γέγονεν,
ἀσθενής ὁν τὸ κατ' ἀρχὰς Φίλιππος; τὸ πρῶτον Ἀμ-
φίπολιν λαβών, μετὰ ταῦτα Πύδναν, πάλιν Ποτείδαιαν,
13 Μεθώνην αὖθις, εἶτα Θετταλίας ἐπέβη μετὰ ταῦτα
Φερὰς Παγασὰς Μαγνησίαν πάνθ' ὃν ἐβούλετ' εὐτρε-
πίσας τρόπον, ὥχετ' εἰς Θράκην· εἴτ' ἐκεῖ τοὺς μὲν
ἐκβαλὼν τοὺς δὲ καταστήσας τῶν βασιλέων ἡσθένησε·
πάλιν ὁράσας οὐκ ἐπὶ τὸ ὄρμυμαῖν ἀπέκλινεν, ἀλλ'
εὐθὺς Ὁλυνθίοις ἐπεχείρησεν. τὰς δ' ἐπ' Ἰλλυριοὺς καὶ
Παίονας αὐτοῦ καὶ πρὸς Ἀρύββαν καὶ ὅποι τις ἀν εἴποι
παραλείπω στρατείας.

14 Τί οὖν, ἀν τις εἴποι, ταῦτα λέγεις ἡμῖν νῦν; ἵνα
γνῶτ' ὡς ἀνδρες Ἀθηναῖοι καὶ αἰσθησθ' ἀμφότερα, καὶ
τὸ προΐεσθαι καθ' ἔκαστον ἀεί τι τῶν πραγμάτων ὡς
ἀλυσιτελές, καὶ τὴν φιλοπραγμοσύνην ἥι χρῆται καὶ
συζῆ Φίλιππος, ὑφ' ἣς οὐκ ἔστιν ὅπως ἀγαπήσας τοῖς
πεπραγμένοις ἡσυχίαν σχήσει. εἰ δ' ὁ μὲν ὡς ἀεί τι
μεῖζον τῶν ὑπαρχόντων δεῖ πράττειν ἐγνωκώς ἔσται,
ἡμεῖς δ' ὡς οὐδενὸς ἀντιληπτέον ἐρωμένως τῶν πρα-
γμάτων, σκοπεῖσθ' εἰς τί ποτ' ἐλπίς ταῦτα τελευτῆσαι.
15 πρὸς θεῶν, τίς οὗτος εὐήθης ὑμῶν, δστις ἀγνοεῖ τὸν

ἐκεῖθεν πόλεμον δεῦρος ἥξοντ⁹, ἐὰν ἀμελήσωμεν; ἀλλὰ μὴν εἰ τοῦτο γενήσεται, δέδοικ¹⁰ ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι μὴ τὸν αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ οἱ δανειζόμενοι ὁρδίως, ἐπὶ τοῖς μεγάλοις [τόκοις], μικρὸν εὐπορήσαντες χρόνον ὑστερον καὶ τῶν ἀρχαίων ἀπέστησαν, οὕτως [καὶ ἡμεῖς, αὖτ¹¹] ἐπὶ πολλῷ φανῶμεν ἐρρᾳθυμηπότες καὶ ἀπαντά πρὸς ἡδονὴν ζητοῦντες, πολλὰ καὶ χαλεπά ὅν τὸ βουλόμεθ¹² ὑστερον εἰς ἀνάγκην ἐλθωμεν ποιεῖν, καὶ κινδυνεύσωμεν περὶ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ.

- 16   Τὸ μὲν οὖν ἐπιτιμᾶν ἵσως φῆσαι τις ἂν ὁρδιον καὶ παντὸς εἶναι, τὸ δὲ ὑπὲρ τῶν παρόντων ὃ τι δεῖ προάπτειν ἀποφαίνεσθαι, τοῦτ¹³ εἶναι συμβούλου. ἐγὼ δὲ οὐκ ἀγνοῶ μὲν ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦθ¹⁴ ὅτι πολλάκις ὑμεῖς οὐ τοὺς αἴτίους, ἀλλὰ τοὺς ὑστάτους περὶ τῶν πραγμάτων εἰπόντας, ἐν δογῇ ποιεῖσθ¹⁵ ἐάν τι μὴ κατὰ γνώμην ἐκβῆ. οὐ μὴν οἷμαι δεῖν τὴν ἴδιαν ἀσφάλειαν σκοποῦντα, ὑποστείλασθαι περὶ ὅν ὑιον συμφέρειν 17 ἥγοῦμαι. φημὶ δὴ διχῇ βοηθητέον εἶναι τοῖς πράγμασιν ὑιον, τῷ τε τὰς πόλεις τοῖς Ὀλυνθίοις σφέσειν, καὶ τοὺς τοῦτο ποιήσοντας στρατιώτας ἐκπέμπειν, καὶ τῷ τὴν ἐκείνου χώραν κακῶς ποιεῖν, καὶ τοιήρεστιν, καὶ στρατιώταις ἑτέροις εἰ δὲ θατέρου τούτων ὀλιγωρήσετε, ὅκνω μὴ μάταιος ἥιον ἦ στρατεία γένηται. εἴτε γὰρ ὑμῶν τὴν ἐκείνου κακῶς ποιούντων, ὑπομείνας τοῦτ¹⁶ Ὀλυνθον παραστήσεται, ὁρδίως ἐπὶ τὴν οἰκείαν ἐλθὼν ἀμυνεῖται. εἴτε βοηθησάντων μόνον ὑμῶν εἰς Ὀλυνθον, ἀκινδύνως δρῶν ἔχοντα τὰ οἶκοι, προσκαθεδεῖται καὶ προσεδρεύσει τοῖς πράγμασι, περιέσται τῷ χρόνῳ τῶν πολιορκουμένων. δεῖ δὴ πολλὴν καὶ διχῇ τὴν βοήθειαν εἶναι.
- 18   19   Καὶ περὶ μὲν τῆς βοήθείας ταῦτα γιγνώσκω περὶ

δὲ χρημάτων πόρου, ἔστιν ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι χρήματ' ὑμῖν, ἔστιν δοῦλοι τῶν ἀλλων [ἀνθρώπων] στρατιωτικά· ταῦτα δοῦλοι οὗτοις ὡς βούλεσθε λαμβάνετε, εἰ μὲν οὖν ταῦτα τοῖς στρατευομένοις ἀποδώσετε, οὐδενὸς ὑμῖν προσδεῖ πόρου, εἰ δὲ μὴ, προσδεῖ, μᾶλλον δοῦλοις ἀπαντος ἐνδεῖ τοῦ πόρου. „τί οὖν ἂν τις εἴποι „σὺ γράφεις; ταῦτα εἶναι στρατιωτικά;“
 20 μὰ Δίου οὐκ ἔγωγε. ἐγὼ μὲν γάρ ήγοῦμαι στρατιώτας δεῖν κατασκευασθῆναι, καὶ εἶναι ταῦτα στρατιωτικά, καὶ μίαν σύνταξιν εἶναι τὴν αὐτὴν τοῦ τε λαμβάνειν καὶ τοῦ ποιεῖν τὰ δέοντα· ὑμεῖς δοῦλοι πως ἀνευ πραγμάτων λαμβάνειν εἰς τὰς ἑορτάς. ἔστι δὴ λοιπὸν, οἷμαι, πάντας εἰσφέρειν, ἀν πολλῶν δέῃ, πολλά, ἀν δλίγων, δλίγα. δεῖ δὲ χρημάτων, καὶ ἀνευ τούτων οὐδὲν ἔστι γενέσθαι τῶν δεόντων. λέγουσιν δὲ καὶ ἄλλους τινὰς ἄλλοι πόρους, ὃν ἔλεσθ' ὅστις ὑμῖν συμφέρειν δοκεῖ· καὶ τέως ἔστι καιρός, ἀντιλάβεσθε τῶν πραγμάτων.
 21 Ἀξιον δοῦλοι ἔνθυμηθῆναι καὶ λογίσασθαι τὰ πράγματα· ἐν φανταστηκεν νῦν τὰ Φιλίππου. οὔτε γάρ, ὡς δοκεῖ καὶ φήσειέ τις ἀν μὴ σκοπῶν ἀκριβῶς, εὐτρεπῶς οὐδοῦ· ὡς ἀν κάλλιστον αὐτῷ τὰ παρόντα ἔχει, οὔτε ἀν ἐξήνεγκε τὸν πόλεμόν ποτε τοῦτον ἐκεῖνος, εἰ πολεμεῖν φίμη δεήσειν αὐτόν, ἀλλούς ὡς ἐπιών ἀπαντα τότε ἥλπιζεν τὰ πράγματα ἀναιρήσεσθαι, καὶ τα διέψευσται. τοῦτο δὴ πρῶτον αὐτὸν ταράττει παρὰ γνώμην γεγονός καὶ πολλὴν ἀθυμίαν αὐτῷ παρέχει, εἴτα τὰ τῶν 22 Θετταλῶν· ταῦτα γάρ δύστα μὲν ἵν δίπου φύσει καὶ ἀεὶ πᾶσιν ἀνθρώποις, κοδιμῆ δοῦλος, ὃσπερ ἡν, καὶ ἔστι νῦν τούτῳ. καὶ γάρ Παγασάς ἀπαιτεῖν αὐτόν εἰσιν ἐψηφισμένοι, καὶ Μαγνησίαν κεκωλύκασι τεκμίζειν.

ἥκουσιν δὲ ἔγωγέ τινων, ὡς οὐδὲ τοὺς λιμένας καὶ τὰς
ἀγορὰς ἔτι δώσοιεν αὐτῷ καρποῦσθαι· τὰ γὰρ κοινὰ
τὰ Θετταλῶν ἀπὸ τούτων δέοι διοικεῖν, οὐ φίλιππον
λαμβάνειν. εἰ δὲ τούτων ἀποστερήσεται τῶν χρη-
μάτων, εἰς στενὸν κομιδῇ τὰ τῆς τροφῆς τοῖς ἔνοις
23 αὐτῷ καταστῆσεται. ἀλλὰ μὴν τόν γε Παιόνια καὶ τὸν
Ιλλυριὸν καὶ ἄπλως τούτους ἀπαντας ἥγεισθαι χρή,
αὐτονόμους ἥδιον ἀν καὶ ἐλευθέρους ἢ δούλους εἶναι
καὶ γὰρ ἀήθεις κατακούειν τινός [εἰσι], καὶ ἀνθρω-
πος ἑβριστής, ὡς φασιν· καὶ μὰ Δί' οὐδὲν ἀπιστον
ἴσως· τὸ γὰρ εὖ πράττειν παρὰ τὴν ἀξίαν ἀφορμὴ τοῦ
κακῶς φρονεῖν τοῖς ἀνοήτοις γίγνεται, διόπερ πολλά-
κις δοκεῖ τὸ φυλάξαι τάγαθὰ τοῦ κτήσασθαι χαλεπώ-
24 τερον εἶναι. δεῖ τοίνυν ὑμᾶς ὃ ἀνδρες Ἀθηναῖοι τὴν
ἀκαριῶν τὴν ἐκείνου καιρὸν ὑμέτερον νομίσαντας, ἐτοι-
μως συνάρασθαι τὰ πράγματα, καὶ πρεσβευομένους
ἔφ' ἂ δεῖ, καὶ στρατευομένους αὐτούς, καὶ παραξύνον-
τας τοὺς ἄλλους ἀπαντας, λογιζομένους, εἰ φίλιππος
λάβοι καθ' ἡμῶν τοιοῦτον καιρὸν καὶ πόλεμος γένοιτο
πρὸς τῇ χώρᾳ, πῶς ἀν αὐτὸν οἵεσθ' ἐτοίμιας ἔφ' ὑμᾶς
ἐλθεῖν; εἰτ' οὐκ ἀλγήνεσθ', εἰ μηδ' ἂ πάθοιτ'. ἀν, εἰ
δύναιτ' ἐκεῖνος, ταῦτα ποιῆσαι καιρὸν ἔχοντες οὐ τολ-
μήσετε;

25   "Ετι τοίνυν ὃ ἀνδρες Ἀθηναῖοι μηδὲ τοῦθ' ὑμᾶς
λανθανέτω, ὅτι νῦν αἵρεσίς ἐστιν ὑμῖν, πότερον ὑμᾶς
ἐκεῖ χρὴ πολεμεῖν ἢ παρ' ὑμῖν ἐκεῖνον. ἐὰν μὲν γὰρ
ἀντέχῃ τὰ τῶν Ὀλυμπίων, ὑμεῖς ἐκεῖ πολεμήσετε καὶ
τὴν ἐκείνου κακῶς ποιήσετε, τὴν ὑπάρχουσαν καὶ τὴν
οἰκείαν ταύτην ἀδεῶς καρπούμενοι· ἀν δὲ ἐκεῖνα φί-
26 λιππος λαβῇ, τίς αὐτὸν κωλύσει δεῦρο βαδίζοντα; Θη-
βαῖοι, μὴ λίσαν πικρὸν εἰπεῖν; καὶ συνεισβαλοῦσιν

[έτοίμως]. ἀλλὰ Φωκεῖς, οἵ τὴν οἰκείαν οὐχ οἱοί τε [ὄντες] φυλάπτειν, ἐν μὴ βοηθήσηθ' ὑμεῖς ἢ ἄλλος τις, ἀλλ' ὃ τῶν οὐχὶ βουλήσειται. τῶν ἀτοπωτάτων μένταν εἴη, εἰ ἂ νῦν ἄνοιαν ὁφλισκάνων ἕκαστος ἔκλαλεῖ, ταῦτα 27 δυνηθεῖς μὴ πρᾶξει. ἀλλὰ μὴν ἥλικα γ' ἔστιν τὰ διάφορο^ρ ἐνθάδ' ἢ κεῖ πολεμεῖν, οὐδὲ λόγου προσδεῖν ἡγοῦμαι. εἰ γὰρ ὑμᾶς δεήσειεν αὐτοὺς τριάκονθ^ρ ἡμέρας ἔξω γενέσθαι, καὶ ὅσ^ρ ἀνάγκη στρατοπέδῳ χρωμένους τῶν ἐκ τῆς χώρας λαμβάνειν, μηδενὸς ὄντος ἐν αὐτῇ πολέμου λέγω, πλείον^ρ ἀν οἷμαι ζημιώθηναι τοὺς γεωργοῦντας ὑμῶν, ἢ ὅσ^ρ εἰς ἀπαντα τὸν πρὸ τοῦ χρόνον δεδαπάνησθε. εἰ δὲ δὴ πόλεμός τις ἥξει, πόσα χρὴ νομίσαι ζημιώσεσθαι; καὶ πρόσεσθ^ρ ἢ ὕβρις καὶ ἔθ^ρ ἢ τῶν πραγμάτων αἰσχύνη, οὐδεμιᾶς ἐλάττων ζημία τοῖς γε σώφροσιν.

28 Πάντα δὴ ταῦτα δεῖ συνιδόντας ἀπαντας, βοηθεῖν καὶ ἀπωθεῖν ἐκεῖσε τὸν πόλεμον, τοὺς μὲν εὐπόρους, ἵν^ρ ὑπὲρ τῶν πολλῶν ὃν καλῶς ποιοῦντες ἔχουσι, μίκρο^ρ ἀναλίσκοντες τὰ λοιπὰ καρπῶνται [ἀδεῶς], τοὺς δὲ ἐν ἥλικίᾳ, ἵνα τὴν τοῦ πολεμεῖν ἐμπειρίαν ἐν τῇ Φιλίππου χώρᾳ κτησάμενοι, φοβεροὶ φύλακες τῆς οἰκείας ἀκεραίου γένωνται, τοὺς δὲ λέγοντας, ἵν^ρ αἱ τῶν πεπολιτευμένων αὐτοῖς εὔθυνναι ὁρδιαι γένωνται, ὡς δποι^ρ ἀττ^ρ ἀν ὑμᾶς περιστῇ τὰ πράγματα, τοιοῦτοι κριταὶ καὶ τῶν πεπραγμένων αὐτοῖς ἔσεσθε. χρηστὰ δ' εἴη παντὸς εἶνεκα.

Α. Ε.

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Β.

ΤΠΟΘΕΣΙΣ.

Προσήκαντο μὲν τὴν πρεσβείαν τῶν Ὀλυνθίων οἱ Ἀθηναῖαι, καὶ βοηθεῖν αὐτοῖς κεκρίκασι· μέλλουσι δὲ περὶ τὴν Σεξοδον καὶ δεδιόσιν ὡς δυσπολεμήτου τοῦ Φιλίππου, παρελθών ὁ Δημοσθένης πειρᾶται θάρσυνειν τὸν δῆμον, ἐπιδεικνὺς ὡς ἀσθενῆ τὰ τοῦ Μακεδόνος πράγματα. καὶ γὰρ τοῖς συμμάχοις ὑποπιον αὐτὸν εἶναι φησι καὶ κατὰ τὴν οἰκείαν δύναμιν οὐκ ἴσχυρόν τοὺς γὰρ Μακεδόνας ἀσθενεῖς εἶναι καθ' ἑαυτούς.

Ἐπὶ πολλῶν μὲν ἄν τις ἵδειν ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δοκεῖ μοι τὴν παρὰ τῶν Θεῶν εὔνοιαν φανερὰν γιγνομένην τῇ πόλει, οὐχ ἥκιστα δὲ ἐν τοῖς παροῦσι πράγμασι· τὸ γὰρ τοὺς πολεμήσοντας Φιλίππῳ γεγενῆσθαι καὶ χώραν διοδον καὶ δύναμίν τινα κεκτημένους, καὶ τὸ μεγιστον ἀπάντων, τὴν ὑπὲρ τοῦ πολέμου γνώμην τοιαύτην ἔχοντας, ὡστε τὰς πρὸς ἐκεῖνον διαλλαγὰς πρῶτον μὲν ἀπίστους, εἶτα τῆς ἑαυτῶν πατρίδος νομίζειν ἀναστασιν, δαιμονίᾳ τινὶ καὶ θείᾳ παντάπασιν ἔοικεν εὐεργεσίᾳ. δεῖ τοίνυν ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦτον ἥδη σκοπεῖν αὐτούς, ὅπως μὴ χείρους περὶ ἡμᾶς αὐτούς εἶναι δόξομεν τῶν ὑπαρχόντων, ὡς ἔστι τῶν αἰσχρῶν, μᾶλλον δὲ τῶν αἰσχίστων, μὴ μόνον πόλεων καὶ τόπων, ὃν ἥμεν ποτε κύριοι, φαίνεσθαι προϊεμένους ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπὸ τῆς τύχης παρασκευασθέντων συμμάχων καὶ καιρῶν.

3 Τὸ μὲν οὖν ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὴν Φιλίππου ἔώμην διεξιέναι, καὶ διὰ τούτων τῶν λόγων προτρέπειν τὰ δέοντα ποιεῖν ὑμᾶς, οὐχὶ καλῶς ἔχειν ἡγοῦμαι. διὰ τί; ὅτι μοι δοκεῖ πάνθ' ὅσ' ἀν εἴποι τις ὑπὲρ τούτων, ἔκεινῷ μὲν ἔχειν φιλοτιμίαν, ἥμιν δ' οὐχὶ καλῶς πεπρᾶχθαι. ὁ μὲν γὰρ ὅσφι πλείον' ὑπὲρ τὴν ἀξίαν πεποίηκε τὴν αὐτοῦ, τοσούτῳ θαυμαστότερος παρὰ πᾶσιν νοιμῆται ὑμεῖς δ' ὅσφι χειρὸν ἢ προσῆκεν πέχοησθε τοῖς πράγμασι, τοσούτῳ πλείον' αἰσχύνην ὠφλήκατε. ταῦτα μὲν οὖν παραλείψω. καὶ γὰρ εἰ μετ' ἀληθείας τις ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι σκοποῖτο, ἐνθένδ' ἀν αὐτὸν ἵδοι μέγαν γεγενημένον, οὐχὶ παρ' αὐτοῦ. ὃν οὖν ἔκεινος μὲν ὀφείλει τοῖς ὑπὲρ αὐτοῦ πεπολιτευμένοις χάριν, ὑμῖν δὲ δίκην προσίκει λαβεῖν, οὐχὶ νῦν ὁρῶ [τὸν] καιρὸν [τοῦ] λέγειν· ἂν δὲ καὶ χωρὶς τούτων ἔνι, καὶ βέλτιόν ἐστιν ἀκηρούναι πάντας ὑμᾶς, καὶ μεγάλ' ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι κατ' ἔκεινον φαίνοιτο ἀν δνείδη βούλομένοις δρυμᾶς δοκιμᾶσειν, ταῦτ' εἰπεῖν πειράσομαι.

5 Τὸ μὲν οὖν ἐπίορκον κάπιστον καλεῖν, ἀνευ τοῦ τὰ πεπραγμένα δεικνύναι, λοιδορίαν εἶναι τις ἀν φῆσειε κενὴν δικαίως· τὸ δὲ πάνθ' ὅσα πώποτ' ἐπραξεῖ διεξιόντ' ἐφ' ἄπασι τοιοῦτον ἐλέγχειν, καὶ βραχέος λόγου συμβαίνει δεῖσθαι, καὶ δυοῖν ἔνεκ' ἡγοῦμαι συμφέρειν εἰρῆσθαι, τοῦ τ' ἔκεινον, ὅπερ καὶ ἀληθὲς ὑπάρχει, φλαῦρον φαίνεσθαι, καὶ τοὺς ὑπερεκπεληγμένους ὡς ἄμαχόν τινα τὸν Φίλιππον, ἵδειν ὅτι πάντα διεξέληλυθεν οἷς πρότερον παρακρουόμενος μέγας ηὗξήθη, καὶ πρὸς αὐτὴν ἥκει τὴν τελευτὴν τὰ πράγματα αὐτῷ. 6 ἐγὼ γὰρ ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι σφόδρος ἀν ἡγούμην καύτος φοβερὸν τὸν Φίλιππον καὶ θαυμαστόν, εἰ τὰ δίκαια

πράττονθ^ρ ἔώρων ηὔξημένον· νῦν δὲ θεωρῶν καὶ σκοπῶν εὑρίσκω, τὴν μὲν ἡμετέραν εὐήθειαν τὸ κατ' ἀρχάς, ὅτε^ρ Ὁλυνθίους ἀπήλαυνόν τινες ἐνθένδε βουλομένους ὑμῖν διαλεχθῆναι, τῷ τὴν Ἀμφίπολιν φάσκειν παραδώσειν καὶ τὸ θρυλούμενόν ποτε^ρ ἀπόρρητον ἐκείνο⁷ κατασκευάσαι, τούτῳ προσαγαγόμενον, τὴν δέ^ρ Ὁλυνθίων φιλίαν μετὰ ταῦτα, τῷ Ποτείδαιαν οὖσαν ὡμετέραν ἔξελεῖν, καὶ τοὺς μὲν πρότερον συμμάχους ἀδικῆσαι, παραδοῦναι δέ^ρ ἐκείνοις, Θετταλοὺς δὲ νῦν τὰ τελευταῖα, τῷ Μαγνησίαν παραδώσειν ὑποσχέσθαι, καὶ τὸν Φωκικὸν πόλεμον πολεμήσειν ὑπὲρ αὐτῶν ἄναδεξασθαι. ὅλως δέ^ρ οὐδεὶς ἔστιν ὅντιν^ρ οὐ πεφενάκικ^ρ ἐκείνος τῶν αὐτῷ χρησαμένων· τὴν γὰρ ἐκάστων ἄνοιαν ἀεὶ τῶν ἀγνοούντων αὐτὸν ἔξαπατῶν καὶ προσλαμβάνων οὕτως ηὔξηθη. ὥσπερ οὖν διὰ τούτων ἥρθη μέγας, ἥντι^ρ ἔκαστοι συμφέρον αὐτὸν ἔαυτοῖς φοντό τι πράξειν, οὕτως ὁφεῖλει διὰ τῶν αὐτῶν τούτων καὶ καθαιρεθῆναι πάλιν, ἐπειδὴ πάνθ^ρ εἶνεχ^ρ ἔαυτοῦ· ποιῶν ἔξελήλεγκται. καὶροῦ μὲν δὴ ὡς ἀνδρες^ρ Ἀθηναῖοι πρὸς τοῦτο πάρεστι Φιλίππω τὰ πράγματα· ή παρελθών τις ἐμοί, μᾶλλον δέ^ρ ὑμῖν δειξάτω, ὡς οὐκ ἀληθῆ ταῦτ^ρ ἔγὼ λέγω, ή ὡς οἱ τὰ πρῶτ^ρ ἐξηπατημένοι τὰ λοιπὰ πιστεύσουσιν, ή ὡς οἱ παρὰ τὴν αὐτῶν ἀξίαν δεδουλωμένοι Θετταλοὶ νῦν οὐκ ἀν ἐλεύθεροι γένοιντ^ρ ἀσμενοί.

9 Καὶ μὴν εἴ τις ὑμῶν ταῦτα μὲν οὕτως ἔχειν ἥγειται, οὔεται δὲ βίᾳ καθέξειν αὐτὸν τὰ πράγματα, τῷ τὰ χωρία καὶ λιμένας καὶ τὰ τοιαῦτα προειληφέναι, οὐκ ὁρθῶς οὔεται. ὅταν μὲν γὰρ ὑπ^ρ εύνοίας τὰ πράγματα συστῇ, καὶ πᾶσι ταῦτα συμφέρῃ τοῖς μετέχουσι τοῦ πολέμου, καὶ συμπονεῖν καὶ φέρειν τὰς συμφορὰς καὶ μέ-

νειν ἔθέλονσιν ἀνθρωποι· ὅταν δὲ ἐκ πλεονεξίας καὶ πονηρίας τις ὥσπερ οὗτος ἴσχυσῃ, ἡ πρώτη πρόφασις καὶ μικρὸν πταισμα πάντα ἀνεχαίτισεν καὶ διέλυσεν.

10 οὐ γὰρ ἔστιν οὐκ ἔστιν ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀδικοῦντα καπιορκοῦντα καὶ ψευδόμενον δύναμιν βεβαίαν κτήσασθαι, ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα εἰς μὲν ἄπαξ καὶ βραχὺν χρόνον ἀντέχει, καὶ σφόδρα γέ ἵνθησεν ἐπὶ ταῖς ἐλπίσιν, ἀν τύχῃ, τῷ χρόνῳ δὲ φωρᾶται καὶ περὶ αὐτὰ καταρρεῖ. ὥσπερ γὰρ οἰκίας οἷμαι καὶ πλοίου καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων τὰ κάτωθεν ἴσχυρότατα εἶναι δεῖ, οὕτω καὶ τῶν πράξεων τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ὑποθέσεις ἀληθεῖς καὶ δικαίας. τοῦτο δὲ οὐκ ἔνι νῦν ἐν τοῖς πεπραγμένοις Φιλίππω.

11 Φημὶ δὴ δεῖν ὑμᾶς τοῖς μὲν Ὁλυνθίοις βοηθεῖν, καὶ ὅπως τις λέγει καλλιστα καὶ τάχιστα, οὕτως ἀρέσκει μοι· πρὸς δὲ Θετταλους πρεσβείαν πέμπειν, ἢ τοὺς μὲν διδάξει ταῦτα, τοὺς δὲ παροξυνεῖ· καὶ γὰρ νῦν εἰσιν ἐψηφισμένοι, Παγασᾶς ἀπαιτεῖν καὶ περὶ

12 Μαγνησίας λόγους ποιεῖσθαι. σκοπεῖσθε μέντοι τοῦτον ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅπως μὴ λόγους ἐροῦσιν μόνον οἱ παρ’ ἡμῶν πρέσβεις, ἀλλὰ καὶ ἔργον τι δεικνύειν ἔχουσιν, ἔξεληλυθότων ἡμῶν ἀξίως τῆς πόλεως καὶ ὅντων ἐπὶ τοῖς πράγμασιν, ὡς ἄπαξ μὲν λόγος, ἀν ἀπόντας ἔργος ἔχῃ, μάταιόν τι φαίνεται καὶ κενόν, μάλιστα δέ ὁ παρὰ τῆς ἡμιετέρας πόλεως ὅσῳ γὰρ ἐτοιμότατας αὐτῷ δοκοῦμεν χρῆσθαι, τοσούτῳ μᾶλλον

13 ἀπιστοῦσι πάντες αὐτῷ. πολλὴν δὴ τὴν μετάστασιν καὶ μεγάλην δειπτέον [τὴν μεταβολήν], εἰσφέροντας, ἔξιόντας, ἀπαντα ποιοῦντας ἐτοίμως, εἴπερ τις ὑπὲν προσέξει τὸν νοῦν. καλὸν ταῦτα ἔθελήσηθεν ὡς προσήκει καὶ δὴ περαίνειν, οὐ μόνον ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὰ

ευμιμαχικὰ ἀσθενῶς καὶ ἀπίστως ἔχοντα φανήσεται Φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς οὐκείας ἀρχῆς καὶ δυνάμεως κακῶς ἔχοντ' ἔξελεγχόμησεται.

14 "Ολως μὲν γὰρ ἡ Μακεδονικη δύναμις καὶ ἀρχὴ, ἐν μὲν προσθήκῃ μερίς ἐστί τις οὐ μικρά, οἶον ὑπῆρχε ποθ' ὑμῖν ἐπὶ Τιμοθέου πρὸς Ὀλυνθίους πάλιν αὖ πρὸς Ποτείδαιαν Ὀλυνθίοις ἐφάνη τι τοῦτο συναμφότερον· νυνὶ Θετταλοῖς νοσοῦσι καὶ τεταραγμένοις ἐπὶ τὴν τυραννικὴν οἰκίαν ἐβοήθησεν· ὅποι τις ἀν οἷμαι προσθῇ κανὸν μικρὸν δύναμιν, πάντ' ὥφελεν· αὐτὴ δὲ καθ' αὐτὴν ἀσθενῆς καὶ πολλῶν κακῶν ἐστι 15 μεστή· καὶ γὰρ οὗτος ἄπασι τούτοις, οἷς ἀν τις μέγαν αὐτὸν ἡγήσατο, τοῖς πολέμοις καὶ ταῖς στρατείαις, ἐτ' ἐπισφαλεστέραν [ἢ ὑπῆρχε φύσει] κατεσκεύασεν αὐτῷ. μὴ γὰρ οἰεσθ' ὃ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς αὐτοῖς Φίλιππόν τε χαίρειν καὶ τοὺς ἀρχομένους, ἀλλ' ὃ μὲν δόξης ἐπιθυμεῖ καὶ τοῦτ' ἔξήλωκε, καὶ προήρηται πράττων καὶ πινδυνεύων ἀν συμβῆ παθεῖν, τὴν τοῦ διαπράξασθαι ταῦθ' ἂν μηδεὶς πώποτ' ἄλλος Μακεδόνων δόξαν 16 ἀντὶ τοῦ ζῆν [ἀσφαλῶς] ἡρημένος· τοῖς δὲ τῆς μὲν φιλοτιμίας τῆς ἀπὸ τούτων οὐ μέτεστι, κοπτόμενοι δ' ἀεὶ ταῖς στρατείαις ταύταις ταῖς ἀνω κάτω λυποῦνται καὶ συνεχῶς ταλαιπωροῦσιν, οὕτ' ἐπὶ τοῖς ἔργοις οὕτ' ἐπὶ τοῖς αὐτῶν ἴδιοις ἐώμενοι διατρίβειν, οὕθ' ὅσ' ἀν ποιήσωσιν οὕτως δπως ἀν δύνωνται, ταῦτ' ἔχοντες διαθέσθαι, κεκλειμένων τῶν ἐμπορίων τῶν ἐν τῇ χώρᾳ 17 διὰ τὸν πόλεμον. οἱ μὲν οὖν πολλοὶ Μακεδόνων πᾶς ἔχουσι Φιλίππῳ, ἐκ τούτων ἀν τις σκέψαιτ' οὐ χαλεπῶς· οἱ δὲ δὴ περὶ αὐτὸν ξένοι καὶ πεζέταιροι, δόξαν μὲν ἔχουσ' ὡς εἰσὶ θαυμαστοὶ καὶ συγκεκροτημένοι τὰ τοῦ πολέμου, ὡς δ' ἐγὼ τῶν ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ γεγε-

νημένων τινὸς ἥκουνον ἀνδρός, οὐδαμῶς οἶου ψεύδε-
 18 σθαι, οὐδένων εἰσὶν βελτίους. εἰ μὲν γάρ τις ἀνήρ
 ἔστιν ἐν αὐτοῖς οἷος ἔμπειρος πολέμου καὶ ἀγώνων,
 τούτους μὲν φιλοτιμίᾳ πάντας ἀπωθεῖν αὐτὸν ἔφη,
 βουλόμενον πάνθ' αὐτοῦ δοκεῖν εἶναι τῷργα· πρὸς γὰρ
 αὖ τοῖς ἄλλοις καὶ τὴν φιλοτιμίαν ἀνυπέρβλητον εἶναι.
 εἰ δέ τις σώφρων ἢ δίκαιος ἄλλως, τὴν καθ' ἡμέραν
 ἀκρασίαν τοῦ βίου καὶ μέθην καὶ κορδακισμοὺς οὐ
 δυνάμενος φέρειν, παρεῶσθαι καὶ ἐν οὐδενὸς εἶναι
 19 μέρει τὸν τοιοῦτον. λοιποὺς δὴ περὶ αὐτὸν εἶναι λη-
 στὰς καὶ κόλακας καὶ τοιούτους ἀνθρώπους, οἶους με-
 θυσθέντας ὁρχεῖσθαι τοιαῦτα, οἵ ἐγὼ νῦν ὀκνῶ πρὸς
 ὑμᾶς ὀνομάσαι. δῆλον δ' ὅτι ταῦτ' ἔστιν ἀληθῆ· καὶ
 γὰρ οὓς ἐνθένδε πάντες ἀπήλαυνον, ὃς πολὺ τῶν θαυ-
 ματοποιῶν ἀσελγεστέρους ὄντας, Καλλίαν ἔκεινον τὸν
 δημόσιον [καὶ τοιούτους ἀνθρώπους], μίμους γελοίων
 καὶ ποιητὰς αἰσχρῶν ἀσμάτων, ὃν εἰς τοὺς συνόντας
 ποιοῦσιν ἔνεκα τοῦ γελασθῆναι, τούτους ἀγαπᾶ καὶ
 20 περὶ αὐτὸν ἔχει. καίτοι ταῦτα, καὶ εἴ μικρά τις ἡγεῖ-
 ται, μεγάλ' ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δείγματα τῆς ἔκείνου
 γνώμης καὶ πακοδαιμονίας ἔστιν τοῖς εὖ φρονοῦσιν.
 ἀλλ' οἷμαι νῦν μὲν ἐπισκοτεῖ τούτοις τὸ πατορθοῦν·
 αἱ γὰρ εὐπρᾶξίαι δειναὶ συγκρύψαι τὰ τοιαῦτ' ὀνείδη.
 εἰ δέ τι πταίσει, τότ' ἀκριβῶς αὐτοῦ πάντ' ἔξετασθή-
 σεται. δοκεῖ δ' ἔμοιγ' ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δεῖξειν οὐκ
 εἰς μακράν, ἀν οἴ τε θεοὶ θέλωσι καὶ ὑμεῖς βούλησθε.
 21 ὕσπερ γὰρ ἐν τοῖς σώμασιν, τέως μὲν ἀν ἐρρωμένος
 ἢ τις οὐδὲν ἐπαισθάνεται, ἐπὰν δ' ἀρρώστημά τι συμβῇ
 πάντα κινεῖται, καὶ ὁργήμα, καὶ στρέμμα, καὶ ἄλλο τι
 τῶν ὑπαρχόντων σαθρῶν ἢ, οὕτω καὶ τῶν πόλεων καὶ
 τῶν τυράννων, ἔως μὲν ἀν ἔξω πολεμῶσ' ἀφανῆ τὰ

κακὰ [τοῖς πολλοῖς] ἔστιν, ἐπειδὸν δὲ ὅμορος πόλεμος συμπλακῇ πάντες ἐποίησεν ἔκδηλα.

- 22 Εἰ δέ τις ὑμῶν ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸν Φύλα-
πον εὐτυχοῦνθεν δοῶν φοβερὸν προσπολεμῆσαι νομίζει,
σώφρονος μὲν ἀνθρώπου λογισμῷ χρῆται μεγάλη γὰρ
ὅπῃ, μᾶλλον δὲ δλον ἢ τύχη παρὰ πάντες ἔστι τὰ τῶν
ἀνθρώπων πράγματα οὐ μὴν ἀλλ᾽ ἔγωγε, εἴ τις αἱρεσίν
μοι δοίη, τὴν τῆς ἡμετέρας πόλεως τύχην ἀν ἐλοίμην,
ἐθελόντων ἀ προσήκει ποιεῖν ὑμῶν καὶ πατὰ μικρόν,
ἢ τὴν ἐκείνου πολὺ γὰρ πλείους ἀφορμὰς εἰς τὸ τὴν
παρὰ τῶν θεῶν εὔνοιαν ἔχειν δοῶ, ὑμῖν οὖσας ἢ
23 ἐκείνῳ. ἀλλ᾽ οἵμαι καθήμεθεν οὐδὲν ποιοῦντες οὐκ ἔνι
δὲ αὐτὸν ἀργοῦντεν οὐδὲ φύλοις ἐπιτάττειν ὑπὲρ αὐτοῦ
τι ποιεῖν, μή τι γε δὴ θεοῖς οὐ δὴ θαυμαστόν, εἴ
[στρατεύμενος καὶ] πονῶν ἐκείνος καὶ παρὼν ἐφ'
ἄπασι καὶ μήτε καιρὸν μήθε ὥραν παραλείπων, ἡμῖν
μελλόντων καὶ ψηφιζομένων καὶ πυνθανομένων περι-
γίγνεται. οὐδὲ θαυμάζω τοῦτο ἔγω τούναντίον γὰρ
ἄντιν θαυμαστόν, εἴ μηδὲν ποιοῦντες ἡμεῖς τοῦ πάντα
24 ποιοῦντος περιῆμεν. ἀλλ᾽ ἐκεῖνο θαυμάζω, εἴ Λακε-
δαιμονίοις μέν πότε [ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι] ὑπὲρ τῶν
Ἐλληνικῶν δικαίων ἀντίρρατε, καὶ πόλλον ἴδιᾳ πλεο-
νεκτῆσαι πολλάκις ὑμῖν ἔξον οὐκ ἡθελήσατε, ἀλλ᾽ οὐν
οἱ ἄλλοι τύχωσι τῶν δικαίων, τὰ ὑμέτερον αὐτῶν ἀνη-
λίσκετε εἰσφέροντες, καὶ προεκινδυνεύετε στρατεύ-
μενοι, νυνὶ δὲ δικνεῖτε ἔξιέναι καὶ μέλλετε εἰσφέρειν
ὑπὲρ τῶν ὑμετέρων αὐτῶν κτημάτων, καὶ τοὺς μὲν
ἄλλους σεσώκατε πολλάκις πάντας καὶ καθ᾽ οὐν αὐτῶν
ἔν μέρει, τὰ δὲ ὑμέτερον αὐτῶν ἀπολωλεκότες κάθησθε.
25 ταῦτα θαυμάζω, κάτι πρὸς τούτους, εἴ μηδὲν ὑμῶν ὃ
ἄνδρες Ἀθηναῖοι δύναται λογίσασθαι, πόσον πολεμεῖτε

χρόνον Φιλίππω, καὶ τί ποιούντων ὑμῶν ὁ χρόνος
διελήλυθεν οὗτος. Ήστε γὰρ δῆπου τοῦθ' ὅτι μελλόν-
των, ἐτέρους τινὰς ἐλπιζόντων πράξειν, αἰτιωμένων
ἄλληλους, κρινόντων, πάλιν ἐλπιζόντων, σχεδὸν ταῦθ'
26 ἀπέρ οὐνὶ ποιούντων, ἄπας ὁ χρόνος διελήλυθεν. εἰδὲ
οὗτως ἀγνωμόνως ἔχετε² ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὃστε δι’
ῶν ἐκ χρηστῶν φαῦλα τὰ πράγματα τῆς πόλεως γέγονεν,
διὰ τούτων ἐλπίζετε τῶν αὐτῶν [πράξεων] ἐκ φαύλων
αὐτὰ χρηστὰ γενήσεσθαι; ἀλλ’ οὔτε³ εὐλογον οὔτε⁴ ἔχον
ἔστι φύσιν τοῦτο γε πολὺ γὰρ ὁρῶν ἔχοντας φυλάττειν
ἢ κτήσασθαι πάντα πέφυκεν. νῦν δ’ οἱ τι μὲν φυλά-
ξομεν, οὐδέν⁵ ἐσθ’ ὑπὸ τοῦ πολέμου λοιπὸν τῶν πρό-
τερον, κτήσασθαι δὲ δεῖ. αὐτῶν οὖν ὑμῶν ἔργον τοῦτο⁶
27 ἥδη. φημὶ δὴ δεῖν εἰσφέρειν χρήματα, αὐτοὺς ἔξιέναι
προθύμως, μηδέν⁷ αἰτιᾶσθαι πρὸν ἀν τῶν πραγμάτων
κρατήσητε, τηνικαῦτα δ’ ἀπ’ αὐτῶν τῶν ἔργων κρί-
ναντας, τοὺς μὲν ἀξίους ἐπαίνου τιμᾶν, τοὺς δ’ ἀδι-
κοῦντας κολάζειν, τὰς προφάσεις δ’ ἀφελεῖν καὶ τὰ
καθ’ ὑμᾶς ἐλλείμματα οὐ γὰρ ἔστι πικρῶς ἔξετάσαι
τί πέτρανται τοῖς ἄλλοις, ἀν μὴ παρ’ ὑμῶν αὐτῶν
28 πρῶτον ὑπάρξῃ τὰ δέοντα. τίνος γὰρ εἶνεκ⁸ ὡς ἄνδρες
Ἀθηναῖοι νομίζετε, τοῦτον μὲν φεύγειν τὸν πόλεμον
πάντας δσους ἀν ἐκπέμψητε στρατηγούς, ἵδιους δ⁹
εὑρίσκειν πολέμους, εἰ δεῖ τι τῶν δντων καὶ περὶ τῶν
στρατηγῶν εἰπεῖν; ὅτι ἐνταῦθα μὲν ἔστι τάθλ’ ὑπέρ
ῶν ἔστιν ὁ πόλεμος ὑμέτερα, [Ἀμφίπολις] καν ληφθῆ
παραχρῆμ¹⁰ ὑμεῖς κομιεῖσθε· οἱ δὲ κίνδυνοι τῶν ἔφε-
στηκότων ἴδιοι, μισθὸς δ’ οὐκ ἔστιν· ἐκεῖ δὲ κίνδυνοι
μὲν ἐλάττους, τὰ δὲ λήμματα τῶν ἔφεστηκότων καὶ
τῶν στρατιωτῶν, Λάμψακος, Σίγειον, τὰ πλοῖ¹¹ ἀ συ-
λῶσιν. ἐπ’ οὖν τὸ λυσιτελοῦν αὐτοῖς ἔκαστοι χωροῦσιν.

29 ὑμεῖς δοῦται μὲν εἰς τὰ πράγματα ἀποβλέψητε φαῦλως ἔχοντα, ιοὺς ἐφεστηκότας κρίνετε, δοῦται δὲ δόντες λόγον τὰς ἀνάγκας ἀκούσητε ταύτας, ἀφίετε. περίεστι τοίνυν ὑμῖν ἀλλήλοις ἔριζειν καὶ διεστάναι, τοῖς μὲν ταῦτα πεπεισμένοις, τοῖς δὲ ταῦτα, τὰ κοινὰ δοῦται ἔχειν φαῦλως πρότερον μὲν γὰρ ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι κατὰ συμμορίας εἰσεφέρετε, νῦν δὲ πολιτεύεσθε [κατὰ συμμορίας]. ὅγητῳρ ἥγεμῶν καὶ στρατηγὸς [ὑπὸ τούτῳ] καὶ οἱ βοησόμενοι τριακόσιοι· οἱ δοῦται ἄλλοι προσνενέμησθε [οἱ μὲν 30 ὡς τούτους, οἱ δοῦται ὡς ἐκείνους]. δεῖ δὴ ταῦτα ἐπανέντας καὶ ὑμῶν αὐτῶν ἔτι καὶ νῦν γενομένους, κοινὸν καὶ τὸ βουλεύεσθαι [καὶ τὸ λέγειν] καὶ τὸ πράττειν ποιῆσαι. εἰ δὲ τοῖς μὲν ὥσπερ ἐκ τυραννίδος ὑμῶν ἐπιτάπτειν ἀποδώσετε, τοῖς δοῦται ἀναγκάζεσθαι τριηραρχεῖν, εἰσφέρειν, [στρατεύεσθαι,] τοῖς δὲ ψηφίζεσθαι κατὰ τούτων μόνον, ἄλλο δὲ μηδοῦ διτοῦν συμπονεῖν, οὐχὶ γενήσεται τῶν δεόντων ἥμιν οὐδὲν ἐν καιρῷ· τὸ γὰρ ἡδικημένον ἀεὶ μέρος ἐλλείψει, εἴδοντες τούτους 31 κολάζειν ἀντὶ τῶν ἐχθρῶν ἔξεσται. λέγω δὴ κεφάλαιον, πάντας εἰσφέρειν ἀφ' ὅσων ἔκαστος ἔχει τὸ ἵσον πάντας ἔξεναι κατὰ μέρος, ἔως ἂν ἀπαντες στρατεύσησθε· πᾶσι τοῖς παριοῦσι λόγον διδόναι, καὶ τὰ βέλτισθα ὡν ἀν ἀκούσηθαί αἰρεῖσθαι, μὴ ἀν δεῖν· ἢ δοῦται εἴπη· κανταῦτα ποιῆτε, οὐ τὸν εἰπόντα μόνον παραχρῆμα ἐπαινέσεσθε, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον, βέλτιον τῶν δλων πραγμάτων ὑμῖν ἔχόντων.

3.

ΟΛΥΝΘΙΑΚΟΣ Γ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

"Επειμψαν βοήθειαν τοῖς Ὀλυνθίοις οἱ Ἀθηναῖοι, καὶ τι κατορθοῦν ἔδοξαν δι' αὐτῆς, καὶ ταῦτ' αὐτὰς ἀπηγγέλλετο. ὁ δὲ δῆμος περιχαρής, οἱ τε ὁγήτορες παρακαλοῦσιν ἐπὶ τιμωρίαν Φιλίππου. δέδοικε τοίνυν ὁ Δημοσθένης, μὴ θαρρήσαντες, ὡς τὰ πάντα νενικηκότες καὶ ἵκανήν βοήθειαν πεποιημένοι τοῖς Ὀλυνθίοις, τῶν λοιπῶν ὀλιγοφρήσωσι. διὰ τοῦτο παρελθὸν ἐπικόπτει τὴν ἀλαζονείαν αὐτῶν καὶ πρὸς εὐλάβειαν σώφρονα τὴν γνώμην μεθίστησι, λέγων οὐ περὶ τῆς Φιλίππου τιμωρίας νῦν αὐτοῖς εἰναι τὸν λόγον, ἀλλὰ περὶ τῆς τῶν συμμιάχων σωτηρίας· οἶδε γὰρ διτὶ καὶ Ἀθηναῖοι καὶ ἄλλοι πού τινες τοῦ μὲν μὴ τὰ οἰκεῖα προέσπαι ποιοῦνται φροντίδα, περὶ δὲ τὸ τιμωρήσασθαι τοὺς ἐναντίους ἡττον σπουδάζουσιν. ἐν δὲ τούτῳ τῷ λόγῳ καὶ τῆς περὶ τῶν θεωρικῶν χρημάτων συμβουλῆς φανερώτερον ἀπετεται, καὶ ἀξιοῦ λυθῆναι τοὺς νόμους τοὺς ἐπιτιμέντας ζημίαν τοῖς γράφασιν αὐτὰ γενέσθαι στρατιωτικά, ἵν αὖτες η τὸ συμβουλεύειν τὰ βέλτιστα. παραινεῖ δὲ καὶ ὅλως πρὸς τὸν τῶν προγόνον ζῆλον ἀναστῆναι καὶ στρατεύεσθαι σώμασιν οἰκείοις, καὶ ἐπιτιμήσει πολλῇ πέχοηται κατὰ τοῦ δήμου θ' ὡς ἐκλελυμένου καὶ τῶν δημιαγωγῶν ὡς οὐκ ὀρθῶς προϊσταμένων τῆς πόλεως.

Οὐχὶ ταῦτὰ παρίσταται μοι γιγνώσκειν ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅταν τ' εἰς τὰ πράγματα ἀποβλέψω, καὶ ὅταν πρὸς τοὺς λόγους οὓς ἀκούω τοὺς μὲν γὰρ λόγους περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι Φίλιππον δοῶ γιγνομένους, τὰ δὲ πράγματα εἰς τοῦτο προήκοντα, ὥσθ' ὅπως μὴ πεισόμεθ' αὐτοὶ πρότερον κακῶς σκέψασθαι δέον. οὐδὲν οὖν ἄλλο μοι δοκοῦσιν οἱ τὰ τοιαῦτα

λέγοντες, ή τὴν ὑπόθεσιν, περὶ ἣς βουλεύεσθε, οὐχὶ
ἢ τὴν οὖσαν παριστάντες ὑμῖν ἀμαρτάνειν. ἐγὼ δὲ οἴτι
μέν ποτε ἔξῆν τῇ πόλει καὶ τὰ αὐτῆς ἔχειν ἀσφα-
λῶς καὶ Φίλιππον τιμωρήσασθαι, μάλιστα οἰδα
ἐπεὶ ἐμοῦ γάρ, οὐχὶ πάλαι γέγονεν ταῦτα ἀμφότερα
νῦν μέντοι πέπεισμαι τοῦθεν ἵκανὸν προθλαβεῖν ἡμῖν
εἶναι τὴν πρώτην, δπως τοὺς συμμάχους σώσομεν.
ἔαν γάρ τοῦτο βεβαίως ὑπάρξῃ, τότε καὶ περὶ τοῦ τίνα
τιμωρήσεται τις καὶ διὸ τρόπον ἔξεσται σκοπεῖν· πρὸς
δὲ τὴν ἀρχὴν δρυμῶς ὑποθέσθαι, μάταιον ἥγοῦμαι περὶ
τῆς τελευτῆς δόντινοῦ ποιεῖσθαι λόγον.

3. 'Ο μὲν οὖν παρὸν καιρὸς [εἴπερ ποτὲ] πολλῆς
φροντίδος καὶ βουλῆς δεῖται· ἐγὼ δὲ οὐχ ὅτι χρὴ
[περὶ τῶν παρόντων] συμβουλεῦσαι, χαλεπώτατον ἥγοῦ-
μαι, ἀλλ' ἔκειν' ἀπορῶ, τίνα χρὴ τρόπον ὃ ἄνδρες
·Αθηναῖοι πρὸς ὑμᾶς [περὶ αὐτῶν] εἰπεῖν. πέπεισμαι
γάρ ἔξι ὅν καὶ παρὸν καὶ ἀκούων σύνοιδα, τὰ πλείω
τῶν πραγμάτων ἥμας ἐκπεφευγέναι τῷ μὴ βούλεσθαι
τὰ δέοντα ποιεῖν, η̄ τῷ μὴ συνιέναι. ἀξιῶ δὲ ὑμᾶς, ἂν
μετὰ παρορθίας ποιῶμαι τοὺς λόγους, ὑπομένειν τοῦτο,
θεωροῦντας εἰ τάληθη λέγω καὶ διὰ τοῦθεν, ἵνα τὰ
λοιπὰ βελτίω γένηται· δοάτε γάρ, ὡς ἐκ τοῦ πρὸς
χάριν δημηγορεῖν ἐνίους, εἰς πᾶν προελήλυθεν μοχθη-
ρίας τὰ παρόντα.

4. 'Αναγκαῖον δὲ ὑπολαμβάνω μικρὰ τῶν γεγενημέ-
νων πρῶτον ὑμᾶς ὑπομνῆσαι. μέμνησθε ὃ ἄνδρες ·Αθη-
ναῖοι, ὅτε ἀπηγγέλθη Φίλιππος ὑμῖν ἐν Θράκῃ, τρίτον
ἢ τέταρτον ἔτος τουτί, Ἡραῖον τείχος πόλιορκῶν. τότε
τοίνυν μὴν μὲν ἦν μαίμακτηριών, πολλῶν δὲ λόγων
καὶ θορύβου γιγνομένου παρ' ὑμῖν, ἐψηφίσασθε τετ-
ταράκοντα τριήρεις καθέλκειν, καὶ τοὺς μέχρι πέντε

καὶ τετταράκοντ' ἔτῶν αὐτοὺς ἐμβαίνειν, καὶ τάλανθ'
 5 ἑξήκοντ' εἰσφέρειν. καὶ μετὰ ταῦτα διελθόντος τοῦ
 ἐνιαυτοῦ τούτου, ἐκατομβαιών, μεταγειτνιών, βοηδο-
 μιών τούτου τοῦ μηνὸς μόγις μετὰ τὰ μυστήρια, δέκα
 ναῦς ἀπεστείλατ' ἔχοντα κενὰς Χαρίδημον καὶ πέντε
 τάλαντ' ἀργυρίου. ὡς γὰρ ἦγγέλθη Φίλιππος ἀσθε-
 νῶν ἦ τεθνεώς, ἤλθε γὰρ ἀμφότερα, οὐκέτι καιρὸν
 οὐδένα τοῦ βοηθεῖν νομίσαντες, ἀφεῖτ' ὁ ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι τὸν ἀπόστολον. ἦν δ' οὗτος ὁ καιρὸς αὐτός εἰ
 γὰρ τότ' ἐκεῖσ' ἐβοηθήσαμεν, ὥσπερ ἐψηφισάμεθα, προ-
 θύμως, οὐκ ἀν ἥνωχλει νῦν ἡμῖν ὁ Φίλιππος σωθείς.

6 Τὰ μὲν δὴ τότε πραχθέντ' οὐκ ἀν ἄλλως ἔχοι-
 νῦν δ' ἐτέρου πολέμου καιρὸς ἥκει τις, δι' ὃν καὶ
 περὶ τούτων ἐμνήσθην, ἵνα μὴ ταῦτα πάθητε. τί δὴ
 χρησόμεθ' ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τούτῳ; εἰ γὰρ μὴ βοη-
 θήσετε παντὶ σθένει κατὰ τὸ δυνατόν, θεάσασθ' ὃν
 τρόπον ὑμεῖς ἐστρατηγηκότες πάντ' ἐσεσθε Φιλίππῳ.
 7 ὑπῆρχον Ὁλύνθιοι δύναμίν τινα κεκτημένοι, καὶ διέ-
 κειθ' οὕτω τὰ πράγματα· οὔτε Φίλιππος ἐθάρρει τού-
 τους οὕθ' οὕτοι Φίλιππον. ἐπράξαμεν ἡμεῖς κάκεῖνοι
 πρὸς ἡμᾶς εἰρήνην ἦν τοῦθ' ὥσπερ ἐμπόδισμά τι τῷ
 Φιλίππῳ καὶ δυσχερές, πόλιν μεγάλην ἐφορμεῖν τοῖς
 ἑαυτοῦ καιροῖς διηλλαγμένην πρὸς ἡμᾶς. ἐκπολεμῆσαι
 δεῖν ὅμεθα τοὺς ἀνθρώπους ἐκ παντὸς τρόπου, καὶ
 διάπαντες ἐθρύλοιν τοῦτον πέπραται νυνὶ τοῦθ' ὅπωσ-
 8 δήποτε. τί οὖν ὑπόλοιπον ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πλὴν
 βοηθεῖν ἐρρωμένως καὶ προθύμως; ἐγὼ μὲν οὐχ ὅρω-
 χωρίς γὰρ τῆς περιστάσης ἀν ἡμᾶς αἰσχύνης, εἰ κα-
 θυφείμεθα τι [τῶν πραγμάτων], οὐδὲ τὸν φόβον ὁ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι μικρὸν δρῶ τὸν τῶν μετὰ ταῦτα,
 ἔχόντων μὲν ὡς ἔχουσι Θηβαίων ἡμῖν, ἀπειρηκότων

δὲ χρήμασιν Φωκέων, μηδενὸς δ' ἐμποδὼν ὅντος Φιλίππῳ, τὰ παρόντα καταστρεψαμένῳ πρὸς ταῦτ' ἔπι-
9 κλῖναι [τὰ πράγματα]. ἀλλὰ μὴν εἴ τις ὑμῶν εἰς τοῦτο
ἀναβάλλεται ποιῆσαι τὰ δέοντα, ἵδεν ἐγγύθεν βού-
λεται τὰ δεινά, ἔξὸν ἀκούειν ἀλλοθι γιγνόμενα, καὶ
βοηθοὺς ἑαυτῷ ζητεῖν, ἔξὸν νῦν ἐτέροις αὐτὸν βοηθεῖν
ὅτι γὰρ εἰς τοῦτο περιστήσεται τὰ πράγματα, ἐὰν τὰ
παρόντα προώμεθα, σχεδὸν ἵσμεν ἀπαντες δήπου

10 Ὁ 'Αλλ' ὅτι μὲν δὴ δεῖ βοηθεῖν, εἴτοι τις ἄν,
πάντες ἐγνώκαμεν, καὶ βοηθήσομεν τὸ δ' ὅπως,
τοῦτο λέγε. μὴ τοίνυν ὡς ἀνδρες 'Αθηναῖοι θαυμά-
σητε, ἀν παράδοξον εἴπω τι τοῖς πολλοῖς νομοθέτας
καθίσατε. ἐν δὲ τούτοις μὴ θῆσθε νόμιον μηδένα
(εἰσὶ γὰρ ὑμῖν ἴκανοι), ἀλλὰ τοὺς εἰς τὸ παρὸν βλά-
11 ποντας ὑμᾶς λύσατε. λέγω δὲ τοὺς περὶ τῶν θεω-
ρικῶν, σαφῶς οὕτωσί, καὶ τοὺς περὶ τῶν στρατευο-
μένων ἐνίους, ὃν οἱ μὲν τὰ στρατιωτικὰ τοῖς οὖκοι
μένουσι διανέμουσι θεωρικά, οἱ δὲ τοὺς ἀτακτοῦντας
ἀθρόους καθιστᾶσιν, εἴτα καὶ τοὺς τὰ δέοντα ποιεῖν
βουλομένους ἀθυμοτέρους ποιοῦσιν. ἐπειδάν δὲ ταῦτα
λύσητε, καὶ τὴν τοῦ τὰ βέλτιστα λέγειν ὁδὸν παράσχῃτε
ἀσφαλῆ, τηνικαῦτα τὸν γράφονθ' ἀ πάντες ἵσθεντε
12 συμφέρει ζητεῖτε. πρὸιν δὲ ταῦτα πρᾶξαι, μὴ σκοπεῖτε
τις εἰπὼν τὰ βέλτισθ' ὑπὲρ ὑμῶν ὑφ' ὑμῶν ἀπολέσθαι
βουλήσεται· οὐ γὰρ εὑρήσετε, ἀλλος τε καὶ τούτου
μόνου περιγίγνεσθαι μέλλοντος, παθεῖν ἀδίκως τι κακὸν
τὸν ταῦτ' εἰπόντα καὶ γράφαντα, μηδὲν δ' ὠφελῆσαι
τὰ πράγματα, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον εἰς τὸ λοιπὸν ἥ νῦν
τὸ τὰ βέλτιστα λέγειν φοβερότερον ποιῆσαι. καὶ λύειν
γ' ὡς ἀνδρες 'Αθηναῖοι τοὺς νόμους δεῖ τούτους τοὺς

13 αὐτοὺς ἀξιοῦν οἶπερ καὶ τεθείκασιν· οὐ γάρ ἔστι δί-

ειαν, τὴν μὲν χάριν, ἥ πᾶσαν ἔβλαπτε τὴν πόλιν, τοῖς
τότε θεῖσιν ὑπάρχειν, τὴν δὲ ἀπέχθειαν, δι’ ἣς ἀν-
τίπαντες ἄμεινον πράξαιμεν, τῷ νῦν τὰ φέλτιστα εἰπόντι
ζημίαν γενέσθαι πρὸν δὲ ταῦτ’ εὐτρεπίσαι, μηδαμῶς
ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μηδέν ἀξιοῦτε τηλικοῦτον εἶναι
παρ’ ὑμῖν, ὡστε τοὺς νόμους τούτους παραβάντα μὴ
δοῦναι δίκην, μηδὲ οὕτως ἀνόητον. ὡστ’ εἰς προῦπτον
τακὸν αὐτὸν ἐμβαλεῖν.

- 14 Οὐ μὴν οὐδὲ ἐκεῖνό γένοεῖν δεῖ [ὦ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι], διτὶ ψήφισμον οὐδενὸς ἀξιόν ἐστιν, ἀν μὴ
τροσγένηται τὸ ποιεῖν ἔθνειν τά γε δόξαντα προ-
θύμως [ὑμᾶς]. εἰ γὰρ αὐτάρκη τὰ ψηφίσματ’ ἦν, ἥ
ὑμᾶς ἀναγκάζειν ἢ προσήκει πράττειν, ἥ περὶ ὃν γρα-
φείη διαπράξασθαι, οὗτ’ ἀν ὑμεῖς, πολλὰ ψηφιζόμενοι,
μικρὰ, μᾶλλον δὲ οὐδὲν ἐπράττετε τούτων, οὔτε Φίλιπ-
πος τοσοῦτον ὑβρίκει χρόνον πάλαι γὰρ ἀν εἰνεκά γε
15 ψηφισμάτων ἐδεδώκει δίκην. ἀλλ’ οὐχ οὕτω ταῦτ’ ἔχειν
τὸ γὰρ πράττειν τοῦ λέγειν καὶ χειροτονεῖν ὕστερον
δὲν τῇ τάξει, πρότερον τῇ δυνάμει καὶ κρείττον ἐστιν.
τοῦτ’ οὖν δεῖ προσεῖναι, τὰ δὲ ἀλλ’ ὑπάρχει καὶ γὰρ
εἰπεῖν τὰ δέοντα παρ’ ὑμῖν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δυνά-
μενοι, καὶ γνῶναι πάντων ὑμεῖς δέξυταί τὰ δημέντα,
16 καὶ πρᾶξαι δὲ δυνήσεσθε νῦν, ἐὰν ὁρθῶς ποιῆτε. τίνα
γὰρ χρόνον ἥ τίνα καιρὸν ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦ
παρόντος βελτίω ζητεῖτε; ἥ πόθ’ ἀ δεῖ πράξετ’, εἰ μὴ
νῦν; οὐχ ἀπαντά μὲν ἡμῶν προεύληψε τὰ χωρί’ ἄν-
θρωπος, εἰ δὲ καὶ ταύτης κύριος τῆς χώρας γενήσεται,
πάντων αἴσχιστα πεισόμεθα; οὐχ οὓς, εἰ πολεμήσαιεν,
ἔτοιμως σώσειν ὑπισχνούμεθα, οὕτοι νῦν πολεμοῦσιν;
οὐκ ἔχθρός; οὐκ ἔχων τὰ ήμέτερα; οὐ βάρβαρος; οὐκ
17 ἔν εἴποι τις; ἀλλὰ πρὸς θεῶν πάντ’ ἐάσαντες καὶ

μόνον οὐχὶ κατασκευάσαντες αὐτῷ, τότε τοὺς αἰτίους
οἵτινες τούτων ζητήσομεν; οὐ γὰρ αὐτοῖς γ' αἴτιοι
φήσομεν εἶναι, σαφῶς οἶδα τοῦτ' ἔγώ. οὐδὲ γὰρ ἐν
τοῖς τοῦ πολέμου κινδύνοις τῶν φυγόντων, οὐδεὶς
ἔαυτοῦ κατηγορεῖ, ἀλλὰ τοῦ στρατηγοῦ καὶ τῶν πλη-
σίον καὶ πάντων μᾶλλον, ἡττηνται δ' ὅμως διὰ πάντας
τοὺς φυγόντας δήπου μένειν γὰρ ἔξῆν τῷ κατηγοροῦντι
τῶν ἄλλων, εἰ δὲ τοῦτ' ἐποίει ἔκαστος, ἐνίκων ἂν.

18 καὶ νῦν, οὐ λέγει τις τὰ βέλτιστα; ἀναστὰς ἀλλος
εἰπάτω, μὴ τοῦτον αἰτιάσθω. ἔτερος λέγει τις βελτίω;
ταῦτα ποιεῖτ' ἀγαθῇ τύχῃ. ἀλλ' οὐχ ἥδεα ταῦτα; οὐκέτι
τοῦθ' δ' λέγων ἀδικεῖ. πλὴν εἰ δέον εὔξασθαι παρα-
λείπει; εὔξασθαι μὲν δ' ἄνδρες Ἀθηναῖοι ὁρίδιον, εἰς
ταῦτὸ πάνθ' ὅσα βούλεται τις ἀθροίσαντ' ἐν δλίγῳ
ἔλεσθαι δ', ὅταν περὶ πραγμάτων προτεθῆ σκοπεῖν,
οὐκέθ' ὅμοιώς εὔπορον, ἀλλὰ δεῖ τὰ βέλτιστ' ἀντὶ
19 τῶν ἥδεων, ἀν μὴ συναμφότερος ἔξῃ λαμβάνειν. εἰ δέ
τις ἡμῖν ἔχει καὶ τὰ θεωρικὰ ἔαν καὶ πόρους ἑτέρους
λέγειν στρατιωτικούς, οὐχ οὗτος ιρείττων; εἴποι τις
ἄν. φήμι ἔγωγε, εἴπερ ἔστιν δ' ἄνδρες Ἀθηναῖοι ἀλλὰ
θαυμάζω, εἰ τῷ ποτὲ ἀνθρώπων ἦ γέγον' ἦ γενήσεται,
ἀν τὰ παρόντα ἀναλώσῃ πρὸς ἀ μὴ δεῖ, τῶν ἀπόντων
εὐπορῆσαι πρὸς ἀ δεῖ ἀλλ' οἷμαι μέγα τοῖς τοιού-
τοις ὑπάρχει λόγοις ἥ παρος ἐκάστου βούλησις, διόπερ
ὅριστον ἀπάντων ἔστιν αὐτὸν ἔξαπατῆσαι δ' γὰρ βού-
λεται, τοῦθ' ἔκαστος καὶ οἰεται, τὰ δὲ πράγματα πολ-
20 λάνις οὐχ οὕτω πέφυκεν. δρᾶτος οὖν δ' ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι ταῦθ' οὕτως, ὅπως καὶ τὰ πράγματα ἐνδέχεται
καὶ δυνήσεσθ' ἔξιέναι καὶ μισθὸν ἔξετε. οὐ τοι σω-
φορόντων οὐδὲ γενναίων, λείποντάς τι δι' ἐνδειαν χρη-
μάτων τῶν τοῦ πολέμου, εὐχερῶς τὰ τοιαῦτα ὀνείδη

φέρειν, οὐδ' ἐπὶ μὲν Κορινθίους καὶ Μεγαρέας ἀρπάσαντας τὰ δύλα πορεύεσθαι, Φύλιππον δ' ἐᾶν πόλεις Ἑλληνίδας ἀνδραποδίζεσθαι δι' ἀπορίαν ἐφοδίων τοῖς στρατευομένοις.

21 Καὶ ταῦτ' οὐχ ἵν' ἀπέχθωμαί τισιν ὑμῶν, τὴν ἄκλως προήρημαι λέγειν οὐ γὰρ οὗτος ἀφρων οὐδὲ ἀτυχῆς εἰπु^τ ἔγω, ὅστε ἀπεχθάνεσθαι βούλεσθαι μηδὲν ὕφελεῖν νομίζων ἀλλὰ δικαίου πολίτου κρίνω τὴν τῶν πραγμάτων σωτηρίαν ἀντὶ τῆς ἐν τῷ λέγειν χάριτος αἰρεῖσθαι. καὶ γὰρ τοὺς ἐπὶ τῶν προγόνων ἡμῶν λέγοντας ἀκούω, ὥσπερ Ἰσως καὶ ὑμεῖς, οὓς ἐπαινοῦσιν μὲν οἱ παριόντες ἀπαντες, μιμοῦνται δ' οὐ πάνυ, τούτῳ τῷ ἔθει καὶ τῷ τρόπῳ τῆς πολιτείας χρῆσθαι, τὸν Ἀριστείδην ἐκεῖνον, τὸν Νικίαν, τὸν διμώνυμον τὸν 22 ἐμιαυτοῦ, τὸν Περικλέα. ἔξ οὖ δ' οἱ διερωτῶντες ὑμᾶς οὗτοι πεφήναστι δήτορες „τί βούλεσθε; τί γράψω; τί ἔμιν χαρίσωμαι;“ προπέποται [τῆς παραντίκα χάριτος] τὰ τῆς πόλεως πράγματα καὶ τοιαυτὶ συμβαίνει, καὶ τὰ μὲν τούτων πάντα καλῶς ἔχει, τὰ δὲ ὑμέτεροι αἰσχρῶς. 23 καίτοι σκέψασθ' ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἂ τις ἀν κεφάλαι^τ εἰπεῖν ἔχοι τῶν τ' ἐπὶ τῶν προγόνων ἔργων καὶ τῶν ἐφ' ἔμιν. ἔσται δὲ βραχὺς καὶ γνώριμος ὑμῖν δὲ λόγος· οὐ γὰρ ἀλλοτρίοις ὑμῖν χρωμένοις παραδείγμασιν, ἀλλ' οἰκείοις ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εὐδαιμοσιν ἔξεστιν γενέ- 24 σθαι. ἐκεῖνοι τοίνυν, οἵς οὐκ ἔχαριζονθ' οἱ λέγοντες οὐδὲ ἐφίλουν [αὐτοὺς] ὥσπερ [ὑμᾶς] οὗτοι, πέντε μὲν καὶ τετταράκοντα^τ ἔτη τῶν Ἑλλήνων ἥρξαν ἐκόντων, πλείω δὲ ἡ μύρια τάλαντα^τ εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀνήγαγον, ὑπήκουεν δὲ δὲ ταύτην τὴν χώραν ἔχων αὐτοῖς βασιλεύς, ὥσπερ ἔστι προσῆκον βάροβαρον Ἐλλησι, πολλὰ δὲ καὶ καλὰ καὶ πεζῇ καὶ ναυμαχοῦντες ἔστησαν τρόπαι^τ

αὐτοὶ στρατεόμενοι, μόνοι δὲ ἀνθρώπων κρείττω τὴν
 25 ἐπὶ τοῖς ἔργοις δόξαν τῶν φυδονούντων κατέλιπον. ἐπὶ
 μὲν δὴ τῶν Ἑλληνικῶν ἦσαν τοιοῦτοι· ἐν δὲ τοῖς κατὰ
 τὴν πόλιν αὐτὴν θεάσασθε δόποιοι, ἐν τε τοῖς κοινοῖς
 καν τοῖς ἴδιοις. δημοσίᾳ μὲν τοίνυν οἰκοδομήματα καὶ
 κάλλη τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα κατεσκεύασαν ἡμῖν Ἱερῶν
 καὶ τῶν ἐν τούτοις ἀναθημάτων, ὥστε μηδενὶ τῶν ἐπι-
 γιγνομένων ὑπερβολὴν λελεῖφθαι· ἴδιᾳ δὲ οὕτω σώ-
 φρονες ἦσαν καὶ σφόδρος ἐν τῷ τῆς πολιτείας ἥθει μέ-
 νοντες, ὥστε τὴν Ἀριστείδου καὶ τὴν Μιλτιάδου καὶ
 τῶν τότε λαμπρῶν οἰκίαν, εἴ τις ἄρδε οἶδεν ὑμῶν δοία
 ποτέ ἐστίν, δορᾷ τῆς τοῦ γείτονος οὐδὲν σεμνοτέραν
 οὖσαν· οὐ γάρ εἰς περιουσίαν ἐποάττετο αὐτοῖς τὰ τῆς
 πόλεως, ἀλλὰ τὸ κοινὸν αὔξειν ἔκαστος ὥστε δεῖν. ἐκ
 δὲ τοῦ τὰ μὲν Ἑλληνικὰ πιστῶς, τὰ δὲ πρὸς τοὺς
 θεοὺς εὐσεβῶς, τὰ δὲ ἐν αὐτοῖς ἵσως διοικεῖν, μεγάλην
 27 εἰκότως ἐκτήσαντο εὐδαιμονίαν. τότε μὲν δὴ τοῦτον
 τὸν τρόπον εἶχε τὰ πράγματα ἐκείνοις, χωρένοις οἷς
 εἴπον προστάταις· νυνὶ δὲ πῶς ἡμῖν ὑπὸ τῶν χοηστῶν
 τούτων τὰ πράγματα ἔχει; ἀλλά γάρ δομοίως ἢ παραπλη-
 σίως; οἵτις—τὰ μὲν ἄλλα σιωπῶ, πόλλῳ ἀν ἔχων εἰπεῖν,
 ἀλλά δοσης ἀπαντεῖς δορᾶτο ἐρημίας ἐπειλημμένοι, [καὶ]
 Λακεδαιμονίων [μὲν] ἀπολωλότων, Θηβαίων δὲ ἀσχό-
 λων ὅντων, τῶν δὲ ἄλλων οὐδενὸς ὅντος ἀξιόχρεω περὶ
 τῶν πρωτείων ἡμῖν ἀντιτάξασθαι, ἔξὸν ἡμῖν καὶ τὰ
 ἡμέτερα αὐτῶν ἀσφαλῶς ἔχειν καὶ τὰ τῶν ἄλλων δί-
 28 καια βραβεύειν, ἀπεστερήμεθα μὲν χώρας οἰκείας,
 πλείω δὲ ἢ χίλια καὶ πεντακόσια τάλαντα ἀνηλώκαμεν
 εἰς οὐδὲν δέον, οὓς δὲ ἐν τῷ πολέμῳ συμμάχους ἐκτη-
 σάμεθα, εἰρήνης οὖσης ἀπολωλέκασιν οὗτοι, ἔχθρὸν
 δὲ ἐφ’ ἡμᾶς αὐτοὺς τηλικοῦτον ἡσκήκαμεν. ἢ φρασάτω

τις ἔμοι παρελθόν, πόθεν ἄλλοθεν ἵσχυρὸς γέγονεν
 29 [ἢ παρὸν ἡμῶν αὐτῶν] Φύλιππος. ἀλλ' ὃ τὰν, εἰ ταῦτα
 φαῦλως τά γ' ἐν αὐτῇ τῇ πόλει νῦν ἄμεινον ἔχει. καὶ
 τί ὅν εἰπεῖν τις ἔχοι; τὰς ἐπάλξεις ἀς κογιῶμεν, καὶ
 τὰς ὄδοις ἀς ἐπισκευάζομεν, καὶ κορήνας, καὶ λήρους;
 ἀποβλέψατε δὴ πρὸς τοὺς ταῦτα πολιτευομένους, ὃν
 οἱ μὲν ἐκ πτωχῶν πλούσιοι γεγόνασιν, οἱ δὲ ἐξ ἀδόξων
 ἔντιμοι, ἔνιοι δὲ τὰς ἴδιας οἰκίας τῶν δημοσίων οἰκο-
 δομημάτων σεμνοτέρας εἰσὶ κατεσκευασμένοι, δσφ δὲ
 τὰ τῆς πόλεως ἐλάττω γέγονεν, τοσούτῳ τὰ τούτων
 ηὔξηται.

30 Τί δὴ τὸ πάντων αἴτιον τούτων, καὶ τί δὴ ποθεν
 ἀπαντεῖλε καλῶς τότε, καὶ νῦν οὐκ ὁρθῶς; ὅτι
 τότε μὲν πρότειν καὶ στρατεύεσθαι τολμῶν αὐτὸς
 δ δῆμος, δεσπότης ἦν καὶ κύριος πάντων [τῶν ἀγα-
 θῶν], καγαπητὸν ἦν παρὰ τοῦ δήμου τῶν ἄλλων
 ἐκάστῳ καὶ τιμῆς καὶ ἀρχῆς καγαθοῦ τινος μετα-
 31 λαβεῖν· νῦν δὲ τούναντίον κύριοι μὲν οἱ πολιτευόμενοι
 τῶν ἀγαθῶν, καὶ διὰ τούτων ἀπαντανεῖλε δ' δ δῆμος
 ἐκνενευρισμένοι, περιηρημένοι χοίματα, συμμάχους, ἐν
 ὑπηρέτον καὶ προσθήκης μέρει, ἀγαπῶντες ἐὰν μετα-
 διδῶσι θεωρικῶν ὑμῖν ἢ Βοηδρόμια πέμψωσιν οὗτοι, καὶ
 τὸ πάντων ἀνδρείοτατον, τῶν ὑμετέρων αὐτῶν χάριν
 προσοφείλετε· οἱ δὲ ἐν αὐτῇ τῇ πόλει καθείρξαντες
 ὑμᾶς, ἐπάγουσ' ἐπὶ ταῦτα καὶ τιμασεύοντιν κειρούθεις
 32 αὐτοῖς ποιοῦντες. ἔστι δὲ οὐδέποτε οἶμαι, μέγα καὶ
 νεανικὸν φρόνημα λαβεῖν μικρὰ καὶ φαῦλα πρόττοντας
 δποτε ἄπτα γὰρ ὅν τάπιτηδεύματα τῶν ἀνθρώπων ἥ,
 τοιοῦτον ἀνάγκη καὶ τὸ φρόνημα ἔχειν, ταῦτα μὰ τὴν
 Δήμητρον οὐκ ὅν θαυμάσαιμ' εἰ μεῖζων εἰπόντι μοι γέ-
 νοίτο βλάβη τῶν πεποιηκότων αὐτὰ γενέσθαι· οὐδὲ γὰρ

παροησία περὶ πάντων ἀεὶ παρ' ὑμῖν ἔστιν, ἀλλ' ἔγωγ
ὅτι καὶ νῦν γέγονεν θαυμάζω.

33 Ἐὰν οὖν ἀλλὰ νῦν γ' ἔτι ἀπαλλαγέντες τούτων
τῶν ἐθνῶν, ἐθελήσητε στρατεύεσθαι καὶ πράττειν ἀξίως
ὑμῶν αὐτῶν, καὶ ταῖς περιουσίαις ταῖς οἷκοι ταύ-
ταις ἀφορμαῖς ἐπὶ τᾶξῳ τῶν ἀγαθῶν χρῆσθαι, ἵσως
ἄντιος ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τέλειόν τι καὶ μέγα κτή-
σαισθ' ἀγαθόν, καὶ τῶν τοιούτων λημμάτων ἀπαλλα-
γείητε, ἢ τοῖς ἀσθενοῦσι παρὰ τῶν ιατρῶν σιτίοις
διδομένοις ἔοικε. καὶ γὰρ ἐκεῖν' οὔτ' ἴσχὺν ἐντίμησιν
οὔτ' ἀποθνήσκειν ἔῃ· καὶ ταῦθ', ἢ νέμεσθε νῦν ὑμεῖς,
οὔτε τοσαῦτ' ἔστιν ὥστ' ὠφέλειαν ἔχειν τινὰ διαρκῆ,
οὔτ' ἀπογνόντας ἄλλο τι πράττειν ἔῃ, ἀλλ' ἔστι ταῦτα

34 τὴν ἑκάστου ὁρθυμίαν ὑμῶν ἐπαυξάνοντα. οὐκοῦν σὺ
μισθοφορὰν λέγεις; φήσει τις. καὶ παραχρῆμά γε τὴν
αὐτὴν σύνταξιν ἀπάντων ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἵνα τῶν
κοινῶν ἔκαστος τὸ μέρος λαμβάνων, ὅτου δέοιμ² ἡ
πόλις, τοῦθ³ ὑπάρχοι. ἔξεστιν ἄγειν ἱσυχίαν οἷκοι
μένων βελτίων, τοῦ δι' ἔνδειαν ἀνάγκη τι ποιεῖν αἰσ-
χόν ἀπηλλαγμένος. συμβαίνει τι τοιοῦτον οἶον καὶ
τὰ νῦν· στρατιώτης αὐτὸς ὑπάρχων ἀπὸ τῶν αὐτῶν
τούτων λημμάτων, ὥσπερ ἔστι δίκαιον ὑπὲρ τῆς πα-
τρίδος. ἔστι τις ἔξω τῆς ἡλικίας ὑμῶν; ὅσ' οὔτος
ἀτάκτως νῦν λαμβάνων οὐκ ὠφελεῖ, ταῦτ' ἐν ἴσῃ τᾶξει
λαμβάνων πάντ' ἐφορῶν καὶ διοικῶν ἢ χρὴ πράττεσθαι.

35 ὅλως δ' οὔτ' ἀφελῶν οὔτε προσθείς, πλὴν μικροῖς τὴν
ἀταξίαν ἀνελών, εἰς τάξιν ἥγαγον τὴν πόλιν τὴν αὐτὴν
τοῦ λαβεῖν, τοῦ στρατεύεσθαι, τοῦ δικᾶσειν, τοῦ ποιεῖν
τοῦθ³ ὅ τι καθ' ἡλικίαν ἔκαστος ἔχοι καὶ ὅτους καιρὸς
εἴη[, τάξιν ποιήσας]. οὐκ ἔστιν ὅπου μηδὲν ἔγὼ ποιοῦ-
σιν τὰ τῶν ποιούντων εἰτον ὡς δεῖ νέμειν, οὐδὲν⁴ αὐτοὺς

μὲν ἀργεῖν καὶ σχολάζειν κἀπορεῖν, ὅτι δὲ οἱ τοῦ
δεῖνος νικῶσι ξένοι, ταῦτα πυνθάνεσθαι· ταῦτα γὰρ
36 νυνὶ γίγνεται. καὶ οὐχὶ μέμφομαι τὸν ποιοῦντά τι τῶν
δεόντων ὑπὲρ ὑμῶν, ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς ὑπὲρ ὑμῶν αὐτῶν
ἄξιῷ πράττειν· ταῦτ' ἐφ' οὓς ἔτερον τιμᾶτε, καὶ μὴ
παραγωρεῖν ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῆς τάξεως, ἢν ὑμῖν
οἱ πρόγονοι τῆς ἀρετῆς μετὰ πολλῶν καὶ καλῶν καν-
δύνων κτησάμενοι κατέλιπον.

Σχεδὸν εἴρηκτος ἡ νομίζω συμφέρειν· ὑμεῖς δὲ ἐλοισθεῖτε·
ὅ τι καὶ τῇ πόλει καὶ ἀπασι συνοίσειν ὑμῖν μέλλει.

4.

ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Α.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ

Κακῶς ἐν τῷ πολέμῳ τῷ πρὸς Φίλιππον οἱ Ἀθηναῖοι
φερόμενοι συνεληλύθασιν εἰς ἐκκλησίαν ἀθυμοῦντες. ὁ τοίνυν
ἔγιτορ τήν τε ἀθυμίαν πειρᾶται παύειν, λέγων οὐδὲν εἶναι
θαυμαστὸν εἰ ἥραμψιοῦντες κεκράτηνται, καὶ εἰσηγεῖται πῶς
ἄν ἄριστα τῷ πολέμῳ προσενεχθεῖεν. κελεύει δὲ δύο δυνά-
μεις παρασκευάσασθαι, μίαν μὲν μεῖζων, πολιτικήν, ἣτις οὕκοι
μένουσα πρὸς τὰς κατὰ καιρὸν χρείας ἔτοιμος ὑπάρξει, ἔτε-
ραν δὲ ἐλάγτω, ξένων ὄντων τῶν στρατευομένων, παραμει-
γμένων δὲ καὶ πολιτῶν. ταῦτην δὲ κελεύει τήν δύναμιν μὴ
Ἀθήνησι μένειν μηδὲ ἐκ τῆς πόλεως ποιεῖσθαι τὰς βοηθείας,
ἀλλὰ περὶ τὴν Μακεδονίαν ἀναστρέφεσθαι πολεμοῦσαν ἀδια-
λείπτοις, ἵνα μὴ τοὺς ἐτησίας πνέοντας ἐπιτηρήσας ὁ Φίλιπ-
πος ἥ καὶ τὸν χειμῶνα, ἥντικτος Ἀθήνησθεν εἰς Μακεδονίαν
πλεῖν οὐδετατόν, ἐπιχειρῆ τοῖς πράγμασι καὶ παρὰ τὴν
ἀπονοίαν τὴν τῶν Ἀθηναίων ἀπάντων κρατῆ, ἀλλ' ἐγγὺς
ἥ πρὸς αὐτὸν ἀντιταξομένη δύναμις ὑπάρχῃ.

Εἰ μὲν περὶ καινοῦ τινος πράγματος προύτιθετ[·] ω ἄνδρες Ἀθηναῖοι [λέγειν], ἐπισχὼν ἀν ἔως οἱ πλειστοι τῶν εἰωθότων γνώμην ἀπεφήναντο, εἰ μὲν ἥρεσκέ τί μοι τῶν ὁρθέντων, ἡσυχίαν ἀν ἥγον, εἰ δὲ μή, τότε ἀν καῦτὸς ἐπειρώμην ἀ γιγνώσκω λέγειν· ἐπειδὴ δὲ ὑπὲρ ὧν πολλάκις εἰρήκασιν οὗτοι, συμβαίνει καὶ νυνὶ σκοπεῖν, ἥγοῦμαι καὶ πρῶτος ἀναστὰς εἰκότως ἀν συγγνώμης τυγχάνειν. εἰ γάρ ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου τὰ δέοντα οὗτοι ουνεβούλευσαν, οὐδὲν ἀν ὑμᾶς νῦν ἔδει βουλεύεσθαι.

- 2 Πρῶτον μὲν οὖν οὐκ ἀθυμητέον ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῖς παροῦσι πράγμασιν, οὐδὲ εἰ πάνυ φαύλως ἔχειν δοκεῖ. ὃ γάρ ἔστι χείριστον ἐκ τοῦ παρεληλυθότος χρόνου, τοῦτο πρὸς τὰ μέλλοντα βέλτιστον ὑπάρχει. τί οὖν ἔστι τοῦτο; διτι οὐδὲν ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν δεόντων ποιούντων ὑμῶν κακῶς τὰ πράγματα[·] ἔχει, ἐπεὶ εἴ τοι πάντα[·] ἀ προσῆκε πραττόντων οὕτως εἶχεν, οὐδὲ ἀν ἐλπὶς ἦν αὐτὰ βελτίω γενέσθαι.
- 3 ἐπειτέντεον καὶ παρ[·] ἀλλων ἀκούοντι καὶ τοῖς εἰδόσιν αὐτοῖς ἀναιμιμησομένοις, ἥλικην ποτε[·] ἔχόντων δύναμιν Λακεδαιμονίων, ἔξ οὐ χρόνος οὐ πολὺς, ὃς καλῶς καὶ προσηκόντως οὐδὲν ἀνάξιον ὑμεῖς ἐπράξατε τῆς πόλεως, ἀλλ’ ὑπεμείναθ[·] ὑπὲρ τῶν δικαίων τὸν προς ἔκείνους πόλεμον. τίνος οὖν εἶνεκα ταῦτα λέγω; ἵν[·] ἴδητ[·] ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ θεάσηοθε, διτι οὐδὲν οὔτε φυλαττομένοις ὑμῖν ἔστιν φοβερόν, οὔτε, ἀν δλιγωρῆτε, τοιοῦτον οἶον ἀν ὑμεῖς βούλοισθε, παραδείγμασι χρώμενοι τῇ τότε ὁρμῇ τῶν Λακεδαιμονίων, ἣς ἐκρατεῖτε ἐκ τοῦ προσέχειν τοῖς πράγμασιν τὸν νοῦν, καὶ τῇ νῦν ὑβρει τούτου, διτ[·] ἦν ταραττόμενα
- 4 ἐκ τοῦ μηδὲν φροντίζειν ὧν ἔχοην. εἰ δέ τις ὑμῶν ὡς

ἄνδρες Ἀθηναῖοι δυσπολέμητον οἴεται τὸν Φίλιππον εἶναι, σκοπῶν τό τε πλῆθος τῆς ὑπαρχούσης αὐτῷ δυνάμεως καὶ τὸ τὰ χωρία πάντ' ἀπολωλέναι τῇ πόλει, δρόμως μὲν οἴεται, λογισάσθω μέντοι τοῦθ' ὅτι εἰχομέν ποιὸν ἡμεῖς ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι Πύδναν καὶ Ποτείδαιαν καὶ Μεθώνην καὶ πάντα τὸν τόπον τοῦτον οἰκεῖον κύκλῳ, καὶ πολλὰ τῶν μετ' ἐκείνου νῦν ὅντων ἔμνων αὐτονομούμενα καλεύθερον ὑπῆρχε, καὶ μᾶλλον ἡμῖν 5 ἔβούλετο ἔχειν οἰκείως ᾧ κείνῳ. εἰ τοίνυν δὲ Φίλιππος τότε ταύτην ἔσχε τὴν γνώμην, ὡς χαλεπὸν πολεμεῖν ἔστιν Ἀθηναίοις ἔχουσι τοσαῦτον ἐπιτειχίσματα τῆς αὐτοῦ χώρας ἔρημον δοντα συμμάχων, οὐδὲν ἀν δῶν νῦν πεποίηκεν ἐπραξεν, οὐδὲ τοσαύτην ἐκτήσατο ἀν δύναμιν. ἀλλ' εἶδεν ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦτο καλῶς ἐκείνος, ὅτι ταῦτα μέν ἔστιν ἀπαντα τὰ χωρία ἀθλα τοῦ πολέμου κείμενον ἐν μέσῳ, φύσει δὲ ὑπάρχει τοῖς παροῦσι τὰ τῶν ἀπόντων, καὶ τοῖς ἐθέλουσι πονεῖν καὶ κινδυ- 6 νεύειν τὰ τῶν ἀμελούντων. καὶ γάρ τοι ταύτη χοη- σάμενος τῇ γνώμῃ πάντα κατέστραπται, καὶ ἔχει τὰ μὲν ὡς ἀν ἔλων τις πολέμῳ, τά δὲ σύμμαχα καὶ φίλα ποιησάμενος καὶ γάρ συμμαχεῖν καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τούτοις ἐθέλουσιν ἀπαντει, οὖς ἀν δρῶσι παρεσκευα- 7 σμένους καὶ πράττειν ἐθέλοντας ἀ χρή. ἀν τοίνυν ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ ἡμεῖς ἐπὶ τῆς τοιαύτης ἐθελήσητε γενέσθαι γνώμης νῦν, ἐπειδήπερ οὐ πρότερον, καὶ ἔκαστος ὑμῶν, οὗ δεῖ καὶ δύναιτο ἀν παρασχεῖν αὐτὸν χρήσιμον τῇ πόλει, πᾶσαν ἀφεὶς εἰρωνείαν ἔτοιμος πράττειν ὑπάρξῃ, δὲ μὲν χρήματον ἔχων εἰσφέρειν, δὲ δὲν ἡλικίᾳ στρατεύεσθαι, — συνελόντι δὲ [ἀπλῶς] ἐὰν ὑμῶν αὐτῶν ἐθελήσητε γενέσθαι, καὶ παύσησθ' αὐτὸς μὲν οὐδὲν ἔκαστος ποιήσειν ἐλπίζων, τὸν δὲ

πλησίον πάνθ' ὑπὲρ αὐτοῦ πράξειν, καὶ τὰ ὑμέτερα⁹
 αὐτῶν κομιεῖσθ', ἀν θεὸς θέλη, καὶ τὰ κατερραφθυμη-
 σ μένα πάλιν ἀναλήψεσθε, κάκενον τιμωρίσεσθε. μὴ
 γάρ ὡς θεῷ νομίζετ' ἐκείνῳ πεπηγέναι τὰ πράγματα¹⁰
 ἀθάνατα, ἀλλὰ καὶ μισεῖ τις ἐκείνον καὶ δέδι ὡ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ φθονεῖ, καὶ τῶν πάνυ νῦν
 δοκούντων οἰκείως ἔχειν καὶ ἀπανθ' ὅσα περ καὶ
 ἐν ἄλλοις τισὶν ἀνθρώποις ἔνι, ταῦτα κάνει τοῖς μετ'
 ἐκείνου χρὴ νομίζειν ἐνεῖναι. κατέπτηχε μέντοι πάντα
 νῦν, οὐκ ἔχοντ' ἀποστροφὴν διὰ τὴν ὑμετέραν βραδυ-
 τῆτα καὶ ὁρμούμιαν, ἦν ἀποθέσθαι φημὶ δεῖν ἥδη.
 9 δρᾶτε γάρ ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸ πρᾶγμα, οἱ προειλή
 λυθ' ἀσελγείας ἀνθρωπος, δις οὐδὲ¹¹ αἴρεσιν ὑμῖν δίδωσι
 τοῦ πράττειν ή ἀγειν ἡσυχίαν, ἀλλ' ἀπειλεῖ καὶ λόγους
 ὑπερηφάνους ὡς φασι λέγει, καὶ οὐχ οἶός ἐστ' ἔχων
 ἀ κατέστραπται μένειν ἐπὶ τούτων, ἀλλ' ἀεί τι προσ-
 περιβάλλεται καὶ κύκλῳ πανταχῇ μέλλοντας ἡμᾶς καὶ
 10 καθημένους περιστοιχίζεται. πότερον οὖν ὡς ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι πόθ' ἀ χρὴ πράξετε; ἐπειδὰν τί γένηται; ἐπειδὰν
 νὴ Δὲ¹² ἀνάγκη. νῦν δὲ τί χρὴ τὰ γιγνόμεν' ἡγεῖσθαι,
 ἐγὼ μὲν γὰρ οἶμαι τοῖς ἐλευθέροις μεγίστην ἀνάγκην
 τὴν τῶν πραγμάτων αἰσχύνην εἶναι. ή βούλεσθ', εἰπέ
 μοι, περιμόντες αὐτῶν πυνθάνεσθαι, λέγεται τι και-
 νόν; γένοιτο ἀν τι καινότερον, ή Μακεδῶν ἀνὴρ Ἀθη-
 ναίους καταπολεμῶν καὶ τὰ τῶν Ἐλλήνων διοικῶν;
 11 τέθνηκε Φίλιππος; οὐ μὰ Δὲ, ἀλλ' ἀσθενεῖ. τί δ'
 ὑμῖν διαφέρει; καὶ γάρ ἀν οὗτός τι πάθη, ταχέως
 ὑμεῖς ἔτερον Φίλιππον ποιήσετε, ἀνπερ οὕτω προσέχητε
 τοῖς πράγμασι τὸν νοῦν οὐδὲ γὰρ οὗτος παρὰ τὴν
 αὐτοῦ ὁρμὴν τοσοῦτον ἐπηγένηται, ὅσον παρὰ τὴν ἡμε-
 12 τέραν ἀμέλειαν. καίτοι καὶ τοῦτο εἴ τι πάθοι καὶ τὸ

τῆς τύχης ἡμῖν, ἥπερ ἀεὶ βέλτιον ἢ ἡμεῖς ἡμῶν αὐτῶν ἐπιμελούμεθα, καὶ τοῦτ' ἔξεργάσαιτο, ὅσθ' ὅτι πλησίον μὲν ὄντες, ἀπασιν ἀν τοῖς πράγμασιν τεταραγμένοις ἐπιστάντες, ὅπως βούλεσθε διοικήσαισθε, ὡς δὲ νῦν ἔχετ' οὐδὲ διδόντων τῶν καιρῶν Ἀμφίπολιν δέξασθαι δύναισθ' ἄν, ἀπηρτημένοι καὶ ταῖς παρασκευαῖς καὶ ταῖς γνώμαις.

- 13 Ως μὲν οὖν δεῖ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλοντας ὑπάρχειν ἀπαντας ἑτοίμως, ὡς ἐγνωκότων ὑμῶν καὶ πεπεισμένων παύομαι λέγων τὸν δὲ τρόπον τῆς παρασκευῆς, ἣν ἀπαλλάξαι τῶν τοιούτων ἀν πραγμάτων ὑμᾶς οἴομαι, καὶ τὸ πλῆθος ὅσον, καὶ πόρους οὕστινας χοημάτων, καὶ τἄλλο ὡς ἄν μοι βέλτιστα καὶ τάχιστα δοκεῖ παρασκευασθῆναι, καὶ δὴ πειράσομαι λέγειν,
 14 δεηθεὶς ὑμῶν ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοσοῦτον. ἐπειδὴν ἀπαντ' ἀκούσητε κρίνατε, μὴ πρότερον προλαμβάνετε μηδ' ἀν ἐξ ἀρχῆς δοκῶ τινι καινὴν παρασκευὴν λέγειν, ἀναβάλλειν με τὰ πράγματα ἣ γείσθω. οὐ γὰρ οἱ ταχὺ καὶ τήμερον εἰπόντες μάλιστ' εἰς δέον λέγουσιν οὐ γὰρ ἄν τά γ' ἥδη γεγενημένα τῇ νυνὶ βοηθείᾳ κω-
 15 λῦσαι δυνηθεῖμεν. ἀλλ' ὃς ἄν δεῖξῃ τίς πορισθεῖσα παρασκευὴ καὶ πόση καὶ πόθεν, διαμεῖναι δυνήσεται, τέως ἄν ἡ διαλυσώμεθα πεισθέντες τὸν πόλεμον, ἡ περιγενώμεθα τῶν ἔχθρῶν οὗτο γὰρ οὐκέτι τοῦ λοιποῦ πάσχοιμεν ἄν κακῶς. οἷμαι τοίνυν ἐγὼ τοῦτα λέγειν ἔχειν, μὴ κωλύων εἴ τις ἄλλος ἐπαγγέλλεται τι, ἡ μὲν οὖν ὑπόσχεσις οὗτο μεγάλη, τὸ δὲ πρᾶγμα ἥδη τὸν ἔλεγχον δώσει· κριταὶ δὲ ὑμεῖς ἔσεσθε.
 16 Πρῶτον μὲν τοίνυν ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τριήρεις πεντίκοντα παρασκευάσασθαι φημι δεῖν, εἴτε αὐτοὺς οὗτο τὰς γνώμας ἔχειν, ὡς, εάν τι δέη, πλευστέον εἰς

ταύτας αὐτοῖς ἐμβᾶσιν. πρὸς δὲ τούτοις τοῖς ἡμίσεσιν
τῶν ἵπτεων ἵππαγωγοὺς τριήρεις καὶ πλοῖον ἵκανὰ
17 εὐτρεπίσαι κελεύω. ταῦτα μὲν οἶμαι δεῖν ὑπάρχειν
ἐπὶ τὰς ἔξαιρην ταύτας ἀπὸ τῆς οἰκείας χώρας αὐτοῦ
στρατείας εἰς Πύλας καὶ Χεροόνησον καὶ Ὁλυνθον καὶ
ὅποι βούλεται δεῖ γὰρ ἐκείνῳ τοῦτον ἐν τῇ γνώμῃ παρα-
στῆσαι, ὡς ὑμεῖς ἐκ τῆς ἀμελείας ταύτης τῆς ἄγαν,
ὅσπερ εἰς Εὔβοιαν καὶ πρότερον ποτέ φασιν εἰς Ἀλί-
αρτον καὶ τὰ τελευταῖα πρώην εἰς Πύλας, ἵσως ἀν
18 δρμήσαιτε. οὗτοι παντελῶς, οὐδέ τοι μὴ ποιήσαιτο ἀν
ηδη, ὃς ἔγωγέ φημι δεῖν, εὐκαταφρόνητον ἔσται ἵν
ἡ διὰ τὸν φόβον, εἰδὼς εὐτρεπεῖς ὑμᾶς — εἴσεται γὰρ
ἀκριβῶς εἰσὶ γὰρ εἰσὶν οἱ πάντες ἐξαγγέλλοντες ἐκείνῳ
παρὸν ὑμῶν αὐτῶν πλείους τοῦ δέοντος — ἡσυχίαν
ἔχῃ, ἢ παριδῶν ταῦτα ἀφύλακτος ληφθῆ, μηδενὸς δύντος
ἐμποδῶν πλεῖν ἐπὶ τὴν ἐκείνους χώραν ὑμῖν, ἀν ἐνδῆ
19 καιρόν. ταῦτα μέν ἔστιν ἀ πᾶσιν δεδόχθαι φημὶ δεῖν
καὶ παρεσκευάσθαι προσίκειν οἶομαι. πρὸ δὲ τούτων
δύναμίν τιν' ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι φημὶ προχειρίσασθαι
δεῖν ὑμᾶς, ἢ συνεχῶς πολειήσει καὶ κακῶς ἐκείνον
ποιήσει. μὴ μοι μυρίους μηδὲ δισμυρίους ξένους, μηδὲ
τὰς ἐπιστολιμαίους ταύτας δυνάμεις, ἀλλὰ ἢ τῆς πόλεως
ἔσται, κανὸν ὑμεῖς ἔνα κανὸν πλείους κανὸν τὸν δεῖνα κανὸν
δύτινοῦν χειροτονήσητε στρατηγόν, τούτῳ πείσεται καὶ
20 κολουθήσει. καὶ τροφὴν ταύτην πορίσαι κελεύω. ἔσται
δ' αὕτη τίς ἡ δύναμις καὶ πόση, καὶ πόθεν τὴν τρο-
φὴν ἔξει, καὶ πῶς ταῦτα ἐθελήσει ποιεῖν; ἐγὼ φράσω,
καθ' ἔκαστον τούτων διεξιὸν χωρίς. ξένους μὲν λέγω
— καὶ ὅπως μὴ ποιήσεθεν δι πολλάκις ὑμᾶς ἐβλαψεν
πάντα ἐλάττω νομίζοντες είναι τοῦ δέοντος, καὶ τὰ
μέγιστα ἐν τοῖς ψηφίσμασιν αἰρούμενοι, ἐπὶ τῷ πράτ-

- τειν οὐδὲ τὰ μικρὰ ποιεῖτε· ἀλλὰ τὰ μικρὰ ποιήσαντες
καὶ πορίσαντες, τούτοις προστίθετ^ο, ἢν ἐλάττω φαίνηται.
 21 λέγω δὴ τοὺς πάντας στρατιώτας δισκιλίους, τούτων
δ^ο Ἀθηναίους φημὶ δεῖν εἶναι πεντακοσίους, ἐξ ἣς ἢν
τινος ὑμῖν ἡλικίας καλῶς ἔχειν δοκῇ, χρόνον τακτὸν
στρατευομένους, μὴ μακρὸν τοῦτον, ἀλλ^ο ὅσον ἢν δοκῇ
καλῶς ἔχειν, ἐκ διαδοχῆς [ἀλλήλοις]· τοὺς δ^ο ἄλλους
ἔνοντος εἶναι κελεύω. καὶ μετὰ τούτων ἵππεας διακο-
σίους, καὶ τούτων πεντήκοντ^ο Ἀθηναίους τοῦλάχιστον,
ὅσπερ τοὺς πεζούς, τὸν αὐτὸν τρόπον στρατευομένους·
 22 καὶ ἵππαγωγοὺς τούτοις. εἰλεν^τ τί πρὸς τούτοις ἔτι;
ταχείας τριήρεις δέκα· δεῖ γὰρ, ἔχοντος ἐκείνου ναυ-
τικόν, καὶ ταχειῶν τριήρων ἡμῖν, ὅπως ἀσφαλῶς ἥ-
δύναμις πλέῃ. πόθεν δὴ τούτοις ἡ τροφὴ γενήσεται;
ἔγὼ καὶ τοῦτο φράσω καὶ δεῖξω, ἐπειδὴν, διότι τηλε-
καύτην ἀποχρῆν οἶμαι τὴν δύναμιν καὶ πολίτας τοὺς
στρατευομένους εἶναι κελεύω, διδάξω.
 23 Τοσαύτην μὲν ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι διὰ ταῦτα, ὅτι
οὐκ ἔνι νῦν ἡμῖν πορίσασθαι δύναμιν τὴν ἐκείνῳ
παραταξομένην, ἀλλὰ ληστεύειν ἀνάγκη καὶ τούτῳ τῷ
τρόπῳ τοῦ πολέμου χρῆσθαι τὴν πρώτην· οὐ τοίνυν
ὑπέροχον αὐτήν, οὐ γὰρ ἔστι μισθὸς οὐδὲ τροφή,
 24 οὐδὲ παντελῶς ταπεινὴν εἶναι δεῖ. πολίτας δὲ παρεί-
ναι καὶ συμπλεῖν διὰ ταῦτα κελεύω, ὅτι καὶ πρότερόν
ποτ^ο ἀκούω ἔνεικὸν τρέφειν ἐν Κορίνθῳ τὴν πόλιν,
οὗ Πολύστρατος ἥγεῖτο καὶ Ἰφικράτης καὶ Χαροίας καὶ
ἄλλοι τινές, καὶ αὐτὸν ὑμᾶς συστρατεύεσθαι· καὶ οἴδ^ο
ἀκούων, ὅτι Λακεδαιμονίους παρατατόμενοι μεθ^ο ὑμῶν
ἔνīκων [οῦτοι] οἱ ἔνοι καὶ ὑμεῖς μετ^ο ἐκείνων, ἐξ οὗ
δ^ο αὐτὰ καθ^ο αὐτὰ τὰ ἔνεικὰ ὑμῖν στρατεύεται, τοὺς
φίλους νικᾶ καὶ τοὺς συμμάχους, οἱ δ^ο ἔχθροὶ μεῖζους

τοῦ δέοντος γεγόνασιν. καὶ παρακύψαντ[•] ἐπὶ ὁν τῆς πόλεως πόλεμον, πρὸς Ἀρτάβαζον καὶ πανταχοῖ μᾶλλον οἴχεται [πλέοντα], δὲ στρατηγὸς δὲ ἀκολουθεῖ, εἰκότως
 25 οὐ γὰρ ἔστιν ἄρχειν μὴ διδόντα μισθόν. τί οὖν κελεύω; τὰς προφάσεις ἀφελεῖν καὶ τοῦ στρατηγοῦ καὶ τῶν στρατιωτῶν, μισθὸν πορίσαντας καὶ στρατιώτας οἰκείους ὥσπερ ἐπόπτας τῶν δρωμένων παρακαταστήσαντας, ἐπεὶ νῦν γε γέλως ἔσθι[•] ὡς χρώμεθα τοῖς πράγμασιν. εἰ γὰρ ἔροιτο τις ὑμᾶς, εἰρήνην ἄγετ[•] ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι; μὰ Δί[•] οὐχ ἡμεῖς γ[•], εἴποιτ[•] ἀν,
 26 ἀλλὰ Φιλίππῳ πολεμοῦμεν. οὐκ ἔχειρονεῖτε δὲ ἔξ
 ὑμῶν αὐτῶν δέκα ταξιάρχους καὶ στρατηγοὺς καὶ φυλάρχους καὶ ἵππαρχους δύο; τί οὖν οὗτοι ποιοῦσιν;
 πλὴν ἐνὸς ἀνδρὸς, δῆν ἀν πέμψητ[•] ἐπὶ τὸν πόλεμον,
 οἵ λοιποὶ τὰς πομπὰς πέμπουσιν ὑπὸ μετὰ τῶν ἱεροποιῶν[•] ὥσπερ γὰρ οἱ πλάττοντες τοὺς πηλίνους, εἰς τὴν ἀγορὰν χειροτονεῖτε τοὺς ταξιάρχους καὶ τοὺς φυλάρχους, οὐκ ἐπὶ τὸν πόλεμον. οὐ γὰρ ἔχομ[•] ὁ ἄνδρες
 27 Ἀθηναῖοι ταξιάρχους παρ[•] ὑμῶν, ἵππαρχον παρ[•] ὑμῶν,
 ἄρχοντας οἰκείους εἶναι, ἵν[•] ἦν ὡς ἀληθῶς τῆς πόλεως ἡ δύναμις; ἀλλ[•] εἰς μὲν Λῆμνον τὸν παρ[•] ὑμῶν ἵππαρχον δεῖ πλεῖν, τῶν δὲ ὑπὲρ τῶν τῆς πόλεως κτημάτων ἀγωνιζομένων Μενέλαιον ἵππαρχεῖν; καὶ οὐ τὸν ἄνδρα μεμφόμενος ταῦτα λέγω, ἀλλ[•] ὑφ[•] ὑμῶν ἔδει κεχειροτονημένον εἶναι τοῦτον, ὅστις ἀν ἦ.
 28 Ἰσως δὲ ταῦτα μὲν ὅρθῶς ἡγεῖσθε λέγεσθαι, τὸ δὲ τῶν χρημάτων, πόσα καὶ πόθεν ἔσται, μάλιστα ποθεῖτ[•] ἀκοῦσαι. τοῦτο δὴ καὶ περαίνω. χρήματα τοίνυν, ἔστιν μὲν ἡ τροφή, σιτηρέσιον μόνον τῇ δυνάμει ταύτῃ, τάλαντ[•] ἐνενήκοντα καὶ μικρόν τι πρός, δέκα μὲν ναυσὶ ταχείας τετταράκοντα τάλαντα, εἴκοσιν εἰς τὴν ναῦν

μναῖ τοῦ μηνὸς ἐκάστου, στρατιώταις δὲ δισχιλίοις τοσαῦθ' ἔτερα, ἵνα δέκα τοῦ μηνὸς δ στρατιώτης δραχμὰς σιτηρέσιον λαμβάνῃ, τοῖς δ' ἵππεῦσι διακοσίοις οὖσιν, ἐὰν τριάκοντα δραχμὰς ἐκαστος λαμβάνῃ τοῦ μηνός,
29 δώδεκα τάλαντα. εἰ δέ τις οἴεται μικρὰν ἀφοριμήν, σιτηρέσιον τοῖς στρατευομένοις ὑπάρχειν, οὐκ ὁρθῶς ἔγνωκεν ἐγὼ γὰρ οἶδα σαφῶς ὅτι, τοῦτο ἀν γένηται, προσποριεὶ τὰ λοιπὰ αὐτὸ τὸ στράτευμ' ἀπὸ τοῦ πολέμου, οὐδένα τῶν Ἑλλήνων ἀδικοῦν οὐδὲ τῶν συμμάχων, ὥστε ἔχειν μισθὸν ἐντελῆ. ἐγὼ πλέων ἐθελοντὴς πάσχειν διτοῦν ἔτοιμος, ἐὰν μὴ ταῦθ' οὗτος ἔχῃ. πόθεν οὖν δ πόρος τῶν χρημάτων, ἢ παρ' ὑμῶν κελεύω γενέσθαι, τοῦτο ἡδη λέξω

ΠΟΡΟΥ ΑΠΟΔΕΙΞΙΣ.

30   Ἄ ήμεῖς ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δεδυνήμεθ' εὑρεῖν ταῦτο ἔστιν. ἐπειδὰν δὲ ἐπιχειροτονήτε τὰς γνώμας, ἀν ἡμῖν ἀρέσκῃ χειροτονήσετε, ἵνα μὴ μόνον ἐν τοῖς ψηφίσμασι καὶ ταῖς ἐπιστολαῖς πολεμήτε Φιλίππῳ, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔργοις.

31   Δοκεῖτε δέ μοι πολὺ βέλτιον ἀν περὶ τοῦ πολέμου καὶ ὅλης τῆς παρασκευῆς βουλεῦσασθαι, εἰ τὸν τόπον ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῆς χώρας, ἢ πολεμεῖτο, ἐνθυμηθείτε, καὶ λογίσαισθ' ὅτι τοῖς πνεύμασιν καὶ ταῖς ὕραις τοῦ ἔτους τὰ πολλὰ προλαμβάνων διαπράττεται Φίλιππος, καὶ φυλάξας τοὺς ἔτησίας ἢ τὸν χειμῶνα ἐπιχειρεῖ, ἥντις ἀν ἡμεῖς μὴ δυναίμεθα ἐκεῖστο ἀφιέσθαι. δεῖ τοίνυν ταῦτο ἐνθυμουμένους μὴ βοηθείας πολεμεῖν, ὑστεροῦμεν γὰρ ἀπάντων, ἀλλὰ παρασκευῆ συνεχεῖ καὶ δυνάμει. ὑπάρχει δὲ ὑμῖν χειμαδίῳ μὲν χρῆσθαι τῇ δυνάμει Λήμνῳ καὶ Θάσῳ καὶ Σκιάνῳ καὶ

ταῖς ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ νήσοις, ἐν αἷς καὶ λιμένες καὶ σῖτος καὶ ἀρχὴ στρατεύματι πάνθ' ὑπάρχει τὴν δῶραν τοῦ ἔτους, ὅτε καὶ πρὸς τῇ γῇ γενέσθαι δάδιον καὶ τὸ τῶν πνευμάτων ἀσφαλές, πρὸς αὐτῇ τῇ χώρᾳ καὶ πρὸς τοῖς τῶν ἐμπορίων στόμασιν δαδίως ἔσται.

33   “Α μὲν οὖν χρήσεται καὶ πότε τῇ δυνάμει, παρὰ τὸν καιρὸν δὲ τούτων κύριος καταστὰς ὑφ' ὑμῶν βουλεύσεται· ἂν δὲ ὑπάρξαι δεῖ παρ' ὑμῶν, ταῦτ' ἔστιν ἄγῳ γέγραφα. ἀν ταῦτ' ὡς ἀνδρες Ἀθηναῖοι πορίσητε, τὰ χρήματα πρῶτον λέγω, εἴτα καὶ τὰλλα παρασκευάσαντες, τοὺς στρατιώτας τὰς τριήρεις τοὺς ἵππεας, ἐντελῆ πᾶσαν τὴν δύναμιν, νόμῳ κατακλείσητε· ἐπὶ τῷ πολέμῳ μένειν, τῶν μὲν χρημάτων αὐτοὶ ταμίαι καὶ πορισταὶ γιγνόμενοι, τῶν δὲ πράξεων παρὰ τοῦ στρατηγοῦ τὸν λόγον ζητοῦντες, παύσεσθ' ἀεὶ περὶ τῶν 34 αὐτῶν βουλευόμενοι καὶ πλέον οὐδὲν ποιοῦντες, κάτι πρὸς τούτῳ πρῶτον μὲν ὡς ἀνδρες Ἀθηναῖοι τὸν μέγιστον τῶν ἐκείνου πόρων ἀφαιρήσεσθε. ἔστι δὲ οὗτος τίς; ἀπὸ τῶν ἡμετέρων ὑμῖν πολεμεῖ συμμάχων, ἄγων καὶ φέρων τοὺς πλέοντας τὴν θάλατταν. ἔπειτα τί πρὸς τούτῳ; τοῦ πάσχειν αὐτοὶ κακῶς ἔξω γενήσεσθε, οὐχ ὕσπερ τὸν παρελθόντα χρόνον, εἰς Λῆμνον καὶ Ἰμβρον ἐμβαλὼν αἰχμαλώτους πολίτας ὑμετέρους ὥχεται ἄγων, πρὸς τῷ Γεραστῷ τὰ πλοῖα συλλαβὼν ἀμύθητα χρήματα ἔξελεξε, τὰ τελευταῖν εἰς Μαραθῶν ἀπέβη καὶ τὴν ἱερὰν ἀπὸ τῆς χώρας ὥχεται ἔχων τριήρη, ὑμεῖς δὲ οὕτε ταῦτα δύνασθε κωλύειν, οὔτ' εἰς τοὺς χρόνους 35 οὓς ἀν προδῆσθε, βοηθεῖν. καίτοι τί δίποτ' ὡς ἀνδρες Ἀθηναῖοι νομίζετε τὴν μὲν τῶν Παναθηναίων ἰορτὴν καὶ τὴν τῶν Διονυσίων ἀεὶ τοῦ καθήκοντος χρόνου γίγνεσθαι, ἀν τε δεινοὶ λάχωσιν ἀν τοῦ ἴδιωται ιοῖ τού-

των ἔκατέρων ἐπιμελούμενοι], εἰς ἂν τοσαῦτ^ο ἀναλίσκετε
χρήματα, ὃσ' οὐδέ εἰς ἕνα τῶν ἀποστόλων, καὶ τοσοῦ-
τον ὅχλον καὶ παρασκευὴν ὅσην οὐκ οἴδ^ε τι τῶν
ἀπάντων ἔχει, τοὺς δὲ ἀποστόλους πάντας ὑμῖν ὑστε-
ρᾶσιν τῶν καιρῶν, τὸν εἰς Μεθώνην, τὸν εἰς Παγα-
36 σὰς, τὸν εἰς Ποτείδαιαν; διτι κεῖνα μὲν πάντα νόμῳ
τέτακται, καὶ πρόοιδεν ἔκαστος ὑμῶν ἐκ πολλοῦ, τίς
χορηγὸς ἡ γυμνασίαρχος τῆς φυλῆς, πότε καὶ παρὰ
τοῦ καὶ τί λαβόντα τί δεῖ ποιεῖν, οὐδὲν ἀνεξέταστον
οὐδέ ἀδριστὸν ἐν τούτοις ἥμεληται, ἐν δὲ τοῖς περὶ
τοῦ πολέμου καὶ τῇ τούτου παρασκευῇ, ἄτακτ^ο ἀδιόρ-
θωτ^ο ἀδρισθ^ο ἀπαντα. τοιγαροῦν ἄμ^ε ἀκηρόαμέν τι, καὶ
τριηράρχους καθίσταμεν, καὶ τούτοις ἀντιδόσεις ποιού-
μεθα, καὶ περὶ χρημάτων πόρου σκοποῦμεν, καὶ μετὰ
ταῦτ^ο ἐμβαίνειν τοὺς μετοίκους ἔδοξε καὶ τοὺς χωρὶς
37 οἰκοῦντας, εἰτ^ο αὐτοὺς πάλιν, εἰτ^ο ἀντεμβιβάζειν, εἰτ^ο
ἐν ὅσῳ ταῦτα μέλλεται, προαπώλετ^ο ἐφ^ο ἀν ἐκπλέωμεν.
τὸν γὰρ τοῦ πράττειν χρόνον εἰς τὸ παρασκευῆσθαι
ἀναλίσκομεν, οἱ δὲ τῶν πραγμάτων οὐ μένουσιν καιροὶ
τὴν ἥμετέραν βραδυτῆτα καὶ εἰρωνείαν. ἀς δὲ τὸν
μεταξὺ χρόνον δυνάμεις οἰόμεθ^ο ἥμιν ὑπάρχειν, οὐδὲν
οἰσι τε ποιεῖν ἐπ^ο αὐτῶν τῶν καιρῶν ἔξελέγχονται.
ο δέ εἰς τοῦθ^ο ὑβρεως ἐλήλυθεν, ὥστ^ο ἐπιστέλλειν
Εὐθοεῖσιν ἥδη τοιαύτας ἐπιστολάς.

ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ.

38 Τούτων ὁ ἀνδρες Ἀθηναῖοι τῶν ἀνεγγωσμένων,
ἀληθῆ μέν ἔστι τὰ πολλά, ὡς οὐκ ἔδει, οὐ μὴν ἀλλ^ο
ἴσως οὐχ ἥδε^ο ἀκούειν. ἀλλ^ο εἰ μὲν, δο^σ ἀν τις ὑπερβῆ
τῷ λόγῳ, ἵνα μὴ λυπήσῃ, καὶ τὰ πράγματ^ο ὑπερ-
βήσεται, δεῖ πρὸς ἥδονὴν δημηγορεῖν εἰ δέ ἡ τῶν

λόγων χάρις, ἃν ἦ μὴ προσήκουσα, ἔργῳ ζημίᾳ γίγνεται,
αἰσχρόν ἐστι φενακίζειν ἑαυτούς, καὶ ἀπαντὸν ἀναβαλλο-
μένους ἢν ἦ δυσχερῆ, πάντων ὑστερεῖν τῶν ἔργων,
39 καὶ μηδὲ τοῦτο δύνασθαι μαθεῖν, ὅτι δεῖ τοὺς δρόμως
πολέμῳ χρωμένους οὐκ ἀκολουθεῖν τοῖς πράγμασιν,
ἄλλον αὐτοὺς ἐμπροσθεν εἶναι τῶν πραγμάτων, καὶ τὸν
αὐτὸν τρόπον, ὥσπερ τῶν στρατευμάτων ἀξιώσειν τις
ἄν τὸν στρατηγὸν ἡγεῖσθαι, οὕτω καὶ τῶν πραγμάτων
τοὺς βουλευομένους, ἵνα ἓκείνοις δοκῇ, ταῦτα πρά-
τηται, καὶ μὴ τὰ συμβάντα ἀναγκάζωνται διώκειν.
40 ὑμεῖς δοῦλοι ἄνδρες Ἀθηναῖοι πλείστην δύναμιν πάντων
ἔχοντες, τριήρεις ὁπλίτας ἵππεας χρημάτων πρόσοδον,
τοίτων μὲν μέχρι τῆς τήμερον ἡμέρας οὐδενὶ πώποτε
εἰς δέον τι κέρδησθε, οὐδὲν δοῦλοι ἀπολείπετε, ὥσπερ οἱ
βάρβαροι πυκτεύουσιν, οὕτω πολεμεῖν Φιλίππω. καὶ
γὰρ ἕκείνων δοῦλοις ἀεὶ τῆς πληγῆς ἔχεται, καὶ
ἔτερος πατάξῃς, ἕκεῖστον εἰσὶν αἱ χεῖρες προβάλλεσθαι
41 δοῦλοι ἢ βλέπειν ἔναντίον οὔτε οἰδεν οὔτε ἐδέλει. καὶ
ὑμεῖς ἄν ἐν Χερρονήσῳ πύθησθε Φύλιππον, ἕκεῖσε
βοηθεῖν Ψηφίζεσθε, ἄν ἐν Πύλαις, ἕκεῖσε, ἄν ἄλλοθι
που, συμπαραθεῖτε ἄνω κάτω, καὶ στρατηγεῖστε, ὑπερ
ἕκείνου, βεβούλευσθε δοῦλοι αὐτοὶ συμφέροντες περὶ
τοῦ πολέμου, οὐδὲ πρὸ τῶν πραγμάτων προορᾶτε οὐδέν,
πρὸν ἄν ἦ γεγενημένον ἦ γιγνόμενόν τι πύθησθε. ταῦτα
δοῦλοις πρότερον μὲν ἐνῆν νῦν δοῦλοις ἐποίησαν
42 τὴν ἀκμήν, ὥστε οὐκέτε ἐγχωρεῖ δοκεῖ δέ μοι θεῶν
τις δοῦλοις Ἀθηναῖοι, τοῖς γιγνομένοις ὑπὲρ τῆς
πόλεως αἰσχυνόμενος, τὴν φιλοπραγμοσύνην ταύτην
ἐμβαλεῖν Φιλίππω. εἰ γὰρ ἔχων δοῦλοις καὶ προεύληφεν,
ἥσυχίαν ἔχειν ἥθελε καὶ μηδὲν ἐπραττεν
ἔτι, ἀποχρῆν ἐνίοις ὑμῶν ἄν μοι δοκεῖ, ἐξ δοῦλοις αἰσχύνην

καὶ ἀνανδρίαν καὶ πάντα τὰ αἰσχιστὸν ὁφληκότες [ἄν] ἥμεν δημοσίᾳ· νῦν δὲ ἐπιχειρῶν ἀεὶ τινι καὶ τοῦ πλεί-
 ονος δρεγόμενος, ἵσως ἀν ἐκκαλέσαι μὲν ὑμᾶς, εἴπερ μὴ
43 παντάπασιν ἀπεγνώκατε. θαυμάζω δὲ ἔγωγε, εἰ μηδεὶς
 ὑμῶν μήτε ἐνθυμεῖται μήτε δογῆσεται, δρῶν ὡς ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, τὴν μὲν ἀρχὴν τοῦ πολέμου γεγενημένην
 περὶ τοῦ τιμωρήσασθαι Φίλιππον, τὴν δὲ τελευτὴν
 οὖσαν ἡδη ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν κακῶς ὑπὸ Φίλιππου.
 ἀλλὰ μὴν ὅτι γένος στήσεται, δῆλον, εἰ μή τις κω-
 λύσει. εἴτα τοῦτο ἀναμενοῦμεν, καὶ τριήρεις κενὰς καὶ
 τὰς παρὰ τοῦ δεῖνος ἐλπίδας ἀν ἀποστείλητε, πάντες
44 ἔχειν οἵεσθε; οὐκ ἐμβῆσόμεθ; οὐκ ἔξιμεν αὐτοὶ μέρει
 γέ τινι στρατιωτῶν οἰκείων νῦν, εἰ καὶ μὴ πρότερον; οὐκ
 ἐπὶ τὴν ἐκείνου πλευσόμεθα; ποῖ δὴ προσορμιού-
 μεθ? ἡρετό τις. εὑρήσει τὰ σαθρὰ ὡς ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι τῶν ἐκείνου πραγμάτων αὐτὸς δὲ πόλεμος, ἀν ἐπι-
 χειρῶμεν· ἀν μέντοι καθώμεθ? οἵκοι λοιδορουμένων
 ἀκούοντες καὶ αἰτιωμένων ἀλλήλους τῶν λεγόντων,
45 οὐδέποτε οὐδὲν ἥμιν μὴ γένηται τῶν δεόντων. ὅποι
 μὲν γὰρ ἀν οἷμαι μέρος τι τῆς πόλεως συναπαστολῇ.
 [καὶ μὴ πᾶσα,] καὶ τὸ τῶν θεῶν εὔμενὲς [καὶ τὸ τῆς
 τύχης] συναγωνίζεται. ὅποι δὲ ἀν στρατηγὸν καὶ ψή-
 φισια κενὸν καὶ τὰς ἀπὸ τοῦ βήματος ἐλπίδας ἐκ-
 πέμψητε, οὐδὲν ἥμιν τῶν δεόντων γίγνεται, ἀλλά
 οἱ μὲν ἔχθροὶ καταγελῶσιν, οἵ δὲ σύμμαχοι τεθνᾶσι
46 τῷ δέει τοὺς ἀποστόλους. οὐ γὰρ ἔστι οὐκ ἔστιν
 ἐν ἄνδρα δυνηθῆναι ποτε ταῦθ' ἥμιν πρᾶξαι πάνθ
 δσα βούλεσθε· ὑποσχέσθαι μέντοι καὶ φῆσαι καὶ τὸν
 δεῖν² αἰτιάσασθαι καὶ τὸν δεῖν² ἔστι, τὰ δὲ πράγματα²
 ἐκ τούτων ἀπόλωλεν· ὅταν γὰρ ἥγηται μὲν δ στρατη-
 γὸς ἀθλίων ἀπομίσθων ξένων, οἵ δὲ ὑπὲρ ὃν ἐκεῖ

πράξη πρὸς ὑμᾶς ψευδόμενοι ὅφεις ἐνθάδ' ὥσιν,
ὑμεῖς δ' ἔξ δν ἀν ἀκούσηθ' ὅ τι ἀν τύχητε ψηφί-
ζησθε· τί καὶ χρὴ προσδοκᾶν;

- 47 Πῶς οὖν ταῦτα παύσεται; ὅταν ὑμεῖς δὲ ἄνδρες
Ἄθηναῖοι τοὺς αὐτοὺς ἀποδείξητε στρατιώτας καὶ μάρ-
τυρας τῶν στρατηγουμένων καὶ δικαστὰς οἴκαδ' ἐλ-
θόντας τῶν εὐθυνῶν, ὥστε μὴ ἀκούειν μόνον ὑμᾶς
τὰ ὑμέτερον αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ παρόντας δρᾶν. νῦν δὲ
εἰς τοῦθ' ἥκει τὰ πράγματα αἰσχύνης, ὥστε τῶν στρα-
τηγῶν ἔκαστος δὶς καὶ τρὶς κρίνεται παρὸν ὑμῖν περὶ
θανάτου, πρὸς δὲ τοὺς ἔχθροὺς οὐδεὶς οὐδὲ ἄπαξ
αὐτῶν ἀγωνίσασθαι περὶ θανάτου τολμᾷ, ἀλλὰ τὸν
τῶν ἀνδραποδιστῶν καὶ λωποδυτῶν θάνατον μᾶλλον
αἰροῦνται τοῦ προσήκοντος· κακούργου μὲν γάρ ἐστι
κριθέντερον ἀποθανεῖν, στρατηγοῦ δὲ μαχόμενον τοῖς πο-
48 λεμίοις. ἡμῶν δὲ οἱ μὲν περιόντες μετὰ Λακεδαιμο-
νίων φασὶ Φίλιππον πράττειν τὴν Θηβαίων κατάλυσιν
καὶ τὰς πόλιτείας διασπᾶν, οἱ δὲ ὡς πρέσβεις πέπομφεν
ὡς βασιλέα, οἱ δὲ ἐν Ἰλλυριοῖς πόλεις τειχίζειν, οἱ
49 δὲ λόγους πλάττοντες ἔκαστος περιερχόμενα. ἐγὼ δὲ
οἶμαι μὲν δὲ ἄνδρες Ἄθηναῖοι νὴ τοὺς θεοὺς ἐκεῖνον
μεθύειν τῷ μεγέθει τῶν πεπραγμένων καὶ πολλὰ τοι-
αῦτον ὀνειροπολεῖν ἐν τῇ γνώμῃ, τὴν τοῦ ἐρημίαν τῶν
κωλυσόντων δρῶντα καὶ τοῖς πεπραγμένοις ἐπηρμένον,
οὐ μέντοι μὰ Δίου οὔτω προαιρεῖσθαι πράττειν, ὥστε
τοὺς ἀνοητοτάτους τῶν παρὸν ἡμῖν εἰδέναι τί μέλλει
ποιεῖν ἐκεῖνος· ἀνοητότατοι γάρ εἰσιν οἱ λογοποιοῦντες.
50 ἀλλ' ἀν ἀφέντες ταῦτα ἐκεῖνα εἰδῶμεν, ὅτι ἐχθρὸς ἄν-
θρωπος, καὶ τὰ ἡμέτερον ἡμᾶς ἀποστερεῖ, καὶ χρόνον
πολὺν ὕβρικε, καὶ ἀπανθρόσσα πάποτα ἡλπίσαμέν τινα
πράξειν ὑπὲρ ἡμῶν, καθ' ἡμῶν εὔρηται, καὶ τὰ λοίπα

ἐν αὐτοῖς ἡμῖν ἔστι, καὶ μὴ νῦν ἐθέλωμεν ἐκεῖ πολεμεῖν αὐτῷ, ἐνθάδ’ ἵσως ἀναγκασθησόμεθ’ αὐτὸ ποιεῖν, ἢν ταῦτ’ εἰδῶμεν, καὶ τὰ δέοντα ἐσόμεθ’ ἐγνωκότες καὶ λόγων ματαίων ἀπῆλλαγμένοι· οὐ γὰρ ἄττα ποτ’ ἔσται δεῖ σκοπεῖν, ἀλλ’ ὅτι φαῦλος, ἢν μὴ προσέχῃτε τὸν νοῦν καὶ τὰ προσήκοντα ποιεῖν ἐθέλητα, εὐεἰδέναι.

51 Ἐγὼ μὲν οὖν οὕτος ἄλλοτε πώποτε πρὸς χάριν εἰλόμην λέγειν, ὅτι ἢν μὴ καὶ συνοίσειν πεπεισμένος ὁ, νῦν δὲ ἀγιγνώσκω πάντας οὐδὲν ὑποστειλάμενος πεπαρρησίασμα. ἐβουλόμην δὲ ἄν, ὥσπερ ὑμῖν συμφέρον τὰ βέλτιστα ἀκούειν οἶδα, οὗτως εἰδέναι συνοίσον καὶ τῷ τὰ βέλτιστα εἰπόντι πολλῷ γὰρ ἢν ἥδιον εἴχον. νῦν δὲ ἐπ’ ἀδήλοις οὖσι τοῖς ἀπὸ τούτων ἐμαυτῷ γενησομένοις, ὅμως ἐπὶ τῷ συνοίσειν ὑμῖν, ἢν πράξῃτε, ταῦτα πεπεισθαι λέγειν αἰδοῦμαι. νικών δὲ ὅτι πᾶσιν μέλλει συνοίσειν.

5.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Μηκυνομένου τοῦ πολέμου τοῦ περὶ Ἀμφιπόλεως εἰρήνης ἐπεθύμησαν δὲ τε Φίλιππος καὶ οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ μὲν Ἀθηναῖοι κακῶς ἐν τῷ πολέμῳ φερόμενοι, δὲ Φίλιππος βουλόμενος ἢν ὑπέσχετο Θετταλοῖς τε καὶ Θηβαίοις ἐπιτελέσαι. ὑπέσχετο δὲ τοῖς μὲν Θηβαίοις Ἀρχομενὸν παραδώσειν καὶ Κορώνειαν, πόλεις Βοιωτίας, ἀμφοτέροις δὲ τὸν Φωκικὸν καταλύσειν πόλεμον. τοῦτο δὲ ἦν ἀδύνατον αὐτῷ πολεμίων ὄντων Ἀθηναίων καὶ γὰρ πρότερον βουληθεῖς εἰσβαλεῖν εἰς

τὴν Φωκίδα, τῶν Ἀθηναίων περιπλευσάντων ταῖς ναυσὶν εἰς τὰς καλούμενας Πύλας, ὑπὸ ἐνίσιν δὲ Θερμοπύλας, ἀπε-
2 κρούσθη τῆς εἰσόδου. τῦν τοίνυν εἰρήνην ποιησάμενος πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, μηδενὸς κωλύοντος παρελθών εἰσω Πυλῶν, τὸ Φωκέων ἔθνος ἀνάστατον πεποίηκε, καὶ τὴν Φωκέων ἐν τοῖς Ἀμφικτύοις χώραν καὶ τὰς ἐκείνων ἐν τῷ συνεδρίῳ φύγους παρὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων εἴληφε. πέποιψε δὲ καὶ πρὸς Ἀθηναίους πρέσβεις, ἀξιῶν καὶ αὐτοὺς ταῦτα συγχω-
 ρεῖν. καὶ ὁ Δημοσθένης παραινεῖ συγχωρεῖν, οὐ τῷ πρά-
 γματι συνιστάμενος ὡς ὅρθῶς ἔχοντι, οὐδὲ δίκαιον εἶναι λέγων μετέχειν Ἑλληνικοῦ συνεδρίου τὸν Μακεδόνα, ἀλλὰ δεδιέναι φάσκων μὴ καταναγκασθῶσι κοινὸν πόλεμον πρὸς ἄπαντας τοὺς Ἑλληνας ἔχειν. προσκεκρουκέναι γὰρ λέγει τοῖς Ἀθη-
 ναίοις ἄλλους δι’ ἄλλας τινὰς αἰτίας, τούτους δὴ κοινῇ πο-
 λεμήσειν, εἰ αὐτοῖς δώσομεν, φησί, κοινὴν αἰτίαν ταύτην καθ’ ἡμῶν, ὅτι μόνοι τοῖς τῶν Ἀμφικτύόνων ἐνιστάμεθα δόγμασιν, ὥστε κάλλιον τὴν εἰρήνην τηρεῖν, καὶ ταῦτα Φι-
 λίππου παρεληλυθότος εἰσω Πυλῶν καὶ ἐπελθεῖν δυναμένους τῇ Ἀττικῇ, ἣ περὶ μικροῦ τηλικοῦτον κίνδυνον ἄρασθαι.

3 Οὗτος δ’ ὁ λόγος παρεσκευάσθαι μέν, οὐ μὴν εἰρῆσθαι μοι δοκεῖ. κατηγορῶν γὰρ ὁ ἡγέτωρ Αἰσχίνου καὶ τοῦτο μετὰ τῶν ἄλλων αὐτοῦ διαβάλλει, ὅτι συνεβούλευε Φίλιππον Ἀμφικτύον’ εἶναι ψηφίσασθαι, μηδενὸς ἄλλου τολμῶντος τοῦτ’ εἰσιγήσασθαι, μηδὲ Φιλοκράτους τοῦ πάντων ἀναιδε-
 στάτου. οὐκ ἀν οὖν αὐτὸς περὶ τούτων συμβεβούλευκώς τὸν Αἰσχίνην ἐπ’ αὐτοῖς διέβαλλεν, ἀλλὰ δηλονότι τὴν ὑπό-
 νοιαν ἔδεισε, μὴ δόξῃ φιλιππίζειν καὶ χρήμασιν ὑπὸ τοῦ βα-
 σιλέως πεισθεὶς τοιαύτην γνώμην ἀποφήνασθαι, ἐπεὶ καὶ ἐ-
 τῷ λόγῳ πρὸς τοιαύτην τιν’ ὑπόνοιαν ἴσταμενος φαίνεται, συνιστάς ἔαυτὸν ὡς εὔνουν τῇ πόλει καὶ ἀδωροδόκητον.

‘Ορῶ μὲν ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὰ παρόντα πρά-
 γματα πολλὴν δισκολίαν ἔχοντα καὶ ταραχήν, οὐ μόνον

τῷ πολλὰ προεῖσθαι καὶ μηδὲν εἶναι προύργου περὶ αὐτῶν εὖ λέγειν, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ὑπολοίπων κατὰ ταῦτα μηδὲ καθ' ἐν τὸ συμφέρον πάντας ἡγεῖσθαι,
 2 ἀλλὰ τοῖς μὲν ὅδι, τοῖς δὲ ἔτεροι δοκεῖν. δυσκόλου δὲ ὄντος φύσει καὶ χαλεποῦ τοῦ βουλεύεσθαι, ἔτι πολλῷ χαλεπώτερον ὑμεῖς αὐτὸ πεποιήκατε ὡς ἀνδρες Ἀθηναῖοι· οἵ μὲν γὰρ ἄλλοι πάντες ἀνθρωποι πρὸ τῶν πραγμάτων εἰώθασι χρῆσθαι τῷ βουλεύεσθαι, ὑμεῖς δὲ μετὰ τὰ πράγματα. ἐκ δὲ τούτου συμβαίνει παρὰ πάντα τὸν χρόνον ὃν οἴδετε ἐγώ, τὸν μὲν οἷς ἀν ἀμάρτητος ἐπιτιμῶντα εὑδοκιμεῖν καὶ δοκεῖν εὖ λέγειν, τὰ δὲ πράγματα καὶ περὶ ὧν βουλεύεσθαι ἐκφεύγειν ὑμᾶς.
 3 οὐ μὴν ἀλλὰ καίπερ τούτων οὕτως ἔχοντων, οἴομαι καὶ πεπεικὼς ἔμαυτὸν ἀνέστηκα, ἀν ἐθελήσητε τοῦ θορυβεῖν καὶ φιλονικεῖν ἀποστάντες ἀκούειν, ως ὑπὲρ πόλεως βουλευομένοις καὶ τηλικούτων πραγμάτων προσήκει, ἔξειν καὶ λέγειν καὶ συμβουλεύειν, δι' ὧν καὶ τὰ παρόντα ἔσται βελτίω καὶ τὰ προειμένα σωθήσεται.
 4 Ἀκριβῶς δὲ εἰδὼς ὡς ἀνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ λέγειν περὶ ὧν αὐτὸς εἰπέν τις καὶ περὶ αὐτοῦ, παρὸν ὑμῖν ἀεὶ τῶν πάνυ λυσιτελούντων τοῖς τολμῶσιν ὃν, οὕτως ἡγοῦμαι φορτικὸν καὶ ἐπαχθές, ὥστε ἀνάγκην οὔσαν δρῶν ὅμως ἀποκνῶ. νομίζω δὲ ἀμεινον ἀν ὑμᾶς περὶ ὧν νῦν ἔρω κρῖναι, μικρὰ τῶν πρότερον [ποτε] ὁγθέντων
 5 των ὑπὲρ ἔμοις μνημονεύσαντας. ἐγὼ γὰρ ὡς ἀνδρες Ἀθηναῖοι πρῶτον μέν, ἦνίκετο ἐπειθόν τινες ὑμᾶς, τῶν ἐν Εὐβοίᾳ ταραττομένων πραγμάτων βοηθεῖν Πλουτάρχῳ, καὶ πόλεμον καὶ ἀδοξον καὶ δαπανηρὸν ἀρασθαι, πρῶτος καὶ μόνος παρελθὼν ἀντεῖπον, καὶ μόνον οὐ διεσπάσθην ὑπὸ τῶν ἐπὶ μικροῖς λήμμασιν πολλὰ καὶ μεγάλον ὑμᾶς ἀμαρτάνειν πεισάντων καὶ χρόνου

βραχέος διελθόντος, μετὰ τοῦ προσοφλεῖν αἰσχύνην καὶ παθεῖν, οἷα τῶν ὅντων ἀνθρώπων οὐδένες πώποτε πε-
 πόνθασ' ὑπὸ τούτων οἵς ἔβοήθησαν, πάντες ὑμεῖς
 ἔγνωτε τήν τε τῶν ταῦτα πεισάντων κακίαν καὶ τὰ
 6 βέλτιστον εἰρηκότερον ἐμέ. πάλιν τοίνυν ὡς ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι κατιδὼν Νεοπτόλεμον τὸν ὑποκριτήν, τῷ μὲν τῆς
 τέχνης προσχήματι τυγχάνοντο ἀδείας, κακὰ δὲ ἐργα-
 ζόμενον τὰ μέγιστα τὴν πόλιν, [καὶ] τὰ παρὸν ὑμῶν διοι-
 κοῦντα Φιλίππων καὶ πρυτανεύοντα, παρελθὼν εἰπον
 εἰς ὑμᾶς, οὐδεμιᾶς Ἰδίας οὔτε ἔχθρας οὔτε συκοφαν-
 τίας ἔνεκα, ὡς ἐκ τῶν μετὰ ταῦτα ἐργῶν γέγονεν δῆλον.
 7 καὶ οὐκέτο ἐν τούτοις αἴτιάσομαι τοὺς ὑπέρ Νεοπτολέ-
 μου λέγοντας (οὐδὲ εἰς γάρ ἦν), ἀλλὰ αὐτοὺς ὑμᾶς
 εἰ γάρ ἐν Διονύσου τραγῳδοὺς ἐθεᾶσθε, ἀλλὰ μὴ περὶ
 σωτηρίας καὶ κοινῶν πραγμάτων ἦν ὁ λόγος, οὐκ ἀν-
 ούτως οὔτε ἐκείνου πρὸς χάριν οὔτε ἐμοῦ πρὸς ἀπέ-
 8 χθειαν ἥκουσατε. καίτοι τοῦτο γένος οἶμαι γιγνώ-
 σκειν, ὅτι τὴν τότε ἄφιξιν εἰς τοὺς πολεμίους ἐποιή-
 σαθεὶς ὑπέρ τοῦ τάκει χοήματος ὀφειλόμενον, ὡς ἔφη, κο-
 μίσας δεῦρο λητουργεῖν καὶ τούτῳ τῷ λόγῳ πλείστῳ
 χοησάμενος, ὡς δεινὸν εἴ τις ἐγκαλεῖ τοῖς ἐκεῖθεν ἐν-
 θάδε τὰς εὐπορίας ἄγουσιν, ἐπειδὴ διὰ τὴν εἰρήνην
 ἀδείας ἔτυχεν, ἦν ἐνθάδε ἐκέκιητο οὐσίαν φανεράν,
 ταύτην ἐξαργυρίσας πρὸς ἐκείνον [ἀπάγων] οὐχέται.
 9 δύο μὲν δὴ ταῦθεν ὧν προεῖπον ἐγὼ μαρτυρεῖ τοῖς
 γεγενημένοις λόγοις, δρόμος καὶ δικαίως, οἷα περὶ ἦν,
 ἀποφανθένθεντο ὑπὲρ ἐμοῦ τρίτον δὲ ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι
 (καὶ μόνον ἐν τοῦτο εἰπὼν ἔτι, καὶ δὴ περὶ ὧν παρε-
 λήλυθεν ἐρῶ), ἦνίκα τοὺς ὄρκους τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης
 10 ἀπειληφότες ἥκομεν οἵ πρεσβεῖς, τότε Θεσπιάς τινας
 καὶ Πλαταιάς ὑπισχνούμενων οἰκισθήσεσθαι, καὶ τοὺς

μὲν Φωκέας τὸν Φίλιππον, ἀν γένητοι κύριος, σώσειν, τὴν δὲ Θηβαίων πόλιν διοικεῖν, καὶ τὸν Ὁρωπὸν ὑμῖν ὑπάρξειν, καὶ τὴν Εὐβοιαν ἄντ' Ἀμφιπόλεως ἀποδοθῆσεσθαι, καὶ τοιαύτας ἐλπίδας καὶ φενακισμούς, οἵς ὑπαχθέντες ὑμεῖς οὔτε συμφόρως οὔτ' ἵσως καλῶς προείσθε Φωκέας, οὐδὲν τούτων οὔτ' ἔξαπατήσας οὔτε σιγήσας ἐγὼ φανήσομαι, ἀλλὰ προειπὼν ὑμῖν, ώς οἶδ' ὅτι μνημονεύετε, ὅτι ταῦτ' οὔτ' οἶδα οὔτε προσδοκῶ, νομίζω δὲ τὸν λέγοντα ληρεῖν.

11 Ταῦτα τοίνυν ἄπαντα, ὅσα φαίνομαι βέλτιον τῶν ἄλλων προορῶν, οὐδ' εἰς μίαν ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι οὔτε δεινότητ' οὔτ' ἀλλαζονείαν ἐπανοίσω, οὐδὲ προσποιήσομαι δι' οὐδὲν ἄλλο γιγνώσκειν καὶ προαισθάνεσθαι πλὴν δι' ἀν ὑμῖν εἴπω δύο, ἐν μίᾳ ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δι' εὐτυχίαν, ἣν συμπάσης ἐγὼ τῆς ἐν ἀνθρώποις οὕσης δεινότητος καὶ σοφίας δῷσθαι αὐτοῦσαν, 12 ἔτερον δέ, προῖκα τὰ πράγματα κρίνω καὶ λογίζομαι, καὶ οὐδεὶς ἀν ἔχοι λῆμψα πρὸς οἷς ἐγὼ πεπολιτευμαι καὶ λέγω δεῖξαι προσηρτημένον. δοθὸν οὖν, δι τι ἀν ποτ' ἀπ' αὐτῶν ὑπάρχῃ τῶν πραγμάτων, τὸ συμφέρων φαίνεται μοι· ὅταν δ' ἐπὶ θάτεροῦ ὥσπερ εἰς τρυπάνην ἀργυρίου προσενέγκῃς, δίχεται φέρον καὶ καθείλκυσεν τὸν λογισμὸν ἐφ' αὐτό, καὶ οὐκ ἀν ἔτ' δοθῆσθαι οὐδὲν ὑγιῶς δι τοῦτο ποιήσας περὶ οὐδενὸς λογίσαιτο.

13 Ἔν μὲν οὖν ἔγωγε πρῶτον ὑπάρχειν φημὶ δεῖν, ὅπως εἴτε συμμάχους εἴτε σύνταξιν εἴτ' ἄλλο τι βούλεται τις κατασκευᾶσειν τῇ πόλει, τὴν ὑπάρχουσαν εἰρήνην μὴ λύων τοῦτο ποιήσει, οὐχ ώς θαυμαστὴν οὐδ' ὡς ἀξίαν οὖσαν ὑμῶν· ἀλλ' διοία ποτὲ ἐστὶν αὕτη, μὴ γενέσθαι μᾶλλον εἴχε τοῖς πράγμασι καιρόν, ἢ

γεγενημένη νῦν δι' ἡμᾶς λυθῆναι· πολλὰ γὰρ προ-
εῖπεθα, ὅντας ὑπαρχόντων τότε ἀνὴν νῦν ἀσφαλέστερος
 14 καὶ ὁάσιν ἡνὶ ἡμῖν ὁ πόλεμος. δεύτερον δέ, ὅρῶν ὅπως
μὴ προαξόμεθ' ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοὺς συνελήλυ-
θότας τούτους καὶ φάσκοντας Ἀμφικτύονας νῦν εἶναι,
εἰς ἀνάγκην καὶ πρόφασιν κοινοῦ πολέμου πρὸς ἡμᾶς.
ἔγω γὰρ, εἰ γένοιθ' ἡμῖν πρὸς Φίλιππον πάλιν πόλε-
μος δι' Ἀμφίπολιν, ἢ τι τοιοῦτον ἔγκλημα ἴδιον, οὐ μὴ
μετέχουσι Θετταλοὶ μηδὲ Ἀργεῖοι μηδὲ Θηβαῖοι, οὐκ
 15 ἀνὴν ὥστε οἴομαι τούτων οὐδένας πολεμῆσαι, καὶ πάν-
των ἥκιστα (καὶ μοι μὴ θορυβήσῃ μηδεὶς πρὸν ἀκοῦ-
σαι) Θηβαίους, οὐχ ὡς ἡδέως ἔχουσιν ἡμῖν, οὐδὲ ὡς
οὐκ ἀνὴν χαρίζοιντο Φιλίππῳ, ἀλλ' ἵσασιν ἀκριβῶς, εἰ
καὶ πάνυ φησί τις αὐτοὺς ἀναισθήτους εἶναι, ὅτι εἰ
γενήσεται πόλεμος πρὸς ἡμᾶς αὐτοῖς, τὰ μὲν κακὰ
πάνθ' ἔξουσιν αὐτοί, τοῖς δέ ἀγαθοῖς ἐφεδρεύων ἔτερος
καθεδεῖται. οὔκουν πρόσοιντες ἀνὴν αὐτοὺς εἰς τοῦτο, μὴ
κοινῆς τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς αἰτίας οὕσης τοῦ πολέμου.
 16 οὐδέ γένεται πάλιν πρὸς τοὺς Θηβαίους πολεμῆσαι μεν
δι' Ὡρωπόν, ἢ τι τῶν ἴδιων, οὐδὲν ἀνὴν ἡμᾶς παθεῖν
ἥγονται· καὶ γὰρ ἡμῖν κάκείνοις τοὺς βοηθοῦντας ἀν-
οίκαι, εἰς τὴν οἰκείαν εἰς τις ἐμβάλοι, βοηθεῖν, οὐ
συνεπιστρατεύσειν οὐδετέροις. καὶ γὰρ αἱ συμμαχίαι
τοῦτον ἔχουσι τὸν τρόπον, ὃν καὶ φροντίσειν ἀντὶ τις,
 17 καὶ τὸ πρᾶγμα φύσει τοιοῦτόν ἔστιν· οὐκ ἄχρι τῆς-
ῆσης ἔκαστός ἔστιν εὔνους οὐδέ τοιοῦτόν ἡμῖν οὔτε Θηβαίοις,
σῶς τέ φέναι καὶ κρατεῖν τῶν ἀλλών, ἀλλὰ σῶς μὲν
εἶναι πάντες ἀνὴν βούλοινθ' ἔνεκκα αὐτῶν, κρατήσαντας
δὲ τοὺς ἑτέρους δεσπότας ὑπάρχειν αὐτῶν οὐδὲ εἰς.
τί οὖν ἥγονται φοβερὸν καὶ τί φυλάξασθαι δεῖν ἡμᾶς;
μὴ κοινὴν πρόφασιν καὶ κοινὸν ἔγκλημα ὁ μέλλων

- 18 πόλεμος πρὸς ἄπαντας λάβῃ. εἰ γὰρ Ἀργεῖοι μὲν καὶ Μεσσῆνιοι καὶ Μεγαλοπολῖται καὶ τινες τῶν λοιπῶν Πελοποννησίων, ὅσοι ταῦτα τούτοις φρονοῦσι, διὰ τὴν πρὸς Λακεδαιμονίους ἡμῖν ἐπικηρυκείαν ἔχθρως σχήσουσι καὶ τὸ δοκεῖν ἐκδέχεσθαι τι τῶν ἐκείνοις πεπραγμένων, Θηβαῖοι δὲ ἔχουσι μὲν, ὡς λέγουσιν, ἀπεχθῶς, ἔτι δὲ ἔχθροτέρως σχήσουσιν, ὅτι τοὺς παρότερούς τὴν δυσμένειαν
 19 ἐνδεικνύμεθ' αὐτοῖς, Θετταλοὶ δὲ, ὅτι τοὺς Φωκέων φυγάδας σώζομεν, Φίλιππος δὲ, ὅτι κωλύομεν αὐτὸν κοινωνεῖν τῆς ἀμφικτυνίας, φοβοῦμαι μὴ πάντες, περὶ τῶν Ἰδίων ἐκαστος δογματίσμονος, κοινὸν ἐφ' ἡμᾶς ἀγάγωσι τὸν πόλεμον, τὰ τῶν Ἀμφικτυόνων δόγματα προστησάμενοι, εἰτὲ ἐπισπασθῶσιν ἐκαστοι πέρα τοῦ συμφέροντος ἑαυτοῖς [ἡμῖν πολεμῆσαι], ὥσπερ καὶ περὶ
 20 Φωκέας. ἵστε γὰρ δίπου τοῦθ' ὅτι νῦν Θηβαῖοι καὶ Φίλιππος καὶ Θετταλοί, οὐχὶ ταῦθ' ἐκαστοι μάλιστε^τ ἐσπουδακότες, ταῦτα πάντες ἐποαξαν, οἷον Θηβαῖοι τὸν μὲν Φίλιππον παρελθεῖν καὶ λαβεῖν τὰς παρόδους οὐκ ἐδύναντο κωλῦσαι, οὐδέ γε τῶν αὐτοῖς πεπονημένων
 21 ὕστατον ἐλθόντα τὴν δόξαν ἔχειν· νυνὶ γὰρ Θηβαίοις πρὸς μὲν τὸ τὴν χώραν κεκομίσθαι πέπρακταί τι, πρὸς δὲ τιμὴν καὶ δόξαν αἰσχιστα· εἰ γὰρ μὴ παρῆλθε Φίλιππος, οὐδὲν ἂν αὐτοῖς δοκεῖ εἶναι. ταῦτα δὲ οὐκ ἡβούλοντο, ἀλλὰ τῷ τὸν Ὁρχομενὸν καὶ τὴν Κορώνειαν λαβεῖν ἐπιθυμεῖν, μὴ δύνασθαι δέ, πάντα ταῦθ' ὑπέ-
 22 μειναν. Φίλιππον τοίνυν τινὲς μὲν δίπου τολμῶσι λέγειν, ὡς οὐδὲ ἐβούλετο Θηβαίοις Ὁρχομενὸν καὶ Κορώνειαν παραδοῦναι, ἀλλ' ἡναγκάσθη ἐγὼ δὲ τούτοις μὲν ἐρρωσθαι λέγω, ἐκείνο δὲ οἴδα, ὅτι οὐ μᾶλλον γε ταῦτα ἐμελέτην τῶν παρόδους, λαβεῖν [ἐβούλετο]

καὶ τὴν δόξαν τοῦ πολέμου τοῦ δοκεῖν δι³ αὐτὸν κρίσιν
εἰληφέναι, καὶ τὰ Πύθια θεῖναι δι³ αὐτοῦ, καὶ ταῦτ²
23 ἦν ὃν μάλιστ² ἔγλίχετο. Θετταλοὶ δέ γ^ρ οὐδέτερο² ἡβού-
λοντο τούτων, οὔτε Θηβαίους οὔτε τὸν Φίλιππον μέγαν
γίγνεσθαι (ταῦτα γὰρ πάντ² ἐφ² ἑαυτοὺς ἥγοῦντο), τῆς
πυλαίας δ² ἐπεθύμουν καὶ τῶν ἐν Δελφοῖς, πλεονεκτη-
μάτων δυοῖν, κύριοι γενέσθαι· τῷ δὲ τούτων γλίχεσθαι
τάδε συγκατέπραξαν. τῶν τοίνυν ἴδιων εἶνε^χ εὑρήσεθ²
ἔκαστον πολλὰ προηγμένον ὃν οὐδὲν ἡβούλετο πρᾶξαι.
ταῦτὸ μέντοι τοῦτ² ἔστιν φυλακτέον ἡμῖν.

24 Τὰ κελευόμεν² ἡμᾶς ἄρα δεῖ ποιεῖν ταῦτα φοβου-
μένους; καὶ σὺ ταῦτα κελεύεις; πολλοῦ γε καὶ δέω.
ἄλλ² ὡς οὔτε πρᾶξομεν οὐδὲν ἀνάξιον ἡμῶν αὐτῶν
οὔτ² ἔσται πόλεμος, νοῦν δὲ δόξομεν πᾶσιν ἔχειν καὶ
τὰ δίκαια λέγειν, τοῦτ² οἷμαι δεῖν ποιεῖν. πρὸς δὲ
τοὺς θρασέως διτοῦν οἰομένους ὑπομεῖναι δεῖν καὶ
μὴ προορωμένους τὸν πόλεμον, ἔκεινα βούλομαι λογί-
σασθαι. ἡμεῖς Θηβαίους ἐῶμεν ἔχειν "Ωρωπόν" καὶ εἴ^τ
τις ἔροιθ² ἡμᾶς, κελεύσας εἰπεῖν τάληθη, διὰ τί; ἵνα
25 μὴ πολεμῶμεν, φαῖμεν ἀν. καὶ Φιλίππῳ νῦν κατὰ
συνθήκας Ἀμφιπόλεως παρακεχωρήκαμεν, καὶ Καρδια-
νοὺς ἐῶμεν ἔξω Χερρονησιῶν τῶν ἄλλων τετάχθαι,
καὶ τὸν Κᾶρα τὰς νήσους καταλαμβάνειν, Χίον καὶ
Κῶν καὶ Ρόδον, καὶ Βυζαντίους κατάγειν τὰ πλοῖα,
δῆλον ὅτι τὴν ἀπὸ τῆς εἰρήνης ἡσυχίαν πλειόνων ἀγα-
θῶν αἰτίαν εἶναι νομίζοντες, ἢ τὸ προσκρούειν καὶ
φιλονικεῖν περὶ τούτων. οὐκοῦν εὕθητες καὶ κομιδῇ
σχέτλιον, πρὸς ἔκαστονς καθ² ἐν² οὔτω προσενηγε-
γμένους περὶ τῶν οἰκείων καὶ ἀναγκαιοτάτων, πρὸς
πάντας περὶ τῆς ἐν Δελφοῖς σκιᾶς νῦν πολεμῆσαι.

6.

ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Β.

ΤΠΟΘΕΣΙΣ.

Παραινεῖ διὰ τούτου τοῦ λόγου τοῖς Ἀθηναίοις ὁ ὄχιτωφ πολέμιον ὑποπτεύειν τὸν Φίλιππον καὶ τῇ εἰρήνῃ μὴ πάντα πιστεύειν, ἀλλ' ἐγείρεσθαι καὶ προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς πράγμασι καὶ εὐτρεπίζεσθαι πρὸς πόλεμον· ἐπιβουλεύειν γὰρ αἰτιᾶται καὶ τοῖς Ἀθηναίοις καὶ πᾶσι τοῖς "Ἐλλησι τὸν Φίλιππον, καὶ τοῦτ' αὐτοῦ καταμαρτυρεῖν τὰς πράξεις φησίν· ἐπαγγέλλεται δὲ καὶ ἀποκρίσεις δώσειν πρὸς τινας πρέσβεις ἥκοντας, ἀποδούντων τῶν Ἀθηναίων ὃ τί ποτ'" ἀποκρίναται δεῖ. πόθεν δ' οὗτοι καὶ περὶ τίνων ἠκουσιν, ἐν τῷ λόγῳ μὲν οὐ δηλοῦται, ἐκ δὲ τῶν Φιλιππιῶν ἴστοριῶν μαθεῖν δυνατόν. κατὰ γὰρ τοῦτον τὸν καιρὸν ἐπεμψει πρέσβεις ὁ Φίλιππος πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, αἰτιώμενος ὅτι διαβάλλουσιν αὐτὸν μάτην πρὸς τοὺς "Ἐλληνας, ὡς ἐπαγγειλάμενον αὐτοῖς πολλὰ καὶ μεγάλα, ψευσάμενον δέ οὐδὲν γὰρ ὑπεσχῆσθαι φησιν οὐδ' ἐψεῦσθαι, καὶ περὶ τούτων ἐλέγχους ἀταιτεῖ. ἐπεμψαν δὲ μετὰ Φιλίππου καὶ Ἀργεῖοι καὶ Μεσσήνιοι πρέσβεις εἰς Ἀθήνας, αἰτιώμενοι καὶ οὗτοι τὸν δῆμον, ὅτι Λακεδαιμονίοις καταδουλούμενοις τὴν Πελοπόννησον εἴνουσι τ' ἐστὶ καὶ συγκροτεῖ, αὐτοῖς δέ περὶ ἐλευθερίας πολεμοῦσιν ἐναντιοῦται. ἀποδοῦσιν οὖν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ πρὸς τὸν Φίλιππον ἀποκρίσεως καὶ πρὸς τὰς πόλεις· πρὸς μὲν τὰς πόλεις, ὅτι εὗνοι μέν εἰσι Λακεδαιμονίοις καὶ τὴν τῶν Ἀργείων καὶ Μεσσηνίων μετὰ Φιλίππου σύστασιν καὶ μισοῦσι καὶ ὑποπτεύουσιν, οὐ μὴν ἀποφήνασθαι δύνανται δίκαια πράττειν τοὺς Λακεδαιμονίους· πρὸς δὲ τὸν Φίλιππον, ὅτι διημαρτήκασι μὲν ὃν ἥλπισαν, οὐ μὴν ὑπὲρ ἐκείνου γ' αὐτοῦ δοκοῦσιν ἔξηπτασθαι· οὔτε γὰρ ταῖς ἐπισπολαῖς ἐνέγραψεν ὁ Φίλιππος ἐπαγγελίαν οὐδεμίαν, οὔτε διὰ τῶν

ἴδιων πρέσβεων ἐποιήσατό τιν' ὑπόσχεσιν, ἀλλ' Ἀθηναίοιν τινὲς ἥσαν οἱ τὸν δῆμον εἰς ἐλπίδα καταστήσαντες, ώς Φίλιππος Φωκέας σώσει καὶ τὴν Θηβαίων ὑβριν καταλύσει.

4 διὰ τοῦθ' ὁ Δημοσθένης τῶν ἀποκρίσεων μνησθεῖς ἐπαγγέλλεται μὲν αὐτὰς δώσειν, φησὶ δ' ὅτι δίκαιον ἦν τοὺς τὴν δυσχέρειαν πεποιηκότας, ἐκείνους καὶ τὰς ἀποκρίσεις ἀπαιτεῖσθαι, τοὺς ἀπατήσαντας, φησὶ, τὸν δῆμον καὶ ἀνοίξαντας Φιλίππων Πύλας. ταῦτα δ' εἰς τὸν Αἰσχύνην αἰνίττεται, προκατασκευαζόμενος, ὡς φασι, τὴν κατ' αὐτοῦ κατηγορίαν τῆς παραπρεσβείας, ἦν ὑστερον ἐνεστήσατο, καὶ προδιαβάλλων αὐτὸν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους.

"Οταν ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι λόγοι γίγνωνται περὶ ὧν Φίλιππος πράττει καὶ βιάζεται παρὰ τὴν εἰρήνην, ἀεὶ τοὺς ὑπὲρ ἥμιν λόγους καὶ δικαίους καὶ φιλανθρωπούς ὁρῶ φαινομένους, καὶ λέγειν μὲν ἀπαντας ἀεὶ τὰ δέοντα δοκοῦντας τοὺς κατηγοροῦντας Φιλίππου, γιγνόμενον δ' οὐδὲν ὡς ἔπος εἰπεῖν τῶν δεόντων, οὐδὲ ὃν εἶνεκα ταῦτ' ἀκούειν ἀξιον· ἀλλ' εἰς τοῦτ' ἥδη προηγμένα τυγχάνει πάντα τὰ πράγματα τῇ πόλει, ὡσθ' ὅσφ τις ἄν-μᾶλλον καὶ φαινερώτερον ἔξελέγῃ Φίλιππον, καὶ τὴν πρὸς ὑμᾶς εἰρήνην παραβαίνοντα καὶ πᾶσι τοῖς "Ἐλλησιν ἐπιβουλεύοντα, τοσούτῳ 2 τὸ τί χρὴ ποιεῖν συμβουλεῦσαι χαλεπώτερον. αἵτιον δὲ τούτων, ὅτι πάντας ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοὺς πλεονεκτεῖν ζητοῦντας ἔργῳ κωλύειν καὶ πρᾶξεσιν, οὐχὶ λόγοις δέον, πρῶτον μὲν ἥμετς οἱ παριόντες τούτων μὲν ἀφέοταμεν καὶ γράφειν καὶ συμβουλεύειν, τὴν πρὸς ὑμᾶς ἀπέχθειαν δικοῦντες, οἷα ποιεῖ δ', ὡς δεινὰ, καὶ τοιαῦτα διεξερχόμεθα· ἔπειδ' ὑμεῖς οἱ καθήμενοι, ὡς μὲν ἄν εἴποιτε δικαίους λόγους καὶ λέγοντος ἄλλου συνείητε, ἀμεινον Φιλίππου παρεσκεύασθε, ὡς δὲ κω-

λύσαιτ^ε ἀν^τ ἐκεῖνον πράττειν ταῦτ^α ἐφ^ό ὃν ἔστι νῦν,
 4 παντελῶς ἀργῶς ἔχετε. συμβαίνει δὴ πρᾶγμ^α ἀναγ-
 καῖον οἶμαι καὶ ἵσως εἰκός· ἐν οἷς ἐκάτεροι διατρίβετε
 καὶ περὶ ἀ σπουδάζετε, ταῦτ^α ἄμεινον ἐκατέροις ἔχει,
 ἐκείνῳ μὲν αἱ πρᾶξεις, ὑμῖν δὲ οἱ λόγοι. εἰ μὲν οὖν
 καὶ νῦν λέγειν δικαιότερ^α ὑμῖν ἔξαρκει, δάδιον, καὶ
 5 πόνος οὐδεὶς πρόσεστι τῷ πράγματι· εἰ δὲ ὅπως τὰ
 παρόντ^α ἐπανορθωθήσεται δεῖ σκοπεῖν, καὶ μὴ προ-
 ελθόντα [ἔτι] πορρωτέρω λήσει [πάντα], μηδὲ ἐπιστῆ-
 σεται μέγεθος δυνάμεως πρὸς ἣν οὐδὲ ἀντᾶραι δυνη-
 σόμεθα, οὐχ ὁ αὐτὸς τρόπος ὅσπερ πρότερον τοῦ βου-
 λεύεσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῖς λέγουσιν ἀπασι καὶ τοῖς
 ἀκούοντισιν ὑμῖν τὰ βέλτιστα καὶ τὰ σώσοντα τῶν
 δράστων καὶ τῶν ἡδίστων προαιρετέον.

6 Πρῶτον μὲν, εἴ τις ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι θαρρεῖ,
 δρῶν ἥλικος ἥδη καὶ ὅσων κύριος ἔστι Φίλιππος, καὶ
 μηδέν^α οὔτεται κίνδυνον φέρειν τοῦτο τῇ πόλει, μηδὲ
 ἐφ^ό ὑμᾶς πάντα παρασκευάζεσθαι, θαυμάζω, καὶ δεη-
 θῆναι πάντων ὅμοίως ὑμῶν βούλομαι, τοὺς λογισμοὺς
 ἀκοῦσαι μον διὰ βραχέων, δι^α οὓς τάναντί^α ἐμοὶ πα-
 ρέστηκε προσδοκῶν καὶ δι^α ὃν ἐχθρὸν ἡγοῦμαι Φίλιπ-
 πον, ἵν^α ἐὰν μὲν ἐγὼ δοκῶ βέλτιον προορᾶν, ἐμοὶ
 πεισθῆτε, ἢν δὲ οἱ θαρροῦντες καὶ πεπιστευκότες αὐτῷ,
 7 τούτοις προσθῆσθε. ἐγὼ τούνν ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι
 λογίζομαι, τίνων δὲ Φίλιππος κύριος πρῶτον μετὰ τὴν
 εἰρήνην κατέστη; Πυλῶν καὶ τῶν ἐν Φωκεῦσι πρα-
 γμάτων. τί οὖν; πῶς τούτοις ἐχρήσατο; ἀ Θηβαίοις
 συμφέρει καὶ οὐχ ἀ τῇ πόλει, πράττειν προείλετο. τί
 δήποτε; δτι πρὸς πλεονεξίαν οἶμαι καὶ τὸ πάνθ^α ὑφ^ό
 αὐτῷ ποιήσασθαι τοὺς λογισμοὺς ἐξετάζων, καὶ οὐχὶ
 πρὸς εἰρήνην οὐδὲ ἡσυχίαν οὐδὲ δίκαιον οὐδέν, εἰδε-

τοῦτ' ὀρθῶς, ὅτι τῇ μὲν ἡμετέρᾳ πόλει καὶ τοῖς ἥθεσι
 τοῖς ἡμετέροις οὐδὲν ἀν ἐνδείξαιτο τοσοῦτον οὐδὲ
 ποιήσειεν, ὑφ' οὐ πεισθέντες ὑμεῖς τῆς Ἰδίας ἔνεκ
 ὠφελείας τῶν ἄλλων τινὰς Ἑλλήνων ἐκείνῳ πρόοισθε,
 ἀλλὰ καὶ τοῦ δικαίου λόγον ποιούμενοι, καὶ τὴν προσ-
 οῦσαν ἀδοξίαν τῷ πράγματι φεύγοντες, καὶ πάνθ' ἣ
 προσήκει προορώμενοι, ὅμοίως ἐναντιώσεσθ', ἀν τι
 τοιοῦτ' ἐπιχειρῆ πράττειν, ὕσπερ ἀν εἰ πολεμοῦντες
 9 τύχοιτε. τοὺς δὲ Θηβαίους ἡγεῖθ' ὅπερ συνέβη, ἀντὶ
 τῶν ἑαυτοῖς γιγνομένων τὰ λοιπὰ ἔάσειν ὅπως βού-
 λεται πράττειν ἑαυτόν, καὶ οὐχ ὅπως ἀντιπράξειν καὶ
 διακωλύσειν, ἀλλὰ καὶ συστρατεύσειν, ἀν αὐτοὺς κελεύη-
 καὶ νῦν τοὺς Μεσσηνίους καὶ τοὺς Ἀργείους ταῦθ'
 ὑπειληφὼς εὖ ποιεῖ. δ καὶ μέγιστόν ἐστι καθ' ὑμῶν
 10 ἐγκώμιον ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι κέκρισθε γὰρ ἐκ τούτων
 τῶν ἔργων, μόνοι τῶν πάντων μηδενὸς ἀν κέρδους τὰ
 κοινὰ δίκαια τῶν Ἑλλήνων προέσθαι, μηδ' ἀνταλλάξα-
 σθαι μηδεμιᾶς χάριτος μηδ' ὠφελείας τὴν εἰς τοὺς
 Ἑλληνας εὔνοιαν. καὶ ταῦτ' εἰκότως καὶ περὶ ὑμῶν
 οὗτως ὑπειληφει καὶ κατ' Ἀργείων καὶ Θηβαίων ὡς
 ἔτέρως, οὐ μόνον εἰς τά παρόνθ' ὅρῶν, ἀλλὰ καὶ τὰ
 11 πρὸ τούτων λογιζόμενος. εὐρίσκει γὰρ οἷμαι καὶ ἀκούει,
 τοὺς μὲν ἡμετέρους προγόνους, ἐξὸν αὐτοῖς τῶν λοιπῶν
 ἄρχειν Ἑλλήνων ὕστ' αὐτοὺς ὑπακούειν βασιλεῖ, οὐ
 μόνον οὐκ ἀνασχομένους τὸν λόγον τοῦτον, ἡνίκ'
 ἦλθεν Ἀλέξανδρος δ τούτων πρόγονος περὶ τούτων
 κῆρυξ, ἀλλὰ καὶ τὴν χώραν ἐκλιπεῖν προελομένους καὶ
 παθεῖν δτιοῦν ὑπομείναντας, καὶ μετὰ ταῦτα πράξαντας
 ταῦτα, ἢ πάντες ἀεὶ γλίχονται λέγειν, ἀξίως δ' οὐδεὶς
 εἰπεῖν δεδύνηται, διότερο κάγῳ παραλείψω δικαίως (ἔστι
 γὰρ μεῖζω τὰ κείνων ἔργα, ἢ ὡς τῷ λόγῳ τις ἀν εἴποι),

τοὺς δὲ Θηβαίων καὶ Ἀργείων προγόνους τοὺς μὲν συστρατεύσαντας τῷ βαρβάρῳ, τοὺς δὲ οὐκ ἐναντιώ-
 12 θέντας. οἶδεν οὖν ἀμφοτέρους ἵδιᾳ τὸ λυσιτελοῦν ἀγαπήσοντας, οὐχ δὲ τοιχιγῇ συνοίσει τοῖς Ἑλλησι σκεψο-
 μένους. ἦγετ’ οὖν, εἰ μὲν ὑμᾶς ἔλοιτο, φίλους ἐπὶ τοῖς δικαίοις αἰρήσεσθαι, εἰ δὲ ἐκείνοις προσθεῖτο,
 συνεργοὺς ἔξειν τῆς αὐτοῦ πλεονεξίας. διὰ ταῦτ’ ἐκεί-
 νους ἀνδ’ ὑμῶν καὶ τότε καὶ νῦν αἰρεῖται. οὐ γάρ
 δὴ τριήρεις γέροντες πλείους αὐτοῖς ἢ ὑμῖν οὔσας· οὐδὲ
 ἐν τῇ μεσογείᾳ τινὶ ἀρχὴν εύρηκε, τῆς δὲ ἐπὶ τῇ θα-
 λάττῃ καὶ τῶν ἐμπορίων ἀφέστηκεν· οὐδὲ ἀμνημονεῖ
 τοὺς λόγους οὐδὲ τὰς ὑποσχέσεις, ἐφ’ αἷς τῆς εἰρήνης
 ἔτυχεν.

13   Ἄλλα νὴ Δί*, εἴποι τις ἀνὸς πάντα ταῦτα εἰδώς,
 οὐ πλεονεξίας ἔνεκ’ οὐδὲ ὅν ἐγὼ κατηγορῶ τότε ταῦτα
 ἐπραξεν, ἄλλὰ τῷ δικαιότερῷ ἀξιόῦν τοὺς Θηβαίους [ἢ
 ὑμᾶς]. ἄλλὰ τοῦτον καὶ μόνον πάντων τῶν λόγων οὐκ
 ἔνεστιν αὐτῷ νῦν εἰπεῖν· δέ γάρ Μεσσήνην Λακεδαιμο-
 νίους ἀφίεναι κελεύων, πῶς ἀνὸς Ορχομενὸν καὶ Κορώ-
 νειαν τότε Θηβαίοις παραδούς, τῷ δίκαιᾳ νομίζειν
 ταῦτα είναι πεποιηκέναι σκήψαιτο ;

14   Άλλος ἐβιάσθη νὴ Δία (τοῦτο γάρ ἐσθίνπόλοιπον)
 καὶ παρὰ γνώμην, τῶν Θετταλῶν ἱππέων καὶ τῶν Θη-
 βαίων δπλιτῶν ἐν μέσῳ ληφθείς, συνεχώρησε ταῦτα.
 καλῶς. οὐκοῦν φασὶ μὲν μέλλειν πρὸς Θηβαίους αὐτὸν
 ὑπόπτως ἔχειν, καὶ λογοποιοῦσιν περιμόντες τινὲς ὡς
 15   Ἐλάτειαν τειχιεῖ· δέ ταῦτα μὲν μέλλει καὶ μελλήσει
 γένεται, ὡς ἐγὼ κρίνω, τοῖς Μεσσηνίοις δὲ καὶ τοῖς Ἀρ-
 γείοις ἐπὶ τοὺς Λακεδαιμονίους συλλαμβάνειν οὐ μέλλει,
 ἄλλὰ καὶ ἔνους εἰσπέμπει καὶ χρήματα ἀποστέλλει καὶ
 δύναμιν μεγάλην ἔχων αὐτός ἔστι προσδόκιμος. τοὺς

μὲν ὅντας ἔχθροὺς Θηβαίων Λακεδαιμόνιους ἀναιρεῖ, οὓς δὲ ἀπώλεσεν αὐτὸς πρότερον Φωκέας νῦν σώζει; **16** καὶ τίς ἀν ταῦτα πιστεύσειεν; ἐγὼ μὲν γὰρ ἡγοῦμαι Φίλιππον, οὗτ' εἰ τὰ πρῶτα βιασθεὶς ἄκων ἐπραξεν, οὕτ' ἀν εἰ νῦν ἀπεγίγνωσκεν Θηβαίους, τοῖς ἐκείνων ἔχθροῖς συνεχῶς ἐναντιοῦσθαι, ἀλλ' ἀφ' ὃν νῦν ποιεῖ, κακεῖν[·] ἐκ προαιρέσεως δῆλος ἐστι ποιήσας, ἐκ πάντων δέ, ἀν τις ὁρῶς θεωρῇ, πάνθ' ἀ πραγματεύεται κατὰ τῆς πόλεως συντάττων. καὶ τοῦτο ἔξ ἀνάγκης τρόπον τινὰ [αὐτῷ] νῦν γε δή [συμβαίνει]. λογίζεσθε γάρ. ἀρχειν βούλεται, τούτου δέ ἀνταγωνιστὰς μόνους ὑπείληφ[·] ὑμᾶς. ἀδικεῖ πολὺν ἥδη χρόνον, καὶ τοῦτο αὐτὸς ἀριστα σύνοιδ[·] αὐτῷ οἵς γὰρ οὖσιν ὑμετέροις ἔχει, τούτοις πάντα τἄλλα [ἀσφαλῶς] κέκτηται· εἰ γὰρ Ἀμφίπολιν καὶ Ποτείδαιαν προεῖτο, οὐδέ **18** ἀν οἴκοι μένειν [βεβαίως] ἥδυνατο. ἀμφότερος[·] οὖν οἶδε, καὶ αὐτὸν ὑμῖν ἐπιβουλεύοντα, καὶ ὑμᾶς αἰσθανομένους· εὖ φρονεῖν δέ[·] ὑμᾶς ὑπολαμβάνων, [δικαίως] αὐτὸν μισεῖν νομίζει, καὶ παρώξυνται, πείσεσθαι τι προσδοκῶν, ἀν καιρὸν λάβητε, ἀν μὴ φθάσῃ ποιήσας πρότερος. διὰ ταῦτα ἐγρήγορ[·], ἐφέστηκεν, ἐπὶ τῇ πόλει θεραπεύει τινάς, Θηβαίους καὶ Πελοποννησίων τοὺς ταῦτα βουλομένους τούτοις, οὓς διὰ μὲν πλεονεξίαν τὰ παρόντα ἀγαπήσειν οἴεται, διὰ δὲ σκαιότητα τρόπων τῶν μετὰ ταῦτα οὐδὲν προόψεσθαι. καίτοι σωφρονοῦσί γε καὶ μετρίως ἐναργῆ παραδείγματ[·] ἔστιν ἵδεῖν, ἂν καὶ πρὸς Μεσσηνίους καὶ πρὸς Ἀργείους ἔμοιγ[·] εἰπεῖν συνέβῃ, βέλτιον δέ[·] ἵσως καὶ πρὸς ὑμᾶς ἐστ[·] εἰρησθαι. **19**

20 „Πῶς γὰρ οἴεσθε[·]“ ἐφην „ὦ ἀνδρες Μεσσηνοι δυσχερῶς ἀκούειν Ὁλυνθίους, εἴ τίς τι λέγοι κατὰ Φίλιππου κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους, ὅτε[·] Ἀνθεμοῦντα

μὲν αὐτοῖς ἀφίει, οὐ πάντες οἵ πρότερον Μακεδονίας βασιλεῖς ἀντεποιῦντο, Ποτείδαιαν δ' ἐδίδου τοὺς Ἀθηναίων ἀποίκους ἐκβάλλων, καὶ τὴν μὲν ἔχθραν τὴν πρὸς ἡμᾶς αὐτὸς ἀνήριτο, τὴν χώραν δ' ἐκείνοις ἐδεδώκει καρποῦσθαι; ἄρα προσδοκᾶν αὐτοὺς τοιαῦτα
 21 πείσεσθαι, ἢ λέγοντος ἂν τίνος πιστεῦσαι οἴεσθε; ἀλλ' ὅμως[“] ἐφην ἐγὼ „μικρὸν χρόνον τὴν ἀλλοτρίαν καὶ πωσάμενοι, πολὺν τῆς ἑαυτῶν ὑπ' ἐκείνου στέρονται, αἰσχρῶς ἐκπεσόντες, οὐ κρατηθέντες μόνον, ἀλλὰ καὶ προδοθέντες ὑπ' ἀλλήλων καὶ πραθέντες οὐ γὰρ ἀσφαλεῖς ταῖς πολιτείαις αἱ πρὸς τοὺς τυράννους αὗται
 22 λίαν διμιλίαι. τί δ' οἱ Θετταλοί; ἄρα οἴεσθ[“] ἐφην, „ὅτε αὐτοῖς τοὺς τυράννους ἔξεβαλλε καὶ πάλιν Νίκαιαν καὶ Μαγνησίαν ἐδίδου, προσδοκᾶν τὴν καθεστῶσαν νῦν δεκαδαρχίαν ἐσεσθαι παρ' αὐτοῖς; ἢ τὸν τὴν πυλαίαν ἀποδόντα, τοῦτον τὰς ἴδιας αὗτῶν προσόδους παραιρήσεσθαι; οὐκ ἔστι ταῦτα. ἀλλὰ μὴν γέ-
 23 γονεν ταῦτα καὶ πᾶσιν ἔστιν εἰδέναι. ὑμεῖς δ[“] ἐφην ἐγὼ „διδόντα μὲν καὶ ὑπισχνούμενον θεωρεῖτε Φίλιππον, ἔξηπτηκότα δ' ἥδη καὶ παρακερδουμένον, ἀπεύχεσθ[“], εἰ σωφρονεῖτ[“], ἵδεν. ἔστι τοίνυν νὴ Δί[“] ἐφην ἐγὼ „παντοδαπὰ εὑρημένα ταῖς πόλεσιν πρὸς φυλακὴν καὶ σωτηρίαν, οἷον χαρακώματα καὶ τείχη
 24 καὶ τάφοι καὶ τάλλ[“] ὅσα τοιαῦτα. καὶ τὰ μέν ἔστιν ἀπαντα χειροποίητα καὶ δαπάνης προσδεῖται. ἐν δέ τι κοινὸν ἡ φύσις τῶν εὖ φρονούντων ἐν αὐτῇ κέκτηται φυλακτήριον, δι πᾶσι μέν ἔστ[“] ἀγαθὸν καὶ σωτήριον, μάλιστα δὲ τοῖς πλήθεσιν πρὸς τοὺς τυράννους. τί οὖν ἔστι τοῦτο; ἀπιστία. ταύτην φυλάττετε, ταύτης ἀντέχεσθε ἂν ταύτην σφίζητ[“], οὐδὲν μὴ δεινὸν πα-
 25 θητε. τί ζητεῖτ[“]; ἐφην. „ἐλευθερίαν. εἰτ[“] οὐχ ὅρᾶτε-

Φίλιππον ἀλλοτριώτατα ταύτη καὶ ταῖς προσηγορίαις ἔχοντα; βασιλεὺς γὰρ καὶ τύραννος ἄπας ἔχθρὸν ἐλευθερίᾳ καὶ νόμοις ἐναντίον. οὐ φυλάξεσθ' ὅπως² ἔφην „μὴ πολέμου ζητοῦντες ἀπαλλαγῆναι δεσπότην εὗρητε;“

26 Ταῦτ' ἀκούσαντες ἐκεῖνοι, καὶ θορυβοῦντες ὡς δρόμος λέγεται, καὶ πολλοὺς ἑτέρους λόγους παρὰ τῶν πρέσβεων καὶ παρόντος ἐμοῦ καὶ πάλιν ὕστερον, ὡς ἔοικεν οὐδὲν μᾶλλον ἀποσχήσονται τῆς Φιλίππου φιλίας 27 οὐδὲν δὲν ἐπαγγέλλεται. καὶ οὐ τοῦτ' ἔστ' ἀτοπον, εἰ Μεσσήνιοι καὶ Πελοποννησίων τινὲς παρὸν ἀ τῷ λογισμῷ βέλτισθ' ὁρῶσι τι πράξουσιν, ἀλλ' ὑμεῖς οἱ καὶ συνιέντες αὐτοὶ καὶ τῶν λεγόντων ἀκούοντες ἡμῶν, ὡς ἐπιβούλεύεσθε, ὡς περιτεχνῆσθε, ἐκ τοῦ μηδὲν ἥδη ποιῆσαι λήσεθ', ὡς ἔμοὶ δοκεῖ, πάνθ' ὑπομείναντες· οὕτως ἡ παραντίχ' ἥδονή καὶ δαστώη μεῖζον ἴσχύει τοῦ ποθ' ὕστερον συνοίσοντος.

28 Περὶ μὲν δὴ τῶν ὑμῖν πρακτέων καθ' ὑμᾶς αὐτοὺς ὕστερον βουλεύεσθ', ἀν σωφρονῆτε· ἂν δὲ νῦν ἀποκρινάμενοι τὰ δέοντα ἀν εἴητε³ ἐψηφισμένοι, ταῦτα⁴ ἥδη λέξω.

<ΑΠΟΚΡΙΣΙΣ.>

• “Ην μὲν οὖν δίκαιον ὃ ἀνδρες • Αθηναῖοι τενες ἐνεγκόντας τὰς ὑποσχέσεις, ἐφ' αἷς ἐπείσθητε ποιήσα- 29 σθαι τὴν εἰρήνην, καλεῖν οὔτε γὰρ αὐτὸς ἀν ποθ' ὑπέμεινα πρεσβεύειν, οὔτ' ἀν ὑμεῖς οἴδετε⁵ ὅτι ἐπαύσασθε πολεμοῦντες, εἰ τοιαῦτα πράξειν τυχόντα εἰρήνης Φίλιππον ὕστερον ἀλλ' ἣν πολὺ τούτων ἀφεστηκότα τὰ τότε λεγόμενα. καὶ πάλιν γε ἑτέρους καλεῖν. τίνας; τοὺς δτέ⁶ ἐγὼ γεγονυίας ἥδη τῆς εἰρήνης ἀπὸ τῆς ὕστέρας ἥκων πρεσβείας τῆς ἐπὶ τοὺς ὅρκους, αἰσθά-

μενος φενακιζομένην τὴν πόλιν, προῦλεγον καὶ διεμαρτυρόμην καὶ οὐκ εἴων προέσθαι Πύλας οὐδὲ Φωκέας,
 30 λέγοντας ως ἐγὼ μὲν ὑδωρ πίνων εἰκότως δύστροπος καὶ δύσκολός εἰμί τις ἀνθρωπος, Φίλιππος δ', ἀπερ εὔχαισθ' ἀν ὑμεῖς, ἀν παρέλθῃ, πράξει, καὶ Θεσπιας μὲν καὶ Πλαταιὰς τειχεῖ, Θηβαίους δὲ παύσει τῆς ὕβρεως, Χεροόνησον δὲ τοῖς αὐτοῦ τέλεσιν διορῦξει, Εῦβοιαν δὲ καὶ τὸν Ὡρωπὸν ἀντ' Ἀμφιπόλεως ὑμῖν ἀποδώσει· ταῦτα γὰρ πάντ' ἐπὶ τοῦ βήματος ἐνταῦθα μνημονεύετ' οἶδ' ὅτι δημέντα, καίπερ ὄντες οὐ δεινοὶ 31 τοὺς ἀδικοῦντας μεμρῆσθαι. καὶ τὸ πάντων αἴσχιστον, καὶ τοῖς ἐκγόνοις πρὸς τὰς ἔλπίδας τὴν αὐτὴν εἰρήνην εἶναι ταύτην ἐψηφίσασθε· οὕτω τελέως ὑπῆχθητε. τί δὴ ταῦτα νῦν λέγω καὶ καλεῖν φημὶ δεῖν τούτους; ἐγὼ νὴ τοὺς θεοὺς τάληθῆ μετὰ παροησίας ἐρῶ πρὸς 32 ὑμᾶς καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι. οὐχ ἵν' εἰς λοιδορίαν ἐμπεσών, ἐμαυτῷ μὲν ἐξ ἵσου λόγον παρ' ὑμῖν ποιήσω, τοῖς δ' ἐμοὶ προσκρουόσασιν ἐξ ἀρχῆς [καὶ νῦν] παράσχω· πρόφασιν τοῦ πάλιν τι λαβεῖν παρὰ Φιλίππου, οὐδὲ ἵν' ως ἀλλως ἀδολεσχῶ· ἀλλ' οἴομαί ποθ' ὑμᾶς 33 λυπήσειν ἣ Φίλιππος πράττει μᾶλλον ἢ τὰ νυνὶ τὸ γὰρ πρᾶγμ' ὁρῶ προβαῖνον, καὶ οὐχὶ βουλούμην μὲν ἀν εἰκάζειν δρθῶς, φοβοῦμαι δὲ μὴ λίαν ἐγγὺς ἢ τοῦτ' ἥδη. ὅταν οὖν μηκέθ' ὑμῖν ἀμελεῖν ἐξουσία γίγνηται τῶν συμβαινόντων, μηδὲ ἀκούηθ' ὅτι ταῦτ' ἐφ' ὑμᾶς ἔστιν ἐμοῦ μηδὲ τοῦ δεῖνος, ἀλλ' αὐτοὶ πάντες ὁρᾶτε καὶ εὖ εἰδῆτε, ὁργίλους καὶ τραχεῖς ὑμᾶς ἔσεσθαι 34 νομίζω. φοβοῦμαι δὴ μὴ τῶν πρέσβεων σεπιωπηκότων, ἐφ' οὓς αὗτοῖς συνίσασι δεδωροδοκηκότες, τοῖς ἐπανορθοῦν τι πειρωμένοις τῶν διὰ τούτους ἀπολωλότων τῇ παρ' ὑμῶν ὁργῇ παριπεσεῖν συμβῆ· ὁρῶ γὰρ ως τὰ

πόλλον ἐνίσους οὐκ εἰς τοὺς αἰτίους, ἀλλού εἰς τοὺς ὑπὸ¹⁸⁵ χειρα μάλιστα τὴν δργὴν ἀφιέντας. ἔως οὖν ἔτι μέλλει καὶ συνίσταται τὰ πράγματα καὶ κατακούμεν ἀλλήλων, ἐκαστον ὑμῶν καίπερ ἀκριβῶς εἰδόθεν ὅμως ἐπαναμνῆσαι βούλομαι, τίς ὁ Φωκέας πείσας καὶ Πύλας προέσθαι, ὃν καταστὰς ἐκεῖνος κύριος, τῆς ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν δόδον καὶ τῆς εἰς Πελοπόννησον κύριος γέγονεν, καὶ πεποίηκεν ὑμῖν μὴ περὶ τῶν δικαίων μηδὲν ὑπὲρ τῶν. ἔξω πραγμάτων εἶναι τὴν βουλήν, ἀλλού ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ χώρᾳ καὶ τοῦ πρὸς τὴν Ἀττικὴν πολέμου, ὃς λυπήσει μὲν ἐκαστον, ἐπειδὰν παρῇ, γέγονεν δέ ¹⁸⁶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. εἰ γάρ μὴ παρεκρούσθητε τόθον ὑμεῖς, οὐδὲν ἀν δὴν τῇ πόλει πρᾶγμα· οὔτε γάρ ναυσὶ δήπου πρατήσας εἰς τὴν Ἀττικὴν ἥλθεν ἀν ποτε στόλῳ Φίλιππος, οὔτε πεζῇ βαδίζων ὑπὲρ τὰς Πύλας καὶ Φωκέας, ἀλλού δὴ τὰ δίκαια ¹⁸⁷ ἀν ἐποίει καὶ τὴν εἰρήνην ἄγων ἡσυχίαν εἶχεν, δὴ παραχρῆμα ἀν δὴν ἐν ὅμοιῷ πολέμῳ, διὸ δὲν τότε τῆς εἰρήνης ἐπειδύμησεν. ταῦτα οὖν, ὡς μὲν ὑπομνῆσαι, νῦν ἴκανος εἴρηται, ὡς δέ ἀν ἐξετασθείη μάλιστα ἀκριβῶς, μὴ γένοιτο, ὃ πάντες θεοί οὐδένα γάρ βουλούμην ἔγωγέν τοι, οὐδὲ εἰ δίκαιός ἐστιν ἀπολωλέναι, μετὰ τοῦ πάντων κινδύνου καὶ τῆς ζημίας δίκην ὑποσχεῖν.

7.

(ΗΓΗΣΙΠΠΟΥ)
ΠΕΡΙ ΑΛΟΝΝΗΣΟΥ.
ΤΠΟΘΕΣΙΣ

Οὗτος δὲ λόγος ἐπιγράφεται μὲν περὶ Ἀλοννήσου, τάχα δ' ὁρθότερον ἐπιγράφειν „πρὸς τὴν ἐπιστολὴν τὴν Φιλίππου“

- πέποιμφε γάρ πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἐπιστολὴν περὶ πολλῶν,
διαλεγόμενος, ὃν ἐστι καὶ τὸ κατὰ τὴν Ἀλόννησον, ἥτις
ἥν μὲν τῶν Ἀθηναίων ἀρχαῖον κτῆμα, κατὰ δὲ τοὺς Φι-
λίππου καιροὺς ὑπὸ ληστῶν κατείχετο, οὓς ἐκβαλὼν ὁ Φί-
λιππος, ἀπαιτοῦσι μὲν τοῖς Ἀθηναίοις τὴν νῆσον οὐκ ἀ-
δίδωσιν (έαυτοῦ γάρ εἶναι φησιν, αἰτοῦσι δ' ὑπισχνεῖται,
2 δώσειν. ὁ δὲ λόγος οὐ δοκεῖ μοι Δημοσθένους εἶναι. δηλοῖ
δ' ἡ φράσις καὶ ἡ τῆς συνθέσεως ἀρμονία, πολὺ τὸν Δη-
μοσθενικὸν πεφευγυῖα τύπον, ἀνειμένη τε καὶ διαλελυμένη
παρὰ τὴν ἰδέαν τούτου τοῦ ἄντιος. καὶ μὴν καὶ τὸ ἐπὶ¹
τέλει ὁ θεὸν οὐ μικρὸν μαρτύριον τοῦ νόθον εἶναι τὸν λόγον,
,,εἴτερον ὑμεῖς τὸν ἐγκέφαλον ἐν τοῖς κροτάφοις καὶ μὴ ἐν
ταῖς πτέρναις καταπεπατμένον φορεῖτε.“ ὁ μὲν γάρ Δη-
μοσθένης εἰσθε παρρησίᾳ χρῆσθαι, τοῦτο δ' ὕβρις ἐστὶ καὶ
λοιδορία μέτρον οὐκ ἔχουσα, εὐτέλειά τ' αὐτῷ δεινὴ πρόσεστι
κατὰ τὴν ἔριηνείαν, πρὸς δὲ τούτοις καὶ εὔηθες τὸ νομίζειν
ἐν τοῖς κροτάφοις ἔχειν τοὺς ἀνθρώπους τὸν ἐγκέφαλον.
3 ὑπώπτευσαν δὲ καὶ οἱ πρεσβύτεροι τὸν λόγον ὡς οὐ τοῦ
ἄντιος, καὶ πεφωράκασι γέ τινες ὅνθ' Ἡγησίππου, καὶ
ἀπὸ τῆς ἰδέας τῶν λόγων (τοιαύτῃ γάρ πέχονται) καὶ ἀπὸ
τῶν πραγμάτων· κατὰ Καλλίππου γάρ τοῦ Παιανιέως φησιν
ὅ τὸν λόγον γεγραφώς ἀπενηνοχέναι γραφὴν παρανόμων,
φαίνεται δ' οὐχ ὁ Δημοσθένης, ἀλλ' ὁ Ἡγήσιππος τὴν κατὰ
4 τοῦ Καλλίππου γραφὴν ἐνστησάμενος. νὴ Δία, ἀλλ' ὁ λόγος
συμβουλεόει περὶ τῆς Ἀλοννήσου τοῖς Ἀθηναίοις μὴ λαμ-
βάνειν αὐτήν, ἀλλ' ἀπολαμβάνειν, καὶ διαφέρεται περὶ τῶν
ὄνομάτων, ταῦτα δ' Αἰσχίνης φησὶ τὸν Δημοσθένην συμ-
βεβουλευκέναι τοῖς Ἀθηναίοις, εἴτα τί τοῦτο; δύναται γάρ τὴν
αὐτὴν πεποιῆσθαι συμβουλὴν καὶ Δημοσθένης καὶ Ἡγήσιπ-
πος, ἐπεὶ καὶ τὰllα τῆς αὐτῆς ἥσαν ἐν τῇ πολιτείᾳ προαιρέσεως
καὶ τοῖς φιλίππίζουσι τῶν ὄχιών ἀντέλεγον, καὶ μένηται
καὶ ὁ Δημοσθένης τοῦ Ἡγησίππου ὡς καὶ πρεσβεύσαντος
δι μεθ' ἑαυτοῦ καὶ ἀντιταχθέντος τῷ Μακεδόνι. δῆλον οὖν
ὅτι ὁ μὲν τοῦ Δημοσθένους λόγος ὁ περὶ τῆς Ἀλοννήσου

όηθείς οὐ σφές:αι, ἐκείνου δ' οὐκ ὅντος τὸν εὐρεθέντα προσέθεσαν αὐτῷ, ἀφορμὴν ἔχοντες τὸ περὶ Ἀλοννήσου λόγον εἰρῆσθαι τῷ δήμῳ, οὐκέτι δ' ἐξετάζοντες εἰ τοῦτον εἰκὸς εἶναι τὸν ἐκείνου.

---

*Ω ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐκ ἔστιν δπως αἱ αἰτίαι, ἃς Φύλιππος αἰτιᾶται τοὺς ὑπὲρ τῶν δικαίων πρὸς ὑμᾶς λέγοντας, κωλύσουσι συμβούλους ἡμᾶς γίγνεσθαι ὑπὲρ τῶν ὑμῖν συμφερόντων δεινὸν γὰρ ἀν εἴη, εἰ τὴν ἐπὶ τοῦ βῆματος παροησίαν αἱ παρ' ἐκείνου ἐπιστολαὶ ἀνέλοιεν. ἐγὼ δ' ὑμῖν ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι βούλομαι πρῶτον μὲν περὶ ὧν Φύλιππος ἐπέσταλκε περὶ τούτων διεξελθεῖν· ὕστερον δὲ, περὶ ὧν οἱ πρέσβεις λέγουσι, καὶ ἡμεῖς λέξομεν.

2 Φύλιππος γὰρ ἀρχεται μὲν περὶ Ἀλοννήσου λέγων ὡς ὑμῖν δίδωσιν ἑαυτοῦ οὖσαν, ὑμᾶς δὲ οὐ φησι δικαίως αὐτὸν ἀπαιτεῖν· οὐ γὰρ ὑμετέραν οὖσαν οὔτε λαβεῖν οὔτε νῦν ἔχειν. ἐλεγε δὲ καὶ πρὸς ἡμᾶς τοιούτους λόγους, δτε πρὸς αὐτὸν ἐπρεσβεύομεν, ὡς ληστὰς ἀφελόμενος ταύτην τὴν νῆσον κτήσαιτο, καὶ προσήκειν
3 αὐτὴν ἑαυτοῦ εἶναι. τοῦτον δὲ τὸν λόγον, ὡς οὐκ ἔστι δίκαιος, οὐ χαλεπὸν [ἔστιν] αὐτοῦ ἀφελέσθαι. ἀπαντες γὰρ οἱ λησταὶ τοὺς ἀλλοτρίους τόπους καταλαμβάνοντες καὶ τούτους ἔχυροὺς ποιούμενοι, ἐντεῦθεν τοὺς ἄλλους κακῶς ποιοῦσιν. ὁ δὴ τοὺς ληστὰς τιμωρησάμενος καὶ πρατήσας, οὐκ ἀν δήπου εἰκότα λέγοι, εἰ φαίη, ἂν ἐκεῖνοι ἀδίκως καὶ ἀλλότρια εἶχον,
4 ταῦθ' ἑαυτοῦ γίγνεσθαι. εἰ γὰρ ταῦτα συγχωρήσετε, τί κωλύει καὶ εἴ τινα τῆς Ἀττικῆς λησταὶ τόπον καταλάβοιεν ἢ Λήμνου ἢ Ἰμβρόου ἢ Σκύρου, καὶ τινες

τούτους τοὺς ληστὰς ἐκκόψαιεν, εὐθὺς καὶ τὸν τόπον τοῦτογ, οὗ ἦσαν οἱ λησταί, τὸν δόντα ἥμετερον, τῶν
 5 τιμωρησαμένων τοὺς ληστὰς γίγνεσθαι; Φίλιππος δὲ οὐκ ἀγνοεῖ ταῦτ' οὐδὲ δίκαια λέγων, ἀλλ' εἰ καὶ τις ἄλλος ἐπιστάμενος, παρακυρουσθῆναι ἀν νῦν αἰεταὶ ὑπὸ τῶν τάνταῦθα διοικήσειν, ὡς ἀν αὐτὸς ἐκεῖνος βούληται, καὶ πρὸν ὑπεσχημένων, καὶ νῦν δὲ πραττόντων. ἀλλὰ μὴν οὐδὲ ἐκεῖνό γε λανθάνει αὐτόν, ὅτι δι' ἀμφοτέρων τῶν ὀνομάτων, διποτέρῳ ἀν χρῆσθε, ὑμεῖς
 6 ἔξετε τὴν νῆσον, ἀν τε λάβητε ἀν τὸ ἀπολάβητε. τί οὖν αὐτῷ διαφέρει, μὴ τῷ δικαίῳ ὀνόματι χρησάμενον ἀποδοῦναι ὑμῖν, ἀλλὰ δωρεὰν δεδωκέναι, τῷ ἀδίκῳ; οὐχ ἵν' εὐεργέτημά τι καταλογίσηται πρὸς νῦν (γελοῖον γὰρ ἀν εἴη τοῦτο τὸ εὐεργέτημα), ἀλλ' ἵν' ἐνδείξηται ἀπασι τοὶς Ἐλλησιν, ὅτι Ἀθηναῖοι τὰ ἐν τῇ θαλάττῃ χωρία ἀγαπῶσι παρὰ τοῦ Μακεδόνος λαμβάνοντες. τοῦτο δὲ ὑμῖν οὐ ποιητέον ἐστὶν δὲ ἀνδρες Ἀθηναῖοι.

7 "Οταν δὲ λέγῃ περὶ τούτων ὡς ἔθέλει διαδικάσασθαι, οὐδὲν ἀλλ' ἢ χλευᾶζει νῦν, πρῶτον μὲν ἀξιῶν Ἀθηναίους δόντας πρὸς τὸν ἐκ Πέλλης δομιώμενον περὶ τῶν νήσων διαδικάζεσθαι, πότερον νῦντεραι ἢ ἐκείνους εἰσὶν. διότε γὰρ οὐ μὲν δύναμις η νῦντερα, οὐ ἐλευθερώσασα τοὺς Ἐλληνας, μὴ δύναται νῦν τὰ ἐν τῇ θαλάττῃ χωρία σώζειν, οἱ δὲ δικασταὶ, οἵς ἀν ἐπιτρέψητε, οἱ κύριοι τῆς ψήφου, οὗτοι νῦν σώσουσιν, 8 ἐὰν μὴ Φίλιππος αὐτοὺς πρίνται, πῶς νῦντος οὐχ διολογούμενως, ὅταν ταῦτα διαπράτησθε, τῶν ἐν τῇ ἡπείρῳ ἀπάντων ἀφεστήκατε, καὶ ἐπιδείκνυτε ἀπασιν ἀνθρώποις, ὅτι οὐδὲ περὶ ἐνὸς αὐτῶν διαγωνιεῖσθε, εἴγε περὶ τῶν ἐν τῇ θαλάττῃ, οὗ φατὲ ἰσχύειν, μὴ διαγωνιεῖσθε, ἀλλὰ δικάσεσθε;

9 Τέτι περὶ συμβόλων φησὶ πεπομφέναι πρὸς ὑμᾶς τοὺς ποιησομένους, ταῦτα δὲ κύρια ἔσεσθαι, οὐκ ἐπειδὰν ἐν τῷ δικαστηρίῳ τῷ παρ' ὑμῖν κυρωθῆ, ὡσπερ ὁ νόμος κελεύει, ἀλλ' ἐπειδὰν ὡς ἔαυτὸν ἐπανενεχθῆ, ἐφέσιμον τὴν παρ' ὑμῶν γενομένην γνῶσιν ὡς ἔαυτὸν ποιούμενος. βούλεται γὰρ ὑμῶν τοῦτο προλαβεῖν καὶ ὅμοιογούμενον ἐν τοῖς συμβόλοις καταστῆσαι, ὅτι τῶν περὶ Ποτείδαιαν γεγενημένων ἀδικημάτων οὐδὲν ἐγκαλεῖτε αὐτῷ ὡς ἀδικούμενοι, ἀλλὰ βεβαιοῦτε δικαίως 10 αὐτὴν ἐκεῖνον καὶ λαβεῖν καὶ κεκτῆσθαι. καίτοι Ἀθηναίων οἱ ἐν Ποτείδαιᾳ κατοικοῦντες, οὐκ ὄντος αὐτοῖς πόλεμου πρὸς Φίλιππον, ἀλλὰ συμμαχίας, καὶ ὅρων ὅμιλοισμένων, οὓς Φίλιππος τοῖς οἰκοῦσιν ἐν Ποτείδαιᾳ ὅμοσεν, ἀφηρέθησαν ὑπὸ αὐτοῦ τὰ κτήματα. ταῦτα δὴ βούλεται τὰδικήματα πανταχῶς παρ' ὑμῖν βεβαιώσασθαι, ὅτι οὔτ' ἐγκαλεῖτε οὔθ' ἥγεισθε ἀδικεῖσθαι. 11 ἐπεὶ δτι γε συμβόλων οὐδὲν δέονται Μακεδόνες πρὸς Ἀθηναίους, ὃ παρεληλυθὼς ὑμῖν χρόνος τεκμήριον γενέσθω· οὔτε γὰρ Ἀμύνταις ὃ πατήρ ὃ Φιλίππου οὔθ' οἱ ἄλλοι βασιλεῖς οὐδεπώποτε σύμβολα ἐποιήσαντο πρὸς 12 τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν. καίτοι πλείους γε ἡσαν αἱ ἐπιμειξίαι τότε πρὸς ἄλλήλους ἢ νῦν εἰσίν· ὑφ' ὑμῖν γάρ ἡν ἡ Μακεδονία καὶ φόρους ἡμῖν ἐφερον, καὶ τοῖς ἐμπορίοις τότε μᾶλλον ἢ νῦν ἡμεῖς τε τοῖς ἐκεῖ κάκεῖνοι τοῖς παρ' ὑμῖν ἐχρῶντο, καὶ ἐμπορικαὶ δίκαια οὐκ ἡσαν, ὡσπερ νῦν, ἀκριβεῖς, αἱ κατὰ μῆνα, ποιοῦσαι μηδὲν δεῖσθαι συμβόλων τοὺς τοσοῦτον ἄλλήλων ἀπέχοντας. ἀλλ' ὅμως οὐδενὸς τοιούτου ὄντος τότε, οὐκ ἐλυσιτέλει σύμβολα ποιησαμένοις οὔτ' ἐκ Μακεδονίας πλεῖν Ἀθήναζε δίκαια ληψιμένοις, οὔθ' ἡμῖν εἰς Μακεδονίαν, ἀλλ' ἡμεῖς τε τοῖς ἐκεῖ νομίμοις ἐκεῖνοι τε

τοῖς παρ' ἡμῖν τὰς δίνας ἐλάμβανον. μὴ οὖν ἀγνοεῖτε,
ὅτι τὰ σύμβολα ταῦτα γίγνεται εἰς ὑποδοχὴν τοῦ μηδέ
ἀμφισβητῆσαι εὐλόγως ὑμᾶς ἔτι Ποτειδαίας.

14 Περὶ δὲ τῶν ληστῶν, δίκαιον φησιν εἶναι κοινῇ
φυλάττειν τοὺς ἐν τῇ θαλάττῃ κακουργοῦντας ὑμᾶς
τε καὶ αὐτὸν, οὐδὲν ἀλλ' ἢ τοῦτ' ἀξιῶν, ὑφ' ἣμῶν
εἰς τὴν θάλατταν κατασταθῆναι, καὶ διοιογῆσαι ὑμᾶς,
ὡς ἄνευ Φιλίππου οὐδὲ τὴν ἐν τῇ θαλάττῃ φυλακὴν
15 δυνατοί ἔστε φυλάττειν, ἔτι δὲ καὶ δοθῆναι αὐτῷ
ταύτην τὴν ἀδειαν, περιπλέοντι καὶ δρμιζομένῳ εἰς τὰς
νήσους ἐπὶ προφάσει τῇ τῶν ληστῶν φυλακῇ, διαφθεί-
ρειν τοὺς νησιώτας καὶ ἀφιστάναι ὑμῶν, καὶ μὴ μόνον
τοὺς φυγάδας τοὺς παρ' ἔαυτοῦ εἰς Θάσον κεκομικέναι
διὰ τῶν ὑμετέρων στρατηγῶν, ἀλλὰ καὶ τὰς ἄλλας
νήσους οἰκειώσασθαι, συμπέμπων τοὺς πλευσομένους
μετὰ τῶν στρατηγῶν τῶν ὑμετέρων, ὡς κοινωνήσοντας
16 τῆς κατὰ θάλατταν φυλακῆς, καίτοι οὐ φασί τινες
αὐτὸν προσδεῖσθαι τῆς θαλάττης. ὁ δὲ οὐδὲν δεόμενος
τριήρεις κατασκευᾶσθαι, καὶ νεωσοίκους οἰκοδομεῖται,
καὶ ἀποστόλους ἀποστέλλειν βούλεται, καὶ δαπάνας οὐ
μικρὰς δαπανᾶν εἰς τοὺς κατὰ θάλατταν κινδύνους,
ῶν οὐδὲν προτιμᾷ.

17 Ταῦτ' οἵεσθ' ἀν δὲ ἀνδρες Ἀθηναῖοι Φίλιππον
ἀξιῶσαι ὑμᾶς συγχωρῆσαι αὐτῷ, εἰ μὴ ὑμῶν μὲν κατε-
φρόνει, οὓς δὲ ἐνθάδε προήρηται φίλους κεκτῆσθαι,
τούτοις διεπίστενεν; οἱ οὐκ αἰσχύνονται Φιλίππῳ ζῶν-
τες καὶ οὐ τῇ αὐτῷ πατρίδι, καὶ τὰς παρ' ἐκείνου
δωρειὰς λαμβάνοντες οἴονται οἴκαδε λαμβάνειν, τὰ οἴκοι
πωλοῦντες.

18 Περὶ δὲ τῆς ἐπανορθώσεως τῆς εἰρήνης, ἣν ἔδο-
σαν ἡμῖν οἱ πρέσβεις οἱ παρ' ἐκείνου πεμφθέντες

ἐπανορθώσασθαι, ὅτι ἐπηνωρθωσάμεθα, δὲ παρὰ πᾶσιν
 ἀνθρώποις διμολογεῖται δίκαιον εἶναι, ἑκατέρους ἔχειν
 τὰ ἔστων, ἀμφισβῆτεī μὴ δεδωκέναι, μηδὲ τοὺς πρό-
 σθεις ταῦτ' εἰρηκέναι πρὸς ὑμᾶς, οὐδὲν ἄλλον ἢ πεπε-
 σμένος ὑπὸ τούτων, οἵς χρῆται φίλοις, ὡς ὑμεῖς οὐ
 19 μνημονεύετε τὰ ἐν τῷ δήμῳ εἰρημένα. μόνον δὲ τοῦτο
 οὐχ οἴον τε ὑμῖν ἐστιν ἀμνημονῆσαι ἐν γὰρ τῇ αὐτῇ
 ἐκαλησίᾳ καὶ οἱ πρόσθεις ὑμῖν οἱ παρ' ἐκείνους ἡκον-
 τες διελέγοντο καὶ τὸ ψήφισμα ἐγράφη, ὥστ' οὐχ οἴον-
 τε, παραχρῆμα τῶν λόγων εἰρημένων καὶ εὐθὺς τοῦ
 ψηφίσματος ἐπαναγιγνώσκομένου, τὴν καταψεύδομένην
 γνώμην τῶν πρόσθεων, ταύτην ὑμᾶς χειροτονῆσαι
 ὥστε τοῦτο μὲν οὐ κατ' ἐμοῦ, ἀλλὰ καθ' ὑμῶν ἐπέ-
 σταλκεν, ὡς ὑμεῖς περὶ ὧν οὐκ ἡκούσατε, περὶ τούτων
 20 ἀποκρινάμενοι τὴν γνώμην ἀπεστείλατε. καὶ οἱ μὲν
 πρόσθεις αὐτοί, ὡν κατεψεύδετο τὸ ψήφισμα, ὅτ' ἀπε-
 κρίνεσθε αὐτοῖς ἀναγιγνώσκοντες καὶ ἐπὶ ξένια αὐτοὺς
 ἐκαλεῖτε, οὐκ ἐτόλμησαν παρελθεῖν, οὐδὲ εἰπεῖν ὅτι
 „καταψεύδεσθε ὑμῶν ὡς ἄνδρες Ἄθηναῖοι, καὶ φατὲ
 ἡμᾶς εἰρηκέναι ἂν οὐκ εἰρήκαμεν“, ἀλλὰ σιωπῇ ἀπίον-
 τες φύχοντο. βούλομαι δὲ ὑμᾶς ὡς ἄνδρες Ἄθηναῖοι
 (καὶ γὰρ ηὐδοκίμησεν δὲ Πύθων παρ' ὑμῖν ἐν τῇ δη-
 μηγορίᾳ, δὲ τότε προσβεύων) αὐτοὺς τοὺς λόγους οὓς
 21 ἔλεγεν ὑπομνῆσαι· οἶδα γὰρ ὅτι μέμνησθε. παραπλή-
 σιοι δὲ ἡσαν οἵς καὶ νῦν ἐπέσταλκε Φιλιππός· ἐγκα-
 λῶν γὰρ ἡμῖν τοῖς διαβάλλουσι τὸν Φιλιππόν, καὶ
 ἡμῖν ἐμέμφετο, ὅτι ὀρμηκότος αὐτοῦ εὖ ποιεῖν ὑμᾶς
 καὶ προηρημένου μάλιστα τῶν Ἐλλήνων φίλους κεκτῆ-
 σθαι, αὐτοὶ κωλύετε, ἀποδεχόμενοι τοὺς λόγους τῶν
 συκοφαντούντων καὶ χρήματα ἐκεῖνον αἰτούντων καὶ
 διαβαλλόντων τοὺς γὰρ τοιούτους λόγους, ὅταν ἀπαγ-

γελλόντων ἀκούη, ὅτι κακῶς ἥκουεν, ὑμεῖς δὲ ἀπεδέχεσθε, μεταβάλλειν αὐτοῦ τὴν γνώμην, ὅταν ἀπιστος φαί-
22 νηται τούτοις, ὃν προήρηται εὐεργέτης εἶναι. ἐκέλευεν
οὖν τοὺς λέγοντας ἐν τῷ δήμῳ τῇ μὲν εἰρήνῃ μὴ ἐπι-
τιμᾶν οὐ γὰρ ἄξιον εἶναι εἰρήνην λύειν εἰ δέ τι μὴ
καλῶς γέγραπται ἐν τῇ εἰρήνῃ, τοῦτο ἐπανορθώσασθαι,
ώς ἀπαντα Φίλιππον ποιήσοντα ὅσον ἂν ὑμεῖς ψηφί-
σησθε. ἀν δὲ διαβάλλωσι μέν, αὐτοὶ δὲ μηδὲν γρά-
φωσι, διὸ οὖν οὐ μὲν εἰρήνη ἔσται, παύσεται δὲ ἀπε-
στούμενος ὁ Φίλιππος, μὴ προσέχειν τὸν νοῦν τοῖς
23 τοιούτοις ἀνθρώποις. καὶ τούτους τοὺς λόγους ὑμεῖς
ἀκούοντες ἀπεδέχεσθε, καὶ δίκαια ἔφατε τὸν Πύθωνα
λέγειν, καὶ ήν δίκαια. ἔλεγε δὲ τούτους τοὺς λόγους,
οὐχ ὅπως λυθείη ἐκ τῆς εἰρήνης, ἀλλὰ ην ἐκείνῳ συμ-
φέροντα καὶ ὃν πολλὰ χρήματα ἀνηλώκει ὡστε γενέ-
σθαι, ἀλλὰ ὑπὸ τῶν ἐνθάδε διδασκάλων προδεδιαγμέ-
νος, οἵ οὐκ ὄφοντο εἶναι τὸν γράφοντα ἐναντία τῷ
Φιλοκράτους ψηφίσματι, τῷ ἀπολλύντι Ἀμφίπολιν.
24 ἐγὼ δὲ ὃς ἀνδρες Ἀθηναῖοι παράνομον μὲν οὐδὲν
ἐτόλμησα γράψαι, τῷ δὲ Φιλοκράτους ψηφίσματι οὐκ
ην παράνομον τάναντία γράφειν, ώς ἐγὼ ἐπιδεῖξω τὸ
γὰρ ψήφισμα τὸ Φιλοκράτους, καθόδιον ὑμεῖς ἀπώλλυτε
Ἀμφίπολιν, ἐναντίον ην τοῖς προτέροις ψηφίσμασι,
25 καθόδιον ὑμεῖς ἐκτήσασθε ταύτην τὴν χώραν. τοῦτο μὲν
οὖν παράνομον ην τὸ ψήφισμα τὸ τοῦ Φιλοκράτους,
καὶ οὐχ οἶόν τούτο ην τὸν τὰ ἔννομα γράφοντα ταῦτα
τῷ παρανόμῳ ψηφίσματι γράφειν. ἐκείνοις δὲ τοῖς
προτέροις ψηφίσμασι, τοῖς οὖσιν ἔννόμοις καὶ σώζουσι
τὴν ἡμετέραν χώραν, ταῦτα γράφων ἔννομά τούτον ἔγραψα
καὶ ἐξήλεγχον τὸν Φίλιππον, ὅτι ἔξηπάτα ὑμᾶς; καὶ
οὐκ ἐπανορθώσασθαι ἐβούλετο τὴν εἰρήνην, ἀλλὰ τοὺς

- 26 ὑπὲρ ὑμῶν λέγοντας ἀπίστους καταστῆσαι. καὶ διὰ
μὲν δοὺς τὴν ἐπανόρθωσιν νῦν ἔξαρνός ἐστιν, ἅπαν-
τες ἴστε. φησὶ δὲ Ἀμφίπολιν ἔαυτοῦ εἶναι ὑμᾶς γὰρ
ψηφίσασθαι ἐκείνου εἶναι, δτὸς ἐψηφίζεσθε ἔχειν αὐτὸν
ἄ εἰχεν. ὑμεῖς δὲ τὸ μὲν ψήφισμα τοῦτο ἐψηφίσασθε,
οὐ μέντοι γέ ἐκείνου εἶναι Ἀμφίπολιν· ἔστι γὰρ ἔχειν
καὶ τὰλλοτρια, καὶ οὐχ ἄπαντες οἱ ἔχοντες τὰ αὐτῶν
ἔχουσιν, ἀλλὰ πολλοὶ καὶ τὰλλοτρια κέπτησται· ὥστε
27 τοῦτο γε τὸ σοφὸν αὐτῷ ἡλίθιόν ἐστιν. καὶ τοῦ μὲν
Φιλοκράτους ψηφίσματος μέμνηται, τῆς δὲ ἐπιστολῆς,
ἥν πρὸς ὑμᾶς ἔπειμιφεν δτὸς Ἀμφίπολιν ἐποιούρκει, ἐπι-
λέλησται, ἐν ᾧ ὁμολόγει τὴν Ἀμφίπολιν ὑμετέραν εἶναι·
ἔφη γὰρ ἐποιορκήσας ὑμῖν ἀποδώσειν, ὃς οὖσαν
28 ὑμετέραν καὶ οὐ τῶν ἔχοντων. κάκεῖνοι μὲν, ὃς ἔοικεν,
οἱ πρότερον ἐν Ἀμφιπόλει οἰκοῦντες πρὸν Φίλιππον
λαβεῖν, τὴν Ἀθηναίων χώραν είχον, ἐπειδὴ δὲ Φίλιπ-
πος αὐτὴν εἷληφεν, οὐ τὴν Ἀθηναίων χώραν ἀλλὰ
τὴν ἔαυτοῦ ἔχει οὐδὲ Ὁλυνθόν γε οὐδὲ Ἀπολλωνίαν
οὐδὲ Παλλήνην, οὐν ἀλλοτρίας ἀλλὰ τὰς ἔαυτοῦ χώρας
29 κέπτηται. ἀρ τὸν δοκεῖ πεφυλαγμένως ἄπαντα πρὸς
ὑμᾶς ἐπιστέλλειν, δπως ἀν φαίνηται καὶ λέγων καὶ
πράττων ἄ παρὰ πᾶσιν ἀνθρώποις ὁμολογεῖται δίκαια
εἶναι, ἀλλ' οὐ σφόδρα καταπεφρονηκέναι, δς τὴν χώ-
ραν, ἥν οἱ Ἑλληνες καὶ βασιλεὺς δ Περσῶν ἐψηφί-
σαντο καὶ ὁμολογήκασιν ὑμετέραν εἶναι, ταύτην φησὶν
ἔαυτοῦ καὶ οὐχ ὑμετέραν εἶναι ;
- 30 Περὶ δὲ τοῦ ἑτέρου ἐπανορθώματος, δ ὑμεῖς ἐν
τῇ εἰρήνῃ ἐπανορθοῦσθε, τοὺς ἄλλους Ἑλληνας, δσοι μὴ
κοινωνοῦσι τοῖς εἰρήνης, ἐλευθέρους καὶ αὐτονόμους
εἶναι, καὶ ἐάν τις ἐπ' αὐτοὺς στρατεύῃ, βοηθεῖν τοὺς
31 κοινωνοῦντας τῆς εἰρήνης, ἥγονύμενοι καὶ δίκαιον τοῦτο

καὶ φιλάνθρωπον, μὴ μόνον ἡμᾶς καὶ τοὺς συμμάχους τοὺς ἡμετέρους καὶ Φίλιππον καὶ τοὺς συμμάχους τοὺς ἐκείνου ἄγειν τὴν εἰρήνην, τοὺς δὲ μήθ' ἡμετέρους ὅντας μήτε Φιλίππου συμμάχους ἐν μέσῳ κεῖσθαι καὶ ὑπὸ τῶν πρεττόνων ἀπόλλυσθαι, ἀλλὰ καὶ τούτοις διὰ τὴν ὑμετέραν εἰρήνην ὑπάρχειν σωτηρίαν, καὶ τῷ 32 ὅντι εἰρήνην ἄγειν ἡμᾶς καταθεμένους τὰ ὅπλα, τοῦτο δὲ τὸ ἐπανόρθωμα διμολογῶν ἐν τῇ ἐπιστολῇ, ὃς ἀκούετε, δίκαιον τ' εἶναι καὶ δέχεσθαι, Φεραίων μὲν ἀφῆρηται τὴν πόλιν καὶ φρονδὰν ἐν τῇ ἀκροπόλει κατέστησεν, ἵνα δὴ αὐτόνομοι ὅσιν, ἐπὶ δ' Ἀμβρακίαν στρατεύεται, τὰς δ' ἐν Κασσωπίᾳ τρεῖς πόλεις, Πανδοσίαν καὶ Βούχετα καὶ Ἐλάτειαν, Ἡλείων ἀποικίας, κατακαύσας τὴν χώραν καὶ εἰς τὰς πόλεις βιασάμενος παρέδωκεν Ἀλεξάνδρῳ τῷ κηδεστῇ τῷ ἑαυτοῦ δουλεύειν. σφόδρα γε βουλεται τοὺς Ἑλληνας ἐλευθέρους εἶναι καὶ αὐτονόμους, ὃς δηλοῖ τὰ ἔργα.

33 Περὶ δὲ τῶν ὑποσχέσεων ὅν ὑμῖν διατελεῖ ὑπισχγούμενος, ὃς μεγάλα ὑμᾶς εὐεργετήσων, καταψεύδεσθαι μέ φησιν αὐτοῦ διαβάλλοντα πρὸς τοὺς Ἑλληνας· οὐδὲν γὰρ ὑμῖν πώποτέ φησιν ὑπεσχῆσθαι. οὕτως ἀναιδής ἐστιν δὲ ἐπιστολῇ γεγραφώς, ἥ ἐστι νῦν ἐν τῷ βουλευτηρίῳ, ὃστ' ἐπιστομιεῖν ἡμᾶς [ἔφη] τοὺς αὐτῷ ἀντιλέγοντας, ἐὰν ἡ εἰρήνη γένηται, τοσαῦτα ὑμᾶς ἀγαθὰ ποιήσειν ἀ γράφειν ἀνὴδη, εἰ λίδει τὴν εἰρήνην ἐσομένην, δῆλον ὃς προκεχειρισμένων καὶ ἐτοίμων ὅντων τῶν ἀγαθῶν, ἀ εμέλλομεν πείσεσθαι τῆς εἰρήνης γενομένης. γενομένης δὲ τῆς εἰρήνης, ἀ μὲν ἡμεῖς ἐμέλλομεν ἀγαθὰ πείσεσθαι, ἐκποδών ἐστι, φθιοδὰ δὲ τῶν Ἑλλήνων τοσαύτη γέγονεν ὅσην ὑμεῖς ἴστε. ὑμῖν δ' ἐν τῇ νῦν ἐπιστολῇ ὑπισχνεῖται, ἐὰν τοῖς μὲν αὐτοῦ

φίλοις καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ λέγουσι πιστεύητε, ἡμᾶς δὲ τοὺς διαβάλλοντας αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς τιμωρήσησθε, ὡς
35 μεγάλα εὑρεγετήσει. τὰ μέντοι εὐεργετήματα τοιαῦτα ἔσται οὕτε τὰ ὑμέτερα ὑμῖν ἀποδώσει (αὐτοῦ γάρ φησιν εἶναι), οὕτ’ ἐν τῇ οἰκουμένῃ αἱ δωρειαὶ ἔσονται,
ἴνα μὴ διαβληθῆ πρὸς τοὺς Ἐλληνας, ἀλλ’ ἄλλη τις
χώρα καὶ ἄλλος ὡς ἔοικε τόπος φανήσεται, οὗ ὑμῖν
αἱ δωρειαὶ δοθήσονται.

36 Περὶ δὲ ὧν ἐν τῇ εἰρήνῃ εἴληφε χωρίων, ὑμῶν
ἔχόντων, παρασπονδῶν καὶ λύων τὴν εἰρήνην, ἐπειδὴ
οὐκ ἔχει ὅ τι εἴπῃ, ἀλλ’ ἀδικῶν φανερῶς ἔξελέγχεται,
ἐπιτρέπειν φησὶ περὶ τούτων ἔτοιμος εἶναι ἵσφ καὶ
κοινῷ δικαστηρίῳ· περὶ ὧν μόνων οὐδὲν δεῖ ἐπιτρο-
πῆς, ἀλλ’ ἀριθμὸς ἡμερῶν ἔστιν ὁ κοίνων. ἀπαντες
γὰρ ἴσμεν, τίνι μηνὶ καὶ τίνι ἡμέρᾳ ἡ εἰρήνη ἐγένετο.
37 ὥσπερ δὲ ταῦτα ἴσμεν, κακεῖνα ἴσμεν, τίνι μηνὶ καὶ
τίνι ἡμέρᾳ Σέρραιον τεῖχος καὶ Ἐργίσκη καὶ Ιερὸν
ὅρος ἔάλω. οὐ δὴ ἀφανῆ ἔστι τὰ οὕτω πραχθέντα,
οὐδὲ κοίσεως δεόμενα, ἀλλὰ πᾶσι γνώσιμα, πότερος
πρότερος ὁ μήν ἔστιν, ἐν ᾧ ἡ εἰρήνη ἐγένετο, ἢ ἐν
ῷ τὰ χωρία ἔάλω.

38 Φησὶ δὲ καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ὑμῶν, δσοι ἐν τῷ
πολέμῳ ἔάλωσαν, ἀποδεδωκέναι· δος τὸν μὲν Καρύστιον,
τὸν πρόξενον τῆς ἡμετέρας πόλεως, ὑπὲρ οὗ ὑμεῖς
τρεῖς πρέσβεις ἐπέμψατε ἀπαιτοῦντες, τοῦτον τὸν ἄνδρα
ἔκεινος οὕτω σφόδρα ὑμῖν ἐβούλετο χαρίσασθαι, ὥστε
ἀπέκτεινε καὶ οὐδὲ ἀναίρεσιν ἔδωκεν, ἵνα ταφῇ.

39 Περὶ δὲ Χερονήσου, ἡ τὸν ἐπιστέλλει πρὸς ὑμᾶς
ἄξιον [ἔστιν] ἔξετάσαι, ἔτι δὲ καὶ ἡ πράττει, καὶ ταῦτα
εἰδέναι. τὸν μὲν γὰρ τόπον ἀπαντα τὸν ἔξω Ἀγορᾶς
ῶς ἔαυτοῦ ὅντα καὶ ὑμῖν οὐδὲν προσήκοντα δέδωκε

καρποῦσθαι Ἀπολλωνίδη τῷ Καρδιανῷ. καίτοι Χερ-
ρονήσου οἱ ὅροι εἰσίν, οὐκ Ἀγορά, ἀλλὰ βωμὸς τοῦ
Διός τοῦ ὁρίου, ὃς ἔστι μεταξὺ Πτελεοῦ καὶ Λευκῆς
40 ἀκτῆς, ἢ ἡ διορυχὴ ἔμελλε Χερρονήσου ἔσεσθαι, ὃς
γε τὸ ἐπίγραμμα τὸ ἐπὶ τοῦ βωμοῦ τοῦ Διός τοῦ ὁρίου
δηλοῖ. ἔστι δὲ τουτί.

Τόνδε καθιδρύσαντο θεῷ περικαλλέα βωμὸν
Λευκῆς καὶ Πτελεοῦ μέσσον ὅρον θέμενοι
ἐνναέται, μοίρης σημήιον ἀμμορίης τε.
αὐτὸς ἄναξ μακάρων ἔστι μέσος Κρονίδης.

41 ταύτην μέντοι τὴν χώραν τοσαύτην οὖσην ὅσαν οἱ
πολλοὶ ὑμῶν ἴσασιν, ὃς ἔαυτοῦ οὖσαν τὴν μὲν αὐτὸς
καρποῦται, τὴν δὲ ἄλλοις δωρειάν δέδωκε, καὶ ἀπαντά
τὰ κτήματα τὰ ὑμέτερα ὑφ' αὐτῷ ποιεῖται. καὶ οὐ
μόνον τὴν ἔξω Ἀγορᾶς χώραν σφετερίζεται, ἀλλὰ καὶ
πρὸς Καρδιανούς, οἱ οἰκοῦσιν εἴσω Ἀγορᾶς, ἐπιστέλλει
ἐν τῇ νῦν ἐπιστολῇ ὡς δεῖ ὑμᾶς διαδικάζεσθαι, πρὸς
[Καρδιανούς] τοὺς οἰκοῦντας ἐν τῇ ὑμετέρᾳ, εἴ τι πρὸς
42 αὐτοὺς διαφέρεσθε. διαφέρονται δὲ πρὸς ὑμᾶς, σκέ-
ψασθε εἰ περὶ μικροῦ. ἔαυτῶν φασι τὴν χώραν οὖσαν
οἰκεῖν καὶ οὐχ ὑμετέραν, καὶ τὰ μὲν ὑμέτερα εἶναι
ἔγκτήματα ὡς ἐν ἀλλοτρίᾳ, τὰ δὲ ἔαυτῶν κτήματ' ὡς
ἐν οἰκείᾳ, καὶ ταῦθ' ὑμέτερον πολίτην γράψαι ἐν ψη-
43 φίσματι, Κάλλιππον Παιανιέα. καὶ τοῦτο γένεται ἀληθῆ
λέγουσιν ἔγραψε γάρ, καὶ θεοῦ γένεται ἀπεψηφίσασθε τοιγάρτοι
ἀμφισβήτησιμον ὑμῖν τὴν χώραν πατεσκεύασεν. ὅπότε
δὲ περὶ τούτου τολμήσετε πρὸς Καρδιανούς διαδικά-
ζεσθαι, εἴθ' ὑμετέρα ἔστιν εἴτε ἐκείνων ἡ χώρα, διὰ
τί οὐ καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους Χερρονησίτας τὸ αὐτὸ-

44 δίκαιον ἔσται ; καὶ οὕτως ὑβριστικῶς ὑμῖν κέχοηται,
 διστε φησίν, ὃν μὴ θέλωσι διαδικάζεσθαι οἱ Καρδιανοί,
 αὐτὸς ἀναγκάσειν, ὡς ὑμῶν γ' οὐκ ἐν δυναμένων
 οὐδὲν ἀναγκάσαι Καρδιανοὺς ὑμῖν ποιῆσαι ἐπειδὴ δ'
 ὑμεῖς οὐ δύνασθε, αὐτός φησι τοῦτ' ἀναγκάσειν αὐτοὺς
 [ποιῆσαι]. ἄρ' οὐ μεγάλα φαίνεται ὑμᾶς εὐεργετῶν ;
 45 καὶ ταύτην τὴν ἐπιστολήν τινες εὖ ἔφασαν γεγράφθαι,
 οἱ πολὺ ἀν δικαιότερον ὑφ' ὑμῶν ἦ Φίλιππος μισοῦντο.
 ἐκεῖνος μέν γ' ἔαυτῷ κτώμενος δόξαν καὶ μεγάλ' ἀγαθὰ
 ἀπαντᾷ καθ' ὑμῶν πράττει· ὅσοι δ' Ἀθηναῖοι ὄντες
 μὴ τῇ πατρίδι, ἀλλὰ Φιλίππῳ εὔνοιαν ἐνδείκνυνται,
 προσήκει αὐτοὺς ὑφ' ὑμῶν κακοὺς κακῶς ἀπολογέναι,
 εἴτερον ὑμεῖς τὸν ἐγκέφαλον ἐν τοῖς κροτάφοις καὶ μὴ
 ἐν ταῖς πτέρναις καταπεπατημένον φορεῖτε.

46 Ὅπολοιπόν μοί ἔστιν ἔτι πρὸς ταύτην τὴν ἐπιστο-
 λὴν τὴν εὖ ἔχουσαν καὶ τοὺς λόγους τῶν πρέσβεων
 γράψαι τὴν ἀπόκρισιν, ἵνα ἥγοῦμαι δικαίαν τ' εἶναι
 καὶ συμφέρουσαν ὑμῖν.

8.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΕΝ ΧΕΡΡΟΝΗΣΩΙ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Ο λόγος οὗτος ὑπὲρ Διοπείθους εἰρηται καὶ ὃν ἔκει-
 νος παρ' Ἀθηναίοις κατηγόρητο. ἵνα μὲν γάρ Χερρόννος
 ἡ πρὸς Θράκην τῶν Ἀθηναίων πτῆμα ἀρχαῖον, εἰς δὲ ταύ-
 την ἀπέστειλαν κατὰ τοὺς Φιλίππους καιροὺς ἀληρούχους
 ἔαυτῶν. ἔθος δ' ἵν τοῦτο παλαιὸν τοῖς Ἀθηναίοις, ὅσοι
 πένητες ἦσαν αὐτῶν καὶ ἀκτήμονες οἶκοι, τούτους πέμπειν
 ἐποίους εἰς τὰς ἔξω πόλεις τὰς ἔαυτῶν· καὶ ἐλάμιβανον

πεμπόμενοι δπλα τ' ἐκ τοῦ δημοσίου καὶ ἐφόδιον. καὶ νῦν τοῖνυν τοῦτο γέγονε, καὶ περόμφασιν ἐποίκους εἰς τὴν Χερρόνησον, στρατηγὸν αὐτοῖς δόντες Διοπείθην. οἱ μὲν οὖν ἄλλοι Χερρονησῖται τοὺς ἐπελθόντας ἐδέξαντο καὶ μετέδωκαν αὐτοῖς καὶ οἰκιῶν καὶ γῆς, Καρδιανοὶ δ' οὐκ ἐδέξαντο, λέγοντες ιδίαν χώραν οἰκεῖν καὶ οὐκ Ἀθηναίων. ἐντεῦθεν οὖν Διοπείθης ἐπολέμησε Καρδιανοῖς. οἱ δὲ παρὰ Φίλιππον καταφεύγουσι, καὶ δις ἐπιστέλλει τοῖς Ἀθηναίοις μὴ βιάζεσθαι Καρδιανοὺς ὡς αὐτῷ προσήκοντας, ἀλλὰ δικάσασθαι πρὸς αὐτούς, εἴ τι φασιν ἡδικῆσθαι. ὡς δ' οὐκ ἥκουν τούτων οἱ Ἀθηναῖοι, βοήθειαν τοῖς Καρδιανοῖς ἔπειμψεν. 3 ἐφ' οἷς ἀγανακτήσας δὲ Διοπείθης, τοῦ Φίλιππου περὶ τὴν μεσόγειαν τὴν ἄνω Θράκην πολεμοῦντος πρὸς τὸν Ὁδρουσῶν βασιλέα, τὴν παραλίον Θράκην ὑπήκοον οὖσαν τοῦ Μακεδόνος κατέδραμε καὶ ἐπόρυσσε, καὶ ἔφθη, πρὸν Φίλιππον ἐπανελθεῖν, ἀναχωρήσας εἰς τὴν Χερρόνησον καὶ ἐν ἀσφαλεῖ γενέμενος. διόπερ δὲ Φίλιππος οὐ δυνηθεὶς δπλοῖς αὐτὸν ἀμύνασθαι, πέτομφεν ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, κατηγορῶν τοῦ στρατηγοῦ καὶ λέγων αὐτὸν παραβεβηκέναι τὴν εἰρήνην ἄντικυν. καὶ οἱ φιλιππίζοντες τῶν ὁητόρων κατατέχουσι τοῦ Διοπείθους, καὶ κολάζειν ἀξιοῦσιν αὐτόν. πρὸς οὓς δὲ Δημοσθένης ἐναντιούμενος δικῇ ὑπὲρ τοῦ Διοπείθους ἵσταται· οὔτε γὰρ ἀδικά φησιν αὐτὸν πεποιηκέναι (Φίλιππου γὰρ πολὺ πρότερον παραβάντος τὴν εἰρήνην καὶ ἀδικοῦντος τὴν τῶν Ἀθηναίων πόλιν, εἰκότως καὶ τοῦτον ἔργα πολεμίου διαπράττεσθαι) οὔτε συμφέρειν λέγει τοῖς Ἀθηναίοις κολάσαι τὸν στρατηγὸν καὶ διαλῦσαι τὴν ὑπ' ἐκείνῳ δύναμιν, ἢτις νῦν ἀποκρούεται Χερρονήσου Φίλιππον. τὸ δὲ δόκον ἐπὶ πόλεμον παρακαλεῖ, καὶ τοῦ Φίλιππου πολλὴν ποιεῖται κατηγορίαν, ὡς ἀδίκου καὶ παρασπόνδου καὶ τοῖς Ἀθηναίοις καὶ τοῖς "Ἐλλησιν ἐπιβουλεύοντος.

"Εδει μὲν ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοὺς λέγοντας ἀπαντας μήτε πρὸς ἔχθραν ποιεῖσθαι τοὺς λόγους μηδένα μήτε πρὸς κάριν, ἀλλ' ὁ βέλτιστον ἔκαστος ἥγειτο, τοῦτο ἀποφαίνεσθαι, ἄλλως τε καὶ περὶ κοινῶν πραγμάτων καὶ μεγάλων ὑμῶν βουλευομένων ἐπειδὴ δ' ἔνιοι τὰ μὲν φιλονικίᾳ, τὰ δ' ἡτοιδήποτ' αἰτίᾳ προάγονται λέγειν, ὑμᾶς ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοὺς πολλοὺς δεῖ πάντα τάλλοντας, ἢ τῇ πόλει νομίζετε συμφέρειν, οὐ ταῦτα καὶ ψηφίζεσθαι καὶ πράττειν. ή μὲν οὖν σπουδὴ περὶ τῶν ἐν Χερρονήσῳ πραγμάτων ἐστὶ καὶ τῆς στρατείας, ήν ἐνδέκατον μῆνα τουτονὶ Φύλιππος ἐν Θράκῃ ποιεῖται· τῶν δὲ λόγων οἱ πλεῖστοι περὶ ὧν Διοπεύθης πράττει καὶ μέλλει ποιεῖν εἰρηνται. ἐγὼ δ' ὅσα μὲν τις αἰτιᾶται τίνα τούτων, οὓς κατὰ τοὺς νόμους ἐφ' ὑμῖν ἐστιν, ὅταν βούλησθε, κολᾶζειν, καὶ ἡδη δοκῇ καὶ οὐ πάνυ δεῖ περὶ τούτων οὔτ' ἔμιν' οὔτ' ἄλλον οὐδέν' ισχυρίζεσθαι· ὅσα δ' ἔχθρος ὑπάρχων τῇ πόλει καὶ δυνάμει πολλῇ περὶ Ἑλλήσποντον ὧν πειρᾶται προλαβεῖν, καὶ ἄπαξ ὑστερήσωμεν, οὐκέθ' ἔξομεν σῶσαι, περὶ τούτων δὲ οἴομαι τὴν ταχίστην συμφέρειν καὶ βεβουλεῦσθαι καὶ παρεσκευάσθαι, καὶ μὴ τοῖς περὶ τῶν ἄλλων θορύβοις καὶ ταῖς κατηγορίαις ἀπὸ τούτων ἀποδρᾶναι.

Πειλὰ δὲ θαυμάζων τῶν εἰωθότων λέγεσθαι παρὸντιν, οὐδενὸς ἡττον ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τεθαύμακα, δικαὶοι δέ τοις πρώτοις εἰπόντος ἐν τῇ βουλῇ, ὃς ἄρα δεῖ τὸν συμβουλεύοντα ἥ πολεμεῖν ἀπλῶς ἥ τὴν εἰρήνην ἀγειν συμβουλεύειν. ἔστι δέ, εἰ μὲν ἡσυχίαν Φύλιππος ἄγει, καὶ μήτε τῶν ὑμετέρων ἔχει παρὰ τὴν εἰρήνην μηδέν, μήτε συσκευάζεται πάντας ἀνθρώπους

ἢφ' ἡμᾶς, οὐκέτι δεῖ λέγειν, ἀλλ' ἀπλῶς εἰρήνην ἀκτέον,
καὶ τά γ' ἀφ' ὑμῶν ἔτοιμον ὑπάρχονθ' ὅρων εἰ δ' αἱ
μὲν ὠμόσαμεν καὶ ἐφ' οἷς τὴν εἰρήνην ἐποιησάμεθα,
6 ἔστιν ἵδειν καὶ γεγραμμένα κεῖται, φαίνεται δ' ἀπὸ^{τοῦ}
ἀρχῆς ὁ Φίλιππος, πρὸν Διοπείθην ἐκπλεῦσαι καὶ τοὺς
κληρούχους, οὓς νῦν αἰτιῶνται πεποιηκέναι τὸν πόλε-
μον, πολλὰ μὲν τῶν ἡμετέρων ἀδίκως εἰληφώς, ὑπὲρ
ῶν ψηφίσμαθ' ὑμέτερον ἐγκαλοῦντα κύρια ταυτί, πάντα
δὲ τὸν χρόνον συνεχῶς τὰ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων καὶ
βαρβάρων λαμβάνων καὶ ἐφ' ὑμᾶς συσκευαζόμενος, τί^{τοῦ}
7 τοῦτο λέγουσιν, ὡς πολεμεῖν ἢ ἄγειν εἰρήνην δεῖ; οὐ
γάρ αἰρεσίς ἔστιν ἡμῖν τοῦ πράγματος, ἀλλ' ὑπολεί-
πεται τὸ δικαιότατον καὶ ἀναγκαιότατον τῶν ἔργων,
οὗτοί τοις δικαιότατον εἶναι. τί οὖν ἔστι τοῦτο;
ἀμύνεσθαι τὸν εἰς ἡμᾶς ἀρξαντα. πλὴν εἰ τοῦτο λέ-
γουσι νὴ Δία, ως, ἀν ἀπέχηται τῆς Ἀττικῆς καὶ τοῦ
Πειραιῶς Φίλιππος, οὔτ' ἀδικεῖ τὴν πόλιν, οὔτε ποιεῖ
8 πόλεμον. εἰ δ' ἐκ τούτων τὰ δίκαια τίθενται καὶ τὴν
εἰρήνην ταύτην δρᾶσσονται, ὅτι μὲν δήπου θεν οὔθ' ὅσιον
οὔτ' ἀνεκτὰ λέγουσιν οὔθ' ὑμῖν ἀσφαλῆ, δῆλόν ἔστιν
ἄπασιν, οὐ μὴν ἀλλ' ἐναντία συμβαίνει ταῖς κατηγο-
ρίαις, ἃς Διοπείθους κατηγοροῦσι, καὶ αὐτὰ ταῦτα
λέγειν αὐτούς. τί γάρ δήποτε τῷ μὲν Φίλιππῳ πάντα
τάλλα ποιεῖν ἔξουσίαν δώσομεν, ἀν τῆς Ἀττικῆς ἀπέ-
χηται, τῷ Διοπείθει δ' οὐδὲ βοηθεῖν τοῖς Θραξὶν ἔξε-
9 σται, ἢ πόλεμον ποιεῖν αὐτὸν φήσομεν; ἀλλὰ νὴ Δία,
ταῦτα μὲν ἔξελέγχονται, δεινὰ ποιοῦσι δ' οἵ ξένοι περι-
κόπτοντες τὰ ἐν Ἑλλησπόντῳ, καὶ Διοπείθης ἀδικεῖ
κατάγων τὰ πλοῖα, καὶ δεῖ μὴ πιτρέπειν αὐτῷ. ἔστω,
γιγνέσθω ταῦτ', οὐδὲν ἀντιλέγω. οἴμαι μέντοι δεῖν,
εἴπερ ως ἀληθῶς ἐπὶ πᾶσι δικαίοις ταῦτα συμβου-

- 10 λεύουσιν, ὥσπερ τὴν ὑπάρχουσαν τῇ πόλει δύναμιν καταλῦσαι ζητοῦσι, τὸν ἐφεστηκότα καὶ πορίζοντα χρήματα ταύτῃ διαβάλλοντες ἐν ὑμῖν, οὗτῳ τὴν Φιλίππου δύναμιν δεῖξαι διαλυθησομένην, ἀν ὑμεῖς ταῦτα πειθῆτε. εἰ δὲ μή, σκοπεῖθ' ὅτι οὐδὲν ἄλλο ποιοῦσιν, ἢ καθιστᾶσι τὴν πόλιν εἰς τὸν αὐτὸν τρόπον δι' οὗ τὰ 11 πράγματα ἄπαντα ἀπολώλεκεν. ἵστε γὰρ δήπου τοῦθ' ὅτι οὐδενὶ τῶν πάντων πλέον κεκράτηκε Φίλιππος, ἢ τῷ πρότερος πρὸς τοὺς πράγμασι γίγνεσθαι. ὁ μὲν γὰρ ἔχων δύναμιν συνεστηκοῦν ἀεὶ περὶ αὐτὸν καὶ προειδὼς ἂν βούλεται πρᾶξαι, ἔξαίφνης ἐφ' οὓς ἀν αὐτῷ δόξῃ πάρεστιν· ἡμεῖς δ' ἐπειδὰν πυθῶμεθά τι γιγνόμενον, τηνικαῦτα θορυβούμεθα καὶ παρασκευάζόμεθα.
- 12 εἴτ' οἷμαι συμβαίνει, τῷ μὲν ἐφ' ἀν ἐλθῃ, ταῦτ' ἔχειν κατὰ πολλὴν ἡσυχίαν, ἡμῖν δ' ὑστερίζειν, καὶ ὅσ' ἀν δε πανήσωμεν, ἄπαντα μάτην ἀνηλωκέναι, καὶ τὴν μὲν ἔχθραν καὶ τὸ βούλεσθαι κωλύειν ἐνδεδεῖχθαι, ὑστερίζοντας δὲ τῶν ἔργων αἰσχύνην προσοφλισκάνειν.
- 13 Μὴ τοίνυν ἀγνοεῖτο ὃ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι καὶ νῦν τάλλα μέν ἔστι λόγοι ταῦτα καὶ προφάσεις, πράττεται δὲ τοῦτο καὶ κατασκευάζεται, ὅπως ὑμῶν μὲν οἴκοι μενόντων, ἔξω δὲ μηδεμιᾶς οὔσης τῇ πόλει δυνάμεως, μετὰ πλείστης ἡσυχίας ἄπανθ' ὅσα βούλεται Φίλιππος διοικήσεται. θεωρεῖτε γὰρ τὸ παρὸν
- 14 πρῶτον, δι γίγνεται. νῦν δύναμιν μεγάλην ἐκεῖνος ἔχων ἐν Θράκῃ διατρίβει, καὶ μεταπέμπεται πολλήν, ὡς φασιν οἱ παρόντες ἐκ Μακεδονίας καὶ Θετταλίας. ἐὰν οὖν περιμείνας τὸν ἐτησίας ἐπὶ Βυζάντιον. ἐλθὼν πολιορκῆ, πρῶτον μὲν οἵεσθε τὸν Βυζαντίους μενεῖν ἐπὶ τῆς ἀνοίας τῆς αὐτῆς ὥσπερ νῦν, καὶ οὔτε παρα-
- 15 καλεῖν ὑμᾶς οὔτε βοηθεῖν αὐτοῖς ἀξιώσειν; ἐγὼ μὲν

οὐκ οἶομαι, ἀλλὰ καὶ εἴ τισι μᾶλλον ἀπιστοῦσιν ἡ
ἡμῖν, καὶ τούτους εἰσφρήσεσθαι μᾶλλον, ἡ κείνῳ παρα-
δώσειν τὴν πόλιν, ἂν περ μὴ φθάσῃ λαβὸν αὐτούς.
οὐκοῦν ἡμῖν μὲν μὴ δυναμένων ἐνθένδ' ἀναπλεῦσαι,
ἔκεī δὲ μηδεμιᾶς ὑπαρχούσης ἐτοίμου βοηθείας, οὐδὲν
16 αὐτοὺς ἀπολωλέναι κωλύσει. νὴ Δία, κακοδαιμονῶσι
γὰρ ἀνθρωποι καὶ ὑπερβάλλουσιν ἀνοίᾳ. πάνυ γε,
ἀλλ' ὅμως [αὐτοὺς] δεῖ σῶς εἶναι· συμφέρει γὰρ τῇ
πόλει. καὶ μὴν οὐδ' ἔκεινό γε δῆλόν ἐστιν ἡμῖν, ὃς
ἐπὶ Χερρονήσον οὐχ ἥξει· ἀλλ' εἴγ' ἐκ τῆς ἐπιστολῆς
δεῖ σκοπεῖν ἡς ἔπειψε πρὸς ὑμᾶς, ἀμυνεῖσθαι φησι
17 τοὺς ἐν Χερρονήσῳ. ἀν μὲν τοίνυν ἡ τὸ συνεστηκὸς
στράτευμα, καὶ τῇ χώρᾳ βοηθῆσαι δυνήσεται καὶ τῶν
ἔκεινου τι κακῶς ποιῆσαι· εἰ δ' ἀπαξ διαλυθήσεται, τί
ποιήσομεν, ἀν ἐπὶ Χερρονήσον ἵη; κρινόμεν Διο-
πείθη νὴ Δία. καὶ τί τὰ πράγματ' ἔσται βελτίω; ἀλλ'
ἐνθένδ' ἀν βοηθήσαμεν αὐτοῖ. ἀν δ' ὑπὸ τῶν πνευ-
μάτων μὴ δυνώμεθα; ἀλλὰ μὰ Δίο οὐχ ἥξει. καὶ τίς
18 ἔγγυητής ἔστι τούτου; ἀρ' ὁρᾶτε καὶ λογίζεσθ' ὡς ἀν-
δρες Ἀθηναῖοι τὴν ἐπιοῦσαν ὥραν τοῦ ἔτους, εἰς ἣν
ἔρημόν τινες οἶονται δεῖν τὸν Ἐλλήσποντον ὑιῶν
ποιῆσαι καὶ παραδοῦναι Φιλίππω; τί δ', ἀν ἀπελθὼν
ἐκ Θράκης καὶ μηδὲ προσελθὼν Χερρονήσῳ μηδὲ Βυ-
ζαντίῳ (καὶ γὰρ ταῦτα λογίζεσθε) ἐπὶ Χαλκίδα καὶ
Μέγαρα ἥκῃ τὸν αὐτὸν τρόπον ὅπερ ἐπ' Ὁρεὸν πρώην,
πότερον πρεῖτον ἐνθάδ' αὐτὸν ἀμύνεσθαι καὶ προσ-
ελθεῖν τὸν πόλεμον πρὸς τὴν Ἀττικὴν ἔασαι, ἡ κατα-
σκευάζειν ἔκεī τιν' ἀσχολίαν αὐτῷ; ἐγὼ μὲν οἶομαι τοῦτο.
19 Ταῦτα τοίνυν ἀπαντας εἰδότας καὶ λογίζομένους
χρή, οὐ μὰ Δίο οὐχ ἣν Διοπείθης πειρᾶται τῇ πόλει
δύναμιν παρασκευάζειν, ταύτην βασκαίνειν καὶ διαλῦσαι.

πειρᾶσθαι, ἀλλ᾽ ἐτέραν αὐτοὺς προσπαρασκευάζειν, καὶ συνευποροῦντας ἔκείνῳ χρημάτων, καὶ τάλλον οἰκείως
 20 συναγωνιζομένους. εἰ γάρ τις ἔροιτο Φίλιππον, εἰπέ μοι, πότερον ἀν βούλοιο τούτους τοὺς στρατιώτας οὓς Διοπείθης νῦν ἔχει, τοὺς δποιουστίνασοῦν (οὐδὲν γὰρ ἀντιλέγω) εὐθενεῖν καὶ παρόντας Αθηναίοις εὐδοξεῖν καὶ πλείους γίγνεσθαι τῆς πόλεως συναγωνιζομένης, ἢ διαβαλλόντων τινῶν καὶ κατηγορούντων διασπασθῆναι καὶ διαφθαρῆναι; ταῦτα ἀν οἷμαι φήσειν. εἰδίθη ἡ Φίλιππος ἀν εὑζαίτο τοῖς θεοῖς, ταῦθι ἡμῖν ἐνθάδε πράττουσίν τινες; εἴτε ἔτι ζητεῖτε πόθεν τὰ τῆς πόλεως ἀπόλωλεν ἄπαντα;

21 Βούλομαι τοίνυν [ἡμᾶς] μετὰ παρρησίας ἔξετάσαι τὰ παρόντα πράγματα τῆς πόλει, καὶ σκέψασθαι τί ποιοῦμεν αὐτοὶ νῦν καὶ δπως χρώμεθα αὐτοῖς. ήμεις οὔτε χρήματα εἰσφέρειν βουλόμεθα, οὔτε αὐτοὶ στρατεύεσθαι, οὔτε τῶν κοινῶν ἀπέχεσθαι δυνάμεθα, οὔτε
 22 τὰς συντάξεις Διοπείθει δίδομεν, οὔθ' ὅστε ἀν αὐτὸς αὐτῷ πορίσηται ἐπαινοῦμεν, ἀλλὰ βασκαίνομεν καὶ σκοποῦμεν πόθεν καὶ τί μέλλει ποιεῖν καὶ πάντα τὰ τοιαυτά, οὔτε ἐπειδήπερ οὗτος ἔχομεν, τὰ ἡμέτερον αὐτῶν πράττειν ἐθέλομεν, ἀλλ' ἐν μὲν τοῖς λόγοις τοὺς τῆς πόλεως λέγοντας ἀξιονέατοις εἰσαγαγοῦμεν, ἐν δὲ τοῖς ἔργοις
 23 τοῖς ἐναντιούμενοις τούτοις συναγωνιζόμεθα. ὑμεῖς μὲν τοίνυν εἰώθαδες ἐκάστοτε τὸν παριόντας ἐρωτᾶν, τί οὖν χρὴ ποιεῖν; ἐγὼ δέ ημᾶς ἐρήσομαι, τί οὖν χρὴ λέγειν; εἰ γάρ μήτε εἰσοίσετε, μήτε αὐτοὶ στρατεύεσθε, μήτε τῶν κοινῶν ἀφέξεσθε, μήτε τὰς συντάξεις δώσετε, μήτε ὅστε ἀν αὐτὸς αὐτῷ πορίσηται ἐάσετε, μήτε τὰ ἡμέτερα αὐτῶν πράττειν ἐθελήσετε, οὐκέτι ἔχω τί λέγω. οἱ γάρ ήδη τοσαύτην ἔξουσίαν τοῖς

αἰτιᾶσθαι καὶ διαβάλλειν βουλομένοις διδόντες, ὅστε καὶ περὶ ὧν φασὶ μέλλειν αὐτὸν ποιεῖν, καὶ περὶ τούτων προκατηγορούντων ἀκροαῖσθαι, — τί ἄν τις λέγοι;

24   “Ο τι τοίνυν δύναται ταῦτα ποιεῖν, ἐνίους μαθεῖν ὑμῶν δέον, λέξω μετὰ παρρησίας· καὶ γὰρ οὐδὲ ἄν ἄλλως δυναίμην. πάντες ὅσοι ποτ’ ἐκπεπλεύκασι παρ’ ὑμῶν στρατηγοί, ἢ γὰρ πάσχειν διοῦν τιμῶμαι, καὶ παρὰ Χίων καὶ παρ’ Ἐρυθραίων καὶ παρ’ ὧν ἄν ἔκαστοι δύνωνται, τούτων τῶν τὴν Ἀσίαν οἰκούντων 25 λέγω, χρήματα λαμβάνουσιν. λαμβάνουσι δ’ οἱ μὲν ἔχοντες μίαν ἢ δύο ναῦς ἐλάττονα, οἱ δὲ μεῖζω δύναμιν πλείονα. καὶ διδόασιν οἱ διδόντες οὔτε τὰ μίκρα οὔτε τὰ πόλλα ἄντ’ οὐδενός (οὐ γὰρ οὕτω μαίνονται), ἀλλ’ ὁνούμενοι μὴ ἀδικεῖσθαι τοὺς παρ’ αὐτῶν ἐκπλέοντας ἐμπόρους, μὴ συλλασθαι, παραπέμπεσθαι τὰ πλοῖα τὰ αὐτῶν, τὰ τοιαῦτα· φασὶ δ’ εὖνοίας διδόναι, 26 καὶ τοῦτο τοῦνομ’ ἔχει τὰ λήμματα ταῦτα. καὶ δὴ καὶ νῦν τῷ Διοπείμει στράτευμ² ἔχοντι σαφῶς ἔστι τοῦτο δῆλον ὅτι δώσουσι χρήματα πάντες οὗτοι· πόθεν γὰρ οἴεσθ³ ἄλλοθεν τὸν μήτε λαβόντα παρ’ ὑμῶν μηδὲν μήτ’ αὐτῶν ἔχονθ⁴ δόποθεν μισθοδοτίσει, στρατιώτας τρέφειν; ἐξ τοῦ οὐρανοῦ; οὐκ ἔστι ταῦτα, ἀλλ’ ἀφ’ ὧν ἀγείρει καὶ προσαιτεῖ καὶ δανείζεται, ἀπὸ τούτων 27 διάγει. οὐδὲν οὖν ἄλλο ποιοῦσιν οἱ κατηγοροῦντες ἐν ἑμῖν, ἢ προλέγουσιν ἄπασι μηδὲ διοῦν ἐκείνῳ διδόναι, ὡς καὶ τοῦ μελλῆσαι δώσοντι δίκην, μή τι ποιήσαντί γ’ ἢ καταπραξιμένῳ. τοῦτ’ εἰσὶν οἱ λόγοι· „μέλλει πολιορκεῖν τοὺς Ἑλληνας, ἐκδίδωσι·“ μέλει γάρ τινι [τούτων] τῶν τὴν Ἀσίαν οἰκούντων Ἑλλήνων; ἀμείνους 28 μένταν εἶεν τῶν ἄλλων ἢ τῆς πατρίδος κήδεσθαι, καὶ τό γ’ εἰς τὸν Ἑλλήσποντον εἰσπέμπειν ἔτερον στρα-

τηγὸν τοῦτ' ἔστιν. εἰ γὰρ δεινὰ ποιεῖ Διοπείθης καὶ κατάγει τὰ πλοῖα, μικρὸν ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μικρὸν πινάκιον ταῦτα πάντ' ἐπισχεῖν δύναιτο ἄν, καὶ λέγουσιν οἱ νόμοι ταῦτα, τοὺς ἀδικοῦντας εἰσαγγέλλειν, οὐ μὰ Δίοντος δαπάναις καὶ τριήρεσιν τοσαύταις ὑμᾶς αὐτοὺς φυλάττειν, ἐπει τοῦτο γένος ἔστιν ὑπερβολὴ μανίας.

29 ἀλλὰ ἐπὶ μὲν τοὺς ἔχθρούς, οὓς οὐκ ἔστιν λαβεῖν ὑπὸ τοῖς νόμοις, καὶ στρατιώτας τρέφειν καὶ τριήρεις ἐκπέμπειν καὶ χρῆματα εἰσφέρειν δεῖ καὶ ἀναγκαῖον ἔστιν, ἐπὶ δὲ ὑμᾶς αὐτοὺς ψῆφισμα εἰσαγγελία πάραλος ταῦτα ἔστιν. ταῦτα ἦν εὖ φρονούντων ἀνθρώπων, ἐπηρεαζόντων δὲ καὶ διαφθειρόντων τὰ πράγματα ἂν νῦν οὗτοι 30 ποιοῦσιν. καὶ τὸ μὲν τούτων τινὰς εἶναι τοιούτους, δεινὸν δὲν οὐ δεινόν ἔστιν· ἀλλὰ ὑμεῖς οἱ καθήμενοι οὕτως ἥδη διάκεισθε, ὥστε, ἄν μὲν τις εἴπῃ παρελθὼν δτι Διοπείθης ἔστι τῶν πακῶν αἴτιος, ἢ Χάρης ἢ Ἄριστοφῶν ἢ δὲν ἄν τῶν πολιτῶν εἴποι τις, εὐθέως 31 φατὲ καὶ θιορυβεῖν· διὸς δορθῶς λέγει· ἄν δὲ παρελθὼν ἔγῃ τις τάληθη, δτι „ληρεῖτο“, Ἀθηναῖοι πάντων τῶν πακῶν καὶ τῶν πραγμάτων τούτων Φίλιππός ἔστι αἴτιος· εἰ γὰρ ἐκεῖνος ἤγεν ἡσυχίαν, οὐδὲν ἄν ἦν πρᾶγμα τῇ πόλει,· διὸς μὲν οὐκ ἀληθῆ ταῦτα ἔστιν οὐχ ἔξετο ἀντιλέγειν, ἀχθεσθαι δέ ἄν μοι δοκεῖτε καὶ ὥσπερ ἀπολ-

32 λύναι τι νομίζειν. αἴτιον δὲ τούτων (καί μοι πρὸς θεῶν, δταν εἶνεκα τοῦ βελτίστου λέγω, ἔστω παρρησία) παρεσκευάκασιν ὑμᾶς τῶν πολιτευομένων ἔνιοι, ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις φοβεροὺς καὶ χαλεπούς, ἐν δὲ ταῖς παρασκευαῖς ταῖς τοῦ πολέμου ὁρμύμονς καὶ εὐκαταφρονήτους. ἄν μὲν οὖν τὸν αἴτιον εἴπῃ τις, δὲν ἴσθι δτι λήψεσθε παρόντος ὑμῖν αὐτοῖς, φατὲ καὶ βούλεσθε ἄν δὲ τοιοῦτον λέγη τις, δὲν κρατήσαντας τοῖς ὅπλοις,

ἄλλως δ' οὐκ ἔστιν κολάσαι, οὐκ ἔχετ' οἶμαι τί ποιή-
 33 σετε, ἔξελεγχόμενοι δ' ἄχθεσθε. ἔχοην γὰρ ω̄ ἄνδρες
 Ὄθηναῖοι τούναντίον ἢ νῦν ἀπαντας τοὺς πολιτεύο-
 μένους, ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις πράους καὶ φιλανθρώ-
 πους ὑμᾶς ἐθίζειν εἶναι (πρὸς γὰρ ὑμᾶς αὐτὸὺς καὶ
 τοὺς συμμάχους ἐν ταύταις ἔστιν τὰ δίκαια), ἐν δὲ
 ταῖς παρασκεναῖς ταῖς τοῦ πολέμου φοβεροὺς καὶ χαλε-
 ποὺς ἐπιδεικνύναι πρὸς γὰρ τοὺς ἐχθροὺς καὶ τοὺς
 34 ἀντιπάλους ἐκείναις ἐσθ' ἄγών. νῦν δὲ δημαγωγοῦντες
 ὑμᾶς καὶ χαριζόμενοι καθ' ὑπερβολήν, οὕτω διατεθεί-
 κασιν, ὃστ' ἐν μὲν ταῖς ἐκκλησίαις τρυφᾶν καὶ κολα-
 κεύεσθαι πάντα πρὸς ἡδονὴν ἀκούοντας, ἐν δὲ τοῖς
 πράγμασι καὶ τοῖς γιγνομένοις περὶ τῶν ἐσχάτων ἥδη
 κινδυνεύειν. φέρε γὰρ πρὸς Διός, εἰ λόγον ὑμᾶς
 ἀπαιτήσειαν οἱ Ἑλληνες ὃν νῦν παρείκατε καιρῶν
 35 διὰ δραμυμίαν, καὶ ἔροινθ' ὑμᾶς, „Ἄνδρες Ὄθηναῖοι,
 πέμπεθ' ὃς ὑμᾶς ἐκάστοτε πρέσβεις, καὶ λέγεθ' ὃς
 ἐπιβουλεύει Φύλιππος ἡμῖν καὶ πᾶσι τοῖς Ἑλλησι, καὶ
 ὃς φυλάττεσθαι δεῖ τὸν ἀνθρωπὸν, καὶ πάντα τὰ
 τοιαυτά,“ ἀνάγκη φάσκειν καὶ διμολογεῖν ποιοῦμεν
 γὰρ ταῦτα. „εἴτε, ω̄ πάντων ἀνθρώπων φαυλότατοι,
 δέκα μῆνας [ἀπογενομένου] τάνθρωπον καὶ νόσῳ καὶ
 χειμῶνι καὶ πολέμοις ἀποληφθέντος, ὃστε μὴ ἀν δύνα-
 36 σθαι ἐπανελθεῖν οἴκαδε, οὔτε τὴν Εὐβοιαν ἥλευθερώ-
 σατε, οὔτε τῶν ὑμετέρων αὐτῶν οὐδὲν ἐκομίσασθε;
 ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν, ὑμῶν οἴκοι μενόντων, σχολὴν ἀγόν-
 των, ὑγιαινόντων, (εἰ δὴ τοὺς τὰ τοιαῦτα ποιοῦντας,
 ὑγιαίνειν φήσαιμεν) δύ' ἐν Εὐβοίᾳ κατέστησε τυράν-
 νους, τὸν μὲν ἀπαντικρὺ τῆς Ὄττικῆς ἐπιτειχίσας, τὸν
 37 δ' ἐπὶ Σκίαδον, ὑμεῖς δ' οὐδὲ ταῦτ' ἀπελύσασθε, εἰ
 μηδὲν ἄλλ' ἐβούλεσθε, ἀλλ' εἰάκατε; ἀφέστατε δῆλον

ὅτι αὐτῷ, καὶ φανερὸν πεποιήκατε, ὅτι οὐδὲ ἀν δευάκις ἀποθάνῃ, οὐδὲν μᾶλλον πινῆσεσθε. τί οὖν πρεσβεύεσθε καὶ κατηγορεῖτε καὶ πρώγματ' ἡμῖν παρέχετε;⁶ ἀν ταῦτα λέγωσι, τί ἐροῦμεν ἢ τί φήσομεν ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι; ἐγὼ μὲν γὰρ οὐχ ὁρῶ.

- 38 Εἰσὶ τοίνυν τινές, οἵ τότε ἔξελέγχειν τὸν παριόντας οἴονται, ἐπειδὴν ἐρωτήσωσι „τί οὖν χρὴ ποιεῖν;“ οἵτε ἐγὼ τὸ μὲν δικαιότατον καὶ ἀληθέστατον τοῦτο ἀποκρινοῦμαι, ταῦτα μὴ ποιεῖν ἀνταῦν ποιεῖτε, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ καθ' ἔκαστον ἀκριβῶς ὁρῶ. καὶ δπως, ὥσπερ
 39 ἐρωτῶσι προθύμως, οὕτω καὶ ποιεῖν ἔθελήσουσιν. πρῶτον μὲν ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦτο παρέντες ἡμῖν αὐτοῖς βεβαίως γνῶναι, ὅτι τῇ πόλει Φίλιππος πολεμεῖ καὶ τὴν εἰρίνην λέλυκεν (καὶ παύσασθε περὶ τούτου κατηγοροῦντες ἀλλήλων) καὶ κακόνους μέν ἔστι καὶ ἐχθρὸς
 40 ὅλη τῇ πόλει καὶ τῷ τῆς πόλεως ἑδάφει, προσθήσω δὲ καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει πᾶσιν ἀνθρώποις, καὶ τοῖς μάλιστα οἰομένοις αὐτῷ χαρίζεσθαι (εἰ δὲ μή, σκεψάσθων Εὐθυνοράτη καὶ Λασθένη τοὺς Ὀλυμπίους, οἵ δοκεῦντες οἰκειότατον αὐτῷ διακεῖσθαι, ἐπειδὴ τὴν πόλιν προϋδοσαν, πάντων κάκιστον ἀπολώλασιγ), οὐδενὶ μέγτοι μᾶλλον ἢ τῇ πολιτείᾳ πολεμεῖ, οὐδὲ ἐπιβούλευει καὶ σκοπεῖ μᾶλλον οὐδὲ ἐν τῶν πάντων, ἢ πᾶς ταύτην
 41 καταλύσει. καὶ τοῦτο εἰκότως τρόπον τινὰ πράττει· οἶδεν γὰρ ἀκριβῶς ὅτι, οὐδὲ ἀν πάντων τῶν ἄλλων γένηται κύριος, οὐδὲν ἔστι αὐτῷ βεβαίως ἔχειν, ἔως ἂν ὑμεῖς δημοκρατῆσθε, ἀλλού ἀν ποτε συμβῇ τι πταισμα, (πολλὰ δὲ ἀν γένοιτο ἀνθρώπῳ), ἥξει πάντα τὰ συμ
 42 βεβιασμένα καὶ καταφεύξεται πρὸς ὑμᾶς ἔστε γὰρ ὑμεῖς οὐκ αὐτοὶ πλεονεκτῆσαι καὶ κατασχεῖν ἀρχὴν εὑπερψυκότες, ἀλλού ἔτερον λαβεῖν κωλῦσαι καὶ ἔχοντες

ἀφελέσθαι, καὶ ὅλως ἐνοχλῆσαι τοῖς ἀρχειν βουλομένοις καὶ πάντας ἀνθρώπους εἰς ἐλευθερίαν ἔξελέσθαι [ἔτοιμοι]. οὕκουν βούλεται τοῖς ἑαυτοῦ καὶ οἱς τὴν παρ' ὑμῶν ἐλευθερίαν ἐφεδρεύειν, οὐδὲ πολλοῦ δεῖ, 43 οὐ κακῶς οὐδὲ ἀργῶς ταῦτα λογιζόμενος. πρῶτον μὲν δὴ τοῦτο δεῖ, ἐχθρὸν ὑπειληφέναι τῆς πολιτείας καὶ τῆς δημοκρατίας ἀδιάλλακτον ἐκεῖνον· εἰ γὰρ μὴ τοῦτο πεισθήσεσθε ταῖς ψυχαῖς, οὐκ ἐθελήσεθ' ὑπὲρ τῶν πραγμάτων συνδᾶσειν· δεύτερον δὲ εἰδέναι σαφῶς, ὅτι πάνθ' ὅσα πραγματεύεται καὶ κατασκευᾶται νῦν, ἐπὶ τὴν ἡμετέραν πόλιν παρασκευᾶται, καὶ ὅπου τις 44 ἐκεῖνον ἀμύνεται, ἐνταῦθ' ὑπὲρ ὑμῶν ἀμυνεῖται. οὐ γὰρ οὕτω γ' εὐήθυντος οὐδείς, ὥσθ' ὑπολαμβάνειν τὸν Φίλιππον, τῶν μὲν ἐν Θράκῃ κακῶν (τί γὰρ ἄλλο τις εἴπη Δρογγύλον καὶ Καρύλην καὶ Μάστειραν καὶ ἡ νῦν ἔξαιρεῖ [καὶ κατασκευᾶται];) τούτων μὲν ἐπιθυμεῖν καὶ ὑπὲρ τοῦ ταῦτα λαβεῖν καὶ πόνους καὶ 45 χειμῶνας καὶ τοὺς ἐσχάτους κινδύνους ὑπομένειν, τῶν δὲ 'Αθηναίων λιμένων καὶ νεωρίων καὶ τριήρων κατῶν ἔργων τῶν ἀργυρέων καὶ τοσούτων προσόδων οὐκ ἐπιθυμεῖν, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὑμᾶς ἐάσειν ἔχειν, ὑπὲρ δὲ τῶν μελινῶν καὶ τῶν ὀλυρῶν τῶν ἐν τοῖς Θρακίοις σιροῖς ἐν τῷ βαράθρῳ χειμάζειν. οὐκ ἔστι ταῦτα, ἀλλὰ κάκεῖν² ὑπὲρ τοῦ τούτων γενέσθαι κύριος καὶ τᾶλλα 46 πάντα πραγματεύεται. τί οὖν εὖ φρονούντων ἔστιν; εἰδότας ταῦτα καὶ ἐγνωκότας, τὴν μὲν ὑπερβάλλουσαν καὶ ἀνείκαστον [ταύτην] ὁμοιότατα ἀποθέσθαι, χοήματα δὲ εἰσφέρειν καὶ τοὺς συμμάχους ἀξιοῦν, καὶ ὅπος τὸ συνεστηκὸς τοῦτο συμμενεῖ στράτευμ³ ὅρδαν καὶ πράττειν, ἵν⁴ ὅσπερ ἐκεῖνος ἔτοιμον ἔχει δύναμιν τὴν ἀδικήσουσαν καὶ καταδουλωσομένην ἀπαντας τοὺς "Εἰ-

ληνας, οὗτω τὴν σώσουσαν ὑμεῖς καὶ βοηθήσουσαν
 47 ἄπασιν ἔτοιμον ἔχητε. οὐ γὰρ ἔστι βοηθείαις χρω-
 μένους οὐδέποτε οὐδὲν τῶν δεόντων πρᾶξαι, ἀλλὰ κατα-
 σκευάσαντας δεῖ δύναμιν, καὶ τροφὴν ταύτη πορίσαντας
 καὶ ταμίας καὶ δημοσίους, καὶ δπως ἔνι τὴν τῶν χρη-
 μάτων φυλακὴν ἀκριβεστάτην γενέσθαι, οὗτω ποιήσαν-
 τας, τὸν μὲν τῶν χρημάτων λόγον παρὰ τοῦ στρατηγοῦ. καν-
 οὗτω ποιήσητε καὶ τόθ' ἐλησθ' ὡς ἀληθῶς ἄγειν εἰρή-
 νην δικαίαν, μένειν ἐπὶ τῆς αὐτοῦ Φύλιππον ἀναγκά-
 στε, οὗ μεῖζον οὐδὲν ἀν γένοιτε ἀγαθόν, ἢ πολεμήσετε
 ἐξ Ἰσού.

48 Εἰ δέ τῷ δοκεῖ ταῦτα καὶ δαπάνης πολλῆς καὶ
 πόνων [πολλῶν] καὶ πραγματείας [εἴναι], καὶ μάλι-
 στρῶς δοκεῖ ἀλλ' ἐὰν λογίσηται τὰ τῇ πόλει μετὰ
 ταῦτα γενησόμενα, ἀν ταῦτα μὴ θέλῃ, ενρήσει λυσιτε-
 49 λοῦν τὸ ἐκόντας ποιεῖν τὰ δέοντα. εἰ μὲν γάρ ἔστι τις
 ἐγγυητής — θεῶν, οὐ γὰρ ἀνθρώπων γ' οὐδὲις ἀν
 γένοιτε ἀξιόχρεως τηλικούτου πράγματος — ὡς, ἀν
 ἀγηθὸν ἡ συχίαν καὶ ἀπαντα πρόησθε, οὐκ ἐπ' αὐτοὺς
 ὑμᾶς τελευτῶν ἐκεῖνος ἥξει, αἰσχρὸν μὲν νὴ τὸν Δία καὶ
 πάντας θεοὺς καὶ ἀνάξιον ὑμῶν καὶ τῶν ὑπαρχόντων τῇ
 πόλει καὶ πεπραγμένων τοῖς προγόνοις, τῆς ἴδιας [ἔνεκα]
 δαμυμίας τοὺς ἄλλους πάντας Ἐλληνας εἰς δουλείαν
 προέσθαι, καὶ τεθνάναι μᾶλλον ἀν ἢ ταῦτ' εἰρηκέναι
 βουλούμην· οὐ μὴν ἀλλ' εἴ τις ἄλλος λέγει καὶ ὑμᾶς
 50 πείθει, ἔστω, μὴ ἀμύνεσθ', ἀπαντα πρόεσθε. εἰ δὲ μήτε
 τοῦτο δοκεῖ, τούναντίον τε προΐσμεν ἀπαντες ὅτι, ὅσῳ
 ἀν πλειόνων ἐάσωμεν ἐκεῖνον γενέσθαι κύριον, τοσούτῳ
 χαλεπωτέρῳ καὶ ἵσχυροτέρῳ χρησόμεθ' ἔχθρῳ, ποι
 ἀναδόμεθ'; ἢ τί μέλλομεν; ἢ πότε ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι

51 τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθελήσομεν; ὅταν νὴ Δί^ο ἀναγκαῖον
ἡ. ἀλλ^ο ἦν μὲν ἄν τις ἐλευθέρων ἀνθρώπων ἀνάγκην
εἴποι, οὐ μόνον ἡδη πάρεστιν, ἀλλὰ καὶ πάλαι παρε-
λήλυνθε, τὴν δὲ τῶν δούλων ἀπεύχεσθαι δῆπου μὴ
γενέσθαι δεῖ. διαφέρει δὲ τί; ὅτι ἔστιν ἐλευθέρωφ μὲν
[ἀνθρώπῳ μεγίστῃ] ἀνάγκη ἡ ὑπὲρ τῶν γιγνομένων
αἰσχύνη, καὶ μεῖζω ταύτης οὐκ οἴδ^ε ἥντιν^ο ἀν εἴποιμεν·
δούλωφ δὲ πληγαὶ χῶ τοῦ σώματος αἰκισμός, ἢ μήτε
γένοιτ^ο οὔτε λέγειν ἄξιον.

52 Πάντα τοίνυν τάλλον εἰπὼν ἀν ἡδέως, καὶ δεῖξας
ὅν τρόπον ὑμᾶς ἔνιοι καταπολιτεύονται, τὰ μὲν ἀλλ^ο
ἐάσω, ἀλλ^ο ἐπειδάν τι τῶν πρὸς Φίλιππον ἐμπέσῃ,
εὐθὺς ἀναστάτις λέγει τὸ τὴν εἰρήνην ἄγειν ὡς ἀγαθόν,
καὶ τὸ τρέφειν δύναμιν μεγάλην ὡς χαλεπόν, καὶ „διαρ-
πάζειν τινὲς τὰ χρήματα βούλονται“, καὶ τοιούτους
λόγους, ἐξ ὧν ἀναβάλλουσι μὲν ὑμᾶς, ἡσυχίαν δὲ ποιοῦ-
53 σιν ἐκείνῳ πράττειν ὅ τι βούλεται. ἐκ δὲ τούτων περι-
γίγνεται, ὑμῖν μὲν ἡ σχολὴ καὶ τὸ μηδὲν ἡδη ποιεῖν,
ἄ δέδοιχ^ο ὅπως μήποθ^ο ἡγήσησθ^ο ἐπὶ πολλῷ γεγενη-
σθαι, τούτοις δ^ο αἱ χάριτες κτί. ὁ μισθὸς ὁ τούτων.
Ἐγὼ δ^ο οἶμαι, τὴν μὲν εἰρήνην οὐχ ὑμᾶς δεῖν
πείθειν, οἱ πεπεισμένοι κάθησθε, ἀλλὰ τὸν τὰ τοῦ
πολέμου πράττοντα ἀν γὰρ ἐκεῖνος πεισθῆ, τά γ^ο ἀφ^ο
54 ὑμῶν ὑπάρχειν νομίζειν δ^ο εἴναι χαλεπά, οὐχ ὅσ^ο ἀν
εἰς σωτηρίαν δαπανῶμεν, ἀλλ^ο ἢ πεισόμεθα, ἀν ταῦτα
μὴ θέλωμεν ποιεῖν· καὶ τὸ „διαρπασθήσεται τὰ χρή-
ματα“ τῷ φυλακὴν εἰπεῖν δι^ο ἡς σωθήσεται κωλύειν,
55 οὐχὶ τῷ τοῦ συμφέροντος ἀφεστάναι. καίτοι ἔγωγ^ο
ἀγανακτῶ καὶ τοῦτο [ῳ ἄνδρες Ἀθηναῖοι], εἰ τὰ μὲν
χρήματα λυπεῖ τινὰς ὑμῶν εἰ διαρπασθήσεται, ἢ καὶ
φυλάττειν καὶ κολάζειν τοὺς ἀδικοῦντας ἐφ^ο ὑμῖν ἔστι,

τὴν δ' Ἐλλάδα πᾶσαν οὐτωσὶ Φίλιππος ἐφεξῆς ἀρπά.
ζων, οὐ λυπεῖ, καὶ ταῦτ' ἔφ' ὑμᾶς ἀρπάζων.

56 Τί ποτ' οὖν τὸ αἴτιον ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸ
τὸν μὲν οὗτον φανερῶς [στρατεύοντα,] ἀδικοῦντα, πό-
λεις καταλαμβάνοντα, μηδένα τούτων πώποτ' εἰπεῖν
ὅς πόλεμον ποιεῖ, τοὺς δὲ μὴ πιτρέπειν μηδὲ προΐεσθαι
ταῦτα συμβουλεύοντας, τούτους τὸν πόλεμον ποιήσειν
57 αἰτιᾶσθαι; ἐγὼ διδᾶξω ὅτι τὴν δογήν, ἣν εἰκός ἐστι
γενέσθαι παρ' ὑμῶν, ἀν τι λυπῆσθε τῷ πολέμῳ, εἰς
τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν λέγοντας τὰ βέλτιστα τρέψαι βούλον-
ται, ἵνα τούτους κρίνητε, μὴ Φίλιππον ἀμύνησθε, καὶ
κατηγορῶσιν αὐτοί, μὴ δίκην δῶσιν ὃν ποιοῦσι νῦν.
τοῦτ' αὐτοῖς δύναται τὸ λέγειν ως ἂρα βούλονται
πόλεμόν τινες ποιῆσαι παρ' ὑμῖν, καὶ περὶ τούτων
58 ἡ διαδικασία [αὕτη ἐστίν]. ἐγὼ δ' οἶδ' ὅτι οὐ γρά-
ψαντος Ἀθηναίων οὐδενὸς πόλεμον, πολλὰ Φίλιππος
ἔχει τῶν τῆς πόλεως, καὶ νῦν εἰς Καρδίαν πέπομφε
βοήθειαν. εἰ μέντοι βιουλόμεθ' ἡμεῖς μὴ προσποιεῖσθαι
πολεμεῖν αὐτὸν ἡμῖν, ἀνοιητότατος πάντων ἀν εἴη τῶν
59 ὄντων ἀνθρώπων, εἰ τοῦτ' ἔξελέγχοι. ἀλλ' ἐπειδὴν
ἐπ' αὐτοὺς ἡμᾶς ἔη, τί φήσομεν; ἐκεῖνος μὲν γὰρ οὐ
πολεμεῖν, ὥσπερ οὐδὲ Ωρείταις, στρατιωτῶν ὄντων ἐν
τῇ χώρᾳ, οὐδὲ Φεραίοις πρότερον, πρὸς τὰ τείχη προσ-
βάλλων, οὐδὲ Ὄλυνθίοις ἐξ ἀρχῆς, ἕως ἐν αὐτῇ τῇ
χώρᾳ τὸ στράτευμα παρῆν ἔχων. ἢ καὶ τότε τοὺς ἀμύ-
νεσθαι κελεύοντας πόλεμον ποιεῖν φήσομεν; οὐκοῦν
ὑπόλοιπον δουλεύειν οὐ γάρ ἄλλο γ' οὐδέν ἐστι με-
ταξὺ τοῦ μήτ' ἀμύνεσθαι μήτ' ἄγειν ησυχίαν ἐᾶσθαι.
60 καὶ μὴν οὐχ ὑπὲρ τῶν ἴσων ὑμῖν καὶ τοῖς ἄλλοις ἐσθ'
ὅ κίνδυνος οὐ γάρ ὑφ' αὐτῷ τὴν πόλιν ποιήσασθαι
βούλεται Φίλιππος, ἀλλ' ὅλως ἀνελεῖν. οἶδεν γὰρ ἀκρι-

βῶς ὅτι δουλεύειν μὲν ὑμεῖς οὔτ' ἐθελήσετε, οὔτ' ἀν
ἐθελήσητε ἐπιστήσεσθε (ἀρχεῖν γὰρ εἰώθατε), πρά-
γματα δ' αὐτῷ παρασχεῖν, ἀν καιρὸν λάβητε, πλείω
τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἀπάντων δυνήσεσθε.

61   “Ως οὖν ὑπέρ τῶν ἐσχάτων ὄντος τοῦ ἀγῶνος, οὔτω
προσήκει γιγνώσκειν, καὶ τοὺς πεπρακότας αὗτοὺς
ἐκείνῳ μισεῖν καποτυμπανίσαι· οὐ γὰρ ἔστιν οὐκ
ἔστι τῶν ἔξω τῆς πόλεως ἐχθρῶν κρατῆσαι, πρὸν ἀν
62 τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κολάσητε ἐχθρούς. πόθεν οἴεσθε
νῦν αὐτὸν ὑβρίζειν ὑμᾶς (οὐδὲν γὰρ ἄλλο ἔμοιγε δοκεῖ
ποιεῖν ἢ τοῦτο) καὶ τοὺς μὲν ἄλλους εὖ ποιοῦντες, εἰ
μηδὲν ἄλλο, ἐξαπατᾶν, ὑμῖν δὲ ἀπειλεῖν ἥδη; οἶον Θετ-
ταλοὺς πολλὰ δοὺς ὑπηγάγετε· εἰς τὴν νῦν παροῦσαν
δουλείαν οὐδὲ ἀν εἰπεῖν δύναιτε οὐδεὶς ὅσα τοὺς τα-
λαιπώρους Ὄλυνθίους πρότερον δοὺς Ποτείδαιαν ἔξη-
63 πάτησε καὶ πόλλον ἔτερα· Θηβαίους τὰ νῦν ὑπάγει τὴν
Βοιωτίαν αὐτοῖς παραδοὺς καὶ ἀπαλλάξας πολέμου πολ-
λοῦ καὶ χαλεποῦ· ὥστε καρπωσάμενοί τινες ἔκαστοι
τούτων πλεονεξίαν, οἱ μὲν ἥδη πεπόνθασιν, ἡ δὴ πεπόν-
θασιν, οἱ δὲ ὅταν ποτὲ συμβῇ πείσονται. ὑμεῖς δὲ
ῶν μὲν ἀπεστερεῖσθε, σιωπῶ· ἄλλον ἐν αὐτῷ τῷ τὴν
εἰρήνην ποιήσασθαι, πόσον ἐξαπάτησθε, πόσων ἀπεστέ-
64 ρησθε. οὐχὶ Φωκέας, οὐ Πύλας, οὐχὶ τάπι Θράκης,
Διορίσκον, Σέρραιον, τὸν Κερσοβλέπτην αὐτὸν; οὐ νῦν
τὴν [πόλιν τὴν] Καρδιανῶν ἔχει καὶ ὅμοιογενεῖ; τί ποτε
οὖν ἐκείνως τοῖς ἄλλοις καὶ οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον
ὑμῖν προσφέρεται; ὅτι ἐν μόνῃ τῶν πασῶν πόλεων
τῇ ὑμετέρᾳ, ἀδειᾳ ὑπέρ τῶν ἐχθρῶν λέγειν δέδοται,
καὶ λαβόντα χρήματα αὐτὸν ἀσφαλές ἔστι λέγειν παρ-
65 ὑμῖν, κανὸν ἀφηρημένοι τὰ ὑμέτερα αὐτῶν ἥτε. οὐκ ἡν
ἀσφαλές λέγειν ἐν Ὄλύνθῳ τὰ Φιλίππου, μὴ σὺν εὖ·

πεπονθότων τῶν πολλῶν Ὁλυνθίων τῷ Ποτείδαιαν
καρποῦσθαι· οὐκ ἦν ἀσφαλὲς λέγειν ἐν Θετταλίᾳ, μὴ
σὺν εὖ πεπονθότος τοῦ πλήθους τοῦ Θετταλῶν τῷ
τοὺς τυράννους ἐκβαλεῖν Φίλιππον αὐτοῖς καὶ τὴν Πυ-
λαίαν ἀποδοῦναι· οὐκ ἦν ἐν Θήβαις ἀσφαλές, πρὸν
66 τὴν Βοιωτίαν ἀπέδωκε καὶ τοὺς Φωκέας ἀνεῖλεν. ἀλλ᾽

‘Αθήνησιν, οὐ μόνον Ἀμφίπολιν καὶ τὴν Καρδιανῶν
χώραν ἀπεστερηκότος Φιλίππου, ἀλλὰ καὶ κατασκευά-
ζοντος ὑμῖν ἐπιτείχισμα τὴν Εὔβοιαν καὶ νῦν ἐπὶ Βυ-
ζάντιον παριόντος, ἀσφαλές ἐστι λέγειν ὑπὲρ Φιλίππου.
καὶ γάρ τοι τούτων μὲν ἐκ πτωχῶν ἔνιοι ταχὺ πλού-
σιοι γίγνονται, καὶ ἐξ ἀνωνύμων καὶ ἀδόξων ἔνδοξοι
καὶ γνώριμοι, ὑμεῖς δὲ τούναντίον, ἐκ μὲν ἐνδόξων
ἄδοξοι, ἐκ δὲ εὐπόρων ἀποροι· πόλεως γὰρ ἔγωγε πλοῦ-
τον ἥγοῦμαι συμμάχους, πίστιν, εὔνοιαν, ὃν πάντων
67 ἔσθ’ ὑμεῖς ἀποροι. ἐκ δὲ τοῦ τούτων ὀλιγώρως ἔχειν
καὶ ἐᾶν [ταῦτα] φέρεσθαι, ὃ μὲν εὐδαίμων καὶ μέγας
καὶ φοβερὸς πᾶσιν Ἑλλησι καὶ βαρβάροις, ὑμεῖς δὲ
ἔρημοι καὶ ταπεινοί, τῇ τῶν ωνίων ἀφθονίᾳ λαμπροί,
τῇ δὲ διν προσῆκε παρασκευῇ καταγέλαστοι. οὐ τὸν
αὐτὸν δὲ τρόπον περὶ θύμιδων καὶ περὶ αὐτῶν ἐνίους
τῶν λεγόντων δρῶ βουλευομένους· ὑμᾶς μὲν γὰρ ἥσυ-
χίαν ἄγειν φασὶ δεῖν, καν τις ὑμᾶς ἀδικῇ, αὐτοὶ δὲ
οὐ δύνανται παρ’ ὑμῖν ἥσυχίαν ἄγειν οὐδενὸς αὐτοὺς
ἀδικοῦντος.

68   Είτα φησὶν ὃς ἂν τύχῃ παρελθών „οὐ γὰρ θέλεις
γράφειν οὐδὲ κινδυνεύειν, ἀλλ᾽ ἀτολμος εἶ καὶ μαλα-
κός.“ ἐγὼ δὲ θρασὺς μὲν καὶ βδελυρὸς καὶ ἀναιδῆς
οὔτ’ εἰμὶ μήτε γενοίμην, ἀνδρειότερον μέντοι πολλῶν
πάνυ τῶν ἵταμῶς πολιτευομένων παρ’ ὑμῖν ἐμαυτὸν
69 ἥγοῦμαι. ὅστις μὲν γὰρ ὁ ἀνδρες Ἀθηναῖοι παριδῶν,

ά σοινοίσει τῇ πόλει, καὶ νει δημεύει δίδωσι κατηγορεῖ, οὐδεμιᾶς ταῦτ' ἀνδρεύᾳ ποιεῖ, ἀλλ' ἔχων ἐνέχυρον τῆς [αὐτοῦ] σωτηρίας τὸ πρὸς χάριν ὑμῖν λέγειν καὶ πολιτεύεσθαι, ἀσφαλῶς θρασύς ἐστιν· ὅστις δ' ὑπὲρ τοῦ βελτίστου πολλὰ τοῖς ὑμετέροις ἐναντιοῦται βουλήμασι, καὶ μηδὲν λέγει πρὸς χάριν, ἀλλὰ τὸ βέλτιστον ἀεί, καὶ τὴν τοιαύτην πολιτείαν προαιρεῖται, ἐντῇ πλειόνων ἡ τύχη κυρία γίγνεται, ἢ οἱ λογισμοί, τούτων δ' ἀμφοτέρων ἑαυτὸν ὑπεύθυνον ὑμῖν παρέχει,

70 οὗτός ἐστ' ἀνδρεῖος, καὶ χοήσιμός γε πολίτης ὁ τοιοῦτος ἐστιν, οὐχ οἱ τῆς παροῦ ἡμέραν χάριτος τὰ μέγιστα τῆς πόλεως ἀπολωλεκότες, οὓς ἔγὼ τοσούτου δέω ζηλοῦν· ἣν νομίζειν ἀξίους πολίτας τῆς πόλεως εἶναι, ὥστ' εἰ τις ἔρωιτό μοι,,εἴπε μοι, σὺ δὲ δὴ τί τὴν πόλιν ὑμῖν ἀγαθὸν πεποίηκας;“ ἔχων δὲ ἀνδρες Ἀθηναῖοι καὶ τριηραρχίας εἰπεῖν καὶ χορηγίας καὶ χορημάτων εἰσφορὰς καὶ λύσεις αἰχμαλώτων, καὶ τοιαύτας ἄλλας φιλανθρωπίας, οὐδὲν ἀν τούτων εἴποιμι, ἀλλ' ὅτι τῶν τοιούτων πολιτευμάτων οὐδὲν πολιτεύομαι, ἀλλὰ δυνάμενος ἀν ἵσως, ὥσπερ καὶ ἔτεροι, καὶ κατηγορεῖν καὶ χαρίζεσθαι καὶ δημεύειν καὶ τάλλον ποιοῦσιν οὗτοι ποιεῖν, οὐδὲν ἐφ' ἐν τούτων πώποτε ἔμαυτὸν ἔταξα, οὐδὲ πρόηκτην οὐδέντεν ὑπὸ κέρδους οὐδέντεν ὑπὸ φιλοτιμίας, ἀλλὰ διαμένω λέγων, ἐξ δὲν ἔγὼ μὲν πολλῶν ἐλάττων εἰμί παροῦ ὑμῖν, ὑμεῖς δὲ, εἰ πείθοισθε μοι, μεῖζους ἀν εἴητε·

72 οὕτω γάρ ἵσως ἀνεπίφθονον εἰπεῖν. οὐδέ γε ἔμοι δοκεῖ δικαίου τοῦτο εἶναι πολίτου, τοιαῦτα πολιτεύματος εὐρίσκειν, ἐξ δὲν ἔγὼ μὲν πρῶτος ὑμῶν ἔσομεν εὔθεως, ὑμεῖς δὲ τῶν ἄλλων ὕστατοι ἀλλὰ συναυξάνεσθαι δεῖτὴν πόλιν τοῖς τῶν ἀγαθῶν πολιτῶν πολιτεύμασι, καὶ τὸ βέλτιστον ἀεί, μὴ τὸ ὄραστον ἀπαντας λέγειν· ἐπ-

ἔκεινο μὲν γὰρ ἦ φύσις αὐτὴ βαδιεῖται, ἐπὶ τοῦτο δὲ τῷ λόγῳ δεῖ πραάγεσθαι διδάσκοντα τὸν ἀγαθὸν πολίτην.

73   “Ηδη τοίνυν τινὸς ἥποις καὶ τοιοῦτόν τι λέγοντος, ως ὅρος ἔγω λέγω μὲν ᾧ εἰ ἡ βέλτιστα, ἔστιν δὲ οὐδὲν ἄλλο ἢ λόγοι τὰ παρόντα. δεῖ δὲ ἔργων τῇ πόλει καὶ πράξεώς τινος. ἔγω δὲ ως ἡ τοιότων, λέξιν πρὸς ὑμᾶς καὶ οὐκ ἀποκρύψομεν. οὐδὲν εἶναι νομίζω τοῦ συμβουλεύοντος ὑμῖν ἔργον οὐδὲν πλὴν εἰπεῖν τὰ βέλτιστα. καὶ τοῦθος δτι τοῦτον ἔχει τὸν τρόπον ὁρδίως 74 οἷμαι δεῖξειν. οἵστε γὰρ δήπου τοῦθος δτι Τιμόθεος ποτὲ ἔκεινος ἐν ὑμῖν ἐδημιγόροισεν, ως δεῖ βοηθεῖν καὶ τοὺς Εὐβοίας σφέας, δτι Θηβαῖοι κατεδουλοῦνται αὐτούς, καὶ λέγων εἰπεν οὕτω πως „εἰπέ μοι, βουλεύεσθ;“ ἔφη „Θηβαίους ἔχοντες ἐν νήσῳ, τί χρήσεσθε καὶ τί δεῖ ποιεῖν; οὐκ ἐμπλήσετε τὴν θάλατταν ὡς ἀνδρες; Αθηναῖοι τριήρων; οὐκ ἀναστάτες ἥδη πορεύεσθος εἰς τὸν Πειραιᾶ; οὐ καθέλξετε τὰς ναῦς;“ οὐκοῦν εἴπε μὲν ταῦθ’ δτι Τιμόθεος, ἐποιήσατε δὲ ὑμεῖς ἐκ δὲ τούτων ἀμφοτέρων τὸ πρᾶγμα ἐπράγμη. εἰ δὲ ὁ μὲν εἴπεν ως οἶόν τε τάριστα, ὁσπερ εἰπεν, ὑμεῖς δὲ ἀπερρράγημέσατε καὶ μηδὲν ὑπηκούσατε, ἀροῦ ἢν γεγονός τι τῶν τότε συμβάντων τῇ πόλει; οὐχ οἶόν τε. οὕτω τοίνυν καὶ περὶ ὃν ἢν ἔγω λέγω καὶ περὶ ὃν ἢν δεῖν εἴπῃ, τὰ μὲν ἔργα παρόνταν αὐτῶν ζητεῖτε, ἢ δὲ βέλτιστος ἢ μὴ [λέγειν] παρὰ τοῦ παριόντος.

76   “Ἐν κεφαλαίῳ δὲ ἡ λέγω φράσας καταβῆναι βούλομαι. χρήματα εἰσφέρειν φημὶ δεῖν τὴν ὑπάρχουσαν δύναμιν συνέχειν, ἐπανορθοῦντας εἰ τι δοκεῖ μὴ καλῶς ἔχειν, μὴ οἷς ἢν τις αἰτιάσηται τὸ δλον καταλύοντας πρέσβεις ἐκπέμπειν πανταχοῦ τοὺς διδάξοντας, νουθε-

τίσοντας, πρᾶξοντας παρὰ πάντα ταῦτα τοὺς ἐπὶ τοῖς πράγμασι δωροδοκοῦντας κολάζειν καὶ μισεῖν πανταχοῦ, ἵνα⁷⁷ οἱ μέτροι καὶ δικαίους αὗτοὺς παρέχοντες εὖ βεβου- λεῦσθαι δοκῶσι καὶ τοῖς ἄλλοις καὶ ἑαυτοῖς. ἂν οὕτω τοῖς πράγμασιν χρῆσθε καὶ παύσησθ' ὀλιγωροῦντες ἀπάντων, ἵσως ἀν τοῦ ισως καὶ νῦν ἔτι βελτίω γένοιτο. εἰ μέντοι καθεδεῖσθε, ἄχρι τοῦ θιρυβῆσαι καὶ ἐπαινέσαι σπουδᾶζοντες, ἐὰν δὲ δέη τι ποιεῖν ἀναδυόμενοι, οὐχ ὅρῳ λόγον ὅστις ἀνευ τοῦ ποιεῖν ὑμᾶς ἢ προσήκει δυνή- σεται τὴν πόλιν σῶσαι.

9.

ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Γ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ

“Απλῆ τοῦ λόγου τούτου ή ὑπόθεσις” Φιλίππου γάρ λόγῳ μὲν εἰρήνην ἄγοντος, ἔργῳ δὲ πόλλα ἀδικοῦντος, συμ- βουλεύει τοῖς Ἀθηναίοις ὁ ὅρτωρ ἀναστῆναι καὶ ἀμύνασθαι τὸν βασιλέα, ὡς κινδύνου μεγάλου καὶ αὐτοῖς ἐπικρεμαμένου καὶ πᾶσι κοινῇ τοῖς “Ἐλλησιν.”

Πολλῶν δὲ ἀνδρες Ἀθηναῖοι λόγων γιγνομένων ὀλίγου δεῖν καθ' ἔκάστην ἐκκλησίαν, περὶ ὧν Φίλιπ- πος, ἀφ' οὗ τὴν εἰρήνην ἔτοιήσατο, οὐ μόνον ὑμᾶς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἄλλους ἀδικεῖ, καὶ πάντων οἶδεν ὅτι φη- σάντων γάρ ἀν, εἰ καὶ μὴ ποιοῦσι τοῦτο, καὶ λέγειν δεῖν καὶ πράττειν, δπως ἐκεῖνος παύσεται τῆς ὑβρεως καὶ δίκην δώσει, εἰς τοῦθ' ὑπηγμένα πάντα τὰ πρά- γματα καὶ προειμένος ὅρῳ, ὥστε δέδοικα μὴ βλάσφημον

μὲν εἰπεῖν, ἀληθὲς δέ εἰ καὶ λέγειν ἄπαντες ἐβούλονθ^ν
οἱ παριόντες καὶ χειροτονεῖν ὑμεῖς, ἔξ ὧν ὡς φαυλότατ^ν
ἡμελλε τὰ πράγματ^ν ἔξειν, οὐκ ἀν ἥγοῦμαι δύνασθαι
2 χεῖρον ἢ νῦν διατεθῆναι. πολλὰ μὲν οὖν ἵσως ἔστιν
αἴτια τούτων, καὶ οὐ παρ^ν ἐν οὐδὲ δὺ εἰς τοῦτο τὰ
πράγματ^ν ἀφίκται, μάλιστα δ^ν, ἀντερ ἔξετάζητ^ν ὁρθῶς,
εὐρήσετε, διὰ τοὺς χαρᾶζεσθαι μᾶλλον ἢ τὰ βέλτιστα
λέγειν προαιρουμένους, ὧν τινὲς μὲν ὡς ἀνδρες Ἀθη-
ναῖοι, ἐν οἷς εὐδοκιμοῦσιν αὐτοὶ καὶ δύνανται, ταῦτα
φυλάττοντες, οὐδεμίαν περὶ τῶν μελλόντων πρόνοιαν
ἔχουσιν, οὐκοῦν οὐδὲ ὑμᾶς οἶονται δεῖν ἔχειν, ἔτεροι δὲ
τοὺς ἐπὶ τοῖς πράγμασιν ὅντας αἴτιώμενοι καὶ διαβάλ-
λοντες οὐδὲν ἄλλο ποιοῦσιν, ἢ ὅπως ἢ πόλις παρ^ν
3 αὐτῆς δίκην λήψεται καὶ περὶ τοῦτ^ν ἔσται, Φιλίππω
εἵξεσται καὶ πράττειν καὶ ποιεῖν ὃ τι βούλεται. αἱ
δὲ τοιαῦται πολιτεῖαι συνήθεις μέν εἰσιν ὑμῖν, αἴτια
δὲ τῶν κακῶν. ἀξιῶ δ^ν ὡς ἀνδρες Ἀθηναῖοι, ἢν τι
τῶν ἀληθῶν μετὰ παρρησίας λέγω, μηδεμίαν μοι διὰ
τοῦτο παρ^ν ὑμῶν δργὴν γενέσθαι. σκοπεῖτε γὰρ ὡδί.
ὑμεῖς τὴν παρρησίαν ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων οὗτω κοινὴν
οἰεσθε δεῖν εἰναι πᾶσι τοῖς ἐν τῇ πόλει, ὥστε καὶ τοῖς
ξένοις καὶ τοῖς δούλοις αὐτῆς μεταδεδώκατε, καὶ πολ-
λοὺς ἢν τις οἰκέτας ἴδοι παρ^ν ὑμῖν μετὰ πλείονος ἔξου-
σίας ὃ τι βούλονται λέγοντας, ἢ πολίτας ἐν ἐνίαις τῶν
ἄλλων πόλεων, ἐκ δὲ τοῦ συμβουλεύειν παντάπασιν
4 ἔξεληλάκατε. εἰδ^ν ὑμῖν συμβέβηκεν ἐκ τούτου, ἐν μὲν
ταῖς ἐκκλησίαις τρυφᾶν καὶ κολακεύεσθαι πάντα πρὸς
ἡδονὴν ἀκούοντες, ἐν δὲ τοῖς πράγμασι καὶ τοῖς γιγνο-
μένοις περὶ τῶν ἐσχάτων ἥδη κινδυνεύειν. εἰ μὲν οὖν
καὶ νῦν οὗτω διάκεισθε, οὐκ ἔχω τί λέγω εἰ δ^ν ἀ
συμφέρει χωρὶς κολακείας ἐθελήσητ^ν ἀκούειν, ἔτοιμος |

λέγειν, καὶ γὰρ εἰ πάνυ φαύλως τὰ πράγματα ἔχει
καὶ πολλὰ προεῖται, ὅμως ἔστιν, εἴ τοι ὑμεῖς τὰ δέοντα
5 ποιεῖν βούλησθε, ἔτι πάντα ταῦτα ἐπανορθώσασθαι. καὶ
παράδοξον μὲν ἵσως ἔστιν ὃ μέλλω λέγειν, ἀληθὲς δέ·
τὸ κείριστον ἐν τοῖς πηρεληγυμόσι, τοῦτο πρὸς τὰ μέλ-
λοντα βέλτιστον ὑπάρχει. τί οὖν ἔστι τοῦτο; ὅτι οὔτε
μικρὸν οὔτε μέγε· οὐδὲν τῶν δεόντων ποιούντων ὑμῶν
κακῶς τὰ πράγματα ἔχει, ἐπεὶ τοι, εἰ πάνθ' ἂν προσῆκε
πραττόντων οὕτω διέκειτο, οὐδὲν ἀν ἐλπὶς ἦν αὐτὰ
γενέσθαι βελτίω. νῦν δὲ τῆς ὁρθυμίας τῆς ὑμετέρας
καὶ τῆς ἀμελείας κεκράτηκε Φίλιππος, τῆς πόλεως δ'
οὐ κεκράτηκεν οὐδὲν ἡττησθεντὸς ὑμεῖς ἀλλ' οὐδὲ κεκίνησθε.

6 Εἰ μὲν οὖν ἄπαντες ὅμοιογοῦμεν Φίλιππον τῇ πόλει
πολεμεῖν καὶ τὴν εἰρήνην παραβαίνειν, οὐδὲν ἀλλ' ἔδει τὸν
παριόντα λέγειν καὶ συμβουλεύειν, ἢ ὅπως ἀσφαλέστατα
καὶ ὁρθαὶ ἀμυνούμεθα· ἐπειδὴ δ' οὗτως ἀτόπως ἔνιοι
διάκεινται, ὥστε πόλεις καταλαμβάνοντος ἔκείνου καὶ πολλὰ
τῶν ὑμετέρων ἔχοντος καὶ πάντας ἀνθρώπους ἀδικοῦντος,
ἀνέχεσθαι τινων ἐν ταῖς ἐκκλησίαις λεγόντων πολλάκις, ὡς
ἡμῶν τινές εἰσιν οἵ ποιοῦντες τὸν πόλεμον, ἀνάγκη φυλάτ-
7 τεσθαι καὶ διορθοῦσθαι περὶ τούτων· ἔστι γὰρ δέος, μήποθ
ώς ἀμυνούμεθα γράψας τις καίσυμβουλεύσας, εἰς τὴν αἰτίαν
ἔμπεση τοῦ πεποιηκέναι τὸν πόλεμον. ἐγὼ δὴ τοῦτο πρῶ-
τον ἀπάντων λέγω καὶ διορίζομαι [·εἰ ἐφ· ἡμῖν ἔστι τὸ βου-
λεύεσθαι περὶ τοῦ πότεροῦ εἰρήνην ἄγειν ἢ πολεμεῖν δεῖ].
8 Εἰ μὲν οὖν ἔξεστιν εἰρήνην ἄγειν τῇ πόλει καὶ ἐφ·
ἡμῖν ἔστι τοῦτο, ἵν· ἐντεῦθεν ἀρξωμαι, φῆμι· ἔγωγ·
ἄγειν ἡμᾶς δεῖν, καὶ τὸν ταῦτα λέγοντα γράφειν καὶ
πράττειν καὶ μὴ φενακίζειν ἀξιῶ· εἰ δὲ ἐτερος τὰ ὅπλα
ἐν ταῖς χερσὶν ἔχων καὶ δύναμιν πολλὴν περὶ αὐτόν,
τοῦνομα μὲν τὸ τῆς εἰρήνης ὑμῖν προβάλλει, τοῖς δὲ
ἔργοις αὐτὸς τοῖς τοῦ πολέμου χρῆται, τί λοιπὸν ἄλλο

πλὴν ἀμύνεσθαι ; φάσκειν δ' εἰρήνην ἄγειν εἰ βούλεσθ^τ,
9 ὥσπερ ἐκεῖνος, οὐδὲ διαφέρομαι. εἰ δέ τις ταύτην εἰρή-
 νην ὑπολαμβάνει, ἔξ ής ἐκεῖνος πάντα τὰλλα λαβὼν
 ἐφ' ἡμᾶς ἤξει, πρῶτον μὲν μαίνεται, ἔπειτ^ρ ἐκείνῳ
 παρ^τ ὑμῶν, οὐχ ὑμῖν παρ^τ ἐκείνου τὴν εἰρήνην λέγει.
 τοῦτο δ' ἔστιν δ τῶν ἀναλισκομένων χρημάτων πάν-
 των Φύλιππος ὠνεῖται, αὐτὸς μὲν πολεμεῖν ὑμῖν, ὑφ^τ
 ὑμῶν δὲ μὴ πολεμεῖσθαι.

- 10** Καὶ μὴν εἰ μέχρι τούτου περιμενοῦμεν, ἕως ἂν
 ἡμῖν διολογήσῃ πολεμεῖν, πάντων ἐσμὲν εὐηθέστατοι.
 οὐδὲ γὰρ ἀν ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν αὐτὴν βαδίζῃ καὶ τὸν
11 Πειραιᾶ, τοῦτ^ρ ἐρεῖ, εἴπερ οἵς πρὸς τοὺς ἄλλους πεποίηκε
 δεῖ τεκμαίρεσθαι. τοῦτο μὲν γὰρ Ὁλυνθίοις, τεττα-
 ράκοντ^τ ἀπέχων τῆς πόλεως στάδια, εἴπε δι τε δεῖ δυοῖν
 θάτερον, ἵνεινοις ἐν Ὁλύνθῳ μὴ οἴκεῖν ἢ αὐτὸν ἐν
 Μακεδονίᾳ, πάντα τὸν ἄλλον χρόνον, εἴ τις αὐτὸν
 αἰτιάσαιτό τι τοιοῦτον, ἀγανακτῶν καὶ πρέσβεις πέμ-
 πων τοὺς ἀπολογησομένους· τοῦτο δ' εἰς Φωκέας ὡς
 πρὸς συμμάχους ἐπορεύετο, καὶ πρέσβεις Φωκέων ἦσαν
 οἵ παρηκολούθουν αὐτῷ πορευομένῳ, καὶ παρ^τ ἡμῖν
 ἦριζον οἵ πολλοί, Θηρβαίοις οὖν λυσιτελήσειν τὴν ἐκείνου
12 πάροδον. καὶ μὴν καὶ Φεράς πρόην ὡς φύλος καὶ
 σύμμαχος εἰς Θετταλίαν ἐλθὼν ἔχει καταλαβών, καὶ
 τὰ τελευταῖα τοῖς ταλαιπώροις Ὡρείταις τουτοισί, ἐπι-
 σκεψομένους ἐφη τοὺς στρατιώτας πεπομφέναι κατ^τ
 εὔνοιαν· πυνθάνεσθαι γὰρ αὐτὸν ὡς νοσοῦσι [καὶ
 στασιάζουσιν], συμμάχων δ' εἶναι καὶ φύλων ἀληθινῶν
13 ἐν τοῖς τοιούτοις καιροῖς παρεῖναι. εἰτ^ρ οἴεσθ^τ αὐτόν,
 οἵ μὲν ἐποίησαν μὲν οὐδὲν ἀγ κακόν, μὴ παθεῖν δ'
 ἐφυλάξαντ^τ ἀν ἴσως, τούτους μὲν ἔξαπατᾶν αἰρεῖσθαι
 μᾶλλον, ἢ προλέγοντα βιᾶσθαι, ὑμῖν δ' ἐκ προρρή-

σεως πολεμήσειν, και ταῦθ' ἔως ἂν [ἔκόντες] ἔξαπα-
14 τᾶσθε; οὐκ ἔστι ταῦτα· και γὰρ ἂν ἀβελτερώτατος εἴη
πάντων ἀνθρώπων, εἰ τῶν ἀδικουμένων ὑμῶν μηδὲν
ἔγκαλούντων αὐτῷ, ἀλλ' ὑμῶν αὐτῶν τινὰς αἰτιωμέ-
νων, ἐκεῖνος ἐκλύσας τὴν πρὸς ἄλλήλους ἔριν ὑμῶν
και φιλονικίαν, ἐφ' αὐτὸν προείποι τρέπεσθαι, καὶ τῶν
παρ' ἑαυτοῦ μισθοφορούντων τοὺς λόγους ἀφέλοιτο,
οἵς ἀναβάλλουσιν ὑμᾶς, λέγοντες ὡς ἐκεῖνος γ' οὐ
πολεμεῖ τῇ πόλει.

15   Ἄλλ' ἔστιν ὡς πρὸς τοῦ Διὸς, ὅστις εὖ φρονῶν
ἐκ τῶν ὀνομάτων μᾶλλον, ἢ τῶν πραγμάτων, τὸν ἄγοντ'
εἰρήνην ἢ πολεμοῦνθ' αὐτῷ σκέψαιτ' ἂν; οὐδεὶς δήπου.
οἱ τοίνυν Φίλιππος ἐξ ἀρχῆς, ἥρτι τῆς εἰρήνης γεγονούμις,
οὕπω Διοπείθουσ στρατηγοῦντος, οὐδὲ τῶν ὄντων ἐν
Χερρονήσῳ νῦν ἀπεσταλμένων, Σέρραιον και Δορίσκον
ἔλαμβανεν και τοὺς ἐκ Σερραίου τείχους και Ιεροῦ
ὅρους στρατιώτας ἐξέβαλλεν, οὓς δὲ ὑμέτερος στρατηγὸς
16 κατέστησεν. καίτοι ταῦτα πράττων τί ἐποίει; εἰρήνην
μὲν γὰρ ὅμωμόκει. και μηδεὶς εἴπῃ, τί δὲ ταῦτ' ἔστιν,
ἢ τί τούτων μέλει τῇ πόλει; εἰ μὲν γὰρ μικρὰ ταῦτα,
ἢ μηδὲν ὑμῖν αὐτῶν ἔμελεν, ἄλλος ἂν εἴη λόγος [οὗτος].
τὸ δὲ εὐσεβὲς και τὸ δίκαιον, ἂν τοῦτο ἐπὶ μικροῦ τις
ἄν τοῦτο μείζονος παραβαίνῃ τὴν αὐτὴν ἔχει δύναμιν.
φέρε δὴ νῦν, ἦνίκ' εἰς Χερρονήσον, ἦν βασιλεὺς και
πάντες οἱ Ἕλληνες ὑμετέραν ἐγνώκασιν εἶναι, ξένους
εἰσπέμπει και βοηθεῖν ὅμολογεῖ και ἐπιστέλλει, ταῦτα
17 ποιεῖ τί; φησὶ μὲν γὰρ οὐ πολεμεῖν, ἐγὼ δὲ τοσούτου
δέω ταῦτα ποιοῦντες ἐκεῖνον ἀγειν ὅμολογειν τὴν πρὸς
ὑμᾶς εἰρήνην, ὥστε και Μεγάρων ἀπτόμενον καν Εὐ-
βοίᾳ τυραννίδας κατασκευάζοντα και νῦν ἐπὶ Θράκην
παριόντα και τὰν Πελοποννήσῳ σκευωρούμενον, και

πάνθ' ὅσα πράττει διὰ τῆς δυνάμεως ποιοῦντα, λύειν φημὶ τὴν εἰρήνην καὶ πολεμεῖν ὑμῖν, εἰ μὴ καὶ τὸν τὰ μηχανήματ' ἐφιστάντας εἰρήνην ἄγειν φήσετε, ἔως ἂν αὐτὰ τοῖς τείχεσιν [ἥδη] προσαγάγωσιν. ἀλλ' οὐ φήσετε· ὅ γάρ οἶς ἂν ἐγὼ ληφθείην, ταῦτα πράττων καὶ κατασκευαζόμενος, οὗτος ἐμοὶ πολεμεῖ, κανὸν μήπω

18 βάλλῃ μηδὲ τοξεύῃ. τίσιν οὖν ὑμεῖς κινδυνεύσαιτ' ἀν, εἴ τι γένοιτο; τῷ τὸν Ἑλλήσποντον ἀλλοτριωθῆναι, τῷ Μεγάρων καὶ τῆς Εὐβοίας τὸν πολεμοῦνθ' ὑμῖν γενέσθαι κύριον, τῷ Πελοποννησίους τάκείνου φρονῆσαι. εἴτα τὸν τοῦτο τὸ μηχάνημ' ἐπὶ τὴν πόλιν ἴσταντα,

19 τοῦτον εἰρήνην ἄγειν ἐγὼ φῶ πρὸς ὑμᾶς; πολλοῦ γε καὶ δέω, ἀλλ' ἀφ' ἣς ἡμέρας ἀνεῖλε Φωκέας, ἀπὸ ταύτης ἔγωγ' αὐτὸν πολεμεῖν ὁρίζομαι. ὑμᾶς δ', ἐὰν ἀμύνησθ' ἥδη, σωφρονήσειν φημί, ἐὰν δ' ἔάσητ', οὐδὲ τοῦθ' ὅταν βούλησθε δυνήσεσθαι ποιῆσαι. καὶ τοσούτον γ' ἀφέστηκα τῶν ἄλλων ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν συμβουλευόντων, ὥστ' οὐδὲ δοκεῖ μοι περὶ Χερονήσου

20 νῦν σκοπεῖν οὐδὲ Βυζαντίου, ἀλλ' ἐπαμῦναι μὲν τούτοις, καὶ διατηρῆσαι μή τι πάθωσι, καὶ τοῖς οὖσιν ἐκεῖ νῦν στρατιώταις πάνθ' ὅσων ἂν δέωνται ἀποστεῖλαι, βουλεύεσθαι μέντοι περὶ πάντων τῶν Ἑλλήνων ὡς ἐν κινδύνῳ μεγάλῳ καθεστώτων. βούλομαι δ' εἰπεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐξ ὧν ὑπὲρ τῶν πραγμάτων οὕτω φοβοῦμαι, ἵν' εἰ μὲν ὁρθῶς λογίζομαι, μετάσχητε τῶν λογισμῶν καὶ πρόνοιάν τιν' ὑμῶν γ' αὐτῶν, εἰ μὴ καὶ τῶν ἄλλων ἄρα βούλεσθε, ποιήσησθε, ἂν δὲ ληρεῖν καὶ τετυφώσθαι δοκῶ, μήτε νῦν μήτ' αὐθίς ὡς ὑγιαίνοντί μοι προσέχητε.

21 "Οτι μὲν δὴ μέγας ἐκ μικροῦ καὶ ταπεινοῦ τοῦ κατ' ἀρχὰς Φύλιππος ηὔξηται, καὶ ἀπίστως καὶ στα-

σιαστικῶς ἔχουσι πρὸς αὐτοὺς οἱ Ἕλληνες, καὶ ὅτι πολλῷ παραδοξότερον [ἥν] τοσοῦτον αὐτὸν ἔξ· ἐκείνου γενέσθαι, ἢ νῦν, ὅθ’ οὗτῳ πολλὰ προεύληφε, καὶ τὰ λοιπὰ ὑφ’ αὐτῷ ποιήσασθαι, καὶ πάνθ’ ὅσα τοιαῦτ’ ἀν²² ἔχοιμι διεξελθεῖν, παραλείψω. ἀλλ’ ὁρῶ συγκεχωρη-
κότας πάντας ἀνθρώπους, ἀφ’ ὑμῶν ἀρξαμένους, αὐτῷ,
ὑπὲρ οὖς τὸν ἄλλον ἀπαντα χρόνον πάντες οἱ πόλεμοι
γεγόνασιν οἱ Ἑλληνικοί. τί οὖν ἐστι τοῦτο; τὸ ποιεῖν
ὅ τι βούλεται, καὶ καθ’ ἓν οὐτωσὶ περικόπτειν καὶ
λωποδυτεῖν τῶν Ἑλλήνων, καὶ καταδουλοῦσθαι τὰς²³
πόλεις ἐπιόντα. καίτοι προστάται μὲν ὑμεῖς ἐβδομῆ-
κοντ’ ἔτη καὶ τρία τῶν Ἑλλήνων ἐγένεσθε, προστάται
δὲ τριάκονθ’ ἐνὸς δέοντα Λακεδαιμόνιοι ἵσχυσαν δέ τι
καὶ Θηβαῖοι τουτουσὶ τοὺς τελευταίους χρόνους μετὰ
τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην. ἀλλ’ ὅμως οὐχ ὑμῖν οὐ Θη-
βαῖοις οὐ Λακεδαιμονίοις οὐδεπόποτ’ ὡς ἄνδρες Ἀθη-
ναῖοι συνεχωρήθη τοῦθ’ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, ποιεῖν ὅ²⁴
τι βούλοισθε, οὐδὲ πολλοῦ δεῖ, ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὑμῖν,
μᾶλλον δὲ τοῖς τότε οὖσιν Ἀθηναίοις, ἐπειδή τισιν οὐ
μετρίως ἐδόκουν προσφέρεσθαι, πάντες φοντο δεῖν, καὶ
οἱ μηδὲν ἐγκαλεῖν ἔχοντες [αὐτοῖς], μετὰ τῶν ἡδικημέ-
νων πολεμεῖν, καὶ πάλιν Λακεδαιμονίοις ἀρξασι καὶ
παρελθοῦσιν εἰς τὴν αὐτὴν δυναστείαν ὑμῖν, ἐπειδή
πλεονάζειν ἐπεχείρουν καὶ πέρα τοῦ μετρίου τὰ καθε-
στηκότερον ἐκίνουν, πάντες εἰς πόλεμον κατέστησαν, καὶ²⁵
οἱ μηδὲν ἐγκαλοῦντες αὐτοῖς. καὶ τί δεῖ τοὺς ἄλλους
λέγειν; ἀλλ’ ήμεῖς αὐτοὶ καὶ Λακεδαιμόνιοι, οὐδὲν ἀν
εἴπειν ἔχοντες ἔξ· ἀρχῆς ὅ τι ἡδικούμεθ’ ὑπὲρ ἄλλιλων,
ὅμως ὑπὲρ ὡν τὸν ἄλλους ἡδικουμένους ἐωρῶμεν,
πολεμεῖν ὥμεθα δεῖν. καίτοι πάνθ’ ὅστε ἐξημάρτηται
καὶ Λακεδαιμονίοις ἐν τοῖς τριάκοντά ἐκείνοις ἔτεσιν,

καὶ τοῖς ἡμετέροις προγόνοις ἐν τοῖς ἑβδομήκοντα,
 ἐλάττον⁹ ἔστιν ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὃν Φίλιππος ἐν
 τοισὶ καὶ δέκ¹⁰ οὐχ ὅλοις [ἔτεσιν], οἵς ἐπιπολάζει, ἥδε-
 κηκε τοὺς Ἑλληνας, μᾶλλον δ¹¹ οὐδὲ μέρος τούτων
 26 ἐκεῖνα. καὶ τοῦτ¹² ἐκ βραχέος λόγου ὁρδιον δεῖξαι. "Ολυ-
 θον μὲν δὴ [καὶ Μεθώνην] καὶ Ἀπολλωνίαν καὶ δύο
 καὶ τριάκοντα πόλεις ἐπὶ Θράκης ἔω, ἀς ἀπάσας οὔτως
 ώμῶς ἀνήρηκεν, ὥστε μηδ¹³ εἰ πώποτ¹⁴ φωκήθησαν προσ-
 ελθόντ¹⁵ εἶναι ὁρδιον εἰπεῖν· καὶ τὸ Φωκέων ἔθνος
 ὡσοῦτον ἀνηρημένον σιωπῶ. ἀλλὰ Θετταλία πᾶς ἔχει;
 οὐχὶ τὰς πολιτείας καὶ τὰς πόλεις αὐτῶν παρήρηται,
 καὶ τετραρχίας κατέστησεν, ἵνα μὴ μόνον κατὰ πόλεις,
 27 ἀλλὰ καὶ κατ¹⁶ ἔθνη δουλεύωσιν; αἱ δ¹⁷ ἐν Εὐβοίᾳ πόλεις
 οὐκ ἥδη τυραννοῦνται, καὶ ταῦτ¹⁸ ἐν νήσῳ πλησίον
 Θηβῶν καὶ Ἀθηνῶν; οὐ διαρρήδην εἰς τὰς ἐπιστολὰς
 γράφει „έμοὶ δ¹⁹ ἔστιν εἰρήνη πρὸς τοὺς ἀκούειν ἐμοῦ
 βιολομένους;“ καὶ οὐ γράφει μὲν ταῦτα, τοῖς δ²⁰ ἔργοις
 οὐ ποιεῖ, ἀλλ²¹ ἐφ²² Ἑλλήσποντον οὔχεται, [πρότερον]
 ἥκεν ἐπ²³ Ἀμβρακίαν, Ἡλιν ἔχει τηλικαύτην πόλιν ἐν
 Πελοποννήσῳ, Μεγάροις ἐπεβούλευσεν [πρώην], οὐδ²⁴
 ἡ Ἑλλὰς οὐδ²⁵ ἡ βάροβαρος τὴν πλεονεξίαν χωρεῖ τάν-
 28 θρώπον. καὶ ταῦθ²⁶ ὁρῶντες οἱ Ἑλληνες ἀπαντας
 καὶ ἀκούοντες, οὐ πέμπομεν πρέσβεις περὶ τούτων
 [πρὸς ἀλλήλους] κάγανακτοῦμεν, οὕτω δὲ κακῶς διακεί-
 μεθα καὶ διορωρύγμεθα κατὰ πόλεις, ὥστ²⁷ ἀχρι τῆς
 τήμερον ἡμέρας οὐδὲν οὔτε τῶν συμφερόντων οὔτε
 τῶν δεόντων πρᾶξαι δυνάμεθα, οὐδὲ συστῆναι, οὐδὲ
 κοινωνίαν βοηθείας καὶ φιλίας οὐδεμίαν ποιήσασθαι,
 29 ἀλλὰ μεῖζω γιγνόμενον τὸν ἄνθρωπον περιορῶμεν, τὸν
 χρόνον κερδῆναι τοῦτον δν ἄλλος ἀπόλλυθ²⁸ ἐκαστος
 ἐγνωκώς, ὡς γ²⁹ ἔμοὶ δοκεῖ, οὐχ ὅπως σωθήσεται τὰ

τῶν Ἑλλήνων σκοπῶν οὐδὲ πράττων, ἐπεὶ ὅτι γέ ὁσπερ
περίοδος, ἢ καταβολὴ πυρετοῦ, ἢ ἄλλου τινὸς κακοῦ,
καὶ τῷ πάνυ πόρρω δοκοῦντι νῦν ἀφεστάναι προσέρ-
30 χεται, οὐδεὶς ἀγνοεῖ. καὶ μὴν κάκεινό γέ ἵσθ' ὅτι,
ὅσα μὲν ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἢ ὑφέ ἡμῶν ἔπασχον οἱ
Ἐλληνες, ἄλλος οὖν ὑπὸ γνησίων γέ ὄντων τῆς Ἑλλά-
δος ἥδικοῦντο, καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον ἀν τις ὑπέλαβε
τοῦτο, ὁσπερ ἀν εἰ νίδος ἐν οὐσίᾳ πολλῇ γεγονὼς γνή-
σιος διώκει τι μὴ καλῶς μηδὲ ὁρθῶς, [κατ'] αὐτὸ μὲν
τοῦτο² ἄξιον μέμψεως καὶ κατηγορίας, ὡς δὲ οὐ προσή-
κων ἢ ὃς οὐ κληρονόμος τούτων ὧν ταῦτα³ ἔποιει, οὐκ
31 ἔγειναι λέγειν. εἰ δέ γε δοῦλος ὑποβολιμαῖος τὰ μὴ
προσήκοντα⁴ ἀπώλλυε καὶ ἐλυμαίνετο, Ἡράκλεις ὅσφι
μᾶλλον δεινὸν καὶ δογῆς ἄξιον πάντες ἀν ἔφησαν εἶναι.
ἄλλος οὐχ ὑπὲρ Φιλίππου καὶ ὁν ἐκεῖνος πράττει νῦν,
οὐχ οὕτως ἔχουσιν, οὐ μόνον οὐχ Ἐλληνος ὄντος οὐδὲ
προσήκοντος οὐδὲν [τοῖς Ἐλλησιν], ἄλλος οὐδὲ βαρβά-
ρων ἐντεῦθεν ὅθεν καλὸν εἰπεῖν, ἄλλος δὲθρον Μακε-
δόνος, ὅθεν οὐδὲ⁵ ἀνδράποδον πρίσαιτο τις ἀν ποτε.

32 Καίτοι τί τῆς ἐσχάτης ὕβρεως ἀπολείπει; οὐ πρὸς
τῷ πόλεις ἀνηρηκέναι, τίθησι μὲν τὰ Πύθια, τὸν κοι-
νὸν τῶν Ἑλλήνων ἀγῶνα, καὶν αὐτὸς μὴ παρῇ τοὺς
δούλους ἀγωνιθετήσοντας πέμπει; κύριος δὲ Πυλῶν καὶ
τῶν ἐπὶ τοὺς Ἐλληνας παρόδων ἐστί, καὶ φρουραῖς καὶ ἔ-
νοις τοὺς τόπους τούτους κατέχει; ἔχει δέ καὶ τὴν προμα-
τείαν τοῦ θεοῦ, παρώσας ἡμᾶς καὶ Θετταλοὺς καὶ Δωριέας
καὶ τοὺς ἄλλους Ἀμφικτύονας, ἢς οὐδὲ τοῖς Ἐλλησιν ἄπασι
33 μέτεστι; γράφει δὲ Θετταλοῖς ὃν χρὴ τρόπον πολιτεύ-
εσθαι; πέμπει δὲ ἔνοντας τοὺς μὲν εἰς Πορθμόν, τὸν
δῆμον ἐκβαλοῦντας τὸν Ἐρετριέων, τοὺς δὲ ἐπ' Ὁρεόν,
τύραννον Φιλιστίδην κατοστήσοντας; ἄλλος ὅμως ταῦθα

δρῶντες οἱ Ἑλληνες ἀνέχονται, καὶ τὸν αὐτὸν τρόπον
ῶσπερ τὴν χάλαζαν ἔμοιγε δοκοῦσιν θεωρεῖν, εὐχόμενοι
μὴ καθ' ἑαυτοὺς ἐκαστοι γενέσθαι, κωλύειν δὲ οὐδεὶς
 34 ἐπιχειρῶν. οὐ μόνον δὲ ἐφ' οἷς ἡ Ἑλλὰς ὑβρίζεται
ὑπὲρ αὐτοῦ, οὐδεὶς ἀμύνεται, ἀλλ' οὐδὲ ὑπὲρ ὅν αὐτὸς
ἐκαστος [ἀδικεῖται]: τοῦτο γὰρ ἥδη τοῦσχατόν ἐστιν.
οὐν Κορινθίων ἐπ' Ἀμβρακίαν ἐλήλυθε καὶ Λευκάδα;
οὐκ Ἀχαιῶν Ναύπακτον ὁμώμοκεν Αἰτωλοῖς παραδώ-
σειν; οὐχὶ Θηβαίων Ἐχῖνον ἀφήρηται, καὶ νῦν ἐπὶ
 35 Βυζαντίους πορεύεται συμμάχους ὄντας; οὐχ ἡμῶν, ἐῶ
τάλλα, ἀλλὰ Χερδονήσου τὴν μεγίστην ἔχει πόλιν Καρ-
δίαν; ταῦτα τοίνυν πάσχοντες ἀπαντες, μέλλομεν καὶ
μαλκίομεν καὶ πρὸς τοὺς πλησίους βλέπομεν, ἀπιστοῦν-
τες ἀλλῆλοις, οὐ τῷ πάντας ἡμᾶς ἀδικοῦντι. καίτοι
τὸν ἀπασιν ἀσελγῶς οὕτω χρώμενον, τί οἴεσθ', ἐπειδὰν
καθ' ἐν' ἡμῶν ἐκάστου κύριος γένηται, τί ποιήσειν;
 36 Τί οὖν τὸ αἴτιον τουτωνί; οὐ γὰρ ἀνευ λόγου
καὶ δικαίας αἰτίας, οὔτε τόθ' οὕτως εἶχον ἐτούμως
πρὸς ἐλευθερίαν οἱ Ἑλληνες, οὔτε νῦν πρὸς τὸ δου-
λεύειν. ἦν τι τότε ἦν ὡς ἀνδρες Ἀθηναῖοι ἐν ταῖς
τῶν πολλῶν διανοίαις, δὲ νῦν οὐκ ἔστιν, δὲ καὶ τοῦ
Περσῶν ἐκράτησε πλούτον, καὶ ἐλευθέραν ἦγεν τὴν
Ἑλλάδα, καὶ οὔτε ναυμαχίας οὔτε πεζῆς μάχης [οὐ-
δεμιᾶς] ἡττᾶτο, νῦν δὲ ἀπολωλὸς ἀπαντα λελύμανται
 37 καὶ ἄνω καὶ κάτω πεποίηκε τὰ πράγματα. τί οὖν ἦν
τοῦτο; οὐδὲν ποικίλον οὐδὲ σοφόν, ἀλλ' ὅτι τοὺς παρὰ
τῶν ἀρχειν βουλομένων ἦ διαφθείρειν τὴν Ἑλλάδα
χρήματα λαμβάνοντας ἀπαντες ἐμίσουν, καὶ χαλεπώ-
τατον ἦν τὸ δωροδοκοῦντ' ἐλεγχθῆναι, καὶ τιμωρίᾳ
μεγίστῃ τοῦτον ἐκόλαζον, καὶ παραίτησις οὐδεμί' ἦν οὐδὲ
 38 συγγνώμη. τὸν οὖν καιρὸν ἐκάστου τῶν πραγμάτων, διν

ἡ τύχη καὶ τοῖς ἀμελοῦσιν κατὰ τῶν προσεχόντων πολ-
λάκις παρασκευᾶζει, οὐκ ἡν πρίασθαι παρὰ τῶν λεγόν-
των οὐδὲ τῶν στρατηγούντων, οὐδὲ τὴν πρὸς ἄλλήλους
ὅμονοιαν, οὐδὲ τὴν πρὸς τοὺς τυράννους καὶ τοὺς
39 βαρβάρους ἀπιστίαν, οὐδὲ ὅλως τοιοῦτον οὐδέν. νῦν
δὲ ἀπανθ' ὥσπερ ἐξ ἀγορᾶς ἐκπέπρωται ταῦτα, ἀντεισ-
ῆκται δὲ [ἀντὶ τούτων] ὑφ' ᾧν ἀπόλωλε καὶ νενόση-
κεν ἡ Ἑλλάς. ταῦτα δὲ ἐστὶ τί; ζῆλος, εἴ τις εἴληφέν
τι γέλωσι, ἢν διολογῇ συγγνώμη τοῖς ἐλεγχομένοις μῆσος
ἄν τούτοις τις ἐπιτιμᾷ· τάλλα πάνθ' ὅσ' ἐκ τοῦ διωρο-
40 δοκεῖν ἥρτηται. ἐπεὶ τριήρεις γε καὶ σωμάτων πλῆθος,
καὶ χρημάτων καὶ τῆς ἄλλης κατασκευῆς ἀφθογία, καὶ
τάλλος οἶς ἢν τις ἴσχύειν τὰς πόλεις κρίνοι, νῦν ἀπασι-
καὶ πλείω καὶ μείζῳ [ἐστὶ] τῶν τότε πολλῷ. ἀλλὰ ταῦτα
πάντα ἄχρηστοι, ἀπρακτοί, ἀνόνητα ὑπὸ τῶν πωλούντων
γίγνεται.

41   “Οτι δέ οὖις ταῦτ' ἔχει τὰ μὲν νῦν δρᾶτε δήπου
καὶ οὐδὲν [έμοι] προσδεῖσθε μάρτυρος· τὰ δέ ἐν τοῖς
ἄνωθεν χρόνοις διτι τάναντί εἰχεν ἐγὼ δηλώσω, οὐ
λόγους ἐμαυτοῦ λέγων, ἀλλὰ γράμματα τῶν ὑμετέρων
προγόνων, ἃ κεῖνοι κατέθεντε εἰς στήλην χαλκῆν γρά-
ψαντες εἰς ἀκρόπολιν, οὐχ ἵνα αὐτοῖς ἡ χρήσιμα (καὶ γὰρ
ἄνευ τούτων τῶν γραμμάτων τὰ δέοντα ἐφρόνουν), ἀλλος ἵνα
ὑμεῖς ἔχητε ὑπομνήματα καὶ παραδείγματα, δις ὑπὲρ τῶν
42 τοιούτων σπουδάζειν προσήκει. τί οὖν λέγει τὰ γράμματα;
„Αρθμιος“ φησὶν „Πυθώνακτος Ζελείτης ἀτιμος καὶ
πολέμιος τοῦ δήμου τοῦ Ἀθηναίων καὶ τῶν συμμάχων
αὐτὸς καὶ γένος.“ εἴθε ἡ αἰτία γέγραπται [, δι τὴν
ταῦτα ἐγένετο] „διτι τὸν χρυσὸν τὸν ἐκ Μήδων εἰς
43 Πελοπόννησον ἤγαγεν.“ ταῦτα ἐστὶ τὰ γράμματα. λογί-
ζεσθε δὴ πρὸς θεῶν, τίς ἡν ποθε διάνοια τῶν Ἀθη-

ναίων τῶν ταῦτα ποιούντων, ἢ τί τὸ ἀξίωμα. ἐκεῖνοι Ζελείτην τινά, "Αρδμιον δοῦλον βασιλέως (ἢ γὰρ Ζέλει" ἔστιν τῆς Ἀσίας), ὅτι τῷ δεσπότῃ διακονῶν χρυσίον ἥγαγεν εἰς Πελοπόννησον, οὐκ Ἀθήναζε, ἐχθρὸν αὐτῶν ἀνέγραψαν [καὶ τῶν συμμάχων] αὐτὸν
 44 καὶ γένος καὶ ἀτίμους. τοῦτο δ' ἔστ' οὐχ ἦν οὐτωσί τις ἀν φήσειν ἀτιμίαν· τί γὰρ τῷ Ζελείτῃ, τῶν Ἀθηναίων κοινῶν εἰ μὴ μεθέξειν ἡμελλεν; ἀλλ' ἐν τοῖς φονικοῖς γέγραπται νόμοις, ὑπὲρ ὃν ἀν μὴ διδῷ φόνου δικάσασθαι, ἀλλ' εὐαγὲς ἢ τὸ ἀποκτεῖναι „καὶ ἀτιμος“ φησὶν „τεθνάτῳ.“ τοῦτο δὴ λέγει, καθαρὸν τὸν τούτων τιν' ἀποκτείναντ' εἶναι. οὐκοῦν ἐνόμιζον ἐκεῖνοι τῆς πάντων τῶν Ἐλλήνων σωτηρίας ἕαυτοῖς ἐπιμελητέον εἶναι· οὐ γὰρ ἀν αὐτοῖς ἔμελος εἴ τις ἐν Πελοποννήσῳ τινὰς ὀνεῖται καὶ διαφεύγει, μὴ τοῦθ' ὑπολαμβάνουσιν ἐκόλαζον δ' οὗτο καὶ ἐπιμελοῦντος οὓς αἴσθοιντο, ὥστε καὶ στηλίτας ποιεῖν. ἐπεὶ δὲ τούτων εἰκότως τὰ τῶν Ἐλλήνων ἦν τῷ βαρβάρῳ φοβέος, οὐκ
 46 δ βαρβαρὸς τοῖς "Ἐλλησιν. ἀλλ' οὐ νῦν οὐ γὰρ οὕτως ἔχειν" ὑμεῖς οὔτε πρὸς τὰ τοιαῦτα οὔτε πρὸς τὰλλα, ἀλλὰ πᾶς; ἵστε αὐτοί· τί γὰρ δεῖ περὶ πάντων ὑμῶν πατηγορεῖν; παραπλησίως δὲ καὶ οὐδὲν βέλτιον ὑμῶν ἀπαντεῖσθαι λοιποὶ [Ἐλληνες]. διόπερ φήμι ἔγοιγε καὶ σπουδῆς πολλῆς καὶ βουλῆς ἀγαθῆς τὰ παρόντα πράγματα προσδεῖσθαι. [τίνος] εἴπω; [κελεύετε] καὶ οὐκ ὁργιεῖσθε;

ΕΚ ΤΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΟΥ ΑΝΑΓΙΓΝΩΣΚΕΙ.

47 "Ἐστι τοίνυν τις εὐήθης λόγος παρὰ τῶν παραμυθεῖσθαι βουλομένων τὴν πόλιν, ὡς ἄρος οὕπω Φύλιππός ἔστιν οἵοι ποτε ἦσαν Λακεδαιμόνιοι, οἱ θαλάττης μὲν ἥρχον καὶ γῆς ἀπάσης, βασιλέα δὲ σύμμαχον εἶχον,

νφίστατο δ' οὐδὲν αὐτούς ἀλλ' ὅμως ἡμίύνατο κάκείνους ἥ πόλις καὶ οὐκ ἀνηρπάσθη. ἐγὼ δ' ἀπάντων
δις ἔπος εἰπεῖν πολλὴν εἰληφότων ἐπίδοσιν, καὶ οὐδὲν
ὅμοιών ὄντων τῶν νῦν τοῖς πρότερον, οὐδὲν ἡγοῦμαι
πλέον ἥ τὰ τοῦ πολέμου κεκινησθαι κάπιδεδωκέναι.
48 πρῶτον μὲν γὰρ ἀκούω Λακεδαιμονίους τότε καὶ πάντας τοὺς ἀλλούς, τέτταρας μῆνας ἥ πέντε, τὴν ὁραίαν
αὐτήν, ἐμβαλόντας ἀν καὶ κακώσαντας τὴν χώραν διπλί-
ταις καὶ παλιτικοῖς στρατεύμασιν, ἀναγωρεῖν ἐπ' οἴκου
πάλιν· οὗτο δ' ἀρχαίως εἶχον, μᾶλλον δὲ πολιτικῶς,
ὧστ' οὐδὲ χρημάτων ὠνεῖσθαι παρ' οὐδενὸς οὐδέν,
ἀλλ' εἶναι νόμιμόν τινα καὶ προφανῆ τὸν πόλεμον.
49 νῦν δ' δρᾶτε μὲν δήπου, τὰ πλεῖστα τοὺς προδότας
ἀπολωλεκότας, οὐδὲν δ' ἐκ παρατάξεως οὐδὲ μάχης
γιγνόμενον· ἀπούντε δέ, Φίλιππον οὐχὶ τῷ φάλαγγί[·]
διπλιτῶν ἄγειν βαδίζονθ' ὅποι βούλεται, ἀλλὰ τῷ ψι-
λοὺς, ἵπτεας, τοξότας, ξένους, τοιοῦτον ἔξηρτυσθαι
50 στρατόπεδον. ἐπειδὰν δὲ τούτοις πρὸς νοσοῦντας ἐν
αὐτοῖς προσπέσῃ, καὶ μηδεὶς ὑπὲρ τῆς χώρας δι' ἀπι-
στίαν ἔξι, μηχανήματ' ἐπιστήσας πολιορκεῖ, καὶ σιωπῶ
θέρος καὶ χειμῶν', ώς οὐδὲν διαφέρει, οὐδ' ἐστὶν
51 ἔξαιρετος ὥρα τις ἥν διαλείπει. ταῦτα μέντοι πάντας
εἰδότας καὶ λογιζομένους, οὐ δεῖ προσέσθαι τὸν πόλε-
μον [εἰς τὴν χώραν], οὐδ' εἰς τὴν εὐήθειαν τὴν τοῦ
τότε πρὸς Λακεδαιμονίους πολέμου βλέποντας ἐκτρα-
χηλισθῆναι, ἀλλ' ὡς ἐκ πλείστου φυλάττεσθαι τοῖς
πράγμασιν καὶ ταῖς παρασκευαῖς, διποσ οἴκοθεν μὴ κινή-
σται σκοποῦντας, οὐχὶ συμπλακέντας διαγωνίζεσθαι.
52 πρὸς μὲν γὰρ πόλεμον πολλὰ φύσει πλεονεκτήματ'
ἥμιν ὑπάρχει, ἀν περ ὃ ἀνδρες Ἀθηναῖοι ποιεῖν ἐθέλω-
μεν ἀ δεῖ, ἥ φύσις τῆς ἐκείνου χώρας, ἥς ἄγειν καὶ

φέρειν ἔστι πολλὴν καὶ κακῶς ποιεῖν, ἀλλὰ μυρία· εἰς δ' ἀγῶνα ἀμεινον ὑμῶν ἐκεῖνος ἥσκηται.

53 Οὐ μόνον δὲ δεῖ ταῦτα γιγνώσκειν, οὐδὲ τοῖς ἔργοις ἐκεῖνον ἀμύνεσθαι τοῖς τοῦ πολέμου, ἀλλὰ καὶ τῷ λογισμῷ καὶ τῇ διανοίᾳ τοὺς παρ⁷ ὑμῖν ὑπὲρ αὐτοῦ λέγοντας μισῆσαι, ἐνθυμουμένους ὅτι οὐκ ἔνεστι τῶν τῆς πόλεως ἔχθρῶν κρατῆσαι, πρὸν ἀν τοὺς ἐν αὐτῇ 54 τῇ πόλει κολάσηθ⁷ ὑπηρετοῦντας ἐκείνοις. ὃ μὰ τὸν Δία καὶ τοὺς ἄλλους θεοὺς οὐδυνήσεσθ⁷ ὑμεῖς ποιῆσαι, ἀλλ' εἰς τοῦτο ἀφίκθε μωρίας ἢ παρανοίας ἢ οὐκ ἔχω τί λέγω (πολλάκις γὰρ ἔμοιγ⁷ ἐπελήλυθε καὶ τοῦτο φοβεῖσθαι, μή τι δαιμόνιον τὰ πράγματα⁷ ἐλαύνῃ), ὥστε λοιδορίας φθόνου σκώμματος, ἥστινος ἀν τύχηθ⁷ εἴνεκ⁷ αἰτίας, ἀνθρώπους μισθωτούς, ὃν οὐδὲ ἀν ἀρνηθεῖεν ἔνιοι ὡς οὐκ εἰσὶν τοιοῦτοι, λέγειν κελεύετε, καὶ γελᾶτ⁷, 55 ἀν τισιν λοιδορηθῶσιν. καὶ οὐχί πω τοῦτο δεινὸν, καίπερ ὃν δεινόν· ἀλλὰ καὶ μετὰ πλείονος ἀσφαλείας πολιτεύεσθαι δεδώκατε τούτοις, ἢ τοῖς ὑπὲρ ὑμῶν λέγουσιν. καίτοι θεάσασθ⁷ ὅσας συμφορὰς παρασκευάζει τὸ τῶν τοιούτων ἐθέλειν ἀκροαῖσθαι. λέξω δ' ἔργα, ἢ πάντες εἴσεσθε.

56 *Ησαν ἐν Ὁλύνθῳ τῶν ἐν τοῖς πράγμασιν τινὲς μὲν Φιλίππου καὶ πάνθ⁷ ὑπηρετοῦντες ἐκείνῳ, τινὲς δὲ τοῦ βελτίστου καὶ ὅπως μὴ δουλεύσουσιν οἱ πολῖται πράττοντες. πότεροι δὴ τὴν πατρίδ⁷ ἔξωλεσαν; ἢ πότεροι τοὺς ἵπτεας προῦδοσαν, ὃν προδομέντων Ὁλυνθος ἀπώλετο; οἱ τὰ Φιλίππου φρονοῦντες, καὶ ὅτε ἦν ἡ πόλις τοὺς τὰ βέλτιστα λέγοντας συκοφαντοῦντες καὶ διαβάλλοντες οὕτως, ὥστε τόν γ⁷ Ἀπολλωνίδην καὶ ἐκβαλεῖν δ δῆμος δ τῶν Ὁλυνθίων ἐπείσθη.

57 Οὐ τοίνυν παρὰ τούτοις μόνον τὸ ἔδος τοῦτο

πάντα κάκ' εἰργάσατο, ἄλλοθι δ' οὐδαμοῦ ἀλλ' ἐν
 Ἐρετρίᾳ, ἐπειδὴ ἀπαλλαγέντος Πλουτάρχου πιλ τῶν
 ἔνων δῆμος εἶχε τὴν πόλιν καὶ τὸν Πορθμόν, οἱ
 μὲν ἐφ' ὑμᾶς ἥγον τὰ πράγματα, οἱ δὲ ἐπὶ Φίλιππον.
 ἀκούοντες δὲ τούτων τὰ πολλὰ μᾶλλον οἱ ταλαιπωροὶ
 καὶ δυστυχεῖς Ἐρετριεῖς, τελευτῶντες ἐπείσθησαν τοὺς
 58 ὑπὲρ αὐτῶν λέγοντας ἐκβαλεῖν. καὶ γάρ τοι πέμψας
 Ἰππόνικον δὲ σύμμαχος αὐτοῖς Φίλιππος καὶ ἔνους
 χιλίους, τὰ τείχη περιείλε τοῦ Πορθμοῦ καὶ τρεῖς
 κατέστησεν τυράννους, Ἰππαρχον Αὐτομέδοντα Κλεί-
 ταρχον καὶ μετὰ ταῦτ' ἐξελήλακεν ἐκ τῆς χώρας δις
 ἥδη βουλομένους σφίζεσθαι, τότε μὲν πέμψας τοὺς μετ-
 Εὐρυλόχουν ἔνους πάλιν δὲ τοὺς μετὰ Παρμενίωνος.

59   Καὶ τί δεῖ τὰ πολλὰ λέγειν ; ἀλλ' ἐν Ὁρεῷ Φιλι-
 στίδης μὲν ἐπραττε Φίλιππῳ καὶ Μένιππος καὶ Σω-
 κράτης καὶ Θόας καὶ Ἀγαπαῖος, οἵπερ νῦν ἔχουσι τὴν
 πόλιν (καὶ ταῦτ' ἥδεσαν πάντες), Εὐφραῖος δέ τις ἀν-
 θρωπος καὶ παρ' ἡμῖν ποτ' ἐνθάδ' ὀικήσας, ὅπως ἐλεύ-
 60 θεοὶ καὶ μηδενὸς δοῦλοι ἔσονται. οὗτος τὰ μὲν ἄλλα
 ὡς ὑβρίζετο καὶ προύπηλακίζετο [ὑπὸ τοῦ δήμου], πόλλα
 ἀν εἴη λέγειν ἐνιαυτῷ δὲ πρότερον τῆς ἀλώσεως ἐνέδει-
 ἔνων ὡς προδότην τὸν Φιλιστίδην καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ,
 αἰσθόμενος ἢ πράττουσιν. συστραφέντες δὲ ἀνθρωποι
 πολλοὶ καὶ χορηγὸν ἔχοντες Φίλιππον καὶ πρυτανευ-
 ὄμενοι, ἀπάγουσι τὸν Εὐφραῖον εἰς τὸ δεσμωτήριον,
 61 ὡς συνταράττοντα τὴν πόλιν. ὅρῶν δὲ ταῦθ' ὁ δῆμος
 δὲ τῶν Ὁρειτῶν, ἀντὶ τοῦ τῷ μὲν βοηθεῖν, τοὺς δὲ
 ἀποτυμπανίσαι, τοῖς μὲν οὐκ ὀργίζετο, τὸν δὲ ἐπιτή-
 δειον ταῦτα παθεῖν ἐφη καπέχαιρεν. μετὰ ταῦθ' οἱ
 μὲν ἐπ' ἔξουσίας ὀπόσης ἥβούλοντ' ἐπραττον ὅπως
 ἡ πόλις ληφθήσεται, καὶ κατεσκευάζοντο τὴν πρᾶξιν-

τῶν δὲ πολλῶν εἴ τις αἴσθοιτο, ἐσίγα καὶ κατεπέ-
πληκτο, τὸν Εὐφραῖον οἶτ' ἔπαθεν μεμνημένοι. οὗτο
δ' ἀθλίως διέκειντο, ὥστε σὺ πρότερον ἐτόλμησεν οὐ-
δεὶς τοιούτου κακοῦ προσιόντος ὅτι ἔχει φωνήν, πρὸν
διασκευασάμενοι πρὸς τὰ τείχη προσῆσαν οἵ πολέμιοι·
τηνικαῦτα δ' οἵ μὲν ἡμύνοντο, οἵ δὲ προῦδίδοσαν.
62 τῆς πόλεως δ' οὗτος ἄλούσης αἰσχρῶς καὶ κακῶς, οἵ
μὲν ἀρχουσι καὶ τυραννοῦσι, τοὺς τότε σφέζοντας ἔαυ-
τοὺς καὶ τὸν Εὐφραῖον ἑτοίμους διοῦν ποιεῖν ὅντας,
τοὺς μὲν ἐκβαλόντες, τοὺς δ' ἀποκτείναντες, δ' δ' Εὐ-
φραῖος ἐκεῖνος ἀπέσφαξεν ἔαυτόν, ἔργῳ μαρτυρήσας,
ὅτι καὶ δικαίως καὶ καθαρῶς ὑπὲρ τῶν πολιτῶν ἀνθει-
στηκει Φιλίππῳ.

63 Τί οὖν ποτ' αἴτιον, θαυμάζετ' ἵσως, τὸ καὶ τὸν
Ὄλυνθίους καὶ τὸν Ἐρετρίας καὶ τὸν Ὡρείτας ἥδιον
πρὸς τὸν ὑπὲρ Φιλίππου λέγοντας ἔχειν, ἢ τὸν ὑπὲρ
αὐτῶν; δπερ καὶ παρ' ὑμῖν, ὅτι τοῖς μὲν ὑπὲρ τοῦ
βελτίστου λέγουσιν οὐδὲν βουλομένοις ἔνεστιν ἐνίστε
πρὸς χάριν ουδὲν εἰπεῖν· τὰ γὰρ πράγματα ἀνάγκη
σκοπεῖν δπως πωθήσεται· οἵ δ' ἐν αὐτοῖς οἵς χαρᾶζον-
64 ται, Φιλίππῳ συμπράττουσιν. εἰσφέρειν ἔκέλευον, οἵ
δ' οὐδὲν δεῖν ἔφασαν· πολεμεῖν καὶ μὴ πιστεύειν, οἵ
δ' ἀγειν εἰρήνην, ἔως ἐγκατελήφθησαν. τάλλα τὸν
αὐτὸν τρόπον οἴμαι πάνθ', ἵνα μὴ καθ' ἔκαστα λέγω·
οἵ μὲν ἐφ' οἵς χαριοῦνται, ταῦτ' ἔλεγον, οἵ δ' ἐξ ὧν
ἔμελλον σωθήσεσθαι. πελλὰ δὲ καὶ τὰ τελευταῖα οὐχ
οὗτοις [πρὸς χάριν] οὐδὲ δι' ἄγνοιαν οἵ πολλοὶ προσί-
εντο, ἀλλ' ὑποκατακλινόμενοι, ἐπειδὴ τοῖς ὅλοις ἡττᾶ-
65 σθαι ἐνόμιζον. δὲ νὴ τὸν Δία καὶ τὸν Ἀπόλλω δέδοικ
ἔγω μὴ πάθηδ' ὑμεῖς, ἐπειδὰν εἰδῆτε ἐκλογιζόμενοι
μηδὲν ὑμῖν ἐνόν. καίτοι μὴ γένοιτο ὁ ἄνδρες, Ἀθηναῖοι

τὰ πράγματ' ἐν τούτῳ τεθνάναι δὲ μυριάκις κρείττον
 ἡ κολακείᾳ τι ποιῆσαι Φιλίππου καὶ προέσυε: τῶν ὑπὲρ
 ὑμῶν λεγόντων τινάς. καλὴν γ' οἱ πολλοὶ νῦν ἀπειλή-
 φασιν Ὡρειτῶν χάριν, ὅτι τοῖς Φιλίππου φίλοις ἐπέ-
 66 τρέφεται αὐτούς, τὸν δὲ Εὑφραῖον ἐώθισαν καλὴν γ'
 δ δῆμος δ Ἐρετριέων, ὅτι τοὺς ὑμετέρους πρέσβεις
 ἀπῆλασε, Κλειτάρχῳ δὲ ἐνέδωκεν αὐτὸν δουλεύουσί
 γε μαστιγούμενοι καὶ σφαττόμενοι. καλῶς Ὄλυνθίων
 ἐφείσατο, τῶν τὸν μὲν Λασθένην ἵππαρχον χειροτονη-
 67 σάντων, τὸν δὲ Ἀπολλωνίδην ἐκβαλόντων. μωρία καὶ
 κακία ταῦτ' ἔλπίσαι, καὶ κακῶς βουλευομένους καὶ μη-
 δὲν ὅν προσήκει ποιεῖν ἐθέλοντας, ἀλλὰ τῶν ὑπὲρ
 τῶν ἔχθρῶν λεγόντων ἀκροωμένους, τηλικαύτην ἥγει-
 σθαι πόλιν οἰκεῖν τὸ μέγεθος, ὥστε μηδὲ ἀν διοῦν
 68 ἥ δεινὸν πείσεσθαι. καὶ μὴν ἐκεῖνό γ' αἰσχρὸν ὕστε-
 ρόν ποτ' εἰπεῖν „τίς γὰρ ἀν φήμη ταῦτα γενέσθαι;
 νὴ τὸν Δί', ἔδει γὰρ τὸ καὶ τὸ ποιῆσαι, καὶ τὸ μὴ
 ποιῆσαι.“ πόλλ' ἀν εἰπεῖν ἔχοιεν Ὄλυνθιοι νῦν, ἀτότ' εἰ
 προείδοντο, οὐκ ἀν ἀπώλοντο πόλλ' ἀν Ὡρεῖται, πολλὰ
 69 Φωκεῖς, πολλὰ τῶν ἀπολωλότων ἔκαστοι. ἀλλὰ τί τού-
 των ὄφελος; ἔως ἀν σῷζηται τὸ σκάφος, ἀν τε μεῖζον
 ἀν τὸ ἔλαττον ἥ, τότε χρὴ καὶ ναύτην καὶ κυβερνήτην
 καὶ πάντ' ἀνδρὸς ἔξῆς προθύμους εἶναι καὶ ὅπως μήδ'
 ἐκῶν μήτ' ἄκων μηδεὶς ἀνατρέψει, τοῦτο σκοπεῖσθαι.
 70 ἐπειδὰν δὲ ἥ θάλαττα ὑπέρσχῃ, μάταιος ἥ σπουδῆ. καὶ
 ἡμεῖς τοίνυν ὅ ἀνδρες Ἀδηναῖοι, ἔως ἐσμὲν σφοι,
 πόλιν μεγίστην ἔχοντες, ἀφορμὰς πλείστας, ἀξίωμα κάλ-
 λιστον, — τί ποιῶμεν; πάλαι τις ἡδέως ἀν ἴσως ἐρω-
 τήσας κάθηται. ἐγὼ νὴ Δί' ἔρω, καὶ γράψω δέ, ὥστ'
 ἀν βούλησθε χειροτονήσετε. αὐτοὶ πρῶτον ἀμυνόμενοι
 καὶ παρασκευαζόμενοι, τριήρεσι καὶ χοήμασιν καὶ στρα-

τιώταις λέγω· καὶ γὰρ ἂν ἀπαντες δήπου δουλεύειν συγχωρήσωσιν οἱ ἄλλοι, ἥμιν γ' ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας
 71 ἀγωνιστέον· ταῦτα δὴ πάντα παρεσκευασμένοι καὶ ποιησαντες φανερά, τοὺς ἄλλους ἥδη παρακαλῶμεν, καὶ τοὺς ταῦτα διδάξοντας ἐκπέμπωμεν πρέσβεις πανταχοῖ,
 εἰς Πελοπόννησον, εἰς Ρόδον, εἰς Χίον, ὡς βασιλέα λέγω (οὐδὲ γὰρ τῶν ἐκείνων συμφερόντων ἀφέστηκε τὸ μὴ τοῦτο ἔσσαι πάντα καταστρέψασθαι), ἵν^τ ἐὰν μὲν πείσητε, κοινωνοὺς ἔχητε καὶ τῶν κινδύνων καὶ τῶν ἀναλωμάτων, ἂν τι δέη, εἰ δὲ μὴ, χρόνους γ' ἐμποιῆτε τοῖς πράγμασιν.
 72 ἐπειδὴ γάρ ἐστι πρὸς ἄνδρα καὶ οὐχὶ συνεστώσης πόλεως ἴσχὺν δὲ πόλεμος, οὐδὲ τοῦτ' ἀχρηστον, οὐδὲν αἴ πέρυσιν πρεσβεῖαι περὶ τὴν Πελοπόννησον ἐκεῖναι καὶ κατηγορίαι, ἃς ἐγὼ καὶ Πολύευκτος δὲ βέλτιστος ἐκείνοςι καὶ Ἡγήσιππος καὶ οἱ ἄλλοι πρεσβεῖαι περιήλθομεν,
 καὶ ἐποιήσαμεν ἐπισχεῖν ἐκεῖνον καὶ μήτ^ρ ἐπ^τ Ἀιβρο-
 73 κίαν ἐλθεῖν μήτ^ρ εἰς Πελοπόννησον δομῆσαι. οὐ μέντοι λέγω, μηδὲν αὐτοὺς ὑπὲρ αὐτῶν ἀναγκαῖον θέλοντας ποιεῖν, τοὺς ἄλλους παρακαλεῖν· καὶ γὰρ εὔηθες, τὰ οἰκεῖα αὐτοὺς προϊεμένους τῶν ἀλλοτρίων φάσκειν κήδεσθαι, καὶ τὰ παρόντα περιορῶντας ὑπὲρ τῶν μελλόντων τοὺς ἄλλους φοβεῖν. οὐ λέγω ταῦτα, ἀλλὰ τοῖς μὲν ἐν Χερονήσῳ χρήματα^τ ἀποστέλλειν φημὶ δεῖν καὶ τἄλλα δόσα^τ ἀξιοῦσι ποιεῖν, αὐτοὺς δὲ παρασκευάζεσθαι,
 τοὺς δὲ ἄλλους Ἔλληνας συγκαλεῖν, συνάγειν, διδάσκειν, νουθετεῖν· ταῦτα^τ ἐστὶν πόλεως ἀξίωμα^τ ἔχουσης,
 74 ἡλίκον ὑμῖν ὑπάρχει. εἰ δὲ οἴεσθε Χαλκιδέας τὴν Ἐλλάδα σώσειν ἢ Μεγαρέας, ὑμεῖς δὲ ἀποδράσεσθαι τὰ πράγματα, οὐκ ὁρθῶς οἴεσθε· ἀγαπητὸν γὰρ ἐὰν αὐτοὶ σώζωνται τούτων ἕκαστοι. ἀλλά^τ ὑμῖν τοῦτο πρακτέον·
 ὑμῖν οἱ πρόγονοι τοῦτο [τὸ γέρας] ἐκτήσαντο καὶ κατέλι-

75 πον μετὰ πολλῶν καὶ μεγάλων κινδύνων. εἰ δὲ δι βούλεται ζητῶν ἔκαστος καθεδεῖται, καὶ ὅπως μηδὲν αὐτὸς ποιήσει σκοπῶν, πρῶτον μὲν οὐ μήποθε εὔρῃ τοὺς ποιήσοντας, ἐπειτα δέδοιχ' ὅπως μὴ πάνθ' ἄμονος, δοσοῦ δι βουλόμεθα, ποιεῖν ήμιν ἀνάγκη γένηται.

76 Ἐγὼ μὲν δὴ ταῦτα λέγω, ταῦτα γράφω καὶ οἴομαι καὶ νῦν ἔτι ἐπανορθωθῆναι ἀν τὰ πράγματα τούτων γιγνομένων. εἰ δὲ ἔχει τις τούτων βέλτιον, λεγέτω καὶ συμβουλευέτω. δι τι δὲ μὲν δόξει, τοῦτο, δι πάντες θεοί, συνενέγκοι.

10.

ΚΑΤΑ ΦΙΛΙΠΠΟΥ Δ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Καὶ οὗτος τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ἔχει τῷ φθάνοντι καὶ πλέον οὐδὲν οὐδὲν ἴδιον, πλὴν ὁ περὶ τῆς ὁμονοίας πολιτευμα· διαφερομένων γὰρ τῶν πλουσίων πρὸς τοὺς πένητας, δι Δημοσθένης καταπαύειν πειρᾶται τὴν στάσιν, τῷ μὲν δήμῳ παραινῶν μὴ δημεύειν τὰς ὀν πλουσίων οὐσίας, τοῖς δὲ πλουσίοις μὴ φθονεῖν τοῖς ἀπόροις τοῦ δημοσίου λήμματος. πείθει δὲ τοὺς Ἀθηναίους καὶ πρὸς τὸν Περσῶν βασιλέα περὶ συμμαχίας πρεσβεύεσθαι.

Καὶ σπουδαῖα νομίζων δι ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ ἀναγκαῖα τῇ πόλει, πειράσομαι περὶ αὐτῶν εἰπεῖν ἀ νομίζω συμφέρειν. Οὐκ δὲ ίγρων δι ὄντων ἀμαρτημάτων, οὐδὲ ἐκ μικροῦ χρόνου συνειλεγμένων, ἐξ ὧν φαύλως ταῦτα ἔχει, οὐδέν ἔστιν δι ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν πάντων δυσκολώτερον εἰς τὸ παρόν, ἢ ὅτι ταῖς γνώμαις

νμεῖς ἀφεστήκατε τῶν πραγμάτων, καὶ τοσοῦτον χρόνον
σπουδᾶζετε, ὅσον ἀν κάθησθ' ἀκούοντες, ἢ προσαγ-
γελθῆ τι νεώτερον, εἴτ' ἀπελθὼν ἔκαστος ὑμῶν, οὐ
μόνον οὐδὲν φροντίζει περὶ αὐτῶν, ἀλλ' οὐδὲ μέ-
2 μνηται. Ἡ μὲν οὖν ἀσέλγεια καὶ πλεονεξία, ἥ πρὸς
ἀπαντας ἀνθρώπους Φύλιππος χρῆται, τοσαύτη τὸ πλῆ-
θος ὅσην ἀκούετε· ὅτι δ' οὐκ ἔνι ταύτης ἐκεῖνον ἐπι-
σχεῖν ἐκ λόγου καὶ δημηγορίας, οὐδεὶς ἀγνοεῖ δήπου.
καὶ γάρ εἰ μηδ' ἀφ' ἑνὸς τῶν ἄλλων τοῦτο μαθεῖν
δύναται τις, ὅδι λογισάσθω. ἡμεῖς οὐδεπώποτε, - ὅπου
περὶ τῶν δικαίων εἰπεῖν ἐδέησεν, ἡττήθημεν οὐδ' ἀδι-
κεῖν ἐδόξαμεν, ἀλλὰ πάντων κρατοῦμεν καὶ περί-
8 εσμεν τῷ λόγῳ. ἀρ' οὖν διὰ τοῦτ' ἐκείνῳ φαύλως
ἔχει τὰ πράγματα, ἥ τῇ πόλει καλῶς; πολλοῦ γε καὶ
δεῖ· ἐπειδὴν γὰρ ὃ μὲν λαβὼν μετὰ ταῦτα βαδίζῃ τὰ
ὄπλα, πᾶσιν τοῖς οὖσιν [έτοιμως] κινδυνεύσων, ἡμεῖς
δὲ καθώμεθ' εἰρηκότες τὰ δίκαια, οἵ δ' ἀκηκοότες,
εἰκότως οἶμαι τοὺς λόγους τάργα παρέρχεται, καὶ προσ-
έχουσιν ἀπαντες οὐχ οἵς εἴπομέν ποθ' ἡμεῖς δικαίοις
ἢ νῦν ἀν εἴπομεν, ἀλλ' οἵς ποιοῦμεν. ἔστιν δὲ ταῦτα
— οὐδένα τῶν ἀδικουμένων σώζειν δυνάμενα· οὐδὲν
4 γὰρ δεῖ πλείω περὶ αὐτῶν λέγειν· τοιγάρτοι διεστη-
κότων εἰς δύο ταῦτα τῶν ἐν ταῖς πόλεσι, τῶν μὲν εἰς
τὸ μήτ' ἀρχειν βίᾳ βούλεσθαι μηδενὸς μήτε δουλεύειν
ἄλλῳ, ἀλλ' ἐν ἐλευθερίᾳ καὶ νόμοις ἐξ Ἰσον πολιτεύε-
σθαι, τῶν δ' εἰς τὸ ἀρχειν μὲν τῶν πολιτῶν ἐπιθυμεῖν,
ἐτέρῳ δ' ὑπακούειν, δι' ὅτου ποτ' ἀν οἴωνται τοῦτο
δυνήσεσθαι ποιῆσαι, οἵ τῆς ἐκείνου προαιρέσεως, οἵ
τυραννιδῶν καὶ δυναστειῶν ἐπιθυμοῦντες, κεκρατήκασι
πανταχοῦ, καὶ πόλις δημοκρατούμενη βεβαίως οὐκ οἴδ'
5 εἴ τίς ἔστι τῶν πασῶν λοιπὴ πλὴν ἡ ἡμετέρα. καὶ

κεκρατήκασιν οἱ δι᾽ ἐκείνους τὰς πολιτείας ποιούμενοι πᾶσιν, ὅσοις πράγματα πράττεται, πρώτῳ μὲν πάντων καὶ μεγίστῳ τῷ τοῖς βουλομένοις χρήματα λαμβάνειν ἔχειν τὸν δώσονθ' ὑπὲρ αὐτῶν, δευτέρῳ δὲ καὶ οὐδὲν ἐλάττονι τούτου, τῷ δύναμιν τὴν καταστρεψομένην τοὺς ἐναντιουμένους αὐτοῖς ἐν οἷς ἀν αἰτήσωσι χρόνοις πα-
 6 φεῖναι. ἡμεῖς δὲ οὐ μόνον τούτοις ὑπολειπόμεθ' ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀλλ' οὐδὲ ἀνεγερθῆναι δυνάμεθα, ἀλλὰ μανδραγόραν πεποκόσιν ἢ τι φάρμακον ἄλλο [τοιοῦτον] ἐσίκαμεν ἀνθρώποις εἴτ', οἶμαι, (δεῖ γὰρ, ὃς ἐγὼ κρίνω, λέγειν τἀληθῆ) οὕτω διαβεβλήμεθα καὶ καταπεφρονήμεθ' ἐξ τούτων, ὥστε τῶν ἐν αὐτῷ τῷ κινδυνεύειν δοτῶν, οἱ μὲν ὑπὲρ τῆς ἡγεμονίας ἡμῖν ἀντιλέγουσιν, οἱ δὲ ὑπὲρ τοῦ ποῦ συνεδρεύσουσι, τινὲς δὲ καθ' αὐτοὺς ἀμύνεσθαι μᾶλλον ἢ μεθ' ἡμῶν ἐγνώκασιν.

7 Τοῦ χάριν δὴ ταῦτα λέγω καὶ διεξέρχομαι; οὐ γὰρ ἀπεκθάνεσθαι μὰ τὸν Δία καὶ πάντας θεοὺς προαιροῦμαι. ἵνῳ ὑμῶν ἔκαστος ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦτο γνῷ καὶ ἵδῃ, ὅτι ἡ καθ' ἡμέραν ὁραστώντας καὶ ὁραματία, ὥσπερ τοῖς ἴδιοις βίοις, οὕτω καὶ ταῖς πόλεσιν, οὐκ ἐφ' ἔκάστου τῶν ἀμελούμενων ποιεῖ τὴν αἰσθησιν εὐθέως, ἀλλ' ἐπὶ τῷ κεφαλαίῳ τῶν πραγμάτων ἀπαντᾷ.
 8 ὁρᾶτε Σέρριον καὶ Δορίσκον ταῦτα γάρ πρῶτον ὀλιγωρήθη μετὰ τὴν εἰρήνην, ἀ πολλοῖς ὑμῶν οὐδὲ γνώριμοῖς ἐστὶν ἵσως. ταῦτα μέντοι ἐαθέντα καὶ παροφθέντα ἀπώλεσε Θράκην καὶ Κερσοβλέπτην, σύμμαχον ὅνθι ὑμῶν. πάλιν ταῦτα ἀμελούμενον ἵδων καὶ οὐδεμιᾶς βοηθείας τυγχάνοντα, κατέσκαπτε Πορθμόν, καὶ τυραννίδα ἀπαντικρὺ τῆς Ἀττικῆς ἐπετείχισεν ὑμῖν ἐν τῇ Εὐβοίᾳ.
 9 ταύτης ὀλιγωρουμένης, Μέγαρος ἥλω παρὰ μικρόν. οὐδὲν

ἔφροντίσατ' οὐδ' ἐπεστράφητ' οὐδὲ τούτων, οὐδ' ἐνεδεῖξασθε ταῦθ' ὅτι οὐκ ἐπιτρέψετε ταῦτα ποιεῖν αὐτῷ· Ἀντρῶνας ἐπρίατο, καὶ μετ' οὐ πολὺν χρόνον τὰ ἐν
10 Ωρεῶ πράγματ' εἰλήφει. πολλὰ δὲ καὶ παραλείπω, Φεράς, τὴν ἐπ' Ἀμβρακίαν δδὸν, τὰς ἐν Ἡλιδι σφαγὰς, ἀλλα μυρία οὐ γὰρ ἵν' ἔξαριθμήσωμαι τοὺς βεβιασμένους καὶ τοὺς ἡδικημένους ὑπὸ Φιλίππου, ταῦτα διεξῆλθον, ἀλλ' ἵνα τοῦθ' ὑμῖν δεῖξω, ὅτι οὐ στήσεται πάντας ἀνθρώπους ἀδικῶν, τὰ δ' ὑφ' αὐτῷ ποιούμενος Φίλιππος, εἰ μή τις αὐτὸν κωλύσει.

11 Εἰσὶν δέ τινες, οἵ ποὺν ἀκοῦσαι τοὺς ὑπὲρ τῶν πραγμάτων λόγους, εὐθέως εἰώθασιν ἔρωτᾶν „τί οὖν χρὴ ποιεῖν;“ οὐχ ἵν' ἀκούσαντες ποιήσωσι (χρησιμώτατοι γὰρ ἀν ἥσαν ἀπάντων), ἀλλ' ἵνα τοῦ λέγοντος ἀπαλλαγῶσιν. δεῖ δ' ὅμως εἰπεῖν ὃ τι χρὴ ποιεῖν. πρῶτον μὲν ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοῦτο παρ' ὑμῖν αὐτοῖς βεβαίως γνῶναι, ὅτι τῇ πόλει Φίλιππος πολεμεῖ καὶ τὴν εἰρήνην λέλυκεν, καὶ κακόνους μέν ἔστι καὶ ἔχθρὸς ὅλῃ τῇ πόλει καὶ τῷ τῆς πόλεως ἐδάφει, προσθήσω δὲ καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει θεοῖς, οἶπερ αὐτὸν ἔξολέσειαν, οὐδενὶ μέντοι μᾶλλον ἢ τῇ πολιτείᾳ πολεμεῖ, οὐδ' ἐπιβουλεύει καὶ σκοπεῖ μᾶλλον οὐδὲν τῶν πάντων, ἢ
12 πῶς ταύτην καταλύσει. καὶ τοῦτ' ἔξ ἀνάγκης τρόπον τινὰ νῦν γε δὴ ποιεῖ. λογίζεσθε γάρ. ἀρχειν βιούλεται, τούτου δ' ἀνταγωνιστὰς μόνους ὑπείληφ' ὑμᾶς. ἀδικεῖ πολὺν ἡδη χρόνον, καὶ τοῦτ' αὐτὸς ἀριστα σύνοιδεν αὐτῷ· οἵς γὰρ οὖσιν ὑμετέροις ἔχει, τούτοις ἀπαντα τάλλα [βεβαίως] κέκτηται· εἰ γὰρ Ἀμφίπολιν καὶ Ποτείδαιαν προείτο, οὐδὲ ἀν οἴκοι μένειν [ἀσφαλῶς] ἡδύνατο. ἀμφότερος οὖν οἶδε, καὶ αὐτὸν ὑμῖν ἐπιβουλεύοντα, καὶ ὑμᾶς αἰσθανομένους· εὗ φρονεῖν δ' ὑμᾶς

ὑπολιαμβάνων, μισεῖν αὐτὸν ἥγεῖται. πρὸς δὲ τούτοις τοσούτοις οὖσιν οἶδεν ἀκριβῶς ὅτι, οὐδέν ἀν ἀπάντων τῶν ἄλλων γένηται κύριος, οὐδὲν ἔστ' αὐτῷ βεβαίως ἔχειν, ἔως ἂν ὑμεῖς δημοκρατῆσθε, ἀλλ' ἂν ποτε συμβῇ τι πταῖσμα (πολλὰ δ' ἂν γένοιτ' ἀνθρώπῳ), ήξει πάντα

14 τὰ συμβεβιασμένα καὶ κατεφεύξεται πρὸς ὑμᾶς· ἔστε γὰρ ὑμεῖς οὐκ αὐτοὶ πλεονεκτῆσαι καὶ κατασχεῖν ἀρχὴν εὖ πεφυκότες, ἀλλ' ἔτερον λαβεῖν κωλῦσαι καὶ ἔχοντες ἀφελέσθαι, καὶ δλως ἐνοχλῆσαι τοῖς ἀρχειν βουλομένοις καὶ πάντας ἀνθρώπους εἰς ἐλευθερίαν ἔξελέσθαι [δεινοί]. οὕκουν βούλεται τοῖς αὐτοῦ καιροῖς τὴν παρὸν ὑμῶν ἐλευθερίαν ἐφεδρεύειν, οὐ κακῶς οὐδὲ ἀργῶς

15 ταῦτα λογιζόμενος. πρῶτον μὲν δὴ τοῦτο δεῖ, ἐχθρὸν ὑπειληφέναι τῆς πολιτείας καὶ τῆς δημοκρατίας ἀδιάλλακτον ἔκεινον, δεύτερον δὲ εἰδέναι σαφῶς, ὅτι πάνθ' ὅσα πραγματεύεται καὶ κατασκευάζεται νῦν, ἐπὶ τὴν ἡμετέραν πόλιν παρασκευάζεται. οὐ γὰρ ὡτῶς εὐήθης [έστιν] οὐδείς, ὥσθ' ὑπολαμβάνειν τὸν Φίλιππον, τῶν μὲν ἐν Θράκῃ κακῶν (τί γὰρ ἄλλο τις εἴπῃ Δρογγύλον καὶ Καβύλην καὶ Μάστειραν καὶ ἡ νῦν φασιν αὐτὸν ἔχειν) τούτων μὲν ἐπιθυμεῖν καὶ ὑπὲρ τοῦ ταῦτα λαβεῖν καὶ πόνους καὶ χειμῶνας καὶ τοὺς ἐσχάτους κινδύνους

16 ὑπομένειν, τῶν δὲ Ἀθηναίων λιμένων καὶ νεωρίων καὶ τριήρων καὶ τόπου καὶ δόξης, ὃν μητέ ἔκείνῳ μητέ ἄλλῳ γένοιτο μηδενὶ χειρωσαμένῳ τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν κυριεῦσαι, οὐκ ἐπιθυμεῖν, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὑμᾶς ἔάσειν ἔχειν, ὑπὲρ δὲ τῶν μελινῶν καὶ τῶν ὀλυρῶν τῶν ἐν τοῖς Θρακίοις σιροῖς ἐν τῷ βαράθρῳ χειμάζειν.

17 οὐκ ἔστι ταῦτα, ἀλλὰ κακεῖν ὑπὲρ τοῦ τούτων γενέσθαι κύριος καὶ τὰλλα πάντα πραγματεύεται. ταῦτα τοίνυν ἔκαστον εἰδότα καὶ γιγνώσκοντα παρὸν αὐτῷ,

δεῖ μὰ Δί' οὐ γράψαι κελεύειν πόλεμον τὸν τὰ βέλτιστον
 ἐπὶ πᾶσι δικαίοις συμβουλεύοντα· τοῦτο μὲν γάρ ἔστι
 λαβεῖν ὅτῳ πολεμήσετε βουλομένων, οὐχὶ ἢ τῇ πόλει
 18 συμφέρει πράτειν. δρᾶτε γάρ. εἰ δι' ἡ πρῶτα παρε-
 σπόνδησε Φίλιππος ἢ δεύτερος ἢ τρίτα (πολλὰ γάρ ἔστιν
 ἐφεξῆς) ἔγραψε τις αὐτῷ πολεμεῖν, ὁ δὲ ὄμοιώς ὥσπερ
 νῦν, οὐ γράφοντος οὐδενὸς [ὑμῶν] πόλεμον, Καρδια-
 νοῖς ἐβοήθει, οὐκ ἢν ἀνηρπασμένος ἦν ὁ γράφας, καὶ
 διὰ τοῦτον πάντες ἤτιῶντο Καρδιανοῖς βεβοηθηκέναι;
 19 μὴ τοίνυν ζητεῖτε, ὅντιν' ἀνθρώπῳ Φίλιππος ἔχει μαρ-
 τάνει, μισήσετε, καὶ τοῖς παρ' ἔκείνου μισθαροῦσι
 διασπάσασθαι παραβαλεῖτε· μηδὲ αὐτοῖς χειροτονή-
 σαντες πόλεμον, βούλεσθε παρ' αὐτοῖς ἐρίζειν, εἰ δέον
 ἢ μὴ δέον ὑμᾶς τοῦτο πεποιηκέναι· ἀλλ' ὃν ἔκείνος
 πολεμεῖ τρόπον, τοῦτον μιμεῖσθε, τοῖς μὲν ἀμυνομένοις
 ἥδη χρήματα καὶ τἄλλα· ὅσων δέονται διδόντες, αὐτοὶ
 δὲ εἰσφέροντες ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ κατασκευαζό-
 μενοι στράτευμα, τριήρεις ταχείας, ἵππους, ἵππαγωγούς,
 20 τἄλλα· ὃς δὲ εἰς πόλεμον ἐπεὶ νῦν γε γέλως ἔσθι· ὡς
 χρώμεθα τοῖς πράγμασι, καὶ Φίλιππον δὲ αὐτὸν οὐδὲν
 ἢν ἀλλ' οἶμαι μὰ τοὺς θεοὺς εὔξασθαι ποιεῖν τὴν
 πόλιν, ἢ ταῦτα, ὑστερίζεται, ἀναλίσκετε· ὅτῳ παραδώ-
 σετε [τὰ πράγματα] ζητεῖτε, δυσχεραίνετε· ἀλλήλους
 αἰτιᾶσθε. ἀφ' οὗ δὲ ταῦτα γίγνεται, ἐγὼ διδάξω, καὶ
 21 πῶς παύσεται λέξω. οὐδὲν πώποτε ὡς ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι τῶν πραγμάτων ἔξι ἀρχῆς ἐνεστήσασθ' οὐδὲ κατε-
 σκεύασθ' ὀρθῶς, ἀλλὰ τὸ συμβαῖνον ἀεὶ διώκετε, εἴτε
 ἐπειδὴν ὑστερίσητε παύεσθε· ἔτερον πάλιν ἢν συμβῇ
 22 τι παρασκευάζεσθε [καὶ θορυβεῖσθε]. τὸ δὲ οὐχ οὕτως
 ἔχει· οὐκ ἔστι βοηθείας χρωμένους οὐδὲν τῶν δεόν-
 των ποτὲ πρᾶξαι, ἀλλὰ κατασκευάσαντας δεῖ δύναμιν,

καὶ τροφὴν ταύτη πορίσαντας καὶ ταμίας καὶ δημοσίους, καὶ ὅπως ἔνι τὴν τῶν χρημάτων φυλακὴν ἀκριβεστάτην γενέσθαι, οὕτω ποιήσαντας, τὸν μὲν τῶν χρημάτων λόγον παρὰ τούτων λαμβάνειν, τὸν δὲ τῶν ἔργων παρὰ τοῦ στρατηγοῦ, καὶ μηδεμίαν πρόφασιν τοῦ πλεῖν ἄλλος ἢ πράττειν ἄλλο τι τῷ στρατηγῷ 23 καταλείπειν. ἀν οὕτω ποιήσῃτε καὶ τόθῳ ἔλησθμῳ ὡς ἀληθῶς ἄγειν εἰρήνην δικαίαν, μένειν ἐπὶ τοῦ τόπου Φίλιππον ἀναγκάσετε, ἢ πολεμήσετε ἐξ Ἰσου· καὶ ἵσως ἀν Ἱσως, ὥσπερ νῦν ὑμεῖς πυνθάνεσθε, τί ποιεῖ Φίλιππος καὶ ποῖ πορεύεται, οὕτως ἀν ἐκεῖνος φροντίσαι, ποῖ ποθῷ ἢ τῆς πόλεως ἀπῆρκεν δύναμις καὶ ποῦ φανήσεται.

24 Εἰ δέ τῷ δοκεῖ ταῦτα καὶ δαπάνης πολλῆς καὶ πόνων [πολλῶν] καὶ πραγματείας [εἶναι], καὶ μάλισθρῶς δοκεῖ ἀλλοῦ ἔὰν λογίσηται τὰ τῇ πόλει μετά ταῦτα γενησόμενα, ἔὰν ταῦτα μὴ θέλῃ, εὐρήσει λυσιτελοῦν τὸ ἔκόντας ποιεῖν τὰ δέοντα. εἰ μὲν γάρ ἐστί τις ἐγγυητής — θεῶν, οὐ γάρ ἀνθρώπων γάρ οὐδεὶς ἀν γένοιτο ἀξιόχρεως τηλικούτου πράγματος — ὡς, ἔὰν ἄγηθος ἡ συχίαν καὶ πάντα πρόσθε, οὐκέπερ αὐτοὺς ὑμᾶς 25 τελευτῶν ἐκεῖνος ἥξει, αἰσχρὸν μὲν νῆ τὸν Δία καὶ πάντας θεοὺς καὶ ἀνάξιον ὑμῶν καὶ τῶν ὑπαρχόντων τῇ πόλει καὶ πεπραγμένων τοῖς προγόνοις, τῆς ἴδιας ὁμοθυμίας [ἔνεκα] τοὺς ἄλλους ἀπαντας Ἐλληνας εἰς δουλείαν προέσθαι, καὶ τεθνάναι μᾶλλον ἀν ἢ ταῦτο εἰρηνέανται βουλοίμην· οὐ μήν ἀλλοῦ εἴ τις ἄλλος λέγει καὶ ὑμᾶς πείθει, ἐστω, μὴ ἀμύνεσθ', ἀπαντα πρόεσθε. εἰ δὲ μήτε τοῦτο δοκεῖ, τούναντίον τε πρόσθμεν ἀπαντεῖς διτι, ὅσῳ ἀν πλειόνων ἔάσωμεν ἐκεῖνον γενέσθαι κύριον, τοσούτῳ χαλεπωτέρῳ καὶ ἰσχυροτέρῳ χρησόμεθ' ἐχθρῷ,

ποι ἀναδυόμεθ', ἢ τί μέλλομεν; ἢ πότ' ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὰ δέοντα ποιεῖν ἐθελήσομεν; ὅταν νὴ Δὲ ἀναγκαῖον ἥ. ἀλλ' ἦν μὲν ἂν τις ἐλευθέρων ἀνθρώπων ἀνάγκην εἴποι, οὐ μόνον ἥδη πάρεστιν, ἀλλὰ καὶ πάλαι παρελήλυθε, τὴν δὲ τῶν δούλων ἀπεύχεσθαι δήπου μὴ γενέσθαι δεῖ. διαφέρει δὲ τί; ὅτι ἐστὶν ἐλευθέρῳ μὲν [ἀνθρώπῳ μεγίστῃ] ἀνάγκη ἡ ὑπὲρ τῶν γιγνομένων αἰσχύνη, καὶ μεῖζω ταύτης οὐκ οἶδ' ἥντιν' ἀν εἴποι τις· δούλῳ δὲ πληγαὶ χῶροι σώματος αἰκισμός, ἢ μῆτε γένοιτο οὔτε λέγειν ἄξιον.

28 Τὸ μὲν τοίνυν ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πρὸς τὰ τοιαῦτα δικηρῶς διακείσθαι, ἢ δεῖ τοῖς σώμασι καὶ ταῖς οὐσίαις λητουργῆσαι [έκαστον], ἐστὶ μὲν οὐκ ὁρθῶς ἔχον, οὐδὲ πολλοῦ δεῖ, οὐ μὴν ἀλλ' ἔχει τινὰ πρόφασιν ὅμως· τὸ δὲ μηδὲ ὅσ' ἀκοῦσαι δεῖ μηδὲ ὅσα βουλεύσασθαι προσίκει, μηδὲ ταῦτα ἐθέλειν [ἀκούειν],
 29 τοῦτο ἥδη πᾶσαν ἐπιδέχεται κατηγορίαν. ὑμεῖς τοίνυν οὐκ ἀκούειν, πρὸιν ἀν ὕσπερ γνῦν αὐτὰ παρῷ τὰ πράγματα, οὐχὶ βουλεύεσθαι περὶ οὐδενὸς εἰώθατο ἐφ' ἵσυχίας, ἀλλ' ὅταν μὲν ἐκεῖνος παρασκευάζηται, ἀμελήσαντες τοῦ ποιεῖν ταῦτα καὶ ἀντιπαρασκευάζεσθαι, ὁρμοῦμεῖτε, καὶ ἀν τι λέγῃ τις ἐκβάλλετε, ἐπειδὰν δὲ ἀπολωλὸς ἡ πολιορκούμενόν τι πύθησθε, ἀκροᾶσθε καὶ
 30 παρασκευάζεσθε. ἦν δὲ ἀκηκοέναι μὲν καὶ βεβουλεῦσθαι τότε καιρός, ὅθι ὑμεῖς οὐκ ἡθέλετε, πράττειν δὲ καὶ χρῆσθαι τοῖς παρεσκευασμένοις νῦν, ἥντιν' ἀκούετε. τοιγαροῦν ἐκ τῶν τοιούτων ἐθῶν μόνοι τῶν πάντων ἀνθρώπων ὑμεῖς τοῖς ἄλλοις τούναντίον ποιεῖτε· οἱ μὲν γὰρ ὄλλοι πρὸ τῶν πραγμάτων εἰώθασι χρῆσθαι τῷ βουλεύεσθαι, ὑμεῖς δὲ μετὰ τὰ πράγματα.
 31 Ὁ δὲ λοιπόν ἐστι, καὶ πάλαι μὲν ἔδει, διαφεύγει

δ' οὐδὲ νῦν, τοῦτο ἔρῶ. οὐδενὸς τῶν πάντων οὗτως
 ὡς χρημάτων δεῖ τῇ πόλει πρὸς τὰ νῦν ἐπιόντα πρά-
 γματα. συμβέβηκε δὲ εὐτυχήματα αὐτόματα, οἵς ἀν
 χρησώμεθ' ὁρθῶς, ἵσως ἀν γένοιτο [τὰ δέοντα]. πρῶτον
 μὲν γὰρ οἵς βασιλεὺς πιστεύει καὶ εὐεργέτας ὑπεύληφεν
 32 ἔαυτοῦ, οὗτοι μισοῦσι καὶ πολεμοῦσι Φιλίππῳ. ἐπειδὴ
 δὲ πράττων καὶ συνειδὼς ἀπανθράπος κατὰ βα-
 σιλέως παρασκευᾶζεται, οὗτος ἀνάσπαστος γέγονε, καὶ
 πάσας τὰς πράξεις βασιλεὺς οὐχ ἡμῶν κατηγορούντων
 ἀκούσεται, οὓς ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος ἀν ἡγήσαιτο τοῦ
 ἴδιου λέγειν, ἀλλὰ τοῦ πράξαντος αὐτοῦ καὶ διοικοῦν-
 τος, ὥστε εἶναι πιστάς, καὶ λοιπὸν λόγον εἶναι τοῖς
 παρ' ἡμῶν πρέσβεσιν, ὅν βασιλεὺς ἡδιστὸς ἀν ἀκούσαι,
 33 ὡς τὸν ἀμφοτέρους ἀδικοῦντα κοινῇ τιμωρήσασθαι δεῖ,
 καὶ ὅτι πολὺ τῷ βασιλεῖ φοβερώτερός ἐσθί δὲ Φιλίπ-
 πος, ἀν προτέροις ἡμῖν ἐπιθῆται· εἰ γὰρ ἐγκαταλειπό-
 μενοί τι πεισόμεθ' ἡμεῖς, ἀδεῶς ἐπ' ἐκεῖνον [ἱδη] πορεύσεται. ὑπὲρ δὴ τούτων οἷμαι δεῖν πρεσβείαν ἐκ-
 πέμπειν, ἵτις τῷ βασιλεῖ διαλέξεται, καὶ τὴν ἀβελτεοίαν
 ἀποθέσθαι, δι' ἣν πολλάκις ἡλαττώμητε, „οὐ δὲ βάρ-
 βαρος, καὶ ὁ κοινὸς ἀπασιν ἔχθρος“, καὶ πάντα τὰ
 34 τοιαῦτα. ἐγὼ γὰρ ὅταν τιν' ἵδω, τὸν μὲν ἐν Σούσοις
 καὶ Ἐγβατάνοις δεδοικότα καὶ κανόνουν εἶναι τῇ πόλει
 φάσκοντα, δις καὶ πρότερον συνεπηνώρθωσε τὰ τῆς
 πόλεως πράγματα καὶ νῦν ἐπιγγέλλετο (εἰ δὲ μὴ ἐδέ-
 χεσθί ὑμεῖς, ἄλλο ἀπεψηφίζεσθε, οὐ τάκείνου γ' αἴτια),
 ὑπὲρ δὲ τοῦ ἐπὶ ταῖς θύραις [Ἐγγύς] οὐτωσὶ [ἐν μέσῃ
 τῇ Ἐλλάδι αὐξανομένου] ληστοῦ τῶν Ἐλλήνων ὄλλο
 τι [λέγοντα], θαυμάζω, καὶ δέδοικα τοῦτον, δοτις ἀν
 ἥ ποτε, ἐγωγε, ἐπειδὴ οὐχ οὗτος Φιλίππον.

35 Ἔστι τοίνυν πρᾶγμα καὶ ἄλλο, δὲ λυμαίνεται τὴν

πόλιν, ὃποι βλασφημίας ἀδίκου καὶ λόγων οὐ προσηκόντων διαβεβλημένον, εἴτα τοῖς μηδὲν τῶν ἐν τῇ πολιτείᾳ δικαίων βουλομένοις ποιεῖν πρόφασιν παρέχειν καὶ πάντων, δοῦ ἐκλείπει, δέον παρά του γίγνεσθαι, ἐπὶ τοῦθ' εὑρήσετε τὴν αἰτίαν ἀναφερομένην. περὶ οὐ 36 πάνυ μὲν φοβοῦμαι, οὐ μὴν ἀλλ' ἔρω· οἷμαι γὰρ ἔξειν καὶ ὑπὲρ τῶν ἀπόρων τὰ δίκαια ἐπὶ τῷ συμφέροντι τῆς πόλεως εἰπεῖν πρὸς τοὺς εὐπόρους, καὶ ὑπὲρ τῶν πεκτημένων τὰς οὐσίας πρὸς τοὺς ἐπιδεεῖς. εἰ ἀνέλοιμεν ἐκ μέσου καὶ τὰς βλασφημίας, ἂς ἐπὶ τῷ θεωρικῷ ποιοῦνταί τινες οὐχὶ δικαίως, καὶ τὸν φόβον, ὡς οὐ στήσεται τοῦτ' ἄνευ μεγάλου τινὸς κακοῦ, οὐδὲν ἀν εἰς τὰ πράγματα μεῖζον εἰσενεγκαίμεθα, οὐδὲ δ τι 37 κοινῇ μᾶλλον ὅλην ἀν ἐπιρρώσεις τὴν πόλιν. οὗτοι δὲ σκοπεῖτε· ἔρω δ' ὑπὲρ τῶν ἐν χρείᾳ δοκούντων εἶναι προτέρων· ἦν ποτὲ οὐ πάλαι παρ' ὑμῖν, ὅτε οὐ προσήγει τῇ πόλει τάλανθ' ὑπὲρ τριάκοντα καὶ ἑκατόν· καὶ οὐδεὶς τῶν τριηραρχεῖν δυναμένων οὐδὲ τῶν εἰσφέρειν, δοτις οὐκ ἡξίου τὰ καθήκοντ' ἐφ' ἑαυτὸν ποιεῖν, ὅτι χρήματ' οὐ περιῆν, ἀλλὰ καὶ τριήρεις ἐπλεον καὶ 38 χρήματ' ἐγίγνετο καὶ πάντ' ἐποιοῦμεν τὰ δέοντα. μετὰ ταῦθ' ἡ τύχη, καλῶς ποιοῦσα, πολλὰ πεποίηκε τὰ κοινά, καὶ τετρακόσι' ἀντὶ τῶν ἑκατὸν ταλάντων προσέρχεται, οὐδενὸς οὐδὲν ζημιούμενου τῶν τὰς οὐσίας ἔχοντων, ἀλλὰ καὶ προσλαμβάνοντος· οἱ γὰρ εὔποροι πάντες ἔρχονται μεθέξοντες τούτου, καὶ καλῶς ποιοῦσιν. 39 τί οὖν μαθόντες τοῦτ' ὀνειδίζομεν ἀλλήλοις, καὶ προφάσει χρώμεθα τοῦ μηδὲν ποιεῖν, πλὴν εἰ τῇ παρὰ τῆς τύχης βοηθείᾳ γεγονυίᾳ τοῖς ἀπόροις φύονοῦμεν; 40 οὓς οὐτ' ἀν αἰτιασάμην ἔγωγε, οὗτ' ἀξιῶ· οὐδὲ γὰρ ἐν ταῖς ἴδιαις οἰκίαις δρῶ τὸν ἐν ἡλικίᾳ πρὸς τοὺς

πρεσβυτέρους οὗτω διακείμενον, οὐδ' οὗτως ἀγνώμον[·]
 οὐδ' ἄτοπον τῶν ὅντων οὐδένα, ὥστ[·], εἰ μὴ ποιήσουσιν
 ἀπαντες ὅσ[·] αὐτός, οὐ φάσκοντα ποιήσειν οὐδὲν οὐδ'
 αὐτόν· καὶ γὰρ ἂν τοῖς τῆς κακώσεως εἴη νόμοις οὗτω
 γ[·] ἔνοχος· δεῖ γὰρ οἷμαι τοῖς γονεῦσι τὸν ὀρισμένον
 ἐξ ἀμφοτέρων ἔρανον, καὶ παρὰ τῆς φύσεως καὶ
 παρὰ τοῦ νόμου, δικαίως φέρειν καὶ ἐκόνθ[·] ὑποτελεῖν.

41 ὥσπερ τοίνυν ἐνὸς ἡμῶν ἐκάστου τίς ἐστι γονεύς, οὗτω
 συμπάσης τῆς πόλεως κοινοὺς δεῖ τοὺς γονέας τοὺς
 σύμπαντας ἡγεῖσθαι, καὶ προσήκειν τούτους οὐχ ὅπως
 ὃν ἡ πόλις δίδωσ[·] ἀφελέσθαι τι, ἀλλ[·] εἰ καὶ μηδὲν ἦν
 τούτων, ἄλλοθεν σκοπεῖν ὅπως μηδενὸς ὅντες ἐνδεεῖς
 42 περιοφθήσονται. τοὺς μὲν τοίνυν εὐπόρους ταύτῃ χρω-
 μένους τῇ γνώμῃ, οὐ μόνον ἡγοῦμαι τὰ δίκαι[·] ἂν
 ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ τὰ λυσιτελῆ· τὸ γὰρ τῶν ἀναγκαίων
 τιν[·] ἀποστέρειν κοινῆ, κακόνους ἐστὶ ποιεῖν πολλοὺς
 ἀνθρώπους τοῖς πράγμασι· τοῖς δ[·] ἐν ἐνδείᾳ, δι[·] δ[·]
 δυσχεραίνουσι τὸ πρᾶγμ[·] οἵ τας οὐσίας ἔχοντες καὶ
 κατηγοροῦσι δικαίως, τοῦτ[·] ἀφελεῖν ἂν συμβουλεύσαιμι,
 43 δίειμι δ[·] ὥσπερ ἄρτι, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὑπὲρ τῶν
 εὐπόρων, οὐ κατοκήσας εἰπεῖν τάληθη. ἐμοὶ γὰρ
 οὐδεὶς οὗτως ἄθλιος οὐδ[·] ὀμὸς εἶναι δοκεῖ τὴν γνώ-
 μην, οὔκουν Ἀθηναίων γε, ὥστε λυπεῖσθαι ταῦτα
 λαμβάνοντας ὁρῶν τοὺς ἀπόρους καὶ τῶν ἀναγκαίων
 44 ἐνδεεῖς ὅντας. ἀλλὰ ποῦ συντρίβεται τὸ πρᾶγμα καὶ
 ποῦ δυσχεραίνεται; ὅταν τάπο τῶν κοινῶν ἔθος ἐπὶ
 τὰ ἴδια μεταβιβάζοντας ὁρῶσι τινας, καὶ μέγαν μὲν
 ὅντα παρ[·] ὑμῖν εὐθέως τὸν λέγοντα, ἀθάνατον δ[·] ἐνεκ[·]
 ἀσφαλείας, ἐτέραν δὲ τὴν κρύβδην ψῆφον τοῦ φανε-
 45 ρῶς θορύβου. ταῦτ[·] ἀπιστίαν, ταῦτ[·] ὁργὴν ἔχει. δεῖ
 γὰρ ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι δικαίως ἄλλήλοις τῆς πολι-

τείας κοινωνεῖν, τοὺς μὲν εὐπόρους, εἰς μὲν τὸν βίον τὰ ἔαυτῶν [ἀσφαλῶς] ἔχειν νομίζοντας καὶ ὑπὲρ τούτων μὴ δεδοικότας, εἰς δὲ τοὺς κινδύνους κοίνῳ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ὅντα τῇ πατρίδι [παρέχοντας], τοὺς δὲ λοιπούς, τὰ μὲν κοινὰ κοινὰ νομίζοντας καὶ μετέχοντας τὸ μέρος, τὰ δὲ ἔκαστου [ίδια] τοῦ κεκτημένου. οὗτοι καὶ μικρὰ μεγάλῃ πόλις γίγνεται καὶ μεγάλη σώζεται. ὡς μὲν οὖν εἴποι τις ἄν, ἂ παρ' ἑκατέρων εἶναι δεῖ, ταῦτ' ἵσως ἐστίν· ὡς δὲ καὶ γένοιτο ἄν, [ἐν] νόμῳ διορθώσασθαι δεῖ.

- 46 Τῶν δὲ παρόντων πραγμάτων καὶ τῆς ταραχῆς πολλὰ πόρρωθέν ἐστι τὰ αἴτια· ἂ εἰ βουλομένοις ὑμῖν ἀκούειν ἐστίν, ἐθέλω λέγειν. ἐξέστητο δὲ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῆς ὑποθέσεως, ἐφ' ἣς ὑμᾶς οἱ πρόγονοι κατέλιπον, καὶ τὸ μὲν προΐστασθαι τῶν Ἑλλήνων καὶ δύναμιν συνεστηκυῖαν ἔχοντας πᾶσι τοῖς ἀδικουμένοις βιηθεῖν, περίεργον ἐπείσθητο εἶναι καὶ μάταιον ἀνάλογον· ὑπὸ τῶν ταῦτα πολιτευομένων, τὸ δὲ ἐν ἡσυχίᾳ διάγειν καὶ μηδὲν τῶν δεόντων πράττειν, ἀλλὰ προϊεμένους καθ' ἐν ἐκαστον πάνθ' ἐτέρους ἐᾶσαι λαβεῖν, θαυμαστὴν εὐδαιμονίαν καὶ πολλὴν ἀσφάλειαν ἔχειν
- 47 φεσθε. ἐκ δὲ τούτων παρελθὼν ἐπὶ τὴν τάξιν ἐφ' ἣς ὑμῖν τετάχθαι προσῆκε ἐτερος, οὗτος εὐδαιμων καὶ μέγας καὶ πολλῶν κύριος γέγονεν, εἰκότως πρᾶγμα γὰρ ἔντιμον καὶ μέγα καὶ λαμπρόν, καὶ περὶ οὐ πάντα τὸν χρόνον αἵ μέγισται τῶν πόλεων πρὸς αὐτὰς διεφέροντο. Λακεδαιμονίων μὲν ἡ τυχηκότων, Θηβαίων δὲ ἀσχόλων διὰ τὸν Φωκικὸν πόλεμον γενομένων, ἡμῶν
- 48 δὲ ἀμελούντων, ἔρημον ἀνείλετο. τοιγάρτοι τὸ μὲν φρεῖσθαι τοῖς ἄλλοις, τὸ δὲ συμμάχους πολλοὺς ἔχειν· καὶ δύναμιν μεγάλην ἐκείνῳ περιγέγονε, καὶ τοσαῦτα

πράγματα καὶ τοιαῦτ^ρ ἥδη περιέστηκε τοὺς Ἑλληνας ἀπαντας, ὥστε μηδ^ό τι χρὴ συμβουλεύειν εὔπορον είναι.

49   "Onτων δ^ό φ^ό ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν παρόντων πραγμάτων πᾶσιν, ὡς ἐγὼ κρίνω, φοβερῶν, οὐδένες ἐν μεῖζονι κινδύνῳ τῶν πάντων εἰσὶν ὑμῖν, οὐ μόνον τῷ μάλισθ^ό ὑμῖν ἐπιβουλεύειν Φύλιππον, ἀλλὰ καὶ τῷ πάντων ἀργότατ^ό αὐτοὶ διακεῖσθαι. εἰ τοίνυν τὸ τῶν ὡνίων πλῆθος δρῶντες [καὶ τὴν εὐετηρίαν τὴν κατὰ τὴν ἀγοράν], τούτοις κεκήλησθε, ὡς ἐν οὐδενὶ δεινῷ τῆς πόλεως οὕσης, οὕτε προστηκόντως οὕτ^ρ δρυθῶς τὸ 50 πρᾶγμα κρίνετε ἀγορὰν μὲν γὰρ ἀν τις καὶ πανήγυριν ἐκ τούτων ἢ φαύλως ἢ καλῶς παρεσκευάσθαι κρίνοιτο πόλιν δ^ό ἦν ὑπείληφεν, ὃς ἀν τῶν Ἑλλήνων ἀρχειν ἀεὶ βούληται, μόνην ἀν ἐναντιωθῆναι καὶ τῆς πάντων ἐλευθερίας προστῆναι, οὐ μὰ Δί^ν ἐκ τῶν ὡνίων, εἰ καλῶς ἔχει, δοκιμάζειν δεῖ, ἀλλ^ό εἰ συμμάχων εὐνοίᾳ πιστεύει, εἰ τοῖς ὅπλοις ἴσχύει, ταῦθ^ό ὑπὲρ τῆς πόλεως δεῖ σκοπεῖν ἂ σφαλερῶς ὑμῖν καὶ οὐδαμῶς [ἀπαντα] 51 καλῶς ἔχει. γνοίητε δ^ό ἀν, εἰ σκέψαισθ^ό ἐκείνως. πότε μάλιστα ἐν ταραχῇ τὰ τῶν Ἑλλήνων γέγονεν πράγματα; οὐδένα γὰρ χρόνον ἄλλον ἢ τὸν νυνὶ παρόντ^ό οὐδ^ό ἀν εἰς εἴποι. τὸν μὲν γὰρ ἄλλον ἀπαντ^ό εἰς δύο ταῦτα διήρητο τὰ τῶν Ἑλλήνων, Λακεδαιμονίους καὶ ἡπιας, τῶν δ^ό ἄλλων [Ἑλλήνων] οἱ μὲν ἡμῖν, οἱ δ^ό ἐκείνοις ὑπίκουον. βασιλεὺς δὲ καθ^ό αὐτὸν [μὲν] ὅμοιώς ἀπασιν ἀπιστος ἦν, τοῖς δὲ κρατουμένοις τῷ πολέμῳ προσλαμβάνων, ἀχρι οὖ τοῖς ἐτέροις ἐξ Ἰσου ποιήσαι, διεπιστεύετο, ἔπειτ^ό οὐχ ἦτον αὐτὸν ἐμίσουν οὓς 52 σώσειε τῶν ὑπαρχόντων ἐχθρῶν ἐξ ἀρχῆς. νῦν δὲ πρῶτον μὲν βασιλεὺς ἀπασι τοῖς Ἑλλησιν οἰκείως ἔχει, καὶ πάντων ἡκιστα δὴ ἡμῖν, ἀν τι μὴ νῦν ἐπανορθω-

σώμεθα· ἔπειτα προστασίαι πολλαὶ καὶ πανταχόθ γίγνονται, καὶ τοῦ πρωτεύειν ἀντιποιοῦνται μὲν πάντες, ἀφεστᾶσι δ' ἔργῳ, καὶ φθονοῦσιν καὶ ἀπιστοῦσιν αὗτοῖς, οὐκ οἷς ἐδει, καὶ γεγόνασι καθ' αὗτοὺς ἔκαστοι, Ἀργεῖοι Θηβαῖοι Λακεδαιμόνιοι Κορίνθιοι Ἀρκάδες ἡμεῖς.

38 ἄλλ' ὅμως εἰς τοσαῦτα μέρη καὶ τοσαῦτας δυναστείας διηρημένων [τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων], εἰ δεῖ τὰληθῆ μετὰ παρρησίας εἰπεῖν, τὰ παρὸν οὐδέσι τούτων ἀρχεῖα καὶ βουλευτήροι ἔργημότερον ἀν τις ἴδοι τῶν Ἑλληνικῶν πραγμάτων, ἢ τὰ παρὸν ἡμῖν, εἰκότως οὔτε γὰρ φιλῶν οὔτε πιστεύων οὔτε φοβούμενος οὐδεὶς ἡμῖν

39 διαλέγεται. αἴτιον δὲ τούτων οὐχ ἐν ᾧ ἀνδρες Ἀθηναῖοι (ράδιον γὰρ ἀν ἦν ὑμῖν μεταθεῖναι), ἀλλὰ πολλὰ καὶ παντοδάπτ' ἐκ παντὸς ἡμιστημένα τοῦ χρόνου, ὃν τὰ καθ' ἔκαστον ἔάσας, εἰς ὃ πάντα τείνει λέξω, δεηθεῖς ὑμῶν, ἀν λέγω τὰληθῆ μετὰ παρρησίας, μηδὲν ἀγθεσθῆναι. πέπραται τὰ συμφέροντ' ἐφ' ἔκαστον τῶν καιρῶν, καὶ μετειλήφατε ὑμεῖς μὲν τὴν σχολὴν καὶ τὴν ἡσυχίαν, ὑφ' ὃν κεκηλημένοι τοῖς ἀδικοῦσιν οὐ

40 πικρῶς ἔχετε, ἔτεροι δὲ τὰς τιμὰς ἔχουσιν. καὶ τὰ μὲν περὶ τὰλλον οὐκ ἀξιον ἔξετάσαι νῦν ἀλλ' ἔπειδάν τι τῶν πρὸς Φύλιππον ἐμπέσῃ, εὐθὺς ἀναστάς τις λέγει, ως οὐ δεῖ ληρεῖν οὐδὲ γράφειν πόλεμον, παραθεῖς εὐθέως ἔξης τὸ τὴν εἰρήνην ἄγειν ως ἀγαθόν, καὶ τὸ τρέφειν δύναμιν μεγάλην ως χαλεπόν, καὶ „διαρπάζειν τινὲς τὰ χρήματα βούλονται“, καὶ ἄλλους λόγους ως

41 οἶόν τ' ἀληθεστάτους λέγουσιν. ἀλλὰ δεῖ δίπου, τὴν μὲν εἰρήνην οὐχ ὑμᾶς πείθειν, οἵ πεπεισμένοι κάθησθε, ἀλλὰ τὸν τὰ τοῦ πολέμου πράττοντα· ἀν γὰρ ἔκεινος πεισθῆ, τά γ' ἀφ' ὑμῶν ὑπάρχει, νομίζειν δ' εἶναι χαλεπά, οὐχ ὅσ' ἀν εἰς σωτηρίαν δαπανῶμεν,

ἀλλ' ἂ πεισόμεθα, ὅν μὴ ταῦτ' ἔθελομεν ποιεῖν, καὶ τὸ „διαρπασθήσεται τὰ χρήματα“ τῷ φυλακὴν εὔρεῖν δι' ἣς σωθήσεται κωλύειν, οὐχὶ τῷ τοῦ συμφέροντος 57 ἀφεστάναι. καίτοι ἔγωγ⁷ ἀγανακτῶ καὶ τοῦτο, εἰ τὰ μὲν χρήματα λυπεῖ τινὰς ὑμῶν εἰ διαρπασθήσεται, ἂ καὶ φυλάττειν καὶ κολάζειν τοὺς ἀδικοῦντας ἐφ⁸ ὑμῖν ἐστι, τὴν δ⁹ Ἑλλάδα πᾶσαν οὗτοι Φίλιππος ἐφεξῆς ἀρπάζων, οὐ λυπεῖ, καὶ ταῦτ¹⁰ ἐφ⁹ ὑμᾶς ἀρπάζων. τί ποτ¹¹ οὖν ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τὸν μὲν οὗτο φανερῶς ἀδικοῦντα, [καὶ] πόλεις καταλαμβάνοντα, οὐδεὶς πώποτε τούτων εἴπεν ὡς [ἀδικεῖ καὶ] πόλεμον ποιεῖ, τοὺς δὲ μὴ πιτρέπειν μηδὲ προΐεσθαι ταῦτα συμβουλεύοντας, τούτους πόλεμον ποιεῖν φασίν; ὅτι τὴν αἰτίαν τῶν ἐκ τοῦ πολέμου συμβησομένων δυσχερῶν (ἀνάγκη γὰρ ἀνάγκη πολλὰ λυπηρὰ ἐκ τοῦ πολέμου γίγνεσθαι) τοῖς ὑπὲρ ὑμῶν τὰ βέλτιστα λέγειν εἰδισμένοις ἀναθεῖναι 59 βούλονται. ἥγοῦνται γάρ, ὅν μὲν ὑμεῖς ὁμοθυμαδὸν ἐκ μιᾶς γνώμης Φίλιππον ἀμύνησθε, κάκείνου κρατήσειν ὑμᾶς καὶ αὐτοῖς οὐκέτ¹² ἔσεσθαι μισθαρνεῖν, ὅν δ¹³ ἀπὸ τῶν πρώτων θιορύβων αἰτιασάμενοί τινας πρὸς τὸ κρίνειν τρόπησθε, αὐτοὶ μὲν τούτων κατήγοροῦντες ἀμφότερος ἔξειν, καὶ παρ¹⁴ ὑμῖν εὐδοκιμήσειν καὶ παρ¹⁵ ἔκείνου χρήματα λήψεσθαι, ὑμᾶς δ¹⁶ ὑπὲρ ὃν δεῖ παρὰ τούτων δίκην λαβεῖν, παρὰ τῶν ὑπὲρ ὑμῶν εἰρηκό¹⁷ 60 των λήψεσθαι. αἱ μὲν ἐλπίδες [αἱ τούτων] αὕται καὶ τὸ κατασκεύασμα τὸ τῶν αἰτιῶν, ὡς ἄρα βούλονται τινες πόλεμον ποιῆσαι. ἔγὼ δ¹⁸ οἶδ¹⁹ ὅτι οὐ γράφαντος Ἀθηναίων οὐδενὸς πόλεμον, πολλὰ Φίλιππος ἔχει τῶν τῆς πόλεως, καὶ νῦν εἰς Καρδίαν πέπομφε βοήθειαν. εἰ μέντοι βουλόμεθ²⁰ ἥμεῖς μὴ προσποιεῖσθαι πολεμεῖν ἥμιν ἔκεινον, ἀνοητότατος πάντων ὅν

εῖη, εἰ τοῦτο ἔξελέγχοι· δταν γὰρ οἱ ἀδικούμενοι ἀρνῶνται, τί τῷ ἀδικοῦντι προσήκει; ἀλλ ἐπειδὰν ἐπ’ αὐτοὺς ἡμᾶς ἵη, τί φήσομεν; ἐκεῖνος μὲν γὰρ οὐ πολεμεῖν, ὥσπερ οὐδεὶς Ὡρείταις, στρατιωτῶν δντων ἐν τῇ χώρᾳ, οὐδὲ Φεραίοις πρότερον, πρὸς τὰ τείχη προσβάλλων, οὐδεὶς Ὄλυνθίοις ἐξ ἀρχῆς, ἕως ἐν αὐτῇ τῇ χώρᾳ τὸ στράτευμα παρῆν ἔχων. ἢ καὶ τότε τοὺς ἀμύνεσθαι κελεύοντας πόλεμον ποιεῖν φήσομεν; οὐκοῦν ὑπόλοιπον δουλεύειν· οὐδὲ γὰρ ἄλλο γ’ οὐδὲν ἔνι. καὶ μὴν οὐχ ὑπὲρ τῶν ἴσων ὑμῖν καὶ τοῖς ἄλλοις ἔσθ’ ὁ κίνδυνος· οὐ γὰρ ὑφ’ αὐτῷ ποιήσασθαι τὴν πόλιν βιούλεται Φίλιππος [ὑμῶν, οὐ], ἀλλ ὅλως ἀνελεῖν. οἶδεν γὰρ ἀκριβῶς ὅτι δουλεύειν μὲν ὑμεῖς οὕτος ἐθελήσετε, οὕτος ἀν ἐθελήσητος ἐπιστήσεσθε (ἀρχεῖν γὰρ εἰώθατε), πράγματα δ’ αὐτῷ παρασχεῖν, ἀν καιρὸν λάβητε, πλειότων ἄλλων ἀνθρώπων ἀπάντων δυνήσεσθε. διὰ ταῦθ’ 93 ὑμῶν οὐχὶ φείσεται, εἴπερ ἐγκρατής γενήσεται. ὡς οὖν ὑπὲρ τῶν ἐσχάτων ἐσομένου τοῦ ἀγῶνος, οὗτο προσήκει γιγνώσκειν, καὶ τοὺς πεπρακότας αὐτοὺς ἐκείνῳ μισεῖν καποτυμπανίσαι· οὐ γὰρ ἔστιν οὐκ ἔστι τῶν ἔξω τῆς πόλεως ἐχθρῶν κρατῆσαι, πρὸν ἀν τοὺς ἐν αὐτῇ τῇ πόλει κολάσητος ἐχθρούς, ἀλλ ἀνάγκη τούτοις ὥσπερ 64 προβόλοις προσπταίοντας ὑστερίζειν ἐκείνων. πόθεν οἴεσθε νῦν αὐτὸν ὑβρίζειν ὑμᾶς (οὐδὲν γὰρ ἄλλ ἐμοιγε δοκεῖ ποιεῖν ἢ τοῦτο) καὶ τοὺς μὲν ἄλλους εὖ ποιοῦντος, εἰ μηδὲν ἄλλ, ἐξαπατᾶν, ὑμῖν δ’ ἀπειλεῖν ἥδη; οἷον Θετταλοὺς πολλὰ δοὺς ὑπαγάγετο εἰς τὴν νῦν παροῦσαν δουλείαν· οὐδὲν ἀν εἰπεῖν δύνατος οὐδεὶς ὅστις τοὺς ταλαιπώρους Ὄλυνθίους πρότερον δοὺς Ποτείδαιαν ἐξηπάτησε καὶ πόλλ ἐτερα. Θηβαίους τὰ νῦν ὑπάγει τὴν Βοιωτίαν αὐτοῖς παραδοὺς καὶ ἀπαλλάξας

65 πολέμου πολλοῦ καὶ χαλεποῦ ὥστε καρπωσάμενοί τιν^α
 ἔκαστοι τούτων πλεονεξίαν, οἵ μει ἥδη πεπόνθασιν, ἀ
 δὴ πεπόνθασιν, οἵ δ^ι ὅταν ποτὲ συμβῇ πείσονται. ὑμεῖς
 δ^ι ὧν μὲν ἀπεστερεῖσθε σιωπῶ· ἀλλ^α ἐν αὐτῷ τῷ τὴν
 εἰρήνην ποιήσασθαι, πόσ^ο ἔξηπάτησθε, πόσων ἀπεστέ-
 ρησθε. οὐχὶ Φωκέας, οὐ Πύλας, οὐχὶ τὰπὶ Θράκης,
 Δορίσκον, Σέρραιον, τὸν Κερσοβλέπτην αὐτὸν; οὐ νῦν
 66 τὴν Καρδιανῶν ἔχει καὶ διμολογεῖ; τί ποτ^ε οὖν ἔκεινως
 τοῖς ἄλλοις καὶ ὑμῖν οὐ τὸν αὐτὸν τρόπον προσφέρε-
 ται; ὅτι ἐν μόγῃ τῶν πασῶν πόλεων τῇ ὑμετέρᾳ, ἀδει^α
 ὑπὲρ τῶν ἔχθρῶν λέγειν δέδοται, καὶ λαβόντα κρήματ^α
 αὐτὸν ἀσφαλές ἔστι λέγειν παρ^ο ὑμῖν, καὶ ἀφηρημένοι
 67 τὰ ὑμέτερ^α αὐτῶν ἦτε. οὐκ ἦν ἀσφαλὲς λέγειν ἐν
 Ὁλύνθῳ τὰ Φιλίππου, μὴ σὺν εὖ πεπονθότων τῶν
 πολλῶν Ὁλυνθίων τῷ Ποτείδαιαν καρποῦσθαι οὐκ ἦν
 ἀσφαλὲς λέγειν ἐν Θετταλίᾳ, μὴ σὺν εὖ πεπονθότος
 τοῦ πλήθους τοῦ Θετταλῶν τῷ τοὺς τυράννους ἐκ-
 βαλεῖν Φίλιππον αὐτοῖς καὶ τὴν Πιλαίαν ἀποδοῦναι
 οὐκ ἦν ἐν Θήβαις ἀσφαλές, πρὶν τὴν Βοιωτίαν ἀπέ-
 68 δωκε καὶ τοὺς Φωκέας ἀνεῦλεν. ἀλλ^α Ἀθίνησιν, οὐ
 μόνον Ἀμφίπολιν καὶ τὴν Καρδιανῶν χώραν ἀπεστε-
 ρηκότος Φιλίππου, ἀλλὰ καὶ κατασκευάζοντος ὑμῖν
 ἐπιτείχισμα τὴν Εὔβοιαν καὶ νῦν ἐπὶ Βυζάντιον πα-
 ριόντος, ἀσφαλές ἔστι λέγειν ὑπὲρ Φιλίππου. καὶ γάρ
 τοι τούτων μὲν ἐκ πτωχῶν ἔνιοι ταχὺ πλούσιοι γίγνον-
 ται, καὶ ἐξ ἀνωνύμων καὶ ἀδόξων ἐνδοξοί καὶ γνώρι-
 μοι, ὑμεῖς δὲ τούναντίον, ἐκ μὲν ἐνδόξων ἀδοξοί, ἐκ δ^ι
 69 εὐπόρων ἀποροι πόλεως γὰρ ἔγωγε πλοῦτον ἥγονται
 συμμάχους, πίστιν εὔνοιαν, ὧν πάντων ἔσθ^α ὑμεῖς
 ἀποροι. ἐκ δὲ τοῦ τούτων δλιγώρως ἔχειν καὶ ἐᾶν
 [τοῦτον τὸν τρόπον] φέρεσθαι, δο μὲν εὐδαίμων καὶ

μέγας καὶ φοβερὸς πᾶσιν Ἔλλησι καὶ βαρβάροις, ὑμεῖς δὲ ἔρημοι καὶ ταπεινοί, τῇ κατὰ τὴν ἀγορὰν εὐετηρίᾳ λαμπροί, τῇ δὲ ὁν προσῆκε παρασκευῇ καταγέλαστοι.

70 οὐ τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον περὶ θύμῳ τῶν καὶ περὶ αὐτῶν ἐνίους τῶν λεγόντων ὅρῳ βουλευομένους· ὑμᾶς μὲν γὰρ ἡσυχίαν ἄγειν φασὶ δεῖν, κανὸν τις ὑμᾶς ἀδικῇ, αὐτοὶ δὲ οὐ δύνανται παρθῆναν ἡσυχίαν ἄγειν οὐδενὸς αὐτοὺς ἀδικοῦντος. καίτοι λοιδορίας εἰ τις χωρὶς ἔροιτο „εἰπέ μοι, τί δὴ γιγνώσκων ἀκριβῶς Ἀριστομηδες (οὐδεὶς γὰρ τὰ τοιαῦτα ἀγνοεῖ), τὸν μὲν τῶν ἴδιωτῶν βίον ἀσφαλῆ καὶ ἀπράγμονα κακίνδυνον δύντα, τὸν δὲ τῶν πολιτευομένων φιλαίτιον καὶ σφαλερὸν καὶ καθ' Ἑκάστην ἡμέραν ἀγώνων καὶ κακῶν μεστόν, οὐ τὸν ἡσύχιον, ἀλλὰ τὸν ἐν τοῖς κινδύνοις

71 αἴρῃ; „τί ἀν εἴποις; εἰ γὰρ ὁ βέλτιστον ἀν εἰπεῖν ἔχοις, τοῦτό σοι δοίημεν ἀληθὲς λέγειν, ὡς ὑπὲρ φιλοτιμίας καὶ δόξης ταῦτα πάντα ποιεῖς, θαυμάζω τι δήποτε σαυτῷ μὲν ὑπὲρ τούτων ἀπαντά ποιητέον εἶναι νομίζεις καὶ πονητέον καὶ κινδυνευτέον, τῇ πόλει δὲ προέσθαι ταῦτα μετὰ δαρμημίας συμβουλεύεις. οὐ γὰρ ἐκεῖνό γέ ἀν εἴποις, ὡς σὲ μὲν ἐν τῇ πόλει δεῖ τινὰ φαίνεσθαι, τὴν πόλιν δὲ ἐν τοῖς Ἔλλησι μηδενὸς ἀξίαν εἶναι.

72 καὶ μὴν οὐδὲ ἐκεῖνό γέ ὅρῳ, ὡς τῇ πόλει μὲν ἀσφαλὲς τὸ τὰ αὐτῆς πράττειν, σοὶ δὲ κίνδυνος, εἰ μηδὲν τῶν ἀλλών πλέον περιεργάσει, ἀλλὰ τούναντίον, σοὶ μὲν ἐξ ὧν ἐργάζῃ καὶ περιεργάζῃ τοὺς ἐσχάτους δύντας κινδύ-

73 νους, τῇ πόλει δὲ ἐκ τῆς ἡσυχίας. ἀλλὰ νὴ Δία παππώα σοι καὶ πατρώα δόξει ὑπάρχει, ήν αἰσχρόν ἐστ' ἐν σοὶ καταλῦσαι τῇ πόλει δὲ ὑπῆρχεν ἀνώνυμα καὶ φαῦλα τὰ τῶν προγόνων. ἀλλ' οὐδὲ τοῦθ' οὕτως ἔχει· σοὶ μὲν γὰρ ἦν πλέπτης δὲ πατήρ, εἴπερ ἦν δημοιος σοί, τῇ

πόλει . δ° ἡμῶν οὓς πάντες Ἰσασιν οἱ Ἐλληνες ἐκ τῶν
 74 μεγίστων κινδύνων [σεσωσμένοι]. ἀλλὰ γὰρ οὐκ Ἰσως
 οὖδὲ πολιτικῶς ἔνιοι τὰ καθ' αὐτοὺς καὶ τὰ κατ' αὐτὴν
 πολιτεύονται· ποῦ γὰρ [ἔστιν] Ἰσον τούτων μέν τινας
 ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου προϊόντας ἔαυτοὺς ἀγνοεῖν, τὴν
 πόλιν δ°, ἢ προειστήκει τῶν Ἐλλήνων τέως καὶ τὸ
 πρωτεῖον εἶχε, νῦν ἐν ἀδοξίᾳ πάσῃ καὶ ταπεινότητι
 καθεστάναι ;

75 Πολλὰ τοίνυν ἔχων ἔτι καὶ περὶ πολλῶν εἰπεῖν
 παύσομοι· καὶ γὰρ οὐ λόγων ἐνδείᾳ μοι δοκεῖ τὰ πρά-
 γματ' οὔτε νῦν οὔτε ἀλλοτε πώποτε φαύλως ἔχειν, ἀλλ᾽
 ὅταν πάντ' ἀκούσαντες ὑμεῖς τὰ δέοντα, καὶ δμογνώ-
 μονες ὡς δρθῶς λέγεται γενόμενοι, τῶν λυμαίνεσθαι
 καὶ διαστρέφειν ταῦτα βουλομένων ἐξ Ἰσον κάθησθ̄
 ἀκροώμενοι, οὐκ ἀγνοοῦντες αὐτούς (ἴστε γὰρ εὐθὺς
 ἰδόντες ἀκριβῶς, τίς μισθοῦ λέγει καὶ ὑπὲρ Φιλίππου
 πολιτεύεται, καὶ τίς ὡς ἀληθῶς ὑπὲρ τῶν βελτίστων),
 ἀλλ᾽ ἵν αἰτιασάμενοι τούτους καὶ τὸ πρᾶγμα εἰς γέλωτα
 καὶ λοιδορίαν ἐμβαλόντες, μηδὲν αὐτοὶ τῶν δεόντων
 76 ποιῆτε. ταῦτ' ἐστὶ τὰλημῆ, μετὰ πάσης παρρησίας, ἀπλῶς
 εὐνοίᾳ τὰβέλτιστ' εἰρημένα, οὐ κολακείᾳ βλάβησκαὶ ἀπάτης
 λόγος μεστός, ἀργύριον τῷλέγοντι ποιήσων, τὰδὲ πράγματα
 τῆς πόλεως τοῖς ἐχθροῖς ἐγχειριῶν. ἢ οὖν παυστέον τού-
 των τῶν ἐθῶν, ἢ μηδέν' αἰτιατέον τοῦ πάνται φυιύ-
 λως ἔχειν, ἢ ὑμᾶς αὐτούς.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ ΤΗΝ ΦΙΛΙΠΠΟΥ

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

*Ο Φίλιππος πρὸς τοὺς Ἀθηναίους πέπομφεν ἐπιστολήν, κατηγορῶν αὐτῶν καὶ πόλεμον προκηρύττων ἀντικρυσ· οὐκέτ' οὖν δή τῳ πείθει τοὺς Ἀθηναίους πολεμεῖν (ἀνάγκη γάρ), ἀλλὰ θαρσύνει πρὸς τὸν κίνδυνον, εὐκαθαίρετον λέγων τὸν Μακεδόνα.

"Οτι μὲν δὲ ἄνδρες Ἀθηναῖοι Φίλιππος οὐκ ἔποιήσατο τὴν εἰρήνην πρὸς ὑμᾶς, ἀλλ' ἀνεβάλετο τύν πόλεμον, πᾶσιν ὑμῖν φανερὸν γέγονεν ἐπειδὴ γὰρ Φαρσαλίοις Ἀλον παρέδωκεν καὶ τὰ περὶ Φωκέας διωκήσατο καὶ τὴν Θράκην κατεστρέψατο πᾶσαν· αἰτίας οὐκ οὕσας πλασάμενος καὶ προφάσεις ἀδίκους ἔξευρών, τῷ μὲν ἔργῳ πάλαι πολεμεῖ πρὸς τὴν πόλιν, τῷ δὲ λόγῳ νῦν διμολογεῖ διὰ τῆς ἐπιστολῆς ἡς ἔπειψεν. ὅτι δὲ χρὴ μήτ' ὀρρωδεῖν ὑμᾶς τὴν ἔκείνου δύναμιν, μήτ' ἀγεννῶς ἀντιταχθῆναι πρὸς αὐτόν, ἀλλὰ καὶ σώμασι καὶ χρήμασι καὶ ναυσὶ καὶ πᾶσιν δὲ ἀπλῶς εἰπεῖν ἀφειδῶς δομῆσαι πρὸς τὸν πόλεμον, ἐγὼ πειράσομαι διδάσκειν. πρῶτον μὲν γὰρ εἰκὸς δὲ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς θεοὺς μεγίστους ὑμῖν ὑπάρχειν συμμάχους καὶ βοηθούς, δὲν ἔκεινος τὰς πίστεις ὑπεριδῶν καὶ τοὺς ὅρκους ὑπερβάς, λέλυκεν ἀδίκως τὴν εἰρήνην· ἔπειθ' οἰς πρότερον ηὔξηθη, φενακίζων ἀεὶ τινας καὶ μεγάλ' ἐπαγγελλόμενος εὑρεγετήσειν, ταῦτα πάντα διεξελήλυθεν ἥδη, καὶ γιγνώσκεται μὲν ὑπὸ τῶν Περινθίων καὶ Βυζαντίων καὶ τῶν ἔκεινοις συμμαχούντων, ὡς ἐπιθυμεῖ

προσενεχθῆναι τούτοις τὸν αὐτὸν τρόπον ὅνπερ Ὁλυν-
4 θίοις πρότερον, οὐκ ἀγνοεῖται δὲ ὑπὸ Θετταλῶν, δεσπό-
 ζειν ἄλλο οὐχ ἡγεῖσθαι τῶν συμμάχων προαιρούμενος,
 ὑποπτεύεται δὲ ὑπὸ Θηβαίων, Νίκαιαν μὲν φρουρᾶ-
 κατέχων, εἰς δὲ τὴν ἀμφικτυονίαν εἰσδεδυκώς, τὰς δὲ
 πρεσβείας τὰς ἐκ Πελοποννήσου πρὸς αὐτὸν ἄγων καὶ
 τὴν ἔκείνων συμμαχίαν παραιρούμενος· ὥστε τῶν αὐτῷ
 πρὸ τοῦ φίλων ὅντων, τοὺς μὲν νῦν πολεμεῖν ἀκα-
 ταλλάκτως, τοὺς δὲ μηκέτι προθύμους εἶναι συναγω-
 νιστάς, ἀπαντας δὲ ὑφορᾶσθαι καὶ διαβεβλῆσθαι πρὸς
5 αὐτὸν. ἔτι τοίνυν (οὐδὲ γὰρ τοῦτο ἔστι μικρὸν) οἱ
 κατὰ τὴν Ἀσίαν σατράπαι καθεστῶτες, ἔναγκος μὲν
 ἔνοντος [μισθοφόρους] εἰσπέμψαντες ἐκώλυσαν ἐκπολιορ-
 κηθῆναι Πέρινθον, νῦν δὲ τῆς ἔχθρας αὐτοῖς ἐνεστώ-
 σης καὶ τοῦ κινδύνου πλησίον ὅντος, εἰ γειρωθήσεται
6 Βυζάντιον, οὐ μόνον αὐτοὶ προθύμως συμπολεμήσου-
 σιν, ἀλλὰ καὶ βασιλέα Περσῶν χρήματα χρονγεῖν ἡμῖν
 προτρέψονται, δις τοσοῦτον μὲν κέκτηται πλοῦτον, δισον
 οὐδ' οἱ λοιποὶ πάντες, τηλικαύτην δὲ ἔχει ὁώμην πρὸς
 τὰς ἐνθάδε πράξεις, ὥστε καὶ πρότερον, ἦνίκα Λακε-
 δαιμονίοις ἐπολεμοῦμεν, διποτέροις πρόσθοιτο, τούτους
 ἐποίει κρατεῖν τῶν ἑτέρων, καὶ νῦν μεθ' ἡμῶν γενό-
 μενος ὁρδίως καταπολεμήσει τὴν Φιλίππου δύναμιν.
7 Πρὸς τοίνυν τούτοις τηλικούτοις οὖσιν, οὐκ ἐρῶ
 μὲν ὡς οὐ διὰ τὴν εἰρήνην πολλὰ προείληφεν ἡμῶν
 χωρία καὶ λιμένας καὶ τοιαῦθ' ἔτερα χρήσιμα πρὸς
 πόλεμον, δρῶ δὲ ὡς ὅταν μὲν ὑπὲν εὔνοίας τὰ πρά-
 γματα συνέχηται καὶ πᾶσι ταῦτα συμφέρῃ τοῖς μετέ-
 χουσι τῶν πολέμων, μένει τὰ συσταθέντα βεβαίως· ὅταν
 δὲ ἔξ ἐπιβουλῆς καὶ πλεονεξίας ἀπάτη καὶ βίᾳ κατέχη-
 ται, καθάπερ ὑπὸ τούτου νῦν, μικρὰ πρόφασις καὶ τὸ

τυχὸν πταισμα ταχέως αὐτὰ διέσειτε καὶ κατέλυσεν.
 8 καὶ πολλάκις εὑρίσκω λογιζόμενος, οὐ μόνον ὡς ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι τὰ συμμαχικὰ τῷ Φίλιππῳ πρὸς ὑποψίαν
 ἥκοντα καὶ δυσμένειαν, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς Ἰδίας ἀρχῆς
 οὐ συνηρμοσμένα καλῶς οὐδ' οἰκείως οὐδὲ ὡς οἴεται
 τις. ὅλως μὲν γὰρ ἡ Μακεδονικὴ δύναμις, ἐν μὲν προσ-
 θήκης μέρει ὁπὴν ἔχει τινὰ καὶ χρῆσιν, αὐτὴ δὲ
 καθ' αὐτὴν ἀσθενής ἔστι καὶ πρὸς τηλικοῦτον ὅγκον
 9 πραγμάτων εὐκαταφρόνητος. ἔτι δ' αὐτὴν οὗτος τοῖς
 πολέμοις καὶ ταῖς στρατείαις καὶ πᾶσιν οἷς ἀν τις αὐτὸν
 μέγαν εἶναι νομίσειε, σφαλερωτέραν αὐτῷ πεποίηκεν.
 μὴ γὰρ οὔεσθ' ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοῖς αὐτοῖς χαίρειν
 Φίλιππόν τε καὶ τοὺς ἀρχομένους, ἀλλ' ἐννοεῖσθ'

ὅς μὲν ἐπιθυμεῖ δόξης, οἵ δ' ἀσφαλίας, καὶ τῷ
 μὲν οὐκ ἔστι τυχεῖν ταύτης ἀκινδύνως, οἵ δ' οὐδὲν
 δέονται, καταλείποντες οἴκοι τέκνα, γονεῖς, γυναῖκας,
 φθείρεσθαι καὶ καθ' ἐκάστην ἡμέραν κινδυνεύειν [ὑπὲρ
 10 αὐτῶν]. ὥστε τοὺς μὲν πολλοὺς τῶν Μακεδόνων ἐκ
 τούτων ἀν τις ἴδοι πῶς διάκεινται πρὸς τὸν Φίλιππον·
 τοὺς δὲ περὶ αὐτὸν ὄντας ἑταίρους καὶ τοὺς τῶν ἔνειν
 ἡγεμόνας εὐρήσετε, δόξαν μὲν ἔχοντας ἐπ' ἀνδρείᾳ,
 περιδεῶς δὲ μᾶλλον τῶν ἀδόξων ζῶντας. τοῖς μὲν
 γὰρ ὁ πρὸς τοὺς πολεμίους μόνον ὑπάρχει κίνδυνος, οἵ
 δὲ τοὺς κόλακας καὶ τοὺς διαβάλλοντας αὐτοὺς μᾶλ-
 11 λον ἥ τὰς μάχας δεδίασι· κάκεῖνοι μὲν μετὰ πάντων
 ἀγωνίζονται πρὸς τοὺς ἀντιταχέντας, τοῖς δὲ καὶ τῶν
 ἐν τοῖς πολέμοις κακῶν οὐκ ἐλάχιστον μέρος μέτεστιν,
 καὶ χωρὶς ἴδια τὸν τρόπον τὸν τοῦ βασιλέως φοβεῖσθαι
 συμβέβηκεν. ἔτι δὲ τῶν μὲν πολλῶν ἐὰν ἀμάρτῃ τις,
 ἡμίμιαν κατὰ τὴν ἀξίαν εἴληφεν· οἵ δ' ὅταν μέγιστα
 κατορθώσωσι, τότε μάλιστα σκιρακῆσονται καὶ προπη-

- 12 λακίζονται παρὰ τὸ προσῆκον. καὶ τούτοις οὐδὲ ἀνεῖς εὗ φρονῶν ἀπιστήσειεν οὕτω γάρ φιλότιμον αὐτὸν εἶναι φασιν οἵ συνδιατρίψαντες, ὥστε βουλόμενον τὰ κάλλιστα τῶν ἔργων πάνθ' αὐτοῦ δοκεῖν εἶναι, μᾶλλον ἄχθεσθαι τῶν στρατηγῶν καὶ τῶν ἡγεμόνων τοῖς ἄξιον ἐπαίνου τι πρᾶξασιν, ἢ τοῖς ὅλως ἀποτυχοῦσι.
- 13 πῶς οὖν, εἴπερ ἐστὶ ταῦτα τοιαῦτα, πιστῶς ἦρδη πολὺν χρόνον αὐτῷ παραμένοντι; ὅτι νῦν μὲν ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸ κατορθοῦν αὐτὸν ἐπισκοτεῖ πᾶσι τοῖς τοιούτοις· αἱ γὰρ εὐπραξίαι δειναὶ συγκρύψαι καὶ συσκιάσαι τὰς ἀμαρτίας τῶν ἀνθρώπων εἰσίν· εἰ δέ τι πταίσει, τότε ἀκριβῶς διακαλυφθήσεται ταῦτα πάντα.
- 14 συμβαίνει γάρ, ὃσπερ ἐν τοῖς σώμασιν ἡμῖν· ὅταν μὲν ἐρρωμένος ἢ τις, οὐδὲν ἐπαισθάνεται τῶν καθ' ἔκαστα σαμρῶν, ἐπὰν δὲ ἀρρωστήσῃ, πάντα κινεῖται, κἄν δῆγμα, κἄν στρέμμα, κἄν ἄλλο τι τῶν ὑπαρχόντων ἢ μὴ τελέως ὑγιεινόν οὕτω καὶ τῶν βασιλειῶν καὶ πασῶν τῶν δυναστειῶν, ἕως μὲν ἀν ἐν τοῖς πολέμοις κατορθῶσιν, ἀφανῆ τὰ κακὰ τοῖς πολλοῖς ἐστίν, ἐπὰν δὲ πταίσωσιν, δὲ νῦν παθεῖν εἰκὸς ἐκεῖνον μεῖζον φορτίον ἢ καθ' αὐτὸν αἰρόμενον, γίγνεται φανερὰ τὰ δυσχερῆ πάντα τοῖς ἄπασιν,
- 15 Εἰ δέ τις ὑμῶν ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸν Φύλαππον ὁρῶν εὐτυχοῦντα, φοβερὸν εἶναι νομίζει καὶ δυσπολέμητον, σώφρονος μὲν ἀνδρὸς χρῆται προνοίᾳ· μεγάλη γάρ δοπὴ, μᾶλλον δὲ ὅλον ἢ τύχη πρὸς ἀπαντα τὰ τῶν ἀνθρώπων πράγματα· κατὰ πολλοὺς μέντοι τρόπους ἔλοιτε ἀν τις οὐχ ἱττον τὴν ἡμετέραν εὐτυχίαν,
- 16 ἢ τὴν ἐκείνου. παρά τε γάρ τῶν προγόνων ἐκ πλείονος χρόνου παρειλήφαμεν τὴν εὐδαιμονίαν; οὐ τούτου μόνον, ἀλλὰ συνελόντι φράσαι πάντων τῶν ἐν Μακε-

δονίᾳ βασιλευσάντων κάκεῖνοι μὲν Ἀθηναῖοις φόρους
ήνεγκαν, ἢ δ' ήμετέρα πόλις οὐδενί πιο τῶν ἀπάντων.
ἔτι δὲ τοσούτῳ πλείους ἀφορμὰς αὐτοῦ πρὸς τὴν τῶν
θεῶν εὔνοιαν ἔχομεν, ὅσῳ διατελοῦμεν εὖσεβέστερα
17 καὶ δικαιότερα πράττοντες. τί ποτ' οὖν ἐκεῖνος ἐν τῷ
προτέρῳ πολέμῳ πλείω κατώρθωσεν ήμῶν; ὅτι ὁ ἄν-
δρες Ἀθηναῖοι (παροησιάσομαι γὰρ πρὸς ὑμᾶς) ὁ μὲν
αὐτὸς στρατεύεται καὶ ταλαιπωρεῖ καὶ τοῖς κινδύνοις
πάρεστιν, οὕτε καιρὸν παριεὶς οὔθ' ὥραν ἔτους παρα-
λείπων οὐδεμίαν, ήμεῖς δὲ (εἰρήσεται γὰρ τάληθές)
οὐδὲν ποιοῦντες ἐνθάδε καθήμεθα, μέλλοντες ἀεὶ καὶ
ψηφιζόμενοι καὶ πυνθανόμενοι κατὰ τὴν ἀγορὰν εἴ τι
λέγεται νεώτερον. καίτοι τί γένοιτο ἀν νεώτερον, ἢ
Μακεδῶν ἀνὴρ καταφρόνων Ἀθηναίων, καὶ τολμῶν
ἐπιστολὰς πέμπειν τοιαύτας, οἵας ἡκούσατε μικρῷ πρό-
18 τερον; καὶ τῷ μὲν ὑπάρχουσι μισθοφόροι στρατιῶται,
καὶ νὴ Δία πρὸς τούτοις τῶν παρ' ἡμῖν ὁρτόρων τινές,
οἵ τας παρ' ἐκείνου δωρεὰς οἴκαδε λαμβάνειν νομί-
ζοντες, οὐκ αἰσχύνονται Φιλίππων ζῶντες, οὐδὲ αἰσθά-
νονται πάντα καὶ τὰ τῆς πόλεως καὶ τὰ σφῶν αὐτῶν
μικροῦ λήμματος πωλοῦντες. ήμεῖς δὲ οὔτε τῶν ἐκείνουν
πραγμάτων οὐδὲν στασιάζειν παρασκευάζομεν, οὔτε
ξενοτροφεῖν ἐθέλομεν, οὔτε στρατεύεσθαι τολμῶμεν.
19 οὐκουν ἐστὶν οὐδὲν δεινόν, εἴ τι πεπλεονέκτηκεν ήμῶν
κατὰ τὸν πρότερον πόλεμον, ἀλλὰ μᾶλλον εἴ μηδὲν
ποιοῦντες ήμεῖς ὃν προσήκει τοὺς πολεμοῦντας, νομί-
ζομενιν κρατήσειν τοῦ πάντα πράττοντος ἢ δεῖ τοὺς
πλεονεκτήσειν μέλλοντας.

20 Ὡν ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι χρὴ λαβόντας εὔνοιαν,
καὶ λογισαμένους ὃς οὐδὲν ἐφ' ἡμῖν ἐστι τὸ φάσκειν
ἄγειν εἰρήνην (ἥδη γὰρ ἐκεῖνος καὶ προηγόρευκε τὸν

πόλεμον καὶ τοῖς ἔργοις ἔξενήνοχε) μηδενὸς μὲν φείδεσθαι μήτε τῶν δημοσίων μήτε τῶν ἴδιων, στρατεύεσθαι δέ, ἢν που καιρὸς ἦ, προθύμως ἀπαντας, χρῆσθαι δὲ 21 στρατηγοῖς ἀμείνοσιν ἥ πρότερον. μὴ γὰρ ὑπολάβῃ τις ὑμῶν, διὸ ὃν ἐγένετο τὰ πράγματα χείρῳ τὰ τῆς πόλεως, διὰ τούτων αὐτὰ πάλιν ἀναλίψεσθαι καὶ γενῆσεσθαι βελτίω· μηδὲ νομίσητε ὁρθυμούντων ὑμῶν, ὃσπερ πρότερον, ἐτέρους ὑπὲρ τῶν ὑμετέρων ἀγωνιεῖσθαι προθύμως· ἀλλ’ ἐννοεῖσθ’ ὡς αἰσχρόν ἐστι, τοὺς μὲν πατέρας ὑμῶν πολλοὺς πόνους καὶ μεγάλους κιν- 22 δύνους ὑποστῆναι Λακεδαιμονίοις πολεμοῦντας, ὑμᾶς δὲ μηδὲ ὑπὲρ ὃν ἐκεῖνοι δικαίως κτησάμενοι παρέδοσαν ὑμῖν, ἐθέλειν ἐρωμένως ἀμύνεσθαι, ἀλλὰ τὸν μὲν ἐκ Μακεδονίας δραμώμενον οὕτως εἶναι φιλοκίνδυνον, ὃσθ’ ὑπὲρ τοῦ μεῖζω ποιῆσαι τὴν ἀρχὴν κατατερῷσθαι πᾶν τὸ σῶμα τοῖς πολεμίοις μαχόμενον, *Αθηναίους δέ, οἵς πάτριόν ἐστι μηδενὸς ἀκούειν, ἀπάντων δὲ κρατεῖν ἐν τοῖς πολέμοις, τούτους διὰ ὁρθυμίαν ἥ μαλακίαν ἐγκαταλείπειν τά τε τῶν προγόνων ἔργα καὶ τὰ συμφέροντα τῆς πατρίδος.

23 Ινα δὲ μὴ μακρολογῶ, φημὶ χρῆναι παρεσκευάσθαι μὲν πρὸς τὸν πόλεμον, παρακαλεῖν δὲ τοὺς Ἐλληνας, μὴ λόγοις, ἀλλὰ τοῖς ἔργοις, πρὸς τὴν παρῆμῶν συμμαχίαν· ὡς ἄπας μέν ἐστι λόγος μάταιος πράξεων ἀμοιρος γενόμενος, τοσούτῳ δὲ μάλισθ’ ὁ παρὰ τῆς ἡμετέρας πόλεως, ὅσῳ δοκοῦμεν αὐτῷ προχειρότατα χρῆσθαι τῶν ἀλλων Ἐλλήνων.

12.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΦΙΛΙΠΠΟΥ.

Φύλιππος Ἀθηναίων τῇ βουλῇ καὶ τῷ δῆμῳ χαιρεῖν. Ἐπειδὴ πολλάκις μου πρέσβεις ἀποστείλαντος, ἵνα ἐμμείνωμεν τοῖς δόρκοις καὶ ταῖς διμολογίαις, οὐδεμίαν ἐποιεῖσθι ἐπιστροφήν, φύμην δεῖν πέμψαι πρὸς ὑμᾶς, ὑπὲρ ὧν ἀδικεῖσθαι νομίζω. μὴ θαυμάσητε δὲ τὸ μῆκος τῆς ἐπιστολῆς· πολλῶν γὰρ ὑπαρχόντων ἐγκλημάτων, ἀναγκαῖόν ἐστιν ὑπὲρ ἀπάντων δηλῶσαι καθαρῶς.

- 2 Πρῶτον μὲν γὰρ Νικίου τοῦ κήρυκος ἀρπασθέντος ἐκ τῆς χώρας τῆς ἐμῆς, οὐχ ὅτι τοῖς παρανομοῦσιν ἐπετιμήσατε τὴν δίκην, ἀλλὰ τὸν ἀδικούμενον εἴρξατε δέκα μῆνας· ἀς δοῦλος ἔφερε παρὸν ἡμῶν ἐπιστολάς, ἀνέγνωτον ἐπὶ τοῦ βήματος. ἔπειτα Θασίων ὑποδεχομένων τὰς Βυζαντίων τριήρεις καὶ τῶν ληστῶν τοὺς βουλομένους, οὐδὲν ἐφροντίζετε, τῶν συνθηκῶν διαρρήδην λεγούσων πολεμίους εἶναι τοὺς ταῦτα ποιοῦντας. ἔτι τοίνυν περὶ τοὺς αὐτοὺς χρόνους Διοπείθης ἐμβαλὼν εἰς τὴν χώραν, Κρωβύλην μὲν καὶ τὴν Τιρίστασιν ἔξηνδραποδίσατο, τὴν δὲ προσεκῇ Θράκην ἐπόρθησε, τέλος δοῦλος τοῦτον ἦλθε παρανομίας, ὥστε Ἀμφίλοχον ὑπὲρ τῶν αἰχμαλώτων ἐλθόντα πρεσβευτήν, συλλαβὼν καὶ τὰς ἐσχάτας ἀνάγκας ἐπιθείς, ἀπελύτρωσε ταλάντων ἐννέα·
- 3 καὶ ταῦτα τῷ δῆμῳ συνδοκοῦντο ἐποίησεν. καίτοι τὸ παρανομεῖν εἰς κήρυκα καὶ πρέσβεις, τοῖς ἄλλοις τε πᾶσιν ἀσεβὲς εἶναι δοκεῖ καὶ μάλισθον ὑμῖν· Μεγαρέων γοῦν Ἀνθεμόκοριτον ἀνελόντων, εἰς τοῦτον ἐλήλυθεν δ

δῆμος, ὥστε μυστηρίων μὲν εἰργον αὐτούς, ὑποινήματα δὲ τῆς ἀδικίας ἔστησαν ἀνδριάντα πρὸ τῶν πυλῶν. καίτοι πῶς οὐ δεινόν, ἐφ' οἷς παθόντες οὗτοις ἐμισήσατε τοὺς δράσαντας, νῦν αὐτοὺς φαίνεσθαι ποιοῦντας; Καλλίας τοίνυν ὁ παρὸς ὑμῶν στρατηγός, τὰς μὲν πόλεις τὰς ἐν τῷ Παγασίτῃ κόλπῳ κατοικουμένας ἔλαβεν ἀπάσας, ὑμῖν μὲν ἐνόρκους, ἐμοὶ δὲ συμμαχίδας οὓςσας, τοὺς δέ εἰς Μακεδονίαν πλέοντας ἐπώλει πάντας πολεμίους κρίνων· καὶ διὰ ταῦθ' ὑμεῖς ἐπηνείτε αὐτὸν ἐν τοῖς ψηφίσμασιν. ὥστε ἔγωγ' ἀπορῶ τί ποτε ἐσται καινότερον, ἐὰν διολογήσητε μοι πολεμεῖν· καὶ γὰρ ὅτε φανερῶς διεφερόμεθα, ληστὰς ἔξεπέμπετε καὶ τοὺς πλέοντας ὡς ἡμᾶς ἐπωλεῖτε, τοῖς ἐναντίοις ἐβοηθεῖτε, τὴν χώραν μου κακῶς ἐποιεῖτε.

6 Χωρὶς τοίνυν εἰς τοῦτο παρανομίας ἀφῆθε καὶ δυσμενείας, ὥστε καὶ πρὸς τὸν Πέρσην πρέσβεις ἀπεστάλκατε πείσοντας αὐτὸν ἐμοὶ πολεμεῖν· ὃ μάλιστ' ἀν τις θαυμάσειεν. πρὸ μὲν γὰρ τοῦ λαβεῖν αὐτὸν Αἴγυπτον καὶ Φοινίκην, ἐψηφίσασθ', ἀν ἐκεῖνός τι νεωτερῆ, παρακαλεῖν δόμοίως ἐμὲ καὶ τοὺς ἄλλους 7 Ἐλληνας ἀπαντας ἐπ' αὐτὸν· νῦν δὲ τοσοῦτον ὑμῖν περίεστι τοῦ πρὸς ἐμὲ μίσους, ὥστε πρὸς ἐκεῖνον διαλέγεσθε περὶ τῆς ἐπιμαχίας. καίτοι τὸ παλαιὸν οἱ πατέρες ὑμῶν, ὡς ἔγὼ πυνθάνομαι, τοῖς Πεισιστρατίδαις ἐπετίμων, ὡς ἐπάγουσι τὸν Πέρσην ἐπὶ τοὺς Ἐλληνας· ὑμεῖς δέ οὐκ αἰσχύνεσθε ταῦτα ποιοῦντες, ὃ διετελεῖτε τοῖς τυράννοις ἐγκαλοῦντες;

8 ἀλλὰ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ γράφετε ἐν τοῖς ψηφίσμασιν, ἐμοὶ προστάτευοντες Τήροην καὶ Κερσοβλέπτην ἐᾶν Θράκης ἄρχειν, ὡς ὅντας Ἀθηναίους. ἔγὼ δὲ τούτους οὔτε τῶν περὶ τῆς εἰρήνης συνθηκῶν οἶδα μετα-

σχόντας ὑμῖν, οὐτ' ἐν ταῖς στήλαις ἀναγγειαμένους, οὐτ' Ἀθηναίους δόντας, ἀλλὰ Τήρον μὲν μετ' ἔμιοῦ στρατευόμενον ἐφ' ὑμᾶς, Κερσοβλέπτην δὲ τοῖς παρ' ἔμιοῦ πρεσβευταῖς ἵδιᾳ μὲν τοὺς ὄρκους ὅμόσαι προθυμούμενον, κωλυθέντα δ' ὑπὸ τῶν ὑμετέρων στρατηγῶν, ἀποφαινόντων αὐτὸν Ἀθηναίων ἔχθρον. καίτοι πῶς ἐστὶ τοῦτ' ἵσον ἢ δίκαιον, ὅταν μὲν ὑμῖν συμφέρῃ, πολέμιον εἶναι φάσκειν αὐτὸν τῆς πόλεως, ὅταν δ' ἐμὲ συκοφαντεῖν βούλησθε, πολίτην ἀποδείκνυσθαι τὸν αὐτὸν ὑφ' ὑμῶν καὶ Σιτάλκου μὲν ἀποθανόντος φι μετέδοτε τῆς πολιτείας, εὐθὺς ποιήσασθαι πρὸς τὸν ἀποκτείναντα φιλίαν, ὑπὲρ δὲ Κερσοβλέπτου πόλεμον αἰρεῖσθαι πρὸς ὑμᾶς; καὶ ταῦτα σαφῶς εἰδότας, ὅτι τῶν λαμβανόντων τὰς δωρειὰς τὰς τοιαύτας, οὐδεὶς οὔτε τῶν νόμων οὔτε τῶν ψηφισμάτων οὐδὲν φροντίζει τῶν ὑμετέρων. οὐ μὴν ἀλλ' εἰ δεῖ πάντα τἄλλα παραλιπόντα συντόμως εἰπεῖν, ὑμεῖς ἕδοτε πολιτείαν Εὐαγόρα τῷ Κυπρίῳ καὶ Διονυσίῳ τῷ Συρακοσίῳ καὶ τοῖς ἐκγόνοις τοῖς ἐκείνων. ἐξὸν οὖν πείσητε τοὺς ἐκβαλόντας ἐκατέρους αὐτῶν, ἀποδοῦναι πάλιν τὰς ἀρχὰς τοῖς ἐκπεσοῦσι, κομίζεσθε καὶ παρ' ἔμιοῦ τὴν Οράκην, δοσις Τήρος καὶ Κερσοβλέπτης ἡροκον. εἰ δὲ τοῖς μὲν ἐκείνων κρατήσασι μηδ' ἐγκαλεῖν ἀξιοῦτε μηδέν, ἐμὲ δ' ἐνοχλεῖτε, πῶς οὐ δικαίως ὑμᾶς ἀμυνοίμην ἀν;

11 Περὶ μὲν οὖν τούτων πολλὰ λέγειν ἔχων ἔτι δίκαια, παραλιπεῖν προαιροῦμαι. Καρδιανοῖς δέ φημι βιηθεῖν, γεγονώς αὐτοῖς πρὸ τῆς εἰρήνης σύμμαχος, οὐκ ἐθελόντων δ' ὑμῶν ἐλθεῖν εἰς κρίσιν, πολλάκις μὲν ἔμιοῦ δεηθέντος, οὐκ ὀλιγάκις δ' ἐκείνων ὥστε πῶς οὐκ ἀν εἴην πάντων φιλοτάτος, εἰ καταλιπὼν τοὺς συμμίχους, μᾶλλον ὑμῶν φροντίζοιμι τῶν πάντα

μοι τρόπον ἐνοχλούντων, ἢ τῶν βεβαίως μοι φίλων
άει μενόντων;

- 12 Εἰ τοίνυν δεῖ μηδὲ τοῦτο παραλιπεῖν, εἰς τοσοῦ-
τον ἔληλύθατε πλεονεξίας, ὥστε πρότερον μὲν ἐνεκα-
λεῖτέ μοι τὰ προειρημένα μόνον; τὰ δὲ ὑπογνιότατα
Πεπαρηθίων φασκόντων δεινὰ πεπονθέναι, προσετά-
ξατε τῷ στρατηγῷ δίκην παρ’ ἐμοῦ λαβεῖν ὑπὲρ ἔκεινων,
οὓς ἐγὼ μὲν ἐτιμωρησάμην ἐνδεεστέρως ἢ προσῆκεν,
ἔκεινοι δὲ εἰρήνης οὕστις καταλαβόντες Ἀλόννησον, οὔτε
τὸ χωρίον οὕτε τοὺς φρουροὺς ἀπεδίδοσαν πέμψαντος
13 ὑπὲρ αὐτῶν ἐμοῦ πολλάκις. ὑμεῖς δὲ ὅν μὲν ἡδίκησαν
ἐμὲ Πεπαρήθιοι, τούτων μὲν οὐδὲν ἐπεσκέψασθε, τὴν
δὲ τιμωρίαν ἀκριβῶς εἴδετε. καίτοι τὴν νῆσον οὕτ-
έκείνους οὕθ’ ὑμᾶς ἀφειλόμην, ἀλλὰ τὸν ληστὴν Σώ-
στρατον. εἰ μὲν οὖν αὐτοὶ φατε παραδοῦναι Σωστράτῳ,
ληστὰς διμολογεῖτε καταπέμπειν· εἰ δὲ ἀκόντων ὑμῶν
ἔκεινος ἐκράτει, τί δεινὸν πεπόνθατε λαβόντος ἐμοῦ
καὶ τὸν τόπον τοῖς πλέουσιν ἀσφαλῆ παρέχοντος; τοσαύ-
14 την δέ μου ποιουμένου πρόνοιαν τῆς ὑμετέρας πόλεως,
<ὅστε> καὶ διδόντος αὐτῇ τὴν νῆσον, οἵ δήτορες λαμ-
βάνειν μὲν οὐκ εἴσων, ἀπολαβεῖν δὲ συνεβούλευον, διπος
ὑπομείνας μὲν τὸ προσταττόμενον, τὴν ἀλλοτρίαν ἔχειν
διμολογῶ, μὴ προέμενος δὲ τὸ χωρίον, ὑποπτος γένωμαι
τῷ πλήθει. γνοὺς ἐγὼ ταῦτα προύκαλούμην κριθῆναι
περὶ τούτων πρὸς ὑμᾶς, ἵν’ ἐὰν μὲν ἐμὴ γνωσθῇ, παρ’
ἐμοῦ δοθῇ τὸ χωρίον ὑμῖν, ἐὰν δὲ ὑμετέρα κριθῇ,
15 τότε ἀποδῶ τῷ δήμῳ. ταῦτα δὲ ἐμοῦ πολλάκις ἀξιοῦν-
τος, ὑμεῖς μὲν οὖν προσείχετε, Πεπαρήθιοι δὲ τὴν νῆσον
κατέλαβον. τί οὖν ἐχρῆν με ποιεῖν; οὐδὲν λαβεῖν
παρὰ τῶν ὑπερβεβηκότων τοὺς δρκους; οὐδὲ τιμωρήσα-
σαι τοὺς οὗτος ὑπερηφάνως ἀσελγαίνοντας; καὶ γὰρ-

εὶ Πεταρηθίων ἥν ἡ νῆσος, τί προσῆκεν ἀπαιτεῖν
· Ἀθηναίους; εἰ δ' ὑμετέρα, πῶς οὐκ ἐκείνοις ὁργί-
ζεσθε καταλαβοῦσι τὴν ἀλλοτρίαν;

16   Εἰς τοῦτο δὲ προβεβήκαμεν ἔχθρας, ὥστε βουλό-
μενος ταῖς ναυσὶν εἰς τὸν Ἑλλήσποντον παραβαλεῖν,
ἡναγκάσθη αὐτὰς παρατέμψαι διὰ Χερδονήσου τῇ
στρατιῷ, τῶν μὲν κληρούχων κατὰ τὸ Πολυκράτους
δόγμα πολεμούντων ἡμῖν, ὑμῶν δὲ τοιαῦτα ψηφιζομέ-
νων, τοῦ δὲ στρατηγοῦ Βιζαντίους τε παρακαλοῦντος
καὶ διαγγέλλοντος πρὸς ἄπαντας, ὅτι πολεμεῖν αὐτῷ
προστάττετ⁷, ἀν καιρὸν λάβῃ. τοιαῦτα δὲ πάσχων ὅμως
τῶν πόλεων καὶ τῶν τριήρων καὶ τῆς χώρας ἀπεσχό-
μην, ἵκανὸς ὃν τὰ πλεῖστα λαβεῖν ἢ πάντα, καὶ δια-
τετέλεκα προκαλούμενος ὑμᾶς εἰς κρίσιν ἐλθεῖν ὑπὲρ
17 ὃν αἴτιώμεθ⁸ ἀλλήλους. καίτοι σκοπεῖσθε, πότερον κάλ-
λιόν ἔστιν ὅπλοις ἢ λόγοις διακρίνεσθαι, καὶ πότερον
αὐτοὺς εἶναι βραβευτὰς ἢ πεῖσαι τινας ἑτέρους· καὶ
λογίζεσθ⁹ ὃς ἀλογόν ἔστιν Ἀθηναίους, Θασίους μὲν
καὶ Μαρωνείτας ἀναγκάσαι περὶ Στρύμης διακριθῆναι
λόγοις, αὐτοὺς δὲ πρὸς ἐμὲ μὴ διαλύσασθαι περὶ ὃν
ἀμφισβητοῦμεν τὸν τρόπον τοῦτον, ἀλλως τε καὶ γιγνώ-
σκοντας, ὅτι νικηθέντες μὲν οὐδὲν ἀποβαλεῖτε, πρατή-
σαντες δὲ λήψεσθε τὰ νῦν ὑφ¹⁰ ἡμῖν ὅντα.

18   Πάντων δέ μοι δοκεῖ παραλογώτατον εἶναι, διότι
πέμψαντος ἔμοι πρέσβεις ἀπὸ τῆς συμμαχίας πάσης
ίν¹¹ ὁσι μάρτυρες, καὶ βουλομένου ποιήσασθαι πρὸς
ὑμᾶς δικαίας ὅμολογίας ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων, οὐδὲ τοὺς
περὶ τούτων λόγους ἐδέξασθε πάρα τῶν πρεσβευόντων,
ἐξὸν ὑμῖν ἢ τῶν κινδύνων ἀπαλλάξαι τοὺς δυσχερεῖς;
ὑποπτεύοντάς τι καθ¹² ἡμῶν, ἢ φανερῶς ἐξελέγχαι με
19 φαυλότατον ὅντα τῶν ἀπάντων. τῷ μὲν οὖν δήμῳ

ταῦτα συνέφερε, τοῖς δὲ λέγουσιν οὐκ ἐλυσιτέλει. φασὶ γὰρ οἱ τῆς πολιτείας τῆς παρ' ὑμῖν ἔμπειροι, τὴν μὲν εἰρήνην πόλεμον αὐτοῖς εἶναι, τὸν δὲ πόλεμον εἰρήνην· ἢ γὰρ συναγωνίζομένους τοῖς στρατηγοῖς ἢ συκοφαντοῦντας ἀεί τι λαμβάνειν. παρ' αὐτῶν, ἔτι δὲ τῶν πολιτῶν τοῖς γνωριμωτάτοις καὶ τῶν ἔξωθεν τοῖς ἐνδοξοτάτοις λοιδορούμένους ἐπὶ τοῦ βῆματος, περιποιεῖσθαι παρὰ τοῦ πλήθους δόξαν ως εἰσὶ δημοτικοί.

20 Πάδιον μὲν οὖν ἐστί μοι παῦσαι τῆς βλασφημίας αὐτοὺς μικρὰ πάνυ προεμένῳ, καὶ ποιῆσαι λέγειν ἐπαίνους ὑπὲρ ἡμῶν. ἀλλ᾽ αἰσχυνοίμην ἄν, εἰ τὴν πρὸς ὑμᾶς εὔνοιαν παρὰ τούτων φιανούμην ὀνούμενος, οἱ πρὸς τοῖς ἄλλοις εἰς τοῦτο τόλμης ἥκουσιν, ὥστε καὶ περὶ Ἀμφιπόλεως πρὸς ὑμᾶς ἀμφισβητεῖν ἐπιχειρούσιν, ὑπὲρ ἃς τῶν ἀντιποιούμενων αὐτῆς οἴμαι πολὺ δικαιότερα λέγειν αὐτός. εἴτε γὰρ τῶν ἐξ ἀρχῆς πρατησάντων γίγνεται, πῶς οὐ δικαίως ἥμεῖς αὐτὴν ἔχομεν, Ἀλεξάνδρου τοῦ προγόνου πρώτου κατασχόντος τὸν τόπον, ὅθεν καὶ τῶν αἰχμαλώτων Μήδων ἀπαρχὴν ἀνδριάντα χρυσοῦν ἀνέστησεν εἰς Δελφούς; εἴτε τούτων μὲν ἀμφισβήτησειέ τις, ἀξιοῖ δὲ γίγνεσθαι τῶν ὕστερον γενομένων κυρίων, ὑπάρχει μοι καὶ τοῦτο τὸ δίκαιον· ἐκπολιορκήσας γὰρ τοὺς ὑμᾶς μὲν ἐκβαλόντας, ὑπὸ Λακεδαιμονίων δὲ κατοικισθέντας, ἔλαβον τὸ χωρίον. καίτοι πάντες οἰκοῦμεν τὰς πόλεις, ἢ τῶν προγόνων παραδόντων, ἢ κατὰ πόλεμον κύριοι καταστάντες. ὑμεῖς δ' οὔτε πρῶτοι λαβόντες οὔτε νῦν ἔχοντες, ἐλάχιστον δὲ χρόνον ἐν τοῖς τόποις ἐμμείναντες, ἀντιποιεῖσθε τῆς πόλεως, καὶ ταῦτα πίστιν ὑπὲρ ἡμῶν αὐτοὶ βεβαιοτάτην ἐπιθέντες· πολλάκις γὰρ ἐμοὶ γράφοντος ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς ὑπὲρ αὐτῆς, ἐγνώκατε δικαίως

ἔχειν ἡμᾶς, τότε μὲν ποιησάμενοι τὴν εἰρήνην ἔχοντος ἐμοῦ τὴν πόλιν, κατὰ συμμαχίαν ἐπὶ ταῖς αὐταῖς
23 διμολογίαις. καίτοι πῶς ἀν ἑτέρᾳ γένοιτο βεβαιοτέρᾳ
ταύτης κτῆσις, τῆς τὸ μὲν ἐξ ἀρχῆς καταλειφθείσης
ἡμῖν ὑπὸ τῶν προγόνων, πάλιν δὲ κατὰ πόλεμον ἐμῆς
γεγενημένης, τοίτον δὲ συγχωρηθείσης ὑφ' ὑμῶν, τῶν
εἰδισμένων ἀμφισβητεῖν καὶ τῶν οὐδὲν ὑμῖν προσηκόντων;

"Α μὲν οὖν ἐγκαλῶ, ταῦτ' ἔστιν· ὡς δὲ προϋπαρχόντων καὶ διὰ τὴν ἐμὴν εὐλάβειαν μᾶλλον ἥδη τοῖς
πράγμασιν ἐπιτιθεμένων καὶ καθ' ὅσον ἀν δύνησθε
κακοποιούντων, ὑμᾶς ἀμυνοῦμαι μετὰ τοῦ δικαίου, καὶ
μάρτυρας τοὺς θεοὺς ποιησάμενος διαλήψομαι περὶ
τῶν καθ' ὑμᾶς.

13.

ΠΕΡΙ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ

ΤΠΟΘΕΣΙΣ

"Ο λόγος οὗτος οὐκέτι Φιλιππικός ἔστιν, ἀλλ' ἀπλῶς
συμβουλευτικός. ἐκκλησίαν γάρ ἀγόντων τῶν Ἀθηναίων περὶ
τῶν θεωρικῶν χρημάτων, παρελθὼν ὁ Δημοσθένης πείθει
σύνταχθηναι τ' αὐτούς καὶ τὸ ἀρχαῖον ἀναλαβεῖν ἀξιώμα
στρατευομένους καὶ τῶν Ἑλλήνων προκινδυνεόντας, καὶ
συγκρίνει τὰ νῦν τοῖς ἐπὶ τῶν προγόνων, πολὺ φαυλότερα
καὶ ταπεινότερα τῶν παλαιῶν δεικνύει.

Περὶ μὲν τοῦ παρόντος ἀργυρίου καὶ ὃν τὴν ἐκ-
κλησίαν ποιεῖσθ' ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, οὐδέτερόν μοι

δοκεῖ τῶν χαλεπῶν εἶναι, οὔτ' ἐπιτιμήσαντα τοῖς νέ-
μουσι καὶ διδοῦσι τὰ κοινά, εὐδοκιμῆσαι παρὰ τοῖς
βλάπτεσθαι διὰ τούτων ἡγουμένοις τὴν πόλιν, οὕτε
συνειπόντα καὶ παραινέσανθ' ὡς δεῖ λαμβάνειν, χαρί-
σασθαι τοῖς σφόδρῳ ἐν χρείᾳ τοῦ λαβεῖν οὖσιν οὐδέ-
τεροι γάρ πρὸς τὸ τῇ πόλει συμφέρον σκοποῦντες,
οὔτ' ἐπαινοῦσιν οὕτε δυσχεραίνουσι τὸ πρᾶγμα, ἀλλ'
 2 ὡς ἐκάτεροι χρείας καὶ παρουσίας ἔχουσιν. ἐγὼ δὲ
τοῦτο μὲν οὔτ' ἀν εἰσηγησάμην, οὔτ' ἀν ἀντείποιμ·
ὡς οὐ δεῖ λαμβάνειν παραινῶ μέντοι σκοπεῖν καὶ
λογίζεσθαι πρὸς ὑμᾶς αὐτούς, ὅτι τἀργύριον μὲν ἔστι
τοῦθ', ἕπερ οὖ βουλεύεσθε, μικρόν, τὸ δ' ἔθος μέγα,
ὅ γίγνεται μετὰ τούτου. εἰ μὲν οὖν μετὰ τοῦ πράτ-
τειν ἀ προσήκει καὶ τὸ λαμβάνειν κατασκευάσεσθε, οὐ
μόνον οὐ βλάψετε, ἀλλὰ καὶ τὰ μέγιστα ὠφελήσετε τὴν
πόλιν καὶ ὑμᾶς αὐτούς εἰ δὲ τοῦ μὲν λαμβάνειν καὶ
ἔορτὴ καὶ πᾶσα ἀρκέσει πρόφρασις, τοῦ δ' ἀ πρὸς τού-
τοις δεῖ ποιεῖν μηδὲ τοὺς λόγους ἀκούειν ἐθελήσετε,
δρᾶτε μήποθ', ἀ νῦν δρῦσις ἥγεισθε πράττειν, σφόδρῳ
 3 ἡμαρτηκέναι νομίσητε. ἐγὼ δέ φημι δεῖν (καί μοι μὴ
θορυβήσῃτε ἐφ' ᾧ μέλλω λέγειν, ἀλλ' ἀκούσαντες κρί-
νατε), ὡς περὶ τοῦ λαβεῖν ἐκκλησίαν ἀπεδώκαμεν, οὕτω
καὶ περὶ τοῦ συνταχθῆναι καὶ παρασκευασθῆναι τὰ
πρὸς τὸν πόλεμον, ἐκκλησίαν ἀποδοῦναι, καὶ παρασχεῖν
ἔκαστον αὐτὸν μὴ μόνον ταῦτα ἀκούειν ἐθέλοντα, ἀλλὰ
καὶ πράττειν βουλόμενον, ἵνα ὡς ἄνδρες Αθηναῖοι τῶν
ἀγαθῶν τὰς ἐλπίδας δι' ὑμῶν αὐτῶν ἔχητε, καὶ μὴ
τὸν δεῖνα [μηδὲ τὸν δεῖνα] πυνθάνησθε τί πράττει.
 4 καὶ τὰ μὲν προσιόντα τῇ πόλει πάντα, καὶ ἀ νῦν ἐκ
τῶν ἴδιων παραναλίσκετε εἰς οὐδὲν δέον, καὶ ὅσος ἐκ
τῶν συμμάχων ὑπάρχει, λαμβάνειν ὑμᾶς φημὶ χρῆναι

τὸ ἴσον ἔκαστον, τοὺς μὲν ἐν ἡλικίᾳ στρατιωτικόν,
 τοὺς δὲ ὑπὲρ τὸν κατάλογον ἔξεταστικὸν ἢ ὅπως ἀν
 τις ὀνομάσαι τοῦτο, στρατεύεσθαι δὲ αὐτοὺς καὶ μη-
 δενὶ τούτου παραχωρεῖν, ἀλλὰ τὴν δύναμιν τῆς πό-
 λεως οἰκείαν εἶναι κατεσκευασμένην ἀπὸ τούτων, ἵν
 εὐπορήτε καὶ τὰ δέοντα ποιῆτε, καὶ τὸν στρατηγὸν
 ἥγεῖσθαι ταύτης, ἵν² ὑμῖν ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μὴ τοιαῦθεν
 οἴάπερ νυνὶ συμβαίνῃ· τοὺς στρατηγοὺς κρίνετε, καὶ
 περίεσθ’ ὑμῖν ἐκ τῶν πραγμάτων „ὅ δεῖνα τοῦ δεῖνος
6 τὸν δεῖν³ εἰσήγγειλεν“, ἀλλο δὲ οὐδέν. ἀλλὰ τί ὑμῖν
 γένηται; πόδων μὲν οἱ σύμμαχοι μὴ φρουραῖς, ἀλλὰ
 τῷ ταῦτα συμφέρειν ὑμῖν κάκείνοις ὁσιν οἰκεῖοι, ἐπειδὴ
 οἱ στρατηγοὶ μὴ ἔνεους ἔχοντες τοὺς μὲν συμμάχους
 ἀγωστούς καὶ φέρωσι, τοὺς δὲ πολεμίους μηδὲ δρῶσιν,
 ἀφ’ ὃν αἵ μὲν ὠφέλειαι τούτων εἴσ⁴ ἴδιαι, τὰ δὲ μίση
 καὶ τὰ ἐγκλήματα ἐφ’ ὅλην ἔρχεται τὴν πόλιν, ἀλλὰ
 πολίτας τοὺς ἀκολουθοῦντας ἔχοντες, τοὺς ἐχθρούς,
7 ἢ νῦν τοὺς φίλους, ποιῶσιν. χωρὶς δὲ τούτων πολλὰ
 τῶν πραγμάτων τὴν ὑμετέραν ποθεῖ παρουσίαν, καὶ
 ἄνευ τοῦ πρὸς τοὺς οἰκείους πολέμους οἰκείᾳ χρῆσθαι
 δυνάμει συμφέρειν, καὶ πρὸς τὰλλα πράγματα⁵ ἀναγκαῖόν
 ἐστιν. εἰ μὲν γὰρ ἡσυχίαν ἔχειν ὑμῖν ἀπέχοη καὶ
 μηδὲν τῶν Ἑλληνικῶν περιεργάζεσθαι ὅπως ἔχει, ἀλλος
8 ἢν ἦν λόγος· νῦν δὲ πρωτεύειν μὲν ἀξιοῦτε καὶ τὰ
 δίκαια⁶ δρίζειν τοῖς ἀλλοις, τὴν δὲ ταῦτα⁷ ἐφορεύσου-
 σαν καὶ φυλάξουσαν δύναμιν, οὔτε κατεσκεύασθε⁸ οὔτε
 κατασκευάζεσθε, ἀλλ’ ἐπὶ πολλῆς μὲν ἡσυχίας καὶ ἐρη-
 μίας ὑμῶν ὁ Μυτιληναίων δῆμος καταλέλυται, ἐπὶ
 πολλῆς δὲ ἡσυχίας ὁ Ροδίων, ἐχθρός γ’ ἡμῶν, φαίη
 τις ἢν ἀλλὰ μεῖζω χρὴ νομίζειν ὁ ἄνδρες⁹ Ἀθηναῖοι,
 τὴν πρὸς τὰς διλιγαρχίας ὑπὲρ αὐτῆς τῆς προαιρέσεως

ἔχθρον, ἢ τὴν πρὸς τοὺς δήμους ὑπὲρ ὧν ποτε ἀν τῇ.
 9 ἀλλέοντος ἐπανέλθω, φημὶ δεῖν ὑμᾶς συντετάχθαι,
 καὶ τὴν αὐτὴν τοῦ τε λαβεῖν καὶ τοῦ ποιεῖν ἀ προσ-
 ἥκει σύνταξιν εἶναι. διελέχθην δὲ ὑμῖν περὶ τούτων
 καὶ πρότερον, καὶ διεξῆλθον ὡς ἀν συνταχθείητε, οἵ
 θεοὶ διπλίται καὶ οἵ ἵπτεῖς καὶ ὅσοι τούτων ἕκτος ἔστε,
 10 καὶ εὐπορία τις ἀν πᾶσι γένοιτο κοινῇ. ὁ δέ μοι
 πλείστην ἀθυμίαν παρέσχεν [ἀπάντων], ἐρῶ πρὸς ὑμᾶς
 καὶ οὐκ ἀποκρύψομαι, ὅτι πολλῶν καὶ μεγάλων καὶ
 καλῶν ὄντων τούτων [ἀπάντων], τῶν μὲν ἀλλων οὐ-
 δενὸς οὐδεὶς μέμνηται, τοῖν δυοῖν δὲ ὅβιοιν ἀπαντες.
 καίτοι τοὺς μὲν οὐκ ἔστι πλείονος ἢ δυοῖν ὅβιοιν
 ἀξίους εἶναι, τὰλλα δὲ [μετὰ τούτων ὧν εἴπον] τῶν
 βασιλέως ἀξιούς ἔστι χρημάτων, πόλιν τοσούτους διπλίτας
 ἔχουσαν καὶ τριήρεις καὶ ἵππους καὶ χρημάτων πρόσ-
 οδον, συντετάχθαι καὶ παρεσκευάσθαι.

11 Τί οὖν ταῦτα νῦν [, φαίη τις ἀν,] λέγω ; ὅτι
 φημὶ δεῖν ὑμᾶς ἐπειδὴ τὸ μὲν πάντας μισθοφορεῖν
 δυσχεραίνοντι τινες, τὸ δὲ συνταχθῆναι καὶ παρα-
 σκευασθῆναι παρὰ πάντων χρήσιμον εἶναι δοκιμάζεται,
 ἐντεῦθεν ἀρξασθαι τοῦ πράγματος καὶ προθεῖναι περὶ
 τούτων τῷ βουλομένῳ γνώμην ἀπόφήνασθαι. ὡς οὕτως
 ἔχει ἀν μὲν ὑμεῖς νῦν πεισθῆτε τούτων καιρὸν εἶναι,
 ὅταν αὐτῶν εἰς ἡρείαν ἐλθηθεῖ, ἔτοιμοι ὑπάρξει ἀν δὲ
 ἀκαιρίαν ἥγησάμενοι παρίδητε, ὅταν δέῃ χρησθαι, τότε
 ἀναγκασθήσεσθε παρασκευάζεσθαι.

12 Ἡδη δέ τις εἶπεν ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι που λέγων,
 οὐχ ὑμῶν τῶν πολλῶν, ἀλλὰ τῶν διαρρηγνυμένων εἰ
 ταῦτα γενήσεται, „τί δέ [ὑμῖν] ἐκ τῶν Δημοσθένους
 λόγων ἀγαθὸν γέγονεν ; παρελθὼν ὑμῶν, ὅταν αὐτῷ
 δόξῃ, ἐνέπλησε τὰ ὅτα λόγων, διέσυρεν τὰ παρόντα,

τοὺς προγόνους ἐπήνεσεν, μετεωρίσας καὶ φυσήσας
 ὃ ὑμᾶς κατέβη.“ ἐγὼ δὲ εἰ μὲν ὑμᾶς δυναίμην ὅν
 λέγω τι πεῖσαι, τηλικαῦτον οἶμαι τὴν πόλιν πρᾶξαι
 ἀγαθόν, ὥστε, εἰ νῦν εἰπεῖν ἐπιχειρήσαιμι, πολ-
 λοὺς ἀνάπιστησαι, ὡς μεῖζοισιν ἡ δυνατοῖς οὐ μὴν
 οὐδὲ τοῦτο μικρὸν ὠφελεῖν οἶμαι, εἰ τὰ βέλτιστα ἀκούειν
 ὑμᾶς συνεθίζω. δεῖ γάρ ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὸν βουλόμε-
 νόν τι ποιῆσαι τὴν πόλιν ἡμῶν ἀγαθόν, τὰ δύτα πρώτον
 ἡμῶν ίάσασθαι· διέφθαρται γάρ· οὕτω πολλὰ καὶ φευδῆ
 14 καὶ πάντα μᾶλλον ἡ τὰ βέλτιστα ἀκούειν εἴμισθε. οἶον
 (ὅπως δὲ μὴ θορυβήσει μοι μηδείς, πρὸν ἀν πάντοτε
 εἴπω) ἀνέφεντα δήπου πρώην τινὲς τὸν δρισθόδομον.
 οὐκοῦν οἱ παριόντες ἀπαντες τὸν δῆμον καταλελύσθαι,
 τοὺς νόμους οὐκέτε εἶναι, τοιαῦτον ἔλεγον. καίτοι ὁ
 ἄνδρες Ἀθηναῖοι (καὶ σκοπεῖτο ἀν ἀληθῆ λέγω) οἱ μὲν
 τινά ποιοῦντες ἀξίου εποίουν θανάτου, ὁ δῆμος δὲ
 οὐ διὰ τούτων καταλύεται. πάλιν κώπας τις ὑφείλετο·
 μαστιγοῦν, στρεβλοῦν πάντες οἱ λέγοντες, τὸν δῆμον
 καταλύεσθαι. ἐγὼ δὲ τί φημι; τὸν μὲν ὑφαιρούμενον
 θανάτου ποιεῖν ἀξίου ὕσπερ ἔκεινοι, τὸν δῆμον δὲ οὐ
 15 διὰ τούτων καταλύεσθαι. ἀλλὰ πῶς καταλύεται, οὐδεὶς
 λέγει, οὐδὲ παρησιάζεται. ἐγὼ δὲ φράσω· ὅταν ὑμεῖς
 ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι φαύλως ἥγμένοι, πολλοὶ καὶ ἀποροι
 καὶ ἀσπλοι καὶ ἀσύντακτοι καὶ μὴ ταῦτα γιγνώσκοντες
 ἦτε, καὶ μήτε στρατηγὸς μήτε ἄλλος μηδεὶς ὅν ἀν
 ὑμεῖς ψηφίσησθε φροντίζῃ, καὶ ταῦτα μηδεὶς λέγειν
 ἐθέλῃ μηδὲ ἐπανορθοῖ, μηδὲ ὅπως παύσεται τοιαῦτο
 16 ὅντα πράττῃ, δὲ νῦν συμβαίνει. καὶ νὴ Δίτον ὁ ἄνδρες
 Ἀθηναῖοι, ἔτεροι γε λόγοι παρερρυήκασι πρὸς ὑμᾶς
 ψευδεῖς, καὶ πολλὰ τὴν πολιτείαν βλάπτοντες, οἶον
 „ἐν τοῖς δικαστηρίοις ὑμῖν ἐστιν ἡ σωτηρία“, καὶ „δεῖ

- τῇ ψήφῳ τὴν πολιτείαν ὑμᾶς φυλάττειν“. ἐγὼ δ' οἰδ' ὅτι ταῦτα μὲν ὑμῖν [τὰ δικαστήρια] τῶν πρὸς ἄλλήλους δικαιών ἔστι κύρια, ἐν δὲ τοῖς ὅπλοις δεῖ κρατεῖν τῶν ἔχ-
 17 θρῶν, καὶ διὰ τούτων ἔστιν ἡ σωτηρία τῆς πολιτείας. οὐ γάρ τὸ ψηφίσασθαι τοῖς ἐν τοῖς ὅπλοις ποιήσει τὸ νικᾶν, ἀλλ' οἱ μετὰ τούτων κρατοῦντες τοὺς ἔχθρούς, καὶ ψηφίζε-
 σθαι καὶ ἄλλ' ὅ τι ἀν βούλησθε ποιεῖν, ὑμῖν ἔξουσίαν καὶ ἄδειαν παρασκευάσουσι· δεῖ γάρ ἐν μὲν τοῖς ὅπλοις φοβερούς, ἐν δὲ τοῖς δικαστηρίοις φιλανθρώπους εἶναι.
 18 Εἰ δέ τῷ δοκῷ μεῖζους ἡ κατ' ἐμαυτὸν λέγειν λόγους, αὐτὸ τοῦτο ὁρθῶς αὐτῶν ἔχει· τὸν γὰρ ὑπὲρ τηλικαύτης πόλεως ὁρθησόμενον λόγον καὶ τοιούτων πραγμάτων, παντὸς ἐνὸς τοῦ λέγοντος ἀεὶ μεῖζῳ φαίνε-
 σθαι δεῖ, καὶ τῆς ἀξίας τῆς ὑμετέρας ἐγγὺς εἶναι, μὴ τῆς τοῦ λέγοντος. ὅτι δ' οὐδεὶς τῶν ὑφ' ὑμῶν τιμω-
 μένων ταῦτα λέγει, τὰς προφάσεις ἐγὼ διέξειμ' ὑμῖν.
 19 οἱ μὲν πρὸς ἀρχαιρεσίας καὶ ταύτην τὴν τάξιν προσιόν-
 τες, δοῦλοι τῆς ἐπὶ τῷ χειροτονεῖσθαι χάριτος περιέρ-
 χονται, τελεσθῆναι στρατηγὸς ἔκαστος σπουδᾶς, οὐκ
 ἀνδρὸς ἔργον οὐδὲν πρᾶξαι. εἰ δέ τις καὶ τοιοῦτος
 ἔστιν, οὗτος ἐγχειρεῖν ἔργῳ τῷ, νῦν μὲν ἥγειται τὴν
 τῆς πόλεως δόξαν ἀφορμὴν ἔχων καὶ τοῦνομα, τῆς
 τῶν ἐναντιωσομένων ἔρημίας ἀπολαύων, τὰς ἐλπί-
 δας ὑμῖν ὑποτείνων, ἄλλο δ' οὐδὲ ἐν, κληρονο-
 μῆσειν αὐτὸς τῶν ὑμετέρων ἀγαθῶν, ὅπερ ἔστιν, ἀν
 δ' ὑμεῖς δι' ὑμῶν αὐτῶν ἔκαστα πράττητε, ἵσον τοῖς
 ἄλλοις ὥσπερ τῶν ἔργων; οὕτω καὶ τῶν ἐκ τούτων
 20 ἔξειν. οἱ δὲ πολιτευόμενοι καὶ περὶ ταῦτο ὅντες, τὸ
 τὰ βέλτιστα σκοπεῖν ὑμῖν ἀφέντες, προσκεχωρήκαστι
 πρὸς τούτους· καὶ πρότερον μὲν κατὰ συμμορίας εἰσε-
 φέρετε, νῦν δὲ πολιτεύεσθε [κατὰ συμμορίας]. ὅγτως

ῆγεμῶν καὶ στρατηγὸς [ὑπὸ τούτῳ] καὶ οἱ βοησόμενοι [μεθ' ἑκατέρων] τριακόσιοι· οἱ δὲ ἄλλοι προσνενέμησθε, οἱ μὲν ὡς τούτους, οἱ δὲ ὡς ἔκεινους. τοιγαροῦν ὑμῖν περίεστιν ἐκ τούτων ὁ δεῖνα χαλκοῦς καὶ ὁ δεῖν εὐδαιμών, εἰς ἥ δύ', ὑπὲρ τὴν πόλιν οἱ δὲ ἄλλοι μάρτυρες τῆς τούτων εὐδαιμονίας πάθησθε, τῆς καθ' ἡμέραν ὁραθυμίας πολλὴν καὶ μεγάλην ὑπάρχουσαν ὑμῖν εὐδαιμονίαν τούτοις προϊέμενοι.

- 21 Καίτοι σκέψασθε πῶς ἐπὶ τῶν προγόνων ταῦτα εἶχεν οὐ γάρ ἄλλοτοιοις ὑμῖν παραδείγμασι χρησαμένοις, ἄλλοι οἰκείοις, ἔξεσθ' ἀ προσήκει πράττειν εἰδέναι. ἔκεινοι Θεμιστοκλέα τὸν τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν στρατηγοῦντα καὶ Μιλτιάδην τὸν ἦγούμενον Μαραθῶνι καὶ πολλοὺς ἄλλους, οὐκ ἵσα τοῖς νῦν στρατηγοῖς ἀγάθῳ εἰργασμένους, μὰ Δί' οὐ χαλκοῦς ἵστασαν, ἄλλοι δὲ οὐδὲν αὐτῶν κρείττους ὅντας, οὗτοις ἐτίμων.
- 22 καὶ γάρ τοι τῶν ἔργων οὐδενὸς ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν τότε ἀπεστέρησαν ἑαυτούς, οὐδὲ ἔστι οὐδεὶς δστις ἀν εἴποι τὴν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίαν Θεμιστοκλέους, ἄλλοι Ἀθηναίων, οὐδὲ τὴν Μαραθῶνι μάχην Μιλτιάδου, ἄλλὰ τῆς πόλεως. νῦν δὲ πολλοὶ τοῦτο λέγουσιν, ὡς Κέρκυραν εἶλε Τιμόθεος, καὶ τὴν μόραν κατέκοψεν Ἰφικράτης, καὶ τὴν περὶ Νάξον ἐνίκα ναυμαχίαν Χαρίας· δοκεῖτε γάρ αὐτοὶ τῶν ἔργων τούτων παραχωρεῖν τῶν τιμῶν ταῖς ὑπερβολαῖς, αἵς δεδώκατε ἐπ' αὐτοῖς 23 ἐκάστῳ τούτων. τὰς μὲν δὴ πολιτικὰς οὗτοις ἔκεινοι τε καλῶς καὶ ὑμεῖς οὐκ ὁρθῶς· τὰς δὲ τῶν ἔνων πῶς; ἔκεινοι Μένωνι τῷ Φαρσαλίῳ, δώδεκα μὲν τάλαντα ἀργυρίου δόντι πρὸς τὸν ἐπί Ήιόντι πρὸς Ἀμφιπόλει πόλεμον, διακοσίοις δὲ ἵπτεῦσι πενέσταις ἰδίοις βοηθήσαντι, οὐκ ἐψηφίσαντο πολιτείαν, ἄλλοι

24 ἀτέλειαν ἔδωκαν μόνον. καὶ πρότερον τούτου Περδίκκα, τῷ κατὰ τὴν τοῦ βαρβάρου ποτὲ ἐπιστρατείαν βασιλεύοντι Μακεδονίας, τὸν ἀναχωροῦντας ἐκ Πλαταιῶν τῶν βαρβάρων ἀπὸ τῆς ἡττῆς διαφθείραντι, καὶ τέλειον τάτυχημα ποιήσαντι τῷ βασιλεῖ, οὐκ ἐψηφίσαντο πολιτείαν, ἀλλ᾽ ἀτέλειαν ἔδωκαν μόνον, μεγάλην καὶ τιμίαν οἷμα καὶ σεμνὴν τὴν αὐτῶν πατρόδ' ἥγυνοντος καὶ πάσης μεῖζον εὐεργεσίας. νῦν δὲ ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι φθόρους ἀνθρώπους οἰκοτρίβων οὐκότριβας, τιμὴν ὥσπερ ἄλλου του τῶν ωνίων λαμβάνοντες, ποιεῖσθε πολίτας. ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐπελήλυθε πράττειν, οὐχ ὅτι τὰς φύσεις χείρους ἐστὲ τῶν προγόνων, ἀλλ᾽ ὅτι τοῖς μὲν ἐφ' αὐτοῖς παρειστήκει μέγα φρονεῖν, ὑμῶν δὲ ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι περιήρηται τοῦτο. ἐστι δὲ οὐδέποτε οἷμα δυνατόν, μικρὰ καὶ φαῦλα πράττοντας μέγα καὶ νεανικὸν φρόνημα λαβεῖν, ὥσπερ οὐδὲ λαμπρὰ καὶ καλὰ πράττοντας μικρὸν καὶ ταπεινὸν φρονεῖν· ὅποι ἄττα γὰρ ἀν τάπιτηδεύματα τῶν ἀνθρώπων ἦσαν, τοιοῦτον ἀνάγκη καὶ τὸ φρόνημα ἔχειν.

26 Σκέψασθε δέ, ἢ τις κεφάλαιον ἀν ἔχοι [τῶν πραγμάτων] εἰπεῖν τῶν τοῦτος περιραγμένων καὶ τῶν ὑμῖν, ἀν ἄρα ὑμῶν αὐτῶν ἀλλ᾽ ἐκ τούτων γε δύνησθε γενέσθαι. πέντε μὲν καὶ τετταράκοντα ἔτη τῶν Ἑλλίπων ἥρξαν ἐκόντων [ἐκεῖνοι], πλείω δὲ ἢ μύρια τάλαντα εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἀνίγαγον, πολλὰ δὲ καὶ καλὰ καὶ πεζῇ καὶ ναυμαχοῦντες ἐστησαν τρόπαια, ἐφ' οὓς ἔτι καὶ νῦν φιλοτιμούμεθα. καίτοι νομίζετον αὐτοὺς [ταῦτα] στῆσαι, οὐχ ἵνα θαυμάζωμεν ἡμεῖς θεωροῦντες αὐτά, ἀλλ᾽ ἵνα καὶ μιμώμεθα τὰς τῶν ἀναθέντων ἀρετάς. 27 ἐκεῖνοι μὲν δὴ ταῦτα ἥμεῖς δέ, ὅσης ἀπαντες ὁρᾶτε ἐρημίας ἐπειλημμένοι, σκέψασθε εἰ παραπλήσια. οὐ

πλείω μὲν ἦ χῦια καὶ πεντακόσια τάλαντα ἀνήλικα
μάτην εἰς τοὺς τῶν Ἑλλήνων ἀπόρους, ἔξανήλικωνται
δ' οἵ τ' Ἄδιοι πάντες οἶκοι καὶ τὰ κοινὰ τῇ πόλει καὶ
τὰ παρὰ τῶν συμμάχων, οὓς δ' ἐν τῷ πολέμῳ συμμά-
χους ἐκτησάμεθα, οὗτοι νῦν ἐν τῇ εἰρήνῃ ἀπολώλα-
28 σιν; ἀλλὰ νὴ Δία ταῦτα μόνον τότε εἶχε βέλτιον ἦ
νῦν, τὰ δὲ ἄλλα χεῖρον. πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ἀλλ' ὅ
τι βούλεσθ' ἔξετάσωμεν. οἰκοδομήματα μέν γε καὶ
κόσμον [τῆς πόλεως], ἵερῶν καὶ λιμένων καὶ τῶν ἀκο-
λουθῶν τούτοις, τοιοῦτον καὶ τοσοῦτον κατέλιπον ἐκεῖ-
νοι, ὥστε μηδενὶ τῶν ἐπιγιγνομένων ὑπερβολὴν λελεῖ-
φθαι, προπύλαια ταῦτα, νεώσοικοι, στοάι, τᾶλλοι, οἵς
29 ἐκεῖνοι κοσμήσαντες τὴν πόλιν ἡμῖν παρέδωκαν· τὰς
δὲ Ἰδίας οἰκίας τῶν ἐν δυνάμει γενομένων, οὕτω με-
τρίας καὶ τῷ τῆς πολιτείας ὄνόματι ἀκολουθους, ὥστε
τὴν Θεμιστοκλέους καὶ τὴν Κίμωνος καὶ τὴν Ἀριστείδου
καὶ τῶν τότε λαμπρῶν οἰκίαν, εἴ τις ἀρέτην οἴδεν
ὅποια ποτε ἐστίν, δρᾶ τῆς τοῦ γείτονος οὐδὲν σεμνο-
30 τέραν οὖσαν. νῦν δὲ ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι δημοσίᾳ μὲν
ἡ πόλις ἡμῶν τὰς ὁδοὺς ἀγαπᾷ κατασκευάζουσα καὶ
κορίνας καὶ κονιάματα καὶ λήρους (καὶ οὐ τοῖς εἰσηγη-
σαμένοις ταῦτα ἐπιτιμῶ, παλλοῦ γε καὶ δέω, ἀλλ' ὑμῖν,
εἴ ταῦθ' ἴκανὰ ὑμῖν αὐτοῖς ὑπολαμβάνετε εἶναι), Ἰδία
δὲ οἵ τῶν κοινῶν ἐπί τῷ γεγενημένοι, οἵ μὲν τῶν
δημοσίων οἰκοδομημάτων σεμνοτέρας τὰς Ἰδίας οἰκίας
κατεσκευάλασιν, οὐ μόνον τῶν πολλᾶν ὑπεροφανωτέ-
ρας, οἵ δὲ γῆν συνεωνημένοι γεωργοῦσιν, δῆην οὐδὲ
31 ὅναρ ἥλπισαν πώποτε. τούτων δὲ αἴτιον πέντε, δῆτε
τότε μὲν ὁ δῆμος δεσπότης ἦν καὶ κύριος ἀπάντων,
καὶ ἀγαπητὸν ἦν παρ' ἐκείνους τῶν ἄλλων ἐκάστῳ καὶ
τιμῆς καὶ ἀρχῆς καὶ ἀγαθοῦ τινὸς μεταλαμβάνειν, νῦν

δὲ τούναντίον κύριοι μὲν τῶν ἀγαθῶν οὗτοι, καὶ διὰ τούτων ἄπαντα, ὁ δὲ δῆμος ἐν ὑπηρέτου καὶ προσθήκης μέρει, καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶθ' ἂν οὗτοι μεταδιδῶσι λαμβάνοντες.

- 32 Τοιγαροῦν ἐκ τούτων τοιαῦτα τὰ πράγματα τῆς πόλεως ἔστιν, ὡστὸν εἴ τις ἀναγνοίη τὰ ψηφίσματα ὑμῶν καὶ τὰς πράξεις ἐφεξῆς διέλθοι, οὐδὲ ἀν εἰς πιστεύσαι τῶν αὐτῶν εἶναι ταῦτα κάκεῖνα. οἶον ἂν πρὸς τοὺς καταράτους Μεγαρέας ἐψηφίσασθ' ἀποτεμνομένους τὴν δογάδα, ἐξιέναι, κωλύειν, μὴ ἐπιτρέπειν ἂν πρὸς Φλειασίους, ὅτε ἐξέπεσον τὸ ἔναγχος, βοηθεῖν, μὴ ἐπιτρέπειν τοῖς σφαγεῦσι, τῶν ἐν Πελοποννήσῳ τοὺς βουλομένους 33 παρακαλεῖν. ἄπαντα κάλ’ ὁ ἀνδρες Ἀθηναῖοι ταῦτα καὶ δίκαια καὶ τῆς πόλεως ἀξια· τὰ ἔργα δὲ τἀπὸ τούτων οὐδαμοῦ. οὐκοῦν τὴν μὲν ἀπέχθειαν διὰ τῶν ψηφισμάτων ἐκφέρεσθε, τῶν δὲ ἔργων οὐδενὸς κύριοι γίγνεσθε· τὰ μὲν γὰρ ψηφίσματα πρὸς τὸ τῆς πόλεως ἀξιώμα ψηφίζεσθε, τὴν δύναμιν δὲ οὐκ ἀκόλουθον ὃν 34 ψηφίζεσθ’ ἔχετε. ἐγὼ δὲ παραινέσαιμον ἀν ὑμῖν (καὶ μοι μηδὲν δογισθῆτε). ἔλαττον φρονεῖν καὶ τὰ ὑμέτερον αὐτῶν ἀγαπᾶν πράττοντας, ἢ μείζω δύναμιν παρασκευάζεσθαι. εἰ μὲν οὖν Σιφνίοις ἢ Κυθνίοις ἢ τισιν ἄλλοις τοιούτοις οὖσι συνήδειν ὑμῖν, ἔλαττον φρονεῖν συνεβούλευον ἀν’ ἐπειδὴ δὲ ἐστὸν Ἀθηναῖοι, τὸ τὴν δύναμιν παρασκευάσασθαι παραινῶ· αἰσχρὸν γὰρ ὁ ἀνδρες Ἀθηναῖοι λιπεῖν τὴν τοῦ φρονήματος τάξιν, 35 ἥν ὑμῖν οἱ πρόγονοι παρέδωκαν. πρὸς δὲ τούτοις οὐκ ἐστιν ἐφ’ ὑμῖν, οὐδὲ ἀποστῆναι τῶν Ἐλληνικῶν βούλησθε· πολλὰ γὰρ ὑμῖν ἐκ παντὸς τοῦ χρόνου πέπρακται, καὶ τοὺς μὲν φίλους τοὺς ὑπάρχοντας αἰσχρὸν προέσθαι, τοῖς δὲ οὖσιν ἐχθροῖς οὐκ

ἔνι πιστεῦσαι καὶ μεγάλους ἔᾶσαι γενέσθαι. ὅλως δὲ ὅπερ οἱ πολιτεύομενοι πεπόνθασι πρὸς ὑμᾶς, οὐκ ἔνεστιν αὐτοῖς, ὅταν βούλωνται, παύσασθαι, τοῦτο καὶ ὑμῖν περιέστηκε πεπολίτευσθε γὰρ ἐν τοῖς Ἑλλησιν.

36   Ἐστι δέ ὁ ἀνδρες Ἀθηναῖοι κεφάλαιον ἀπάντων τῶν εἰρημένων οὐδέποθ' ὑμᾶς οἱ λέγοντες οὕτε πονηροὺς οὕτε χρηστοὺς ποιοῦσιν, ἀλλ' ὑμεῖς τούτους, διόπτερον ἀν βούλησθε· οὐ γὰρ ὑμεῖς ὃν οὗτοι βούλονται στοχάζεσθε, ἀλλ' οὗτοι, ὃν ἀν ὑμᾶς ἐπιθυμεῖν οἴωνται. ὑμᾶς οὖν ὑπάρξαι δεῖ χρηστὰ βουλομένους, καὶ πάνθ' ἔξει καλῶς· ἢ γὰρ οὐδεὶς ἐρεῖ φλαῦρον οὐδέν, ἢ οὐδὲν αὐτῷ πλέον ἔσται, μὴ ἔχοντι τοὺς πεισομένους.

14.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΣΥΜΜΟΡΙΩΝ.

ΤΠΟΘΕΣΙΣ.

Φήμις γενομένης τὸν Περσῶν βασιλέα παρασκευάζεσθαι στρατεύειν ἐπὶ τοὺς Ἑλλήνας, ὁ μὲν τῶν Ἀθηναίων δῆμος κεκίνηται καὶ συγκαλεῖν ὄρμηται τοὺς Ἑλλήνας καὶ τὸν πόλεμον ἐνφέρειν ἥδη, ὁ δὲ Δημιοσθένης συμβουλεύει μὴ προεξανίστασθαι, ἀλλ' ἀναμένειν τὸν βασιλέα νεωτερίσαι. νῦν μὲν γάρ, φησίν, οὐ πείσομεν τοὺς Ἑλλήνας συμμαχεῖν ἡμῖν, ἐπ' ἀδείας εἶναι δοκοῦντας· τότε δὲ αὐτοὺς ὁ κίνδυνος αὐτὸς συστήσει. παραινεῖ τοίνυν ἡσυχάζοντας συντάξασθαι καὶ πρὸς τὸν πόλεμον παρασκευάσθαι, καὶ δὴ καὶ διέξεισιν ὃν τρόπον ἀν συνταχθείεν. ὅθεν καὶ περὶ συμμοριῶν ὁ λόγος ἐπιγράφεται· συμμορία γὰρ παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς τὸ τῶν λειτουργούντων σύνταγμα.

- Οἱ μὲν ἔπαινοῦντες ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοὺς προγόνους ὑμῶν, λόγον εἰπεῖν μοι δοκοῦσιν [προαιρεῖσθαι] κεχαριτσμένον, οὐ μὴν συμφέροντά γε ἔκείνοις οὓς ἐγκωμιάζουσι ποιεῖν περὶ γὰρ πραγμάτων ἐγχειροῦντες, ὅν οὐδέ ἀν εἰς ἀξίως ἐφικέσθαι τῷ λόγῳ δύναιτο, αὐτοὶ μὲν τοῦ δύνασθαι δόξαν ἐκφέρονται, τὴν δέ ἔκείνων ἀρετὴν ἐλάττω τῆς ὑπειλημμένης παρὰ τοῖς ἀκούουσιν φαίνεσθαι ποιοῦσιν. ἐγὼ δέ ἔκείνων μὲν ἔπαινον τὸν χρόνον ἥγοῦμαι μέγιστον, οὐ πολλοῦ γεγενημένου, μεῖζω τῶν ὑπ' ἔκείνων πραγμάτων οὐδένες ἄλλοι παραδεῖξασθαι δεδύνηται· αὐτὸς δὲ πειράσομαι τὸν τρόπον εἰπεῖν ὃν ἀν μοι δοκεῖτε μάλιστα παρασκευάσασθαι· καὶ γὰρ οὕτως ἔχει· εἰ μὲν ἡμεῖς ἀπαντεῖς λέγειν δεινοὶ φανείημεν, οὐδὲν ἀν τὰ ὑμέτερος εὗρος ὅτι βέλτιον σχοίη· εἰ δὲ παρελθῶν εἰς δστισοῦν δύναιτο διδάξαι καὶ πεῖσαι, τίς παρασκευὴ καὶ πόση καὶ πόθεν πορισθεῖσα χρήσιμος ἔσται τῇ πόλει, πᾶς δὲ παρὼν φόβος λελύσεται. ἐγὼ δὲ τοῦτο, ἀν ἀρχῆς οἶός τοι ὁ, πειράσομαι ποιῆσαι, μικρὰ προειπῶν ὑμῖν ὡς ἔχω γνώμης περὶ τῶν πρὸς βασιλέα.
- 3 Ἐγὼ νομίζω κοινὸν ἔχθρὸν ἀπάντων τῶν Ἑλλήνων βασιλέα, οὐ μὴν διὰ τοῦτο παραινέσαιμεν ἀν μόνοις τῶν ἄλλων ὑμῖν πόλεμον πρὸς αὐτὸν ἀρασθαι· οὐδὲ γάρ αὐτοὺς τοὺς Ἑλληνας δρῶ κοινοὺς ἄλλήλοις δύντας φίλους, ἀλλὰ ἐνίοις μᾶλλον ἔκείνῳ πιστεύοντας ἢ τισιν αὐτῶν. ἐκ δὴ τῶν τοιούτων νομίζω συμφέρειν ὑμῖν, τὴν μὲν ἀρχὴν τοῦ πολέμου τηρεῖν ὅπως δικαία γενήσεται, παρασκευάζεσθαι δέ ἀ προσήκει πάντα καὶ 4 τοῦτο ὑποκεῖσθαι. ἥγοῦμαι γὰρ ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι τοὺς Ἑλληνας, εἰ μὲν ἐναργὲς [τι] γένοιτο καὶ σαφὲς ὡς βασιλεὺς αὐτοῖς ἐπιχειρεῖ, κανόν συμμαχῆσαι καὶ χάριν

μεγάλην ἔχειν τοῖς πρὸ αὐτῶν καὶ μετ' αὐτῶν ἐκεῖνον
 ἀμυνομένοις· εἰ δὲ ἐτὸν ἀδήλου τούτου καθεστηκότος
 προαπεχθησόμεθ' ἡμεῖς, δέδιος ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μὴ
 τούτοις μετ' ἐκείνου πολεμεῖν ἀναγκασθῶμεν, ὑπὲρ ὅν
 5 προνοούμεθα. οἱ μὲν γὰρ ἐπισχὼν ὅν τῷ φροντικεν, εἰ δὲ
 ἐγχειρεῖν ἔγνωκε τοῖς Ἑλλησι, χρήματα δώσει τισὶν
 αὐτῶν καὶ φιλίαν προτενεῖται, οἵ δὲ τοὺς ἰδίους πολέ-
 μους ἐπανορθῶσαι βουλόμενοι καὶ τοῦτον τὸν νοῦν
 ἔχοντες, τὴν κοινὴν ἀπάντων σωτηρίαν παρόψονται.
 εἰς δὲ τὴν ταραχὴν ταύτην καὶ τὴν ἀγνωμοσύνην
 6 παραινῶ μὴ προκαθεῖναι τὴν πόλιν ἡμῶν. οὐδὲ γὰρ
 οὐδὲ ἀπὸ Ἰσης ὁρῶ τοῖς τὸν ἄλλοις Ἑλλησι καὶ ὑμῖν
 περὶ τῶν πρὸς τὸν βασιλέα τὴν βουλὴν οὖσαν, ἀλλ᾽
 ἐκείνων μὲν πολλοῖς ἐνδέχεσθαι μοι δοκεῖ, τῶν ἰδίᾳ τι
 συμφερόντων διοικουμένοις τῶν ἀλλων Ἑλλήνων ἀμε-
 λῆσαι, ὑμῖν δὲ οὐδὲ ἀδικουμένοις παρὰ τῶν ἀδικούν-
 των καλόν ἐστιν λαβεῖν ταύτην τὴν δίκην, ἔασαι τινας
 7 αὐτῶν ὑπὸ τῷ βαρβάρῳ γενέσθαι. ὅτε δὲ οὕτω ταῦτ
 ἔχει, σκεπτέον, δπως μήτ' ἡμεῖς ἐν πολέμῳ γενησόμεθα
 οὐκ Ἰσφ, μήτ' ἐκεῖνος, διὸ ἡμεῖς ἐπιβουλεύειν ἡγού-
 μεθα τοῖς Ἑλλησι, τὴν τοῦ φίλος αὐτοῖς [δοκεῖν] εἶναι
 πίστιν λήψεται. πῶς οὖν ταῦτ' ἐσται; ἀνὴρ μὲν δύνα-
 μις τῆς πόλεως ἔξητασμένη καὶ παρεσκευασμένη πᾶσιν
 ἦ φανερά, φαίνηται δὲ δίκαιος ἐπὶ ταύτῃ φρονεῖν αἰρου-
 8 μένη. τοῖς δὲ θρασυνομένοις καὶ σφόδρος ἐτοίμως πο-
 λευεῖν κελεύουσιν ἐκεῖνο λέγω, ὅτι οὐκ ἐστιν χαλεπόν,
 οὐθὲ δταν βουλεύεσθαι δέη, δόξαν ἄνδρείας λαβεῖν,
 οὐθὲ δταν κίνδυνός τις ἐγγὺς ἦ, δεινὸν εἰπεῖν φανη-
 ναι, ἀλλ' ἐκεῖνο καὶ χαλεπὸν καὶ προσῆκον, ἐπὶ μὲν
 τῶν κινδύνων τὴν ἄνδρείαν ἐνδείκνυσθαι, ἐν δὲ τῷ
 συμβουλεύειν φρονιμώτερα τῶν ἀλλων εἰπεῖν ἔχειν

9 ἔγῳ δ' ὁ ἀνδρες Ἀθηναῖοι νομίζω, τὸν μὲν πόλεμον
 τὸν πρὸς βασιλέα χαλεπὸν τῇ πόλει, τὸν δ' ἀγῶνα τὸν
 ἐκ τοῦ πολέμου ὁρδιον ἀν συμβάντα. διὰ τί; ὅτι τοὺς
 μὲν πολέμους ἀπαντας ἀναγκαίως ἥγοῦμαι τριήρων καὶ
 χοημάτων καὶ τόπων δεῖσθαι, ταῦτα δὲ πάντ' ἀφθο-
 νώτερον ἐκεῖνον ἔχονθ' ἡμῶν εὐρίσκω· τοὺς δ' ἀγῶνας
 οὐδενὸς οὕτω τῶν ἄλλων ὁρῶ δεομένους, ὡς ἀνδρῶν
 ἀγαθῶν, τούτους δ' ἡμῖν καὶ τοῖς μεθ' ἡμῶν κινδυ-
 10 νεύουσι πλείους ὑπάρχειν νομίζω. τὸν μὲν δὴ πόλεμον
 διὰ ταῦτα παραινῶ μηδ' ἐξ ἐνὸς τρόπου προτέρους
 ἀνελέσθαι, ἐπὶ τὸν δ' ἀγῶναν ὁρθῶς φημι παρεσκευα-
 σιμένους ὑπάρχειν χρῆναι. εἰ μὲν οὖν ἔτερος μὲν ἦν τις
 τρόπος δυνάμεως, ἢ τοὺς βαρβάρους οἵον τοῦ ἦν ἀμύ-
 νασθαι, ἔτερος δέ τις ἢ τοὺς Ἑλληνας, εἰκότως ἀν ἵσως
 11 φανεροὶ πρὸς ἐκεῖνον ἐγιγνόμεθ' ἀντιταττόμενοι· ἐπεὶ
 δὲ πάσης ἐστὶ παρασκευῆς δι αὐτὸς τρόπος καὶ δεῖ
 ταῦτ' εἶναι κεφάλαια [τῆς δυνάμεως], τοὺς ἔχθροὺς
 ἀμύνασθαι δύνασθαι, τοῖς οὖσιν συμμάχοις βοηθεῖν,
 τὰ ὑπάρχοντα [ἀγαθὰ] σώζειν, τί τοὺς διμολογοῦντας
 ἔχθροὺς ἔχοντες ἄλλους ξητοῦμεν; ἀλλὰ παρεσκευαζόμεθα
 μὲν πρὸς τούτους, ἀμυνούμεθα δὲ κακεῖνον, ἀν ἡμᾶς
 12 ἀδικεῖν ἐπιχειρῆ. καὶ νῦν μὲν καλεῖτε πρὸς ὑμᾶς αὐτοὺς
 τοὺς Ἑλληνας, ἀν δ' ἂν κελεύουσιν οὕτοι μὴ ποιῆτε.
 οὐχ ἥδεως ἐνίων ἡμῖν ἔχόντων, πῶς χρὴ προσδοκᾶτε
 [τινὰ] ὑπακούσεσθαι; ὅτι νὴ Δίῳ ἀκούσονται παρ' ἡμῶν
 ὡς ἐπιβουλεύει βασιλεὺς αὐτοῖς. αὐτοὺς δ' οὐ προ-
 ορᾶν ὃ πρὸς τοῦ Διὸς οἴεσθε τοῦτο; ἔγῳ μὲν γὰρ
 οἴμαι. ἀλλ' οὕτω μεῖζων ἐσθ' ὁ φόβος τῶν πρὸς ὑμᾶς
 καὶ πρὸς ἄλλήλους ἐνίοις διαφορῶν. οὐδὲν οὖν ἀλλ'
 13 ἢ ὁραψθεδίσουσιν οἱ πρέσβεις περιπόντες. τότε δ', ἀν
 ἀρ' ἂν νῦν οἰόμεθ' ἡμεῖς πράττηται, οὐδεὶς δήπου τῶν

πάντων Ἑλλήνων τηλικοῦτον ἐφ' αὗτῷ φρονεῖ, ὅστις
όρῶν χιλίους ἵπτεας, δπλίτας ὅσους ἀν θέλῃ τις, ναῦς
τοιαυσίας, οὐχ ἥξει καὶ δεήσεται, μετὰ τούτων ἀσφα-
λέστατ' ἀν ἡγούμενος σωθῆναι. οὐκοῦν ἐν μὲν τῷ
καλεῖν ἥδη, τὸ δεῖσθαι καν [μὴ] τύχητ' ἀφαμαρτεῖν,
ἐν δὲ τῷ μετὰ τοῦ παρεσκευάσθαι τὰ ὑμέτερον αὐτῶν
ἐπισχεῖν, δεομένους σφέζειν καὶ εὖ εἰδέναι πάντας ἥξον-
τάς ἔστιν.

- 14 Ἐγὼ τοίνυν ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι ταῦτα τε καὶ
παραπλήσια τούτοις λογιζόμενος, λόγον μὲν οὐδέν'
ἐβούλομην θρασὺν οὐδ' ἔχοντα μάταιον μῆκος εὑρεῖν.
τὴν μέντοι παρασκευήν, δπως ὡς ἀριστα καὶ τάχιστα
γενήσεται, πάνυ πολλὰ πράγματ' ἔσχον σκοπῶν. οἴμαι
δὴ δεῖν ἀκούσαντας ὑμᾶς αὐτὴν, ἀν ἀρέσκη, ψηφίσα-
σθαι. ἔστι δὲ πρῶτον μὲν τῆς παρασκευῆς ὁ ἄνδρες
Ἀθηναῖοι καὶ μέγιστην, οὕτω διακεῖσθαι τὰς γνώμας
ὑμᾶς, ὡς ἔκαστον ἐκόντα προδοθύμως ὃ τι ἀν δέῃ ποιή-
σοντα. ὁρᾶτε γὰρ ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι, ὅσα μὲν
πώποτ' ἡβούληθητε, καὶ μετὰ ταῦτα τὸ πράττειν αὐτὸς
ἔκαστος ἔαυτῷ προσίκειν ἥγήσατο, οὐδὲν πώποθ' ὑμᾶς
ἔξεφυγεν, ὅσα δ' ἡβούληθητε μὲν, μετὰ ταῦτα δ' ἀπε-
βλέψατ' εἰς ἄλλήλους, ὡς αὐτὸς μὲν [ἔκαστος] οὐ ποιή-
σων, τὸν δὲ πλησίον πράξοντα, οὐδὲν πώποθ' ὑμῖν
16 ἐγένετο. ἔχόντων δ' ὑμῶν οὕτω καὶ παρωξυμμένων,
τὸν διακοσίους καὶ χιλίους ἀναπληρῶσαι φημι χρῆναι
καὶ ποιῆσαι δισχιλίους, ὀκτακοσίους αὐτοῖς προσνεί-
μαντας· ἐὰν γὰρ τοῦτο ἀποδεῖξητε τὸ πλήθος, ἥγοῦμαι,
τῶν ἐπικλήρων καὶ τῶν δοφανῶν καὶ τῶν κληρουχικῶν
καὶ τῶν κοινωνικῶν καὶ εἴ τις ἀδύνατος ἀφαιρεθέντων,
17 ἔσεσθαι χύλια καὶ διακόσια [ταῦτα] ὑμῖν σώματα. ἐκ
τοίνυν τούτων οἴμαι δεῖν ποιῆσαι συμμορίας εἶκοσιν.

ὅσπερ νῦν εἰσιν, ἔξηκοντα σώμαθ' ἐκάστην ἔχουσαν.
 τούτων δὲ τῶν συμμοριῶν ἐκάστην διελεῖν κελεύω
 πέντε μέρη κατὰ δώδεκ' ἄνδρας, ἀνταναπληροῦντας
 πρὸς τὸν εὐπορώτατον ἀεὶ τοὺς ἀπορωτάτους. καὶ τὰ
 μὲν σώμαθ' οὕτω φημὶ δεῖν συντετάχθαι· διὸ δ',
 εἴσεσθ', ἐπειδὰν ὅλον τὸν τρόπον τῆς συντάξεως ἀκού-
 18 σητε τὰς δὲ τριήρεις πᾶς; τὸν ἀπαντ' ἀριθμὸν κελεύω
 τριακοσίας ἀποδεῖξαντας, κατὰ πεντεκαιδεκαναῦν εἴκοσι
 ποιῆσαι μέρη, τῶν πρώτων ἑκατὸν πέντε καὶ τῶν δευ-
 τέρων ἑκατὸν πέντε καὶ τῶν τρίτων ἑκατὸν πένθ' ἐκά-
 στῳ μέρει διδόντας, εἴτα συγκληρῶσαι συμμορίᾳ σωμά-
 των ἐκάστη τὴν πεντεκαιδεκαναῦν, τὴν δὲ συμμορίαν
 ἐκάστῳ τῷ μέρει σφῶν αὐτὸν τρεῖς ἀποδοῦναι τριήρεις·
 19 ἐπειδὰν δὲ ταῦθ' οὕτως ἔχονθ' ὑπάρχῃ, κελεύω, ἐπειδὴ
 τὸ τίμημ' ἔστι τῆς χώρας ἔξαπισχιλίων τάλαντων, ἵν-
 αντιν καὶ τὰ χρήματα ἢ συντελαγμένα, διελεῖν τοῦτο
 καὶ ποιῆσαι καθ' ἔξηκοντα τάλανθ' ἑκατὸν μέρη, εἴτα
 πένθ' ἔξηκοντα τάλαντίας ἐκάστη τῶν μεγάλων τῶν
 εἴκοσι συμμοριῶν ἐπικληρῶσαι, τὴν δὲ συμμορίαν ἐκά-
 στῳ τῶν μερῶν μίαν ἔξηκοντα τάλαντίαν ἀποδοῦναι,
 20 ὅπως ἐὰν μὲν ὑμῖν ἑκατὸν δέη τριήρων, τὴν μὲν δα-
 πάνην ἔξηκοντα τάλαντα συντελῇ, τριήραρχοι δ' ὥστι
 δώδεκα, ἀν δὲ διακοσίων, τριάκοντα μὲν ἢ τάλαντα
 τὴν δαπάνην συντελοῦντα, ἔξ δὲ σώματε. [τριηραρ-
 χοῦντα], ἐὰν δὲ τριακοσίων, εἴκοσιν μὲν ἢ τάλαντα
 τὴν δαπάνην διαλύοντα, τέτταρα δὲ σώματα [τριηραρ-
 χοῦντα]. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ τὰ νῦν ὀφειλό-
 μεν ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τῶν σκευῶν ἐπὶ τὰς τριή-
 ρεις, τιμήσαντας ἀπαντ' ἐκ τοῦ διαγράμματος νεῦμα
 κελεύω μέρη εἴκοσιν, ἐπειτα ταῖς μεγάλαις ἐπικληρῶσαι
 συμμορίαις μέρος ἐν χοήστων ἐκάστῃ, τὴν δὲ συμμο-

οίαν ἐκάστην διανεῖμαι τῶν αὐτῆς μερῶν ἐκάστῳ τῷ
ἴσον, τοὺς δὲ δώδεκα τοὺς ἐν ἐκάστῳ τῷ μέρει ταῦτ'
εἰσπράξαντας, τὰς τριήρεις, ἃς ἀν ἐκαστοι λάχωσι,
22 παρεσκευασμένας παρέχειν. τὴν μὲν δαπάνην καὶ τὰ
σκάφη καὶ τοὺς τριηράρχους καὶ τὴν τῶν σκευῶν εἴσ-
πραξιν, οὕτως ἀν ἀρισθ' ἡγοῦμαι καὶ πορισθῆναι καὶ
παρεσκευασθῆναι πλήρωσιν δ', ἥ καὶ σαφῆς ἔσται καὶ
ὅδια, μετὰ ταῦτα λέγω φημὶ τοὺς στρατηγὸν δεῖν
διανεῖμαι τόπους δέκα τῶν νεωρίων, σκεψαμένους ὅπως
ῶς ἐγγύτατο ἀλλήλων κατὰ τριάκοντα ὁσι νεωσοίκους,
ἐπειδὰν δὲ τοῦτο ποιήσωσι, δύο συμμορίας καὶ τριά-
κοντα τριήρεις τούτων ἐκάστῳ προσνεῖμαι τῶν τόπων,
23 εἰτ' ἐπικληρῶσαι τὰς φυλάς, τὸν δὲ ταξίαρχον ἐκαστον,
ον ἀν ἥ φυλὴ τόπον λάχῃ, διελεῖν τρίχα καὶ τὰς ναῦς
ῶσαύτως, εἰτ' ἐπικληρῶσαι τὰς τριττύς, ὅπως ἀν τῶν
μὲν ὅλων νεωρίων ἐν ἐκάστῃ μέρος ἥ τῶν φυλῶν,
τοῦ δὲ μέρους ἐκάστου τὸ τρίτον μέρος ἥ τριττύς ἔχῃ,
εἰδῆτε δ', ἀν τι δέη, πρῶτον μὲν τὴν φυλὴν, ὅπου
τέτακται, μετά ταῦτα δὲ τὴν τριττύν, είτα τριήραρχοι
τίνες καὶ τριήρεις ποῖαι, καὶ τριάκοντα μὲν ἥ φυλὴ,
δέκα δ' ἥ τριττύς ἐκάστη τριήρεις ἔχῃ. ἐὰν γὰρ ταῦθ
οὕτως εἰς ὄδὸν καταστῇ, εἴ τι καὶ παραλείπομεν νῦν
(πάντα γὰρ οὐκ ἵσως εὑρεῖν ὁρίον), αὐτὸ τὸ πρᾶγμα
ἔαυτὸ εὑρήσει καὶ μία σύνταξις [καὶ πασῶν τῶν νεῶν
καὶ μέρους] ἔσται.

24 “Υπὲρ δὲ χρημάτων καὶ πόρου φανεροῦ τινὸς ἥδη,
παράδοξον μὲν οἶδα λέγων, ὅμις δ' εἰρήσεται πιστεύω
γάρ, ἐάν τις ὁρθῶς σκοπῇ, μόνος τάληθῆ καὶ τὰ γενη-
σόμεν' εἰρηκὼς φανεῖσθαι. ἐγώ φημι χρῆναι μὴ λέγειν
νῦν περὶ χρημάτων εἶναι γὰρ πόρον, ἀν δέη, μέγαν
καὶ καλὸν καὶ δίκαιον, ὃν ἀν μὲν ἥδη ζητῶμεν, οὐδε-

εἰς τόθ^ρ ὑπάρχειν ἥγησόμεθ^ρ ἡμῖν· οὕτω πολὺ τοῦ πορίσαι νῦν ἀποσχήσομεν· εἰὰν δὲ ἐδῆμεν, ἔσται. τίς οὖν ἔσθ^ρ οὔτος, ὃ νῦν μὲν οὐκ ὄν, αὐθίς δὲ γενη-
25 σόμενος; αἰνίγματι γὰρ ὅμοιον τοῦτο γε. ἐγὼ φράσω. ὅρᾶτε τὴν πόλιν ὥ^ν ἄνδρες^ρ Αθηναῖοι πᾶσαν ταύτην. ἐν ταύτῃ χρήματ^ρ ἔνεστιν, δλίγου δέω πρὸς ἀπάσας τὰς ἄλλας εἰπεῖν πόλεις. ταῦτα δὲ οἵ κεκτημένοι τοι-
οῦτον ἔχουσι νοῦν, ὥστ^ρ εἰ πάντες οἱ λέγοντες φο-
βοῖεν, ὡς ἦξει βασιλεὺς, ὡς πάρεστιν, ὡς οὐδὲ οἰόν τε ταῦτ^ρ ἄλλως ἔχειν, καὶ μετὰ τῶν λεγόντων οὗτοι τὸ πλῆθος τούτοις χρησμφδοῖεν, οὐ μόνον οὐκ ἀν εἰσε-
νέγκαιεν, ἀλλ^ρ οὐδὲ ἀν δείξαιεν οὐδὲ ἀν ὅμιλογήσαιεν
26 κεκτῆσθαι. εἰ μέντοι τὰ νῦν διὰ τῶν λόγων φοβερά,
ἔργῳ πραττόμεν^ρ αἴσθοιντο, οὐδεὶς οὕτως ἥλιθιος
[έστιν], οἵστις οὐχὶ καὶ [δοίη καὶ] πρῶτος εἰσενέγκαι-
τίς γὰρ αἰρήσεται μᾶλλον αὐτὸς καὶ τὰ ὅντ^ρ ἀπολωλέ-
ναι, ἢ μέρος τῶν ὅντων ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τῶν λοιπῶν
εἰσενεγκεῖν; χρήματα μὲν δή φημ^ρ εἶναι τότε, ἀν ὡς
ἀληθῶς δέη, πρότερον δὲ οὐ. διὸ μηδὲ ζητεῖν παραινῶ.
ὅσα γὰρ νῦν πορίσαιτ^ρ ἀν, εἰ προέλοισθε πορίζειν,
27 πλείων ἔστι γέλως τοῦ μηδενός. φέρε γάρ, ἐκατοστήν
τις εἰσφέρειν ἔρει; οὐκοῦν ἔξήκοντα τάλαντα. ἀλλὰ
πεντηκοστήν τις ἔρει, τὸ διπλοῦν; οὐκοῦν ἐκατὸν καὶ
εἴκοσι· καὶ τί τοῦτ^ρ ἔστι πρὸς διακοσίας καὶ χιλίας
χαμήλους, ἀς βασιλεῖ τὰ χρήματ^ρ ἄγειν φασὶν οὕτοι;
ἀλλὰ θῶ βούλεσθε δωδεκάτην ἡμιᾶς εἰσοίσειν, πεντα-
κόσια τάλαντα; ἀλλ^ρ οὐτ^ρ ἀν ἀνάσχοισθε, οὔτ^ρ, εἰ κατα-
28 θεῖτε, ἀξια τοῦ πολέμου τὰ χρήματα. δεῖ τοίνυν ὑμᾶς
τὰ μὲν ἄλλα παρασκευάσασθαι, τὰ δὲ χρήματα νῦν μὲν
ἐᾶν τοὺς κεκτημένους ἔχειν (οὐδαμοῦ γὰρ ἀν ἐν καλ-
λίονι σφύζοιτο τῇ πόλει), εἰὰν δέ ποθ^ρ οὔτος ὁ καὶρὸς

- οἵαν ἐκάστην διανεῖμαι τῶν αὐτῆς μερῶν ἐκάστῳ τῷ
ἴσον, τοὺς δὲ δώδεκα τοὺς ἐν ἐκάστῳ τῷ μέρει ταῦτ'
εἰσπράξαντας, τὰς τριήρεις, ἃς ἂν ἐκαστοι λάχωσι,
22 παρεσκευασμένας παρέχειν. τὴν μὲν δαπάνην καὶ τὰ
σκάφη καὶ τοὺς τριηράρχους καὶ τὴν τῶν σκευῶν εἴσ-
πραξιν, οὗτως ἂν ἀρισθ' ἡγοῦμαι καὶ πορισθῆναι καὶ
παρεσκευασθῆναι πλήρωσιν δ', ἥ καὶ σαφῆς ἔσται καὶ
ὅδία, μετὰ ταῦτα λέγω φημὶ τοὺς στρατηγοὺς δεῖν
διανεῖμαι τόπους δέκα τῶν νεωρίων, σκεψαμένους ὅπως
ῶς ἔγγυτατὸς ἀλλήλων κατὰ τριάκοντα ὁσι νεωσούκους,
ἔπειδαν δὲ τοῦτο ποιήσωσι, δύο συμμορίας καὶ τριά-
κοντα τριήρεις τούτων ἐκάστῳ προσνεῖμαι τῶν τόπων,
23 εἰτ' ἐπικληρῶσαι τὰς φυλάς, τὸν δὲ ταξίαρχον ἐκαστον,
ὄν ἂν ἥ φυλὴ τόπον λάχῃ, διελεῖν τρίχα καὶ τὰς ναῦς
ῶσαύτως, εἰτ' ἐπικληρῶσαι τὰς τριττύς, ὅπως ἂν τῶν
μὲν ὄλων νεωρίων ἐν ἐκάστῃ μέρος ἥ τῶν φυλῶν,
τοῦ δὲ μέρους ἐκάστου τὸ τρίτον μέρος ἥ τριττύς ἔχῃ,
εἰδῆτε δ', ἂν τι δέῃ, πρῶτον μὲν τὴν φυλὴν, ὅπου
τέτακται, μετά ταῦτα δὲ τὴν τριττύν, εἶτα τριηράρχοι
τίνες καὶ τριήρεις ποῖαι, καὶ τριάκοντα μὲν ἥ φυλὴ,
δέκα δ' ἥ τριττύς ἐκάστη τριήρεις ἔχῃ. ἐὰν γὰρ ταῦθ'
οὗτως εἰς ὄδὸν καταστῇ, εἴ τι καὶ παραλείπομεν νῦν
(πάντα γὰρ οὐκ ἵσως εὑρεῖν ὁράδιον), αὐτὸ τὸ πρᾶγμα
ἐαυτὸ εὑρήσει καὶ μία σύνταξις [καὶ πασῶν τῶν νεῶν
καὶ μέρους] ἔσται.
- 24 Υπὲρ δὲ χρημάτων καὶ πόρου φανεροῦ τινὸς ἥδη,
παράδοξον μὲν οἶδα λέγων, ὅμως δ' εἰρήσεται πιστεύω
γάρ, ἐάν τις ὁρθῶς σκοπῇ, μόνος τάληθη καὶ τὰ γενη-
σόμενος εἰδητῶς φανεῖσθαι. ἐγώ φημι χρῆναι μὴ λέγειν
νῦν περὶ χρημάτων εἴναι γὰρ πόρον, ἂν δέῃ, μέγαν
καὶ καλὸν καὶ δίκαιον, ὃν ἂν μὲν ἥδη ζητῶμεν, οὐδέ-

εἰς τόθ^ρ ὑπάρχειν ἥγησόμεθ^ρ ἡμῖν· οὕτω πολὺ τοῦ πορίσαι νῦν ἀποσχήσομεν· ἐὰν δ^έ ἔῶμεν, ἔσται. τίς οὖν ἔσθ^ρ οὗτος, δ^έ νῦν μὲν οὐκ ὁν, αὐθις δὲ γενητός σόμενος; αἰνίγματι γὰρ ὅμοιον τοῦτό γε. ἐγὼ φράσω. ὅρατε τὴν πόλιν ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι πᾶσαν ταύτην. ἐν ταύτῃ χρήματ^ρ ἔνεστιν, δλίγου δέω πρὸς ἀπάσας τὰς ἄλλας εἰπεῖν πόλεις. ταῦτα δ^έ οἱ κεκτημένοι τουτούτον ἔχουσι νοῦν, ὡστ^ρ εὶς πάντες οἱ λέγοντες φοβοῖεν, ὡς ἥξει βασιλεὺς, ὡς πάρεστιν, ὡς οὐδ^έ οἰόν τε ταῦτ^ρ ἄλλως ἔχειν, καὶ μετὰ τῶν λεγόντων οἵσοι τὸ πλῆθος τούτοις χρησιμῷδοιεν, οὐ μόνον οὐκ ἀν εἰσενέγκαιεν, ἀλλ^έ οὐδ^έ ἀν δείξαιεν οὐδ^έ ἀν ὅμιλογήσαιεν 26 κεκτησθαι. εὶς μέντοι τὰ νῦν διὰ τῶν λόγων φοβερά, ἔργῳ πραττόμεν^ρ αἴσθοιντο, οὐδεὶς οὕτως ἥλιθιος [ἔστιν], ὅστις οὐχὶ καὶ [δοίη καὶ] πρῶτος εἰσενέγκαι^τ τίς γὰρ αἰρήσεται μᾶλλον αὐτὸς καὶ τὰ ὅντ^ρ ἀπολωλέναι, ἢ μέρος τῶν ὅντων ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τῶν λοιπῶν εἰσενέγκειν; χρήματα μὲν δή φημ^ρ εἶναι τότε, ἀν ὡς ἀληθῶς δέη, πρότερον δ^έ οὐ. διὸ μηδὲ ζητεῖν παραινῶ. ὅσα γὰρ νῦν προίσαιτ^ρ ἀν, εὶς προέλοισθε πορῆσειν, 27 πλείων ἐστὶ γέλως τοῦ μηδενός. φέρε γάρ, ἐκατοστήν τις εἰσφέρειν ἐρεῖ; οὐκοῦν ἔξήκοντα τάλαντα. ἀλλὰ πεντηκοστήν τις ἐρεῖ, τὸ διπλοῦν; οὐκοῦν ἐκατὸν καὶ ἕπκοσι καὶ τί τοῦτ^ρ ἔστι πρὸς διακοσίας καὶ χιλίας καμήλους, ἃς βασιλεῖ τὰ χρήματ^ρ ἄγειν φασὶν οὗτοι; ἀλλὰ θῶ βούλεσθε δωδεκάτην ἡμᾶς εἰσοίσειν, πεντακόσια τάλαντα; ἀλλ^έ οὔτ^ρ ἀν ἀνάσχοισθε, οὔτ^ρ, εὶς καταθεῖτε, ἀξια τοῦ πολέμου τὰ χρήματα. δεῖ τοίνυν ὑμᾶς τὰ μὲν ἄλλα παρασκευάσασθαι, τὰ δὲ χρήματα νῦν μὲν ἐᾶν τοὺς κεκτημένους ἔχειν (οὐδαμοῦ γὰρ ἀν ἐν καλλίονι σφέζοιτο τῇ πόλει), ἐὰν δέ ποθ^ρ οὗτος ὁ καιρὸς

ἔλθῃ, τόθ' ἐκόντων εἰσφερόντων αὐτῶν λαμβάνειν.
 ταῦτα δὲ καὶ δυνάτ' ἐστιν ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι καὶ
 πράττειν καλὰ καὶ συμφέροντα καὶ βασιλεῖ περὶ ὑμῶν
 ἐπιτήδει ἀπαγγελθῆναι, καὶ φόβος οὐκ ὀλίγος γένοιτ'
 29 ἀν ἐκείνῳ διὰ τούτων. οἶδε μέν γε διακοσίαις τοιή-
 ρεσιν, ὅν ἑκατὸν παρεσχόμεθ' ἡμεῖς, τοὺς προγόνους
 αὐτοῦ χιλίας ἀπολέσαντας ναῦς, ἀκούσεται δὲ τοιακο-
 σίας αὐτοὺς ὑμᾶς νῦν παρεσκευασμένους· ὅστε μὴ κο-
 μιδῇ, μηδὲ εἰ πάνυ μαίνοιτο, νομίσαι ὁρδιόν τι τὸ τὴν
 ἡμετέραν πόλιν ἔχθρὸν ποιήσασθαι. ἀλλὰ μὴν εἴ γ-
 ἐπὶ χρήμασιν αὐτῷ μέγ' ἐπέρχεται φρονεῖν, καὶ ταύτην
 30 ἀσθενεστέραν ἀφοριὴν τῆς ὑμετέρας εὑρήσει. ὃ μέν γε
 χρυσίον, ὡς φασιν, ἄγει. τοῦτο δ' ἀν διαδῷ ζητήσει·
 καὶ γάρ τὰς κορήνας καὶ τὰ φρέατ' ἐπιλείπειν πέφυκεν,
 ἄν τις ἀπ' αὐτῶν ἀθρόα πολλὰ λαμβάνῃ. ἡμῖν δὲ τὸ
 τῆς χώρας τίμημ' ὑπάρχον ἀφοριὴν [ἔξακισκίλια τά-
 λαντα] ἀκούσεται, ὑπὲρ ἡς ὡς μὲν τοὺς ἐπιόντας ἐκεί-
 νων ἀμυνόμεθα, οἵ Μαραθῶν τῶν προγόνων αὐτοῦ
 μάλιστ' ἀν εἰδεῖν, ἔως δ' ἀν κρατῶμεν, οὐκ ἔνι δήπον
 χρήματ' ἡμᾶς ἐπιλείπειν.

31   Καὶ μὴν οὐδὲ ὁ τινες δεδίασι, μὴ ἔνικὸν πολὺ¹
 συστήσηται χρήματ' ἔχων, ἀληθὲς εἶναι μοι δοκεῖ.
 ἐγὼ γάρ ἡγοῦμαι, ἐπ' Αἴγυπτον μὲν καὶ Ὁρόνταν καὶ
 τινας τῶν ἄλλων βαρβάρων, πολλοὺς ἀν θελῆσαι τῶν
 Ἑλλήνων μισθοφορεῖν παρ' ἐκείνῳ, οὐχ ἵν' ἐκείνος ἔλλη
 τινὰ τούτων, ἀλλ' ἵν' εὐπορίαν τιν' ἐκαστὸς ἔαυτῷ
 κτησάμενος, ἀπαλλαγῇ τῆς ὑπαρχούσης πενίας· ἐπὶ²
 τὴν δ' Ἑλλάδ' Ἑλληνα οὐδέν³ ἀν ἐλθεῖν ἡγοῦμαι· ποι-
 γάρ αὐτὸς τρέψεται μετὰ ταῦτα; εἰς Φρυγίαν ἐλθῶν
 32 δουλεύσει; οὐ γάρ ὑπὲρ ἄλλου τινός ἐστιν ὃ πρὸς τὸν
 βάρβαρον πόλεμος, ἢ περὶ χώρας καὶ βίου καὶ ἔθῶν

καὶ ἔλευθερίας καὶ πάντων τῶν τοιούτων. τίς οὖν οὗτος δυστυχίς, ὅστις ἔαυτόν, γονέας, τάφους, πατρίδα, εἶνεκα κέρδους βραχέος προέσθαι βουλήσεται, ἐγὼ μὲν οὐδέν⁹ ἥγοῦμαι. οὐ μὴν οὐδέ¹⁰ ἔκεινῳ συμφέρει ξένοις κρατῆσαι τῶν Ἑλλήνων· οἱ γὰρ ἡμῶν κρατήσαντες ἔκεινου γε πάλαι κρείττους ὑπάρχουσι, βούλεται δὲ¹¹ ἔκεινος, οὐκ ἀνελῶν ἡμᾶς ἐπ' ἄλλοις εἶναι, ἀλλὰ μάλιστα μὲν πάντων, εἰ δὲ μὴ, τῶν γένερων δούλων ἔαυτῷ νῦν ἀρχειν.

33 Εἴ τοίνυν τις οἴεται Θηβαίους ἔσεσθαι μετ' ἔκεινου, ἔστι μὲν χαλεπὸς πρὸς ὑμᾶς ὁ περὶ τούτων λόγος· διὰ γὰρ τὸ μισεῖν αὐτοὺς οὐδέ¹² ἀν ἀληθὲς ἡδέως ἀγαθὸν περὶ αὐτῶν ἀκούσαιτε· οὐ μὴν ἀλλὰ δεῖ τοὺς περὶ πραγμάτων μεγάλων σκοποῦντας, μηδένα συμφέροντα λογισμὸν παραλίπειν διὰ μηδεμίαν πρόφασιν. ἐγὼ τοίνυν οἶμαι τοσοῦτον ἀπέχειν Θηβαίους τοῦ μετ' ἔκεινου ποτέ¹³ ἀν ἔλθειν ἐπὶ τοὺς Ἑλληνας, ὥστε πολλῶν ἀν χορηγάτων, εἰ δέ¹⁴ ἔχοιεν δοῦναι, πρίασθαι γενέσθαι τινα¹⁵ αὐτοῖς καιρόν, δι' οὗ τὰς προτέρας ἀναλύσονται πρὸς τοὺς Ἑλληνας ἀμαρτίας. εἰ δέ¹⁶ ἄρα παντάπασί τις οὗτος οἴεται φύσει δυστυχεῖς Θηβαίους εἶναι, ἔκεινό γε δήπουθεν ἀπαντες ἐπίστασθε, ὅτι Θηβαίων τάκεινον φρονούντων, ἀνάγκη τοὺς τούτων ἔχθροὺς τὰ τῶν Ἑλλήνων φρονεῖν.

35 Ἡγοῦμαι τοίνυν ἐγὼ [ταύτην] τὴν τάξιν τοῦ δικαίου καὶ τοὺς μετ' αὐτῆς ὄντας, κρείττους τῶν προδότῶν καὶ τοῦ βαρβάρου ἔσεσθαι πρὸς ἀπαντα. ὥστε¹⁷ οὕτε φοβεῖσθαι φημι δεῖν πέρα τοῦ μετρίου, οὐδέ¹⁸ ὑπαχθῆναι προτέρους ἔκφέρειν τὸν πόλεμον. καὶ μὴν οὐδὲ τῶν ἄλλων οὐδέν¹⁹ ἀν εἰκότως Ἑλλήνων φοβηθέντα τὸν πόλεμον τοῦτον ὁρῶ· τίς γὰρ οὐκ οἴδεν

αὐτῶν ὅτι, τέως μὲν κοινὸν ἔχθρὸν ἐκεῖνον ὑπειλη-
φότες διμονόουσιν ἀλλήλοις, πολλῶν ἀγαθῶν ἡσαν κύριοι,
ἐπειδὴ δὲ φύλον [αὐτὸν] νομίσαντες αὗτοῖς ὑπάρχειν,
περὶ τῶν πρὸς ἕαυτοὺς διηνέζθησαν διαφόρων, ὅσ-
ονδ' ἂν καταρώμενος εὖρέ τις αὗτοῖς, τοσαῦτα πεπόν-
θασι κακά; εἴθ' ὅν ἡ τύχη καὶ τὸ δαιμόνιον φύλον μὲν
ἀλυσιτελῆ, συμφέροντα δὲ ἔχθρὸν ἔμφαντες, τοῦτον
ἡμεῖς φοβώμεδα; μηδαμῶς ἀλλὰ μηδὲ ἀδικῶμεν, αὐτῶν
ἡμῶν εἶνενα καὶ τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ταραχῆς καὶ
37 ἀπιστίας, ἐπεὶ εἴ γε διμοθυμαδὸν ἦν μετὰ πάντων ἐπι-
θέσθαι μόνῳ, οὐδὲ [ἀδικεῖν ἡμᾶς ἐκεῖνον] ἀδίκημι ἂν
ἔθηκα. ἐπειδὴ δὲ τοῦτο οὐκ οὔτως ἔχει, φυλάττεσθαι
φημι δεῖν, μὴ προφασιν δῶμεν βασιλεῖ τοῦ τὰ δίκαια
ὑπὲρ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ζητεῖν· ἡσυχίαν μὲν γὰρ
ἔχόντων ὑμῶν, ὑποπτος ἂν εἴη τοιοῦτό τι πράττων,
πόλεμον δὲ ποιησαμένων προτέρων, εἰκότως ἂν δοκοίη
διὰ τὴν πρὸς ὑμᾶς ἔχθραν τοῖς ἄλλοις φύλοις εἶναι
38 βούλεσθαι. μὴ οὖν ἔξελέγῃθεν ὡς κακῶς ἔχει τὰ Ἑλ-
ληνικά, συγκαλοῦντες ὅτι οὐ πείσονται, καὶ πολεμοῦντες
ὅτι οὐ δυνήσεσθε ἀλλ' ἔχεθεν ἡσυχίαν θαρροῦντες καὶ
παρασκευαζόμενοι, καὶ βούλεσθε ἀπαγγέλλεσθαι περὶ
ἡμῶν πρὸς βασιλέα, μὴ μὰ Δίῳ ὡς ἀποροῦσιν ἡ φο-
βοῦνται ἡ θρονβοῦνται πάντες οἵ Ἑλληνες καὶ Ἀθη-
49 ναῖοι, πολλοῦ γε καὶ δεῖ, ἀλλ' ὅτι εἰ, μὲν μὴ τοῖς
Ἑλλησιν διμοίως αἰσχρὸν ἦν τὸ φεύδεσθαι κάπιορ-
κεῖν ὥσπερ ἐκείνῳ καλόν, πάλαι ἂν ἐπ' αὐτὸν ὑμεῖς
ἐπορεύεσθε, νῦν δὲ τοῦτο μὲν οὐκ ἂν ποιήσαιθεν
ἔνεκτον, εὐχεσθε δὲ πᾶσι τοῖς θεοῖς τὴν αὐτὴν
λαβεῖν παράνοιαν ἐκεῖνον, ἥνπερ ποτὲ τοὺς προγόνους
αὐτοῦ. καὶ ταῦτα ἂν ἐπίη σκοπεῖν αὐτῷ, οὐκ ὀλιγάρως
40 ὑμᾶς βούλευομένους εὑρήσει. ἐκ μέν γε τῶν πρὸς τοὺς

ἔαυτοῦ προγόνους πελέμων, σύνοιδε τὴν πόλιν εὐδαιμονα καὶ μεγάλην γεγενημένην, ἐκ δὲ τῆς ἡσυχίας ἦς ἦγεν ποτέ, οὐδεμιᾶς τῶν Ἑλληνίδων πόλεων τοσοῦτον ὅσον νῦν ὑπεραίρουσαν. καὶ μὴν καὶ τοὺς Ἐλληνας ὅρᾳ δεομένους ἢτοι τινὸς ἔκουσίου ἢ ἀκουσίου διαλλακτοῦ, τοῦτον δ' αὐτὸν ἂν οἴδε φανέντ' αὐτοῖς εἰ πόλεμον κινοίη. ὥστε καὶ γνώριμα καὶ πίστεντα αὐτῷ τὰ τῶν ἄγγελλόντων ἀκούειν ἔσται.

41   Ἔνα δ' ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι μὴ μακρὰ λίαν λέγων ἐνοχλῶ, τὰ κεφάλαι ὧν συμβουλεύω φράσας ἀπειμι παρασκευάζεσθαι πρὸς τοὺς ὑπάρχοντας ἔχθροὺς κελεύω ἀμύνεσθαι καὶ βασιλέα καὶ πάντας, ἐὰν ἀδίκειν ἐπιχειρῶσι, ταύτῃ τῇ αὐτῇ δυνάμει φημὶ δεῖν, ἀρχειν δ' ἀδίκου μηδενὸς μήτε λόγου μήτ' ἔργου τὰ ἔργα ἦμαν ὅπως ἄξια τῶν προγόνων ἔσται σκοπεῖν, μὴ τοὺς ἐπὶ τοῦ βήματος λόγους. καλὸν ταῦτα ποιῆτε, καὶ νῦν αὐτοῖς καὶ τοῖς τάνατία πείθουσι συμφέροντα πράξετε· οὐ γὰρ ὀργιεῖσθε αὐτοῖς ὑστερον, νῦν ἀμαρτόντες.

15.

ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΡΟΔΙΩΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

Τὸν συμμαχικὸν κληθέντα πόλεμον ἥφαντο πεδὸς Ἀθηναίους Χῖοι καὶ Ρόδιοι καὶ Βυζάντιοι, πρότερον μὲν αὐτῶν ὑπήκοοι γεγονότες, τότε δ' ἀλλήλοις συμμαχίαν πεποιημένοι κατὰ τῶν Ἀθηναίων γείτονες δ' ὄντες οἱ Ρόδιοι τῇ Καρίᾳ, πρὸς τὸν ταύτης ὑπαρχον Μαύσωλον οἰκείως ἔχειν ἐδόκουν. ὃ δὲ κατ' ὀλίγον πιστευθεὶς ὑπὸ αὐτῶν, ἐπιβούλην κατὰ τοῦ

δήμου συνεστήσατο, καὶ τὴν δημοκρατίαν τῶν Ἱόνων ἀφελόμενος, ὀλίγοις τοῖς δυνατωτέροις τὴν πόλιν κατεδούλωσε. συμβουλεύει τοίνυν ὁ Δημοσθένης μὴ περιορᾶν ταῦτα, ἀλλὰ βοηθεῖν τῷ δήμῳ τῶν Ἱόνων, συμφέρειν λέγων τοῖς Ἀθηναίοις τὸ δημοκρατεῖσθαι τὰς πόλεις. εἰ δὲ ηδικήτασιν ἡμᾶς φησίν, Ἱόνιοι, ἀλλὰ πρέπειν ἐστίν ἡμῖν καὶ σύνηθες, τὸ καὶ τοὺς λυτήσαντάς τι τῶν Ἑλλήνων ἐλευθεροῦν καὶ μὴ μνησικακεῖν ἀμαρτοῦσιν εἰς τὴν πόλιν.

Οἶμαι δεῖν ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι περὶ τηλικούτων βουλευομένους, διδόναι παρρησίαν ἔκαστῳ τῶν συμβουλευόντων. ἐγὼ δὲ οὐδεπώποθ' ἡγησάμην χαλεπὸν τὸ διδάξαι τὰ βέλτισθ' ἡμᾶς (ὡς γὰρ εἰπεῖν ἀπλῶς, πάντες ὑπάρχειν ἐγνωκότες μοι δοκεῖτε), ἀλλὰ τὸ πεῖσαι πράττειν ταῦτα ἐπειδὸν γάρ τι δόξῃ καὶ ψηφισθῆ, τότε ἵσον τοῦ πραχθῆναι ἀπέχει, ὅσονπερ πρὸν δόξαι. 2 ἔστι μὲν οὖν ὃν ἐγὼ νομίζω χάριν ὑμᾶς τοῖς θεοῖς δοφεῦειν, τὸ τοὺς διὰ τὴν αὐτῶν ὕβριν ὑμῖν πολεμήσαντας οὐ πάλαι, νῦν ἐν ὑμῖν μόνοις τῆς αὐτῶν σωτηρίας ἔχειν τὰς ἐλπίδας. ἀξιον δέ τοις ἡσθῆναι τῷ [παρόντι] καιρῷ συμβήσεται γάρ, ἐὰν ἂν χρὴ βουλεύσησθ' ὑπὲρ αὐτοῦ, τὰς παρὰ τῶν διαβαλλόντων τὴν πόλιν ἡμῶν βλασφημίας, ἔργω μετὰ δόξης καλῆς ἀπολύσας σθαι. ἡτιάσαντο μὲν γὰρ ἡμᾶς ἐπιβουλεύειν αὗτοῖς Χῖοι καὶ Βυζάντιοι καὶ Ἱόνιοι, καὶ διὰ ταῦτα συνέστησαν ἐφ' ἡμᾶς τὸν τελευταῖον τουτονὶ πόλεμον· φανήσεται δέ ὁ μὲν πρυτανεύσας ταῦτα καὶ πείσας Μαύσωλος, φίλος εἶναι φάσκων Ἱόνιον, τὴν ἐλευθερίαν αὐτῶν ἀφηρημένος, οἱ δέ ἀποδείξαντες ἕαυτοὺς συμμάχους Χῖοι καὶ Βυζάντιοι τοῖς ἀτυχήμασιν αὐτῶν 4 οὐ βεβοηθηκότες, ὑμεῖς δέ, οὓς ἐφοβοῦντο, μόνοι τῶν

πάντων τῆς σωτηρίας αὐτοῖς αἴτιοι. ἐκ δὲ τοῦ ταῦθ̄^τ
νῷ ἀπάντων ὁφθῆναι, ποιήσετε τοὺς πολλοὺς ἐν ἀπά-
σαις ταῖς πόλεσιν τοῦτο ποιεῖσθαι σύμβολον τῆς αὐτῶν
σωτηρίας, ἐὰν ὑμῖν ὥσι φύλοι· οὐ μεῖζον οὐδὲν ἀν
ὑμῖν γένοιτ' ἀγαθόν, ἢ παρὰ πάντων ἐκόντων ἀνυ-
πόπτου τυχεῖν εὐνοίας.

5 Θαυμάζω δὲ ὅτι τοὺς αὐτοὺς ὁρῶ, ὑπὲρ μὲν Αἰγα-
πίων τάναντία πράττειν βασιλεῖ τὴν πόλιν πείθοντας,
ὑπὲρ δὲ τοῦ Ροδίων δήμου φοβουμένους τὸν ἄνδρα
τοῦτον. καίτοι τοὺς μὲν "Ελληνας ὄντας ἀπαντες ἵσασι,
6 τοὺς δὲ ἐν τῇ ἀρχῇ τῇ κείνου μεμερισμένους. οἷμαι
δὲ ὑμῶν μνημονεύειν ἐνίους, ὅτι ἦνίκαντος ἐβούλευεσθ̄
ὑπὲρ τῶν βασιλικῶν, παρελθὼν πρῶτος ἐγὼ παρήγεσα,
οἷμαι δὲ καὶ μόνος ἢ δεύτερος εἰπεῖν, ὅτι μοι σωφρο-
νεῖν ἀν δοκεῖτε, εἰ τὴν πρόφασιν τῆς παρασκευῆς μὴ
τὴν πρὸς ἔκεινον ἔχθραν ποιοῖσθε, ἀλλὰ παρασκευά-
ζοισθε μὲν πρὸς τοὺς ὑπάρχοντας ἔχθρούς, ἀμύνοισθε
δὲ κάκεινον, ἐὰν ὑμᾶς ἀδικεῖν ἐπιχειρῆτε. καὶ οὐκ ἐγὼ
μὲν εἶπον ταῦθ̄, ὑμῖν δὲ οὐκ ἐδόκουν ὁρθῶς λέγειν,
7 ἀλλὰ καὶ ὑμῖν ἥρεσκε ταῦτα. ἀκόλουθος τοίνυν ὁ νῦν
λόγος ἐστί μοι τῷ τότε ὁηθέντι. ἐγὼ γάρ, εἰ βασιλεὺς
παρὸν αὐτὸν ὄντα με σύμβουλον ποιοῖτο, ταῦτα ἀν αὐτῷ
παρατίθεινται ἀπερ ὑμῖν, ὑπὲρ μὲν τῶν αὐτοῦ πολεμεῖν,
8 ἐάν τις ἐναντιώται τῶν "Ελλήνων, ὃν δὲ μηδὲν αὐτῷ
προσήκει, τούτων μηδὲν αὐτιποιεῖσθαι τὴν ἀρχήν. εἰ
μὲν οὖν δλως ἐγνώκατο ὃ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, ὅσων ἀν
βασιλεὺς ἐγκρατής γένηται φθάσας ἢ παρακρουσάμενός
τινας τῶν ἐν ταῖς πόλεσιν, παραχωρεῖν, οὐ καλῶς
ἐγνώκαθ̄, ὃς ἐγὼ κρίνω· εἰ δὲ ὑπὲρ τῶν δικαίων καὶ
πολεμεῖν, ἀν τούτου δέῃ, καὶ πάσχειν ὅτιοῦν οἰεσθε
χρῆναι, πρῶτον μὲν ὑμῖν ἥττον δείσει τούτων, ὅσῳ

ἄν μᾶλλον ἐγνωκότες ἦτε ταῦτα, ἔπειθο ἂ προσήκει φρονεῖν δόξετε.

9 "Οτι δ' οὐδὲν καὶνὸν οὔτ' ἐγὼ λέγω νῦν κελεύων Ροδίους ἐλευθεροῦν, οὕτος ὑμεῖς, ἀν πεισθῆτε, ποιήσετε τῶν γεγενημένων ὑμᾶς τι καὶ συνενηνοχότων ὑπομήσω. ὑμεῖς ἐξεπέμφατε Τιμόθεόν ποτ' ὥς ἄνδρες Ἀθηναῖοι βοηθήσοντο" Ἀριοβαρζάνη, προσγράψαντες τῷ ψηφίσματι „μὴ λύοντα τὰς σπονδὰς τὰς πρὸς βασιλέα“. Ἰδών δ' ἐκεῖνος, τὸν μὲν Ἀριοβαρζάνην φανερῶς ἀφεστῶτα βασιλέως, Σάμον δὲ φρουρούμενην ὑπὸ Κυπροθέμιδος, ὃν κατέστησε Τιγράνης ὁ βασιλέως ὑπαρχος, τῷ μὲν ἀπέγνω μὴ βοηθεῖν, τὴν δὲ προσκαθεξόμενος 10 καὶ βοηθήσας ἡλευθέρωσε· καὶ μέχρι τῆς τίμερον ἡμέρας οὐ γέγονεν πόλεμος διὰ ταῦθ' ὑμῖν. οὐ γὰρ ὅμοιώς οὐδεὶς ὑπέρ τε τοῦ πλεονεκτεῖν πολεμήσειν ἀν καὶ τῶν ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὑπέρ μὲν τῶν, ἀν ἐλαττῶνται, μέχρι τοῦ δυνατοῦ πάντες πολεμοῦσιν, ὑπέρ δὲ τοῦ πλεονεκτεῖν οὐχ οὔτως, ἀλλ' ἐφίενται μὲν, ἐάν τις ἐᾶ, ἐὰν δὲ κωλυθῶσιν, οὐδὲν ἡδικηκέναι τοὺς ἐναντιωθέντας ἑαυτοὺς ἡγοῦνται.

11 "Οτι δ' οὐδ' ἀν ἐναντιωθῆναι μοι δοκεῖ τῇ πρᾶξει ταύτῃ νῦν Ἀρτεμισία τῆς πόλεως οὕσης ἐπὶ τῶν πραγμάτων, μίνῳ ἀκούσαντες σκοπεῖτε, εἴτε ὁρθῶς λογίζομαι ταῦτ' εἴτε μή. ἐγὼ νομίζω, πράττοντος μὲν ἐν Αἰγύπτῳ πάνθ', ὡς ὕδρη, βασιλέως, σφόδρος ἀν Ἀρτεμισίαν πειραθῆναι περιποιῆσαι Ρόδον αὐτῷ, οὐ τῇ βασιλέως εὐνοίᾳ, ἀλλὰ τῷ βούλεσθαι πλησίον αὐτῆς διατρίβοντος ἐκείνου μεγάλην εὐεργεσίαν καταθέσθαι 12 πρὸς αὐτόν, ἵνα ὡς οἰκειότατος αὐτὴν ἀποδέχηται πράττοντος δ' ὡς λέγεται καὶ διημαρτηρότος οἵς ἐπεχείρησεν, ἥγεισθαι τὴν νῆσον ταύτην, ὅπερ ἔστιν, ἄλλο μὲν οὐδὲν

ἄν είναι βασιλεῖ χρησίμην ἐν τῷ παρόντι, τῆς δ' αὐτῆς
ἀρχῆς ἐπιτείχισμα πρὸς τὸ μηδ' ὅτιοῦν παρακινεῖν.
ῶστε μοι δοκεῖ μᾶλλον ἀν νῦν ἔχειν μὴ φανερῶς
αὐτῆς ἐνδούσης, ἢ κεῖνον λαβεῖν βούλεσθαι. οἷμαι μὲν
οὖν οὐδὲ βοηθήσειν αὐτήν, ἀν δ' ἄρα τοῦτο ποιῆ,
13 φαύλως καὶ κακῶς ἐπεὶ καὶ βασιλέα γε, ὃ τι μὲν
ποιήσει μὰ Δὲ οὐκ ἀν εἴποιμι ἔγωγ' ὡς οἴδα, ὅτι
μέντοι συμφέρει τῇ πόλει δῆλον ἥδη γενέσθαι, πότερ
ἀντιποιήσεται τῆς πόλεως τῆς Ἱόνιων ἢ οὔ, τοῦτ' ἀν
ἰσχυρισάμην. οὐ γὰρ ὑπὲρ Ἱόνιων βουλευτέον, ἀν
ἀντιποιῆται, μόνον, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν καὶ τῶν
πάντων Ἑλλήνων.

14 Οὐ μὴν οὐδ' ἀν εἰ δι' αὐτῶν είχον τὴν πόλιν οἱ
νῦν δῆτες [ἐν αὐτῇ] Ἱόνιοι, παρήγνεσ' ἀν νῦν τούτους
ἔλεσθαι, οὐδ' εἰ πάνθ' ὑπισχνοῦνθ' νῦν ποιήσειν.
ὅρω γὰρ αὐτοὺς τὸ μὲν πρῶτον, ὅπως καταλύσωσι τὸν
δῆμον, προσλαβόντας τινὰς τῶν πολιτῶν, ἐπειδὴ δὲ
τοῦτ' ἐπράξαν, πάλιν ἐκβαλόντας τούτους· τοὺς οὖν
μηδετέροις πιστῶς κεχρημένους, οὐδ' ἀν νῦν βεβαίους
15 ἡγοῦμαι γενέσθαι συμμάχους. καὶ ταῦτ' οὐδέποτ' εἶπον
ἄν, εἰ τῷ Ἱόνιῳ δῆμῳ μόνον ἡγούμην συμφέρειν
οὔτε γὰρ προξενῶ τῶν ἀνδρῶν, οὔτ' ἵδια ξένος αὐτῶν
οὐδέποτε ἐστί μοι. οὐ μὴν οὐδ' εἰ ταῦτ' ἀμφότερος ἦν,
εἰ μὴ συμφέρειν νῦν ἡγούμην, εἶπον ἀν ἐπεὶ Ἱόνιοι
γ', εἰ οἵον τε τοῦτ' εἰπεῖν αὐτῶν συναγορεύοντι τῇ
σωτηρίᾳ, συγχαίρω τῶν γεγενημένων. τοῦ κομίσασθαι
γὰρ τὰ νῦν μέτερος νῦν φθονήσαντες, τὴν ἑαυτῶν ἐλευ-
θερίαν ἀπολωλέκασι, καὶ παρὸν αὐτοῖς Ἑλλῆσι καὶ
βελτίοσιν αὐτῶν [νῦν] ἐξ Ἰσου συμμαχεῖν, βαρβάροις
καὶ δούλοις, οὓς εἰς τὰς ἀκροπόλεις παρεῖνται, δου-
16 λεύουσιν. ὀλίγου δέω λέγειν, ἐὰν αὐτοῖς νῦνες ἐθε-

λήσητε βοηθῆσαι, ὡς καὶ συνενήνοχε ταῦτ' αὐτοῖς· εὐ μὲν γὰρ πράττοντες οὐκ οἴδ' εἴποτ' ἂν εὖ φρονῆσαι ἥθελησαν, ὅντες Ῥόδιοι, ἔργῳ δὲ πειραθέντες καὶ διδαχθέντες, ὅτι πολλῶν κακῶν ἡ ἄνοι^τ αἰτία τοῖς πολλοῖς γίγνεται, τάχ^τ ἀν, εἰ τύχοιεν, σωφρονέστεροι πρὸς τὸν λοιπὸν τοῦ χρόνου γένοιντο. τοῦτο δ^ο οὐ μικρὸν ὀφέλειαν αὐτοῖς ἥγοῦμαι. φημὶ δὴ χρῆναι πειρᾶσθαι σφέσειν τοὺς ἄνδρας καὶ μὴ μνησικακεῖν, ἐνθυμουμένους διτι πολλὰ καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἐπιβουλευσάντων ἔξηπάτησθε, ὃν οὐδενὸς αὐτοὶ δοῦναι δίκην δίκαιον ἀν εἶναι φήσατε.

17   Ορᾶτε δὲ κάκειν^τ ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι πολλοὺς ὑμεῖς πολέμους πεπολεμήκατε καὶ πρὸς δημοκρατίας καὶ πρὸς ὀλιγαρχίας. καὶ τοῦτο μὲν ἵστε καὶ αὐτοί ἀλλ^τ ὑπὲρ ὃν πρὸς ἐκατέρους ἐσθ^τ ὑμῖν δι πόλεμος, τοῦτ^ο ἵσως ὑμῶν οὐδεὶς λογίζεται. ὑπὲρ τίνων οὖν ἐστίν; πρὸς μὲν τοὺς δήμους ἡ περὶ τῶν ἰδίων ἐγκλημάτων, οὐ δυνηθέντων δημοσίᾳ διαλύσασθαι ταῦτα, ἡ περὶ γῆς μέρους ἡ ὅρων ἡ φιλονικίας ἡ τῆς ἡγεμονίας· πρὸς δὲ τὰς ὀλιγαρχίας, ὑπὲρ μὲν τούτων οὐδενός, ὑπὲρ δὲ τῆς πολιτείας καὶ τῆς ἐλευθερίας· ὁστ^ο ἔγωγ^τ οὐκ ἀν δικήσαιμ^τ εἰπεῖν μᾶλλον ἥγεῖσθαι συμφέρειν, δημοκρατουμένους τοὺς Ἐλληνας ἄπαντας πολεμεῖν ὑμῖν, ἡ ὀλιγαρχουμένους φύλους εἶναι. πρὸς μὲν γὰρ ἐλευθέρους ὅντας οὐ χαλεπῶς ἀν εἰρήνην ὑμᾶς ποιήσασθαι νομίζω, [ὅπότε βουληθείτε,] πρὸς δὲ τοὺς ὀλιγαρχουμένους οὐδὲ τὴν φιλίαν ἀσφαλῆ [νομίζω]. οὐ γὰρ ἐσθ^τ ὅπως [ὁλίγοι πολλοῖς καὶ] ζητοῦντες ἀρχεῖν τοῖς μετ^τ ἴσηγορίας ζῆν ἥρημένοις εῦνοι γένοιντ^ο ἀν.

19   Θαυμάζω δ^ο εἰ μηδεὶς ὑμῶν ἥγεῖται, Χίων ὀλε-

γαροχουμένων καὶ Μυτιληναίων, καὶ νυνὶ Ἄροδίων καὶ πάντων ἀνθρώπων διάγονος δέω λέγειν εἰς ταύτην τὴν δουλείαν ὑπαγομένων, συγκινδυνεύειν τι τὴν παρόντην ἡμῖν πολιτείαν, μηδὲ λογίζεται τοῦθεν διτὶ οὐκ ἔστιν ὅπως, εἰ διὸ διλιγαρχίας ἀπαντά συστήσεται, τὸν παρόντην ἡμῖν δῆμον ἐάσουσιν. ἵσασι γὰρ οὐδένας ἄλλους πάλιν εἰς ἐλευθερίαν τὰ πράγματα ἀν ἐξαγαγόντας ὅθεν δὴ κακὸν αὐτοῖς ἀν τι γενέσθαι προσδοκῶσι, τοῦτο ἀνελεῖν 20 βουλήσονται. τοὺς μὲν οὖν ἄλλως ἀδικοῦντάς τινας, αὐτῶν τῶν κακῶς πεπονθότων ἔχθροὺς ἡγεῖσθε· τοὺς δὲ τὰς πολιτείας καταλύοντας καὶ μεθιστάντας εἰς διλιγαρχίαν, κοινοὺς ἔχθροὺς παραίνω νομίζειν πάντων 21 τῶν ἐλευθερίας ἐπιθυμούντων. ἐπεὶ καὶ δίκαιον ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, δημοκρατούμένους αὐτοὺς τοιαῦτα φρονοῦντας φαίνεσθαι περὶ τῶν ἀτυχούντων δῆμων, οἴάπερ ἀν τοὺς ἄλλους ἀξιώσαί τε φρονεῖν περὶ ὑμῶν, εἴ ποθ', διὸ γένοιτο, [τοιοῦτο] τι συμβαίη. καὶ γὰρ οὐδὲ εἰ δίκαιά τις ἀν φήσειεν Ἄροδίους πεπονθέναι, ἐπιτήδειος διὸ καιρὸς ἐφησθῆναι· δεῖ γὰρ τοὺς εὐτυχοῦντας περὶ τῶν ἀτυχούντων ἀεὶ φαίνεσθαι τὰ βέλτιστα βουλομένους, ἐπειδήπερ ἀδηλον τὸ μέλλον ἀπασιν ἀνθρώποις.

22 Ἀκούω διὸ ἐγὼ πολλάκις ἐνταυθὶ παρόντην τινῶν λεγόντων, ὡς διτέοντας ἡτύχησεν δῆμος [ἡμῶν], συνεβουλήθησάν τινες αὐτὸν σωθῆναι· ὃν ἐγὼ μόνων Ἀργείων ἐν τῷ παρόντι μνησθήσομαι βραχύ τι. οὐ γὰρ ἀν ὑμᾶς βουλοίμην, δόξαν ἔχοντας τοῦ σώζειν τοὺς ἀτυχήσαντας ἀεί, χείρους Ἀργείων ἐν ταύτῃ τῇ πράξει φανῆναι, οἵ χώραν ὅμορον τῇ Αακεδαιμονίων οἰκοῦντες, δρῶντες ἐκείνους γῆς καὶ θαλάττης κρατοῦντας, οὐκ ἀπώκνησαν οὐδὲ ἐφοβήθησαν εὐνοϊῶς ἡμῖν ἔχον-

τες φανῆναι, ἀλλὰ καὶ πρέσβεις ἐλθόντας ἐκ Λακεδαιμονίους, ὡς φασιν, ἔξαιτήσοντάς τινας τῶν φυγάδων τῶν ὑμετέρων, ἐψηφίσαντ', ἀν μὴ πρὸ ἡλίου δύντος
 23 ἀπαλλάττωνται, πολεμίους κρινεῖν. εἴτ' οὐκ αἰσχρὸν
 ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, εἰ τὸ μὲν Ἀργείων πλῆθος οὐκ
 ἐφοβήθη τὴν Λακεδαιμονίων ἀρχὴν ἐν ἐκείνοις τοῖς
 καιροῖς οὐδὲ τὴν δώματην, ὑμεῖς δ' ὅντες Ἀθηναῖοι βάρ-
 βαρον ἄνθρωπον, καὶ ταῦτα γυναικα, φοβήσεσθε; καὶ
 μὴν οἱ μὲν ἔχοιεν ἀν εἰπεῖν ὅτι πολλάκις ἡττηντατ
 Λακεδαιμονίων, ὑμεῖς δὲ νενικήκατε μὲν πολλάκις βα-
 σιλέα, ἡττησθε δ' οὐδὲ ἀπαξ οὔτε τῶν δούλων τῶν
 βασιλέως οὕτ' αὐτοῦ κείνου· εἰ γάρ τί που κεκράτηκε
 τῆς πόλεως βασιλεύς, ἢ τοὺς πονηροτάτους τῶν Ἐλ-
 λήνων καὶ προδότας αὐτῶν χρήμασι πείσας ἢ οὐδαμῶς
 24 ἄλλως κεκράτηκεν. καὶ οὐδὲ τοῦτ' αὐτῷ συνενήνοχεν,
 ἀλλ' ἂμ' εὑρήσετ' αὐτόν, τὴν τε πόλιν διὰ Λακεδαι-
 μονίων ἀσθενῆ ποιήσαντα, καὶ περὶ τῆς αὐτοῦ βασι-
 λείας κινδυνεύσαντα πρὸς Κλέαρχον καὶ Κῦρον. οὕτ'
 οὖν ἐκ φανεροῦ κεκράτηκεν, οὕτ' ἐπιβουλεῦσαι συνε-
 νήνοχεν αὐτῷ. δρῶ δ' ὑμῶν ἐνίους, Φιλίππου μὲν
 ὡς ἄρδεον οὐδενὸς ἀξίου πολλάκις ὀλιγωροῦντας, βασιλέα
 δ' ὡς ἴσχυρὸν ἔχθρὸν οἵς ἀν προέληται φοβουμένους.
 εἰ δὲ τὸν μὲν ὡς φαῦλον οὐκ ἀμυνούμεθα, τῷ δ' ὡς
 φοβερῷ πάνθ' ὑπεῖξομεν, πρὸς τίνας ὡς ἄνδρες Ἀθη-
 ναῖοι παραταξόμεθα;

25 Εἰσὶν δή τινες ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι παρ' ὑμῖν,
 δεινότατοι τὰ δίκαια λέγειν ὑπὲρ τῶν ἄλλων πρὸς
 ὑμᾶς, οἷς παραινέσαιμ· ἀν ἔγωγε τοσοῦτον μόνον, ὑπὲρ
 ὑμῶν πρὸς τοὺς ἄλλους ζητεῖν τὰ δίκαια λέγειν, ἵν
 αὐτοὶ τὰ προσήκοντα πρῶτοι φαίνωνται ποιοῦντες· ὡς
 ἔστ' ἄτοπον, περὶ τῶν δικαίων ὑμᾶς διδάσκειν αὐτὸν

οὐ δίκαια ποιοῦντά· οὐ γάρ ἐστιν δίκαιον ὅντα πολίτην τοὺς καθ' ὑμῶν λόγους, ἀλλὰ μὴ τοὺς ὑπὲρ ὑμῶν
 26 ἐσκέφθαι. φέρε γὰρ πρὸς θεῶν σκοπεῖτε, τί δήποτε ἐν Βυζαντίῳ οὐδείς ἐσθ' ὁ διδάξων ἐκείνους μὴ καταλαμβάνειν Χαλκηδόνα, ἢ βασιλέως μέν ἐστιν, εἴχετε δ' αὐτὴν ὑμεῖς, ἐκείνοις δ' οὐδαμόθεν προσῆκε μηδὲ Σηλυμβρίαν, πόλιν ὑμετέραν ποτὲ σύμμαχον οὖσαν, ώς αὐτοὺς συντελῇ ποιεῖν καὶ Βυζαντίων δρίζειν τὴν τούτων χώραν παρὰ τοὺς δρονούς καὶ τὰς συνθήκας,
 27 ἐν αἷς αὐτονόμους εἶναι γέγραπται; οὐδὲ Μαύσωλον ζῶντα, οὐδὲ τελευτήσαντος ἐκείνου τὴν Ἀρτεμισίαν, οὐδείς ἐσθ' ὁ διδάξων μὴ καταλαμβάνειν Κῶν καὶ Ῥόδον καὶ ἄλλας ἑτέρας πόλεις Ἐλληνίδας, ὃν βασιλεὺς ὁ κείνων δεσπότης ἐν ταῖς συνθήκαις ἀπέστη τοῖς Ἐλλησι, καὶ περὶ ὃν πολλοὺς κινδύνους καὶ καλοὺς ἀγῶνας οἱ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους Ἐλληνες ἐποίησαντο. εἰ δ' ἄρα καὶ λέγει τις ἀμφοτέροις αὐτοῖς, ἀλλ' οἱ γε πεισόμενοι τούτοις, ώς ἔοικεν, οὐκ εἰσίν.
 28 ἐγὼ δὲ δίκαιον μὲν εἶναι νομίζω κατάγειν τὸν Ῥοδίων δῆμον· οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εἰ μὴ δίκαιον ἦν, ὅταν εἰς ἄ ποιοῦσιν οὗτοι βλέψω, προσήκειν οἵμαι παραινέσαι κατάγειν. διὰ τί; ὅτι πάντων μὲν ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὰ δίκαια ποιεῖν ὠρμητήτων, αἰσχρὸν ἡμᾶς μόνους μὴ θέλειν, ἀπάντων δὲ τῶν ἀλλων ὅπως ἀδικεῖν δυνήσονται παρασκευαζομένων, μόνους ἡμᾶς τὰ δίκαια προτείνεσθαι, μηδενὸς ἀντιλαμβανομένους, οὐ δικαιοσύνην ἀλλ' ἀνανδρίαν ἥγοῦμαι· δρῶ γὰρ ἀπαντας πρὸς τὴν
 29 παροῦσαν δύναμιν τῶν δικαίων ἀξιούμενους. καὶ παράδειγμα λέγειν ἔχω τούτου πᾶσιν [ὑμῖν] γνώριμον. εἰσὶ συνθῆκαι τοῖς Ἐλλησι [διτταὶ] πρὸς βασιλέα, ἂς ἐποίησαθ' ἡ πόλις ἡ ἡμετέρα, ἂς ἀπαντεῖς ἐγκωμιάζουσι,

καὶ μετὰ ταῦθ' ὑστερον Λακεδαιμόνιοι ταύτας ὥν δὴ πατηγοροῦσι. κανὸν ταύταις οὐχὶ ταῦτα δίκαιοι ἀμφοτέραις ὔρισται. τῶν μὲν γ' Ἰδίων δικαίων τῶν ἐν ταῖς πολιτείαις οἱ νόμοι κοινὴν τὴν μετουσίαν ἔδοσαν καὶ ἵσην καὶ τοῖς ἀσθενέσιν καὶ τοῖς ἴσχυροῖς τῶν δοκιμῶν δικαίων οἱ κρατοῦντες ὄρισται τοῖς ἥπτοσι γίγνονται.

- 30 Ἐπειδὴ τοίνυν ὑμῖν ἔγνωκέναι τὰ δίκαια [ποιεῖν] ὑπάρχει, δῆπος καὶ πρᾶξαι ταῦτ' ἐφ' ὑμῖν ἔσται δεῖ σκοπεῖν. ἔστι δὲ ταῦτ', εἰὰν ὑποληφθῆτε κοινοὶ προστάται τῆς πάντων ἐλευθερίας εἶναι. εἰκότως δέ μοι δοκεῖ χαλεπώτατον ὑμῖν εἶναι πρᾶξαι τὰ δέοντα. τοῖς μὲν γὰρ ἄλλοις ἀπασιν ἀνθρώποις εἰς ἀγώναν ἔστιν ὁ πρὸς τοὺς προδήλους ἔχθροίς, ὥν ἀν κρατήσωσιν, οὐδὲν ἔμπορον αὐτοῖς κυρίοις τῶν ἀγαθῶν εἶναι. ὑμῖν δοκεῖ δὲ ἄνδρες Ἀθηναῖοι δύο, οὗτός θ' ὁ καὶ τοῖς ἄλλοις, καὶ προσέσθντο ἔτερος τούτου πρότερος καὶ μείζων δεῖ γὰρ ὑμᾶς βουλευομένους κρατῆσαι τῶν τάναντία τῇ πόλει παρ' ὑμῖν πράττειν ἥρημένων. δταν οὖν μηδὲν ἢ διὰ τούτους ἀκονίτει τῶν δεόντων γενέσθαι, πολλῶν διαμαρτύραντες εἰκότως συμβαίνει. τοῦ μέντοι πολλοὺς ἀδεῶς ταύτην τὴν τάξιν αἰρεῖσθαι τῆς πολιτείας, ἵσως μὲν αἱ παρὰ τῶν μισθοδοτούντων αὐτοὺς ὀφέλειαι μάλιστ' αἴτιαι, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ὑμᾶς ἃν τις ἔχοι δικαίως αἴτιασθαι. ἔχορην γὰρ δὲ ἄνδρες Ἀθηναῖοι τὴν αὐτὴν ἔχειν διάνοιαν ὑμᾶς περὶ τῆς ἐν τῇ πολιτείᾳ τάξεως, ἥνπερ περὶ τῆς ἐν ταῖς στρατείαις ἔχετε. τίς οὖν ἔστιν αὕτη; ὑμεῖς τὸν λιπόντα τὴν ὑπὸ τοῦ στρατηγοῦ τάξιν ταχθεῖσαν, ἀτιμονοῦσθε προστίκειν εἶναι καὶ μηδενὸς τῶν κοινῶν μετέχειν. χρῆν τοίνυν καὶ τοὺς τὴν ὑπὸ τῶν προγόνων τάξιν ἐν τῇ πολιτείᾳ παραδε-

δομένην λιπόντας καὶ πολιτευομένους ὅλιγαρχικῶς, ἀτί-
μους τοῦ συμβουλεύειν ὑμῖν αὐτοῖς ποιεῖσθαι· νῦν δὲ
τῶν μὲν συμμάχων τοὺς τὸν αὐτὸν ἔχθρὸν καὶ φύλον
κρινεῖν ὅμωμοκότας, νομίζετ' εὐνουστάτους, τῶν δὲ πολι-
τευομένων οὓς ἵστε σαφῶς τοὺς τῆς πόλεως ἔχθροὺς
ἥρημένους, τούτους πιστοτάτους ἡγεῖσθε.

34   *Ἀλλὰ γὰρ οὐχ ὅτι τις κατηγορήσῃ τούτων ἢ τοῖς
ἄλλοις ὑμῖν ἐπιπλήξῃ γαλεπώτατον, ἀλλ᾽ ἀφ' ὅποιων λό-
βων ἢ πράξεως ποίας ἐπανορθώσεται τις ἢ νῦν οὐκ ὁρθῶς
ἔχει, τοῦτ' ἔργον εὑρεῖν. Ἰσως μὲν οὖν οὐδὲ τοῦ πα-
ρόντος καιροῦ περὶ πάντων λέγειν ἀλλ' ἐὰν ἢ προήρη-
σθε δυνηθῆτ' ἐπικυρῶσαι συμφερούσῃ τινὶ πράξει, καὶ
35 τᾶλλον ἀν ἴσως καθ' ἐν ἀεὶ βέλτιον σχοίη. ἐγὼ μὲν
οὖν οἶμαι δεῖν ὑμᾶς ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν πραγμάτων
τούτων ἔρρωμένως, καὶ πράττειν ἀξια τῆς πόλεως, ἐν-
θυμούμένους ὅτι χαίρετ' ἀκούοντες, ὅταν τις ἐπαινῇ
τοὺς προγόνους ὑμῶν καὶ τὰ πεπραγμέν' ἐκείνοις διεξίῃ
καὶ τὰ τρόπαια λέγῃ. νομίζετε τοίνυν ταῦτ' ἀναθεῖναι
τοὺς προγόνους ὑμῶν, οὐχ ἵνα θαυμάζητ' αὐτὰ θεω-
ροῦντες, ἀλλ' ἵνα καὶ μιμῆσθε τὰς τῶν ἀναθέντων
ἀρετάς

ΥΠΕΡ ΜΕΓΑΛΟΠΟΛΙΤΩΝ.

ΤΠΟΘΕΣΙΣ

*Οτε Λακεδαιμόνιοι γινηθέντες ὑπὸ Θηβαίων ἐν Λεύ-
κτροις τῆς Βοιωτίας εἰς κίνδυνον μέγαν κατέστησαν, ἀπο-
στάντων Ἀρκάδων καὶ προσθεμένων τοῖς Θηβαίοις, Ἀθηναῖοι
σύμμαχοι Λακεδαιμονίοις γενόμενοι διέσωσαν αὐτούς· ὃστερον

δὲ Λακεδαιμόνιοι τῶν κινδύνων ἀπαλλαγέντες καὶ προϊόντες πάλιν εἰς δύναμιν, ἐπὶ Μεγάλην πόλιν τῆς Ἀρκαδίας ἥρχοντο, καὶ τοὺς Ἀθηναίους παρεκάλουν διὰ πρεσβείας κοινωνεῖν αὐτοῖς τούς πολέμου. πεπόμφασι δὲ καὶ οἱ Μεγαλοπολῖται πρέσβεις Ἀθηναῖς παρακαλοῦντες ὑπὲρ ἔαυτῶν. ὁ τοίνυν Δημοσθένης συμβουλεύει μὴ περιορᾶν ἀναιρεθεῖσαν Μεγάλην πόλιν, μηδ' εἰς ἵσχυν προελθόντας Λακεδαιμονίους, συμφέρειν λέγων τοῖς Ἀθηναίοις τὸ μὴ φοβεράν εἶναι τὴν Λακεδαίμωνα.

Αμφότεροί μοι δοκοῦσιν ἀμαρτάνειν ὃ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καὶ οἱ τοῖς Ἀρκάσιν καὶ οἱ τοῖς Λακεδαιμονίοις συνειρηκότες ὥσπερ γάρ ἀφ' ἔκατέρων ἤκοντες, οὐχ ὅμων ὄντες, πρὸς οὓς ἀμφότεροι πρεσβεύονται, κατηγοροῦσι καὶ διαβάλλουσιν ἄλλήλους. ἦν δὲ τοῦτο μὲν τῶν ἀφιγμένων ἔργον, τὸ δὲ κοινῶς ὑπὲρ τῶν πραγμάτων λέγειν καὶ τὰ βέλτισθ' ὑπὲρ ὅμῶν σκοπεῖν ἀνευ φιλονικίας, τῶν ἐνθάδε συμβουλεύειν ἀξιούντων.
 2 νῦν δ', εἴ τις αὐτῶν ἀφέλοι τὸ γιγνώσκεσθαι καὶ τὸ τῇ φωνῇ λέγειν Ἀττικιστί, πολλοὺς ἀν οἷμαι τοὺς μὲν Ἀρκάδας, τούς δὲ Λάκωνας αὐτῶν εἶναι νομίσαι. ἔγὼ δ' οἶδα μὲν ὡς χαλεπὸν τὰ βέλτιστα λέγειν ἐστίν· ἔξηπατημένων γάρ ὅμῶν, καὶ τῶν μὲν ταυτὶ, τῶν δὲ ταυτί [βουλομένων], ἀν τὰ μεταξύ τις ἐγχειρῇ λέγειν καθ' ὅμεῖς μὴ περιμείνητε μαθεῖν, χαριεῖται μὲν οὐ-
 3 δετέροις, διαβεβλήσεται δὲ πρὸς ἀμφοτέρους οὐ μὴν ἄλλ' αἰρήσομαι μᾶλλον αὐτός, ἀν ἀρα τοῦτο πάθω, δοκεῖν φλυαρεῖν, ἢ παρ' ἀ βέλτιστα νομίζω, προέσθαι τισὶν ὅμᾶς ἔξαπατῆσαι. τὰ μὲν οὖν ἄλλ' ὕστερον, ἀν ὅμειν βουλομένοις, ἢ, λέξω ἐκ δὲ τῶν διμολογουμένων ὑφ' ἀπάντων ἀρξομσι, ἀ κράτιστα νομίζω διδάσκειν.

4 Οὐκοῦν οὐδ' ἀν εἰς ἀντείποι, ὡς οὐ συμφέρει τῇ πόλει καὶ Λακεδαιμονίους ἀσθενεῖς εἶναι καὶ Θηβαίους τουτουσί. ἔστι τοίνυν ἐν τινι τοιούτῳ καιρῷ τὰ πράγματα νῦν, εἴ τι δεῖ τοῖς εἰρημένοις πολλάκις παρ' ὅμιν λόγοις τεκμήρασθαι, ὡστε Θηβαίους μὲν Ὁροχομενοῦ καὶ Θεσπιῶν καὶ Πλαταιῶν οἰκισθεισῶν ἀσθενεῖς γενέσθαι, Λακεδαιμονίους δ', εἰ ποιήσονται τὴν Ἀρκαδίαν ὑφ' ἔαυτοῖς καὶ Μεγάλην πόλιν αἰρήσουσι, 5 πάλιν ἴσχυροὺς γενέσεσθαι. σκεπτέον τοίνυν, μὴ προτερον τούσδε γενήσθαι φοβεροὺς καὶ μεγάλους ἔάσωμεν, ἢ καὶ οἱ μικροὶ γεγενήσονται, καὶ λάθωσιν ἡμᾶς πλείονι μεῖζους οἱ Λακεδαιμόνιοι γενόμενοι, ἢ ὅσφι τοὺς Θηβαίους ἔλαττους συμφέρει γενέσθαι. οὐ γὰρ ἐκεῖνό γ' ἀν εἴποιμεν, ὡς ἀνταλλάξασθαι βουλούμεθ' ἀντιπάλους Λακεδαιμονίους ἀντὶ Θηβαίων, οὐδὲ τοῦτ' ἔσθ' ὁ σπουδάζομεν, ἀλλ' ὅπως μηδέτεροι δυνήσονται μηδὲν ἡμᾶς ἀδικεῖν· οὗτοι γὰρ ἀν ἡμεῖς μετὰ πλείστης ἀδείας εἴημεν.

6 Ἀλλὰ νὴ Δία ταῦτα μὲν οὕτως [δεῖν] ἔχειν φῆσομεν, δεινὸν δ' εἰ, πρὸς οὓς παρετατόμεθ' ἐν Μαντινείᾳ, τούτους συμμάχους αἰρησόμεθα· εἴτα βοηθήσομεν τούτοις ἐναντίοντας, μεθ' ὧν τότε ἐκινδυνεύομεν. κάμοὶ ταῦτα δοκεῖ, προσδείσθαι δ' ἔτι τοῦ τὰ δίκαια 7 ποιεῖν ἐθελόντων τῶν ἑτέρων. εἰ μὲν τοίνυν ἐθελήσουσιν εἰρήνην ἄπαντες ἄγειν, οὐ βοηθήσομεν τοῖς Μεγαλοπολίταις· οὐδὲν γὰρ δεήσει· ὥστε οὐδὲν ἕπεναντίον ἡμῖν ἔσται πρὸς τοὺς συμπαραταξαμένους, σύμμαχοι δ' [ἡμῖν] οἱ μὲν ὑπάρχουσιν, ὡς φασιν, οἱ δὲ προσγενήσονται νῦν· καὶ τί ἀν ἄλλο βουλούμεθα; 8 ἐὰν δ' ἀδικῶσι καὶ πολεμεῖν οἰωνται δεῖν, εἰ μὲν ὑπὲρ τούτου μόνου βουλευτέον, εἰ χρὴ Μεγάλην πόλιν ἡμᾶς

προέσθαι Λακεδαιμονίοις ἢ μή, δίκαιον μὲν οὖ, συγχωρῶ δ' ἔγωγ' ἐᾶσαι καὶ μηδὲν ἔναντιωθῆναι τοῖς γε τῶν αὐτῶν μετασχοῦσι κινδύνων εἰ δ' ἄπαντες ἐπίστασθ' ὅτι, ταύτην ἀν ἔλωσιν, θάσ' ἐπὶ Μεσσήνην, φρασάτω τις ἐμοὶ τῶν νῦν χαλεπῶν τοῖς Μεγαλοπολίταις, τί τόθ' ἡμῖν συμβούλεύσει ποιεῖν. ἀλλ' οὐδεὶς 9 ἐρεῖ. καὶ μὴν πάντες ἐπίστασθε, ὡς καὶ παραινούντων τούτων καὶ μὴ βοηθητέον, καὶ διὰ τοὺς δόρκους, οὓς ὅμωμόκαμεν Μεσσηνίοις, καὶ διὰ τὸ συμφέρον εἶναι κατοικεῖσθαι ταύτην τὴν πόλιν. σκοπεῖσθε δὴ πρὸς ὑμᾶς αὐτούς, ποτέραν τὴν ἀρχὴν καλλίονα καὶ φιλανθρωποτέραν ποιήσεσθε τοῦ μὴ πιτρέπειν ἀδικεῖν Λακεδαιμονίοις, τὴν ὑπὲρ Μεγάλης πόλεως ἢ τὴν ὑπὲρ 10 Μεσσήνης. νῦν μέν γε βοηθεῖν δόξετ' Ἀρκάσιν, καὶ τὴν εἰρήνην σπουδᾶξειν εἶναι βεβαίαν, ὑπὲρ ἣς ἐκινδυνεύσατε καὶ παρετάξασθε τότε δ' εὔδηλοι πᾶσιν ἔσεσθε, οὐ τοῦ δικαίου μᾶλλον εἴνεκα Μεσσήνην εἶναι βουλόμενοι, ἢ τοῦ πρὸς Λακεδαιμονίους φόβου. δεῖ δὲ σκοπεῖν μὲν καὶ πράττειν ἀεὶ τὰ δίκαια, συμπαρατηρεῖν δ' ὅπως ἄμα καὶ συμφέροντ' ἔσται ταῦτα.

11 "Εστι τοίνυν τοιοῦτός τις λόγος παρὰ τῶν ἀντιλεγόντων, ὡς κομίσασθαι τὸν Ὁρωπὸν ἡμᾶς ἐγχειρεῖν δεῖ, εἰ δὲ τοὺς βοηθήσαντας ἄν ἡμῖν ἐπ' αὐτὸν ἐχθρόὺς κτησόμεθα, οὐχ ἔξομεν συμμάχους. ἐγὼ δὲ τὸ μὲν κομίσασθαι Ὁρωπὸν πειρᾶσθαι δεῖν φημι καὶ αὐτός τὸ δ' ἐχθροὺς ἡμῖν Λακεδαιμονίους ἔσεσθαι, νῦν ἐὰν ποιώμεθα συμμάχους Ἀρκάδων τοὺς βουλομένους ἡμῖν εἶναι φίλους, μόνοις οὐδ' εἰπεῖν ἔξειναι νομίζω τοῖς πείσασιν ὑμᾶς, ὅτ' ἐκινδύνευον Λακεδαιμόνιοι, βοηθεῖν. 12 οὐ γὰρ ταῦτα λέγοντες ἔπειοαν ὑμᾶς, πάντων Πελοποννησίων ἐλθόγτων ὡς ὑμᾶς καὶ μεθ' ὑμῶν ἀξιούντων

- ἕπι τοὺς Λακεδαιμονίους ἵέναι, τοὺς μὲν μὴ προσδεξα-
σθαι (καὶ διὰ τοῦθ', ὅπερ ἦν ὑπόλοιπον αὐτοῖς, ἐπὶ¹
Θηβαίους ἥλθον), ὑπὲρ δὲ τῆς Λακεδαιμονίων σωτη-
ρίας καὶ χρήματ² εἰσφέρειν καὶ τοῖς σώμασι κινδυ-
νεύειν· οὐδέ³ ἀν ἡμεῖς ἥμελήσατε δήπου σῷζειν αὐτούς,
εἰ τοῦτο προὔλεγον ὑμῖν, ὅτι σωθέντες, ἐὰν μὴ ποιεῖν
ὅ τι βούλονται πάλιν αὐτοὺς ἐᾶτε κἀδικεῖν, οὐδε-
- 13 μίαν [ὑμῖν] χάριν ἔξουσι τῆς σωτηρίας. καὶ μὴν εἰ
σφόδρ⁴ ἐναντίον ἐστὶ τοῖς Λακεδαιμονίων ἐπιχειρήμασιν
τὸ τοὺς Ἀρκάδας ἡμᾶς συμμάχους ποιήσασθαι, προσήκει
δήπου πλείω χάριν αὐτοὺς ἔχειν ὃν ἐσώθησαν ὑφ⁵
ἡμῶν εἰς τοὺς ἐσχάτους ἐλθόντες κινδύνους, ἢ ὃν
ἀδικεῖν κωλύονται νῦν δογῆσεθαι. ὥστε πῶς οὐ βοη-
θήσουσιν ἡμῖν ἐπ⁶ Ὡρωπόν, ἢ κάκιστοι πάντων ἀν-
θρώπων δόξουσιν εἶναι; μὰ τοὺς θεοὺς ἔγωγ⁷ οὐχ δρῶ.
- 14 Θαυμάζω τοίνυν τῶν λεγόντων τοῦτον τὸν λόγον,
ῶς εἰ συμμάχους ποιησόμεθ⁸ Ἀρκάδας καὶ ταῦτα πρά-
ξομεν, μεταβάλλεσθαι δόξει καὶ οὐδὲν ἔχειν πιστὸν ἡ
πόλις. ἐμοὶ μὲν γὰρ δοκεῖ τούναντίον ὃ ἀνδρες Ἀθη-
ναῖοι. διὰ τί; ὅτι τῶν πάντων οὐδέν⁹ ἀν ἀντειπεῖν
οἴομαι, ὡς οὐ καὶ Λακεδαιμονίους καὶ πρότερον Θη-
βαίους καὶ τὸ τελευταῖον Εὐβοέας ἔσωσεν ἡ πόλις, καὶ
μετὰ ταῦτα συμμάχους ἐποιήσατο, ἐν τι καὶ ταῦτὸ
- 15 βουλομένη [ἄει] πράττειν. ἐστι δὲ τοῦτο τί; τοὺς ἀδι-
κούμενους σῷζειν. εἰ τοίνυν ταῦθ' οὕτως ἔχει, οὐκέτ¹⁰
ἀν ἡμεῖς εἴημεν οἱ μεταβαλλόμενοι, ἀλλ¹¹ οἱ μὴ θέλον-
τες τοῖς δικαίοις ἐμμένειν, καὶ φανήσεται τὰ πράγματ¹²
ἄει διὰ τοὺς πλεονεκτεῖν βουλομένους μεταβαλλόμενα,
οὐχ ἡ πόλις ἡμῶν.
- 16 Δοκοῦσιν δέ μοι Λακεδαιμόνιοι [μάλα] δεινῶν
ἔργον ἀνθρώπῳ ποιεῖν. νυνὶ γάρ φασιν ἐκεῖνοι δεῖν,

Ἡλείους μὲν τῆς Τριφυλίας τινὰ κομίσασθαι, Φλειασίους δὲ τὸ Τρικάρανον, ἄλλους δέ τινας τῶν Ἀρκάδων τὴν αὐτῶν, καὶ τὸν Ὡρωπὸν ἡμᾶς, οὐχ ἵν^τ ἐκάστους ἡμῶν ἴδωσιν ἔχοντας τὰ αὐτῶν, οὐδέ^τ ὀλίγους δεῖ· ὅψε^τ

17 γὰρ ἀν φιλάνθρωποι γένοιντο· ἀλλ^τ ἵνα πᾶσι δοκῶσι συμπράττειν, ὅπως ἐκαστοι κομίσωνται ταῦθ^τ ἃ φασιν αὐτῶν εἶναι, ἐπειδὰν δ^ε ἵωσ^τ ἐπὶ Μεσσήνην καντοί, συστρατεύονται πάντες [αὐτοῖς] οὗτοι καὶ βοηθῶσι προθύμως, ἥ δοκῶσ^τ ἀδικεῖν, περὶ δὲν ἔφασαν ἐκαστοι σφῶν αὐτῶν εἶναι συμψήφους λαβόντες ἐκείνους, μὴ

18 τὴν ὁμοίαν αὐτοῖς [χάριν] ἀποδιδόντες. ἐγὼ δὲ νομίζω τὴν πόλιν, πρῶτον μὲν καὶ χωρὶς τοῦ καθυφεῖναι τινας Λακεδαιμονίοις Ἀρκάδων, Ὡρωπὸν ἀν κομίσασθαι, καὶ μετ' ἐκείνον, ἀν τὰ δίκαια ποιεῖν ἐθέλωσι, καὶ μετὰ τῶν ἀλλων τῶν οὐκ οἰομένων δεῖν Θηβαίους ἐᾶν ἔχειν τὰλλότρια. εἰ δ^ε ἄρα τοῦτ^ο εὔδηλον ἡμῖν γένοιτο, ὅτι μὴ Λακεδαιμονίους ἔῶντες τὴν Πελοπόννησον καταστρέψασθαι, οὐχ οἵοι τ^ο ἐσόμεθ^ο Ὡρωπὸν λαβεῖν, αἰρετώτερον, εἰ οἴον τ^ο εἰπεῖν, ἥγοῦμαι τὸν Ὡρωπὸν ἐᾶν, ἥ Λακεδαιμονίοις Μεσσήνην προέσθαι καὶ Πελοπόννησον. οὐ γὰρ [ἄν ἥγοῦμαι] περὶ τούτων [μόνον ἡμῖν εἶναι τὸν λόγον πρὸς ἐκείνους], ἀλλ^τ—ἐάσω τὸ γ^ρ ἐπελθὸν εἰπεῖν μοι· περὶ πολλῶν δ^ε ἀν οἷμαι κίνδυνον ἡμῖν γενέσθαι.

19 Ἄλλὰ μὴν ἃ γέ φασιν πεπρᾶχθαί διὰ Θηβαίους τοῖς Μεγαλοπολίταις ὑπεναντίᾳ πρὸς ἡμᾶς, ἀτοπον νῦν μὲν ἐν κατηγορίας μέρει ποιεῖσθαι, βουλομένων δὲ γενέσθαι φύλων αὐτῶν, ἵνα τούναντίον εὖ ποιῶσιν ἡμᾶς, βασκαίγειν καὶ σκοπεῖν ἐξ ὅτου τρόπου μὴ γενήσονται, καὶ μὴ γιγνώσκειν ὅτι, ὅσῳ ἀν σπουδαιοτέρους τούτους περὶ Θηβαίους γεγενημένους ἐπιδεῖξωσι, το-

σούτῳ πλείογος δργῆς αὐτοὶ δικαίως ἀν τυγχάνοιεν,
εἰ τειούτων συμμάχων τὴν πόλιν, ὅτ' ἐφ' ὑμᾶς προτέ-
20 ροὺς ἥλθον [ἢ Θηβαίους], ἀπεστέρησαν. ἀλλ' οἴμαι
ταῦτα μέν ἔστι δεύτερον ἀνθρώπων βουλομένων ἐτέ-
ρων ποιῆσαι τούτους συμμάχους. ἐγὼ δ', ὅσ' ἀν ἐκ
λογισμοῦ σκοπῶν τις εἰκάσαι, καν τὸν πολλοὺς ὑμῶν
οἴμαι ταῦτα φῆσαι, ὅτι εἰ λήψονται Μεγάλην πόλιν
Λακεδαιμόνιοι, κίνδυνος Μεσσίγη εἰ δὲ καὶ ταύτην
λήψονται, φήμι⁹ ὑμᾶς ἔσεσθαι συμμάχους Θηβαίων.
21 πολὺ δὴ κάλλιον καὶ ἄμεινον, τὴν μὲν Θηβαίων συμμα-
χίαν αὐτοὺς παραλαβεῖν, τῇ δὲ Λακεδαιμονίων πλεονεξίᾳ
μὴ πιτρέψαι, ἢ νῦν δικοῦντας μὴ τὸν Θηβαίων σώ-
σωμεν συμμάχους, τούτους μὲν προέσθαι, πάλιν δὲ
σφέσιν αὐτοὺς τὸν Θηβαίους, καὶ προσέτ¹⁰ ἐν φόβῳ
22 καθεστάναι περὶ ὑμῶν αὐτῶν. οὐ γὰρ ἔγωγ¹¹ ἀδεεῖς
τοῦδ¹² ὑπολαμβάνω τῇ πόλει, τὸ λαβεῖν Μεγάλην πόλιν
Λακεδαιμονίους καὶ πάλιν γενέσθαι μεγάλους. δρῶ
γὰρ αὐτοὺς καὶ νῦν, οὐχ ὑπὲρ τοῦ μὴ παθεῖν τι κακὸν
πολεμεῖν αἰρουμένους, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ κομίσασθαι τὴν
προτέραν [οὖσαν αὐτοῖς] δύναμιν ὡν δ' ὅτ' ἐκείνην
εἶχον ὠρέγοντο, ταῦθ¹³ ὑμεῖς μᾶλλον ἵσως εἰδότες ἢ
γὰρ φοβοῖσθ¹⁴ ἀν εἰκότως.
23 Ἡδέως δ¹⁵ ἀν πυθοίμην τῶν λεγόντων καὶ τὸν
Θηβαίους μισεῖν φασκόντων καὶ τὸν Λακεδαιμονίους,
πότερ¹⁶ ἐκάτεροι μισοῦσιν, οὓς δὴ μισοῦσιν, ὑπὲρ ὑμῶν
καὶ τοῦ συμφέροντος ὑμῖν, ἢ ὑπὲρ Λακεδαιμονίων μὲν
Θηβαίους, ὑπὲρ δὲ Θηβαίων Λακεδαιμονίους ἐκάτεροι.
εἰ μὲν γὰρ ὑπὲρ ἐκείνων, οὐδετέροις ὡς μαινομένοις
πείθεσθαι προσήκει· εἰ δ¹⁷ ὑπὲρ ὑμῶν φήσουσι, τί πέρα
24 τοῦ καιροῦ τὸν ἐτέρους ἐπαίρουσιν; ἔστι γὰρ ἔστι
Θηβαίους ταπεινοὺς [ποιεῖν] ἄνευ τοῦ Λακεδαιμονίους

ἰσχυρούς καθιστάναι, καὶ πολύ γε ὁδὸν ὡς δ', ἐγὼ πειράσομαι πρὸς ὑπᾶς εἰπεῖν. οἴσμεν ἀπαντες τοῦθ' ὅτι τὰ μὲν δίκαια πάντες, ἔὰν καὶ μὴ βούλωνται, μέχρι τού γ' αἰσχύνονται μὴ πράττειν, τοῖς δ' ἀδίκοις ἐναντιοῦνται φανερῶς, ἄλλως τε κἄν τινες βλάπτωνται· καὶ τοῦτο λυμαίνόμενον πάνθ' εὑρήσομεν, καὶ ταύτην ἀρχὴν οὖσαν πάντων τῶν κακῶν, τὸ μὴ θέλειν τὰ 25 δίκαια πράττειν ἀπλῶς. οἴνα τοίνυν μὴ τοῦτ' ἐμποδὼν γένηται τῷ Θηβαίους γενέσθαι μικρούς, τὰς μὲν Θεσπιὰς καὶ τὸν Ὁρχομενὸν καὶ τὰς Πλαταιὰς κατοικίζεσθαι φῶμεν δεῖν καὶ συμπράττωμεν αὐτοῖς καὶ τοὺς ἄλλους ἀξιῶμεν (ταῦτα γὰρ καὶ καλὰ καὶ δίκαια, μὴ περιορῶν πόλεις ἀρχαίας ἔξανεστώσας), τὴν δὲ Μεγάλην πόλιν καὶ τὴν Μεσσήνην μὴ προώμεθα τοῖς ἀδικοῦσι, μηδ' ἐπὶ τῇ προφάσει τῇ Πλαταιῶν καὶ Θεσπιῶν τὰς οὖσας καὶ κατοικουμένας πόλεις ἀναιρεθείσας περιίδω 26 μεν. κἄν δὲ ταῦτα πρόδηλα, οὐδεὶς ὅστις οὐ βουλήσεται παύσασθαι Θηβαίους ἔχοντας τὴν ἀλλοτρίαν. εἰ δὲ μή, πρῶτον μὲν ἐναντίους ἔξομεν πρὸς ἐκεῖνα τούτους εἰκότως, ὅταν ἥγωνται τὴν ἐκείνων κατοίκισιν αὐτοῖς ὀλεθρὸν φέρειν, εἰτ' ἀνήγνυτα πράγμαθ' ἔξομεν αὐτοῖς τί γὰρ ὃς ἀληθῶς ἔσται πέρας, ὅταν ἀεὶ τὰς μὲν οὖσας πόλεις ἔῶμεν ἀναιρεῖν, τὰς δ' ἀνηρημένας ἀξιῶμεν οἰκίζειν;

27 Λέγουσι τοίνυν οἱ μάλιστα δοκοῦντες δίκαια λέγειν, ὃς δεῖ τὰς στήλας καθελεῖν αὐτοὺς τὰς πρὸς Θηβαίους, εἴπερ ἥμέτεροι βεβαίως ἔσονται σύμμαχοι. οἱ δὲ φασὶν ἔαυτοῖς οὐ[κ] εἶναι] στήλας, ἄλλὰ τὸ συμφέρον εἶναι τὸ ποιοῦν τὴν φιλίαν, τοὺς δὲ βοηθοῦντας ἔαυτοῖς, τούτους νομίζειν εἶναι συμμάχους. ἐγὼ δ', εἰ τὰ μάλιστ' εἰσὶ τοιοῦτοι, ὡδί πως ἔχω. φημὶ δεῖν

άμα τούτου τ' ἀξιοῦν καθαιρεῖν τὰς στήλας καὶ Λακεδαιμονίους ἄγειν εἰρήνην, ἐὰν δὲ μὴ θέλωσι ποιεῖν δπότεροι ταῦτα, τότ' ἥδη μετὰ τῶν ἐθελόντων ἡμᾶς 28 γίγνεσθαι. εἴτε γὰρ εἰρήνης γιγνομένης αὐτοῖς οἱ Μεγαλοπολῖται τῆς Θηβαίων συμμαχίας ἔξονται, φανεροὶ πᾶσιν ἔσονται τὴν πλεονεξίαν τὴν Θηβαίων, οὐ τὸ δίκαιον αἰρούμενοι εἴτε συμμάχους ἡμᾶς ἀδόλως τῶν Μεγαλοπολιτῶν ποιουμένων μὴ θελήσουσιν ἄγειν εἰρήνην οἱ Λακεδαιμόνιοι, δῆλοι δήπον πᾶσιν ἔσονται, οὐχ ἵνα Θεσπιαὶ κατοικισθῶσι ποιούμενοι τὴν σπουδήν, ἀλλ' ἵνα τοῦ πολέμου περιεστηκότος Θηβαίοις τὴν Πελοπόννησον ὑφ' αὐτοῖς ποιήσωνται. θαυμάζω δ' ἐνίων, εἰ τὸ μὲν Θηβαίων συμμάχους εἶναι τοὺς Λακεδαιμονίων ἔχθροὺς φοβοῦνται, εἰ δὲ καταστρέψονται Λακεδαιμόνιοι τούτους, μηδὲν ἡγοῦνται φοβερόν, καὶ ταῦτ' ἔργῳ πειραν ἡμῖν δεδωκότος τοῦ χρόνου, ὅτι Θηβαῖοι μὲν τούτοις συμμάχοις ἐπὶ Λακεδαιμονίους ἀεὶ χρῶνται, Λακεδαιμόνιοι δ' ὅτ' είχον αὐτούς, ἐφ' ἡμᾶς ἔχρωντο.

30 Οἵμαι τοίνυν ἔγωγε κάκεῖν¹ ἐνθυμεῖσθαι δεῖν, ὅτι μὴ προσδεξαμένων μὲν ὑμῶν τοὺς Μεγαλοπολίτας, ἐὰν μὲν ἀναιρεθῶσι καὶ διοικισθῶσιν, ἵσχυροὺς Λακεδαιμονίους ἔστιν [εὐθὺς] εἶναι, ἐὰν δὲ σωθῶσιν ἄρα, ὡς ἥδη τι καὶ παρ² ἐλπίδας ἔξεβῃ, βέβαιοι σύμμαχοι Θηβαίων δικαίως ἔσονται· ἀν δὲ προσδεξησθε, τούτους μὲν ὑπάρξει [ἥδη] σωθῆναι δι³ ὑμᾶς, τὸ δὲ συμβησόμενον καὶ τὸν τοῦ κινδύνου λογισμὸν μετενεγκόντες σκοπῶ 31 μεν ἐπὶ Θηβαίων καὶ Λακεδαιμονίων. ἀν μὲν τοίνυν καταπολεμήθωσιν οἱ Θηβαῖοι, ὥσπερ αὐτοὺς δεῖ, οὐκ ἔσονται μείζους τοῦ δέοντος οἱ Λακεδαιμόνιοι, τούδε⁴ ἔχοντες ἀντιπάλους τοὺς Ἀρκάδας ἐγγὺς οἰκοῦντας· ἀν δ' ἀνενέγκωσιν ἄρ⁵ οἱ Θηβαῖοι καὶ σωθῶσιν, ἀλλ' οὐν

ἀσθενέστεροι γ' ἔσονται, ἵμιν συμμάχων γεγενημένων τῶνδε καὶ δι' ἡμᾶς σεσωμένων ὥστε πανταχῇ συμφέρει, μήτε προέσθαι τοὺς Ἀρκάδας, μήτε δι' αὐτούς, ἢν ἄρα σωθῶσιν, περιγεγονέναι δοκεῖν, μήτε δι' ἄλλους τινὰς, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς.

32 Ἐγὼ μὲν οὖν ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, μὰ τοὺς θεοὺς οὔτε φιλῶν οὐδετέρους οὔτε μισῶν ἴδιᾳ, εἴρηκ' ἂν νομίζω συμφέρειν ὑμῖν· καὶ παραινῶ μὴ προέσθαι Μεγαλοπολίτας, μηδ' ἄλλον ἀπλῶς μηδένα τῶν ἐλαττόνων τῷ μεῖζον.

17.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ.

ΥΠΟΘΕΣΙΣ.

*Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακεδόνος καταγαγόντος εἰς Μεσσήνην τοὺς Φιλιάδου τοῦ τυράννου παῖδας, αἰτιάται παρὰ τὰς συνθήκας εἶναι τοῦτο τὰς πρὸς Ἀθηναίους καὶ Ἑλληνας γενομένας· παραβεβηκέναι δὲ καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς τὰς συνθήκας φησὶ τοὺς Μακεδόνας, καὶ μὴ περιορᾶν ταῦτα παραινεῖ. ὁ δὲ λόγος φευδεπίγραφος εἶναι δοκεῖ· οὐ γάρ ἔοικε κατὰ τὴν ἰδέαν τοῖς ἄλλοις τοῖς τοῦ Δημοσθένους, ἀλλὰ τῷ *Υπερείδου χαρακτῆρι μᾶλλον προσχωρεῖ, τά τ' ἄλλα καὶ λέξεις τινὰς ἔχει κατ' ἐκεῖνον μᾶλλον εἰρημένας ἢ τὸν Δημοσθένην, οἷον νεόπλουτοι καὶ βδελυρεύσεται.

---

*Ἀξιον ἀποδέχεσθαι ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι σφόδρα τῶν τοῖς ὅρκοις καὶ ταῖς συνθήκαις διακελευμένων ἔμιμένειν, εἴπερ αὐτὸν πεπεισμένοι ποιοῦσιν· οἵμαι γὰρ

οὐδὲν οὕτως τοῖς δημοκρατουμένοις πρέπειν, ὡς περὶ τὸ [ἴσον καὶ τὸ] δίκαιον σπουδάζειν. δεῖ τοίνυν τοὺς λίαν ἐπ' αὐτὸ παρακαλοῦντας, μὴ τῷ μὲν λόγῳ καταχρωμένους ἐνοχλεῖν, πάντα δὲ μᾶλλον πράττειν, ἀλλ' ὑπομείναντας νυνὶ τὸν ἔξετασμόν, ἢ καὶ τὸ λοιπὸν πειθομένους ὑμᾶς ἔχειν περὶ αὐτῶν, ἢ παραχωρήσαντας ἔαν συμβουλεύειν τοὺς ἀληθέστερα περὶ τῶν δικαίων **2** ἀποφαινομένους, ἵν^τ ἢ ἐκόντες ἀδικούμενοι ἀνέχησθε καὶ αὐτὸ τοῦτο χαρῆσθε τῷ ἀδικοῦντι, ἢ προελόμενοι περὶ πλείστου ποιήσασθαι τὸ δίκαιον ἀνεγκλήτως πρὸς ἄπαντα, χρῆσθε τῷ συμφέροντι μηκέτι μέλλοντες. ἐξ αὐτῶν δὲ τῶν συνθηκῶν καὶ τῶν ὅρκων σκεψαμένους τῶν περὶ τῆς κοινῆς εἰρήνης ἔξεστιν ἵδεν ἥδη, τίνες εἰσὶν οἱ παραβεβηκότες. ὡς δὲ περὶ μεγάλων συντόμως διδάξω.

3 Εἰ δή τις ἔρωτήσειν ὁ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, ἐπὶ τίνι ἀν μάλιστ^τ ἀγανακτήσαιτ^τ εἴ τις ἀναγκάζοι, οἷμαι ἀν, εἰ ἥσαν κατὰ τὸν νυνὶ χρόνον οἱ Πεισιστρατίδαι καὶ τις ἐβιάζετο κατάγειν αὐτοὺς δευρί, ἀρπάσαντας ἀν ὑμᾶς τὰ ὅπλα πάντα κίνδυνον ὑπομεῖναι ἀντὶ τοῦ παραδέξασθαι, ἢ πεισθέντας γε δουλεύειν ἀντὶ τῶν ἀργυρωνήτων, καὶ τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ τὸν μὲν οἰκέτην οὐδεὶς ἀν ἐκὼν ἀποκτείνειε, τοὺς δὲ τυραννουμένους ἀκρίτους ἔστιν ὁρᾶν ἀπολλυμένους ἄμια καὶ **4** ὑβριζομένους εἰς παῖδας καὶ γυναῖκας. παρὰ τοὺς ὅρκους τοίνυν καὶ τὰς συνθήκας τὰς ἐν τῇ κοινῇ εἰρήνῃ γεγραμμένας Ἀλέξανδρος εἰς Μεσσήνην καταγαγών τοὺς Φιλιάδου παῖδας, ὅντας τυράννους, ἀλλ' ἐφρόντισε τοῦ δικαίου, ἀλλ' οὐκ ἐχρήσατο τῷ αὐτοῦ ἥθει τῷ τυραννικῷ, βραχὺ φροντίσας ὑμῶν καὶ τῆς κοινῆς διμολογίας; **5** οὐ δὴ δεῖ, εἰ μὲν τις ὑμᾶς ταῦτα βιάζοιτο, μάλιστ^τ

ἀγανακτῆσαι, εἰ δὲ ἔτεροι ποὺς γέγονε παρὰ τοὺς πρὸς
 ὑμᾶς ὅρκους, μὴ φυλάξασθαι, καὶ ἡμῖν μὲν διακελεύ-
 εσθαι τινας ἐνταυθὶ ἐμμένειν τοῖς ὅρκοις, τοῖς δὲ αὐ-
 τοὺς οὕτω περιβοήτως ἀνηρηκόσι καταλείπειν ταῦτην
 6 τὴν ἔξουσίαν. ἀλλ᾽ οὐχ οἵον τε ταῦθ' οὗτος ἔχειν,
 ἐὰν βούλησθε τῷ δικαίῳ χρῆσθαι καὶ γὰρ ἔτι προσ-
 γέρωπται ἐν ταῖς συνθήκαις, πολέμιον εἶναι τὸν ἐκεῖνα
 ἄπερ Ἀλέξανδρος ποιοῦντα ἀπασι τοῖς τῆς εἰρήνης κοι-
 νωνοῦσι, καὶ τὴν χώραν αὐτοῦ, καὶ στρατεύεσθαι ἐπ'
 αὐτὸν ἀπαντας. οὐκοῦν ἐὰν ποιῶμεν τὰ συγκείμενα,
 7 πολεμίῳ χρησόμεθα τῷ καταγαγόντι. ἀλλὰ γὰρ εἴποιεν
 ἢν οἱ τυραννίζοντες οὗτοι, ὅτι πρὸν τὰς συνθήκας
 γενέσθαι ἐτυράννουν Μεσσηνίων οἱ Φιλιάδου παῖδες
 διὸ καὶ κατάγειν τὸν Ἀλέξανδρον αὐτούς. ἀλλὰ κατα-
 γέλαστος ὁ λόγος, τοὺς μὲν ἐκ Λέσβου τυράννους, οἷον
 ἔξ Ἀντίσσης καὶ Ἐρέσου, ἐκβαλεῖν ὡς ἀδικήματος ὅν-
 τος, οὐ πολιτεύματος, τοὺς πρὸ τῶν ὅμολογιῶν τυρα-
 νήσαντας, ἐν δὲ Μεσσήνῃ μηδὲν οἴεσθαι διαφέρειν,
 8 τῆς αὐτῆς δυσχερείας ὑπαρχούσης. ἔπειτα καὶ ἐπιτάττει
 ἡ συνθήκη εὐθὺς ἐν ἀρχῇ, ἐλευθέρους εἶναι καὶ αὐ-
 τονόμους τοὺς Ἑλληνας. διὸ καὶ πῶς οὐχ ὑπεράτοπον,
 ἥγεισθαι μὲν τῶν συνθηκῶν τὸ αὐτονόμους εἶναι καὶ
 ἐλευθέρους, ὃν δὲ εἰς δονήσιαν ἀναγαγόντα μὴ οἴεσθαι
 τάναντία ταῖς κοιναῖς ὅμολογίαις διαπεποῆθαι; οὐκοῦν
 ἀναγκαῖόν ἐστιν ἡμῖν δὲ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, εἴπερ ταῖς
 συνθήκαις καὶ τοῖς ὅρκοις ἐμμενοῦμεν καὶ τὰ δίκαια
 ποιήσομεν, ἐφ' ἂν ὑμᾶς παρακαλοῦσι, καθάπερ ἀρτ
 είπον, λαβοῦσι τὰ δύλα στρατεύεσθαι ἐπὶ τοὺς παρα-
 9 βεβηκότας μετὰ τῶν βουλομένων. Ἡ νομίζετε, τὸν μὲν
 καιρόν ποτὲ ἵσχυειν καὶ ἀνευ τοῦ δικαίου τὸ συμφέρον
 πράττειν· νυνὶ δέ, ὅτε εἰς ταῦτὸν τὸ δίκαιον ἄμα καὶ

δ καιρὸς καὶ τὸ συμφέρον συνδεδράμητκεν, ἄλλον ἄρα τινὰ χρόνον ἀναμενεῖτε τῆς ἴδιας ἐλευθερίας ἡμα καὶ τῆς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων ἀντιλαβέσθαι;

10   Ἐπ' ἄλλο δὲ δίκαιον ἔρχομαι τῶν κατὰ τὰς συνθήκας. ἔστι γὰρ γεγραμμένον, ἐάν τινες τὰς πολιτείας τὰς παρ' ἑκάστοις ούσας, ὅτε τοὺς ὄρους τοὺς περὶ τῆς εἰρήνης ὅμινσαν, καταλύωσι, πολεμίους εἶναι πᾶσι τοῖς τῆς εἰρήνης μετέχουσιν. σκέψασθε δ' ὁ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ὅτι Ἀχαιοὶ μὲν οἱ ἐν Πελοποννήσῳ ἐδημοκρατοῦντο, τούτων δ' ἐν Πελλήνῃ νῦν καταλέλυκε τὸν δῆμον ὁ Μακεδὼν ἐκβαλὼν τῶν πολιτῶν τοὺς πλείστους, τὰ δ' ἐκείνων τοῖς οἰκέταις δέδωκε, Χαίρωνα 11 δὲ τὸν παλαιστὴν τύραννον ἔγκατεστησεν. ήμεις δὲ τῆς εἰρήνης μετέχομεν τῆς προστατούσης πολεμίους ἡγεισθαι τοὺς ταῦτα πράττοντας. ἐκ δὴ τούτων πότερα πειθόμεθα τοῖς κοινοῖς προστάγμασι πολεμίοις αὐτοῖς χρώμενοι, ἢ βδελυρεύσεται τις οὐ φάσκων, τούτων τῶν μισθοφορούντων παρὰ τοῦ Μακεδόνος, τῶν καθ' ὑμῶν 12 πεπλουτηκότων; οὐ γὰρ δὴ λέληθε γε αὐτοὺς οὐδὲν τούτων ἀλλ' εἰς τοῦθ' ὑβρεως ἥκουσιν, ὥστε δορυφορούμενοι τοῖς τοῦ τυράννου στρατοπέδοις, ἐν μὲν τοῖς παραβεβασμένοις ὄρκοις ἐμμένειν ὑμῖν διακελεύονται, ὃς καὶ τῆς ἐπιορκίας αὐτοκράτορος ὅντος ἐκείνου, τοὺς δ' ἴδιονς ὑμᾶς νόμους ἀναγκάζουσι λύειν, τοὺς μὲν κεκριμένους ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἀφιέντες, ἔτερα δὲ 13 παμπληθῆ τοιαῦτα βιαζόμενοι παρανομεῖν. εἰκότως τοῖς γὰρ πεπρακόσιν ἕαυτοὺς εἰς τάναντία τοῖς τῇ πατρῷδι συμφέρουσιν, οὐκ ἔνι μέλειν νόμων οὐδ' ὄρκων τοῖς δ' ὀνόμασι μόνον αὐτῶν ἀποχρώμενοι, παρακρούονται τοὺς παρέργως ἐνταυθὶ ἀλλ' οὐκ ἔξεταστικῶς ἐκκλησιάζοντας, καὶ νομίζοντας τὴν παραντίναι ἡσυχίαν οὐκ

14 ἔσεσθαι ποτ' αἰτίαν ταραχῆς ἀτόπου. καλεύω δὲ ἔγωγε, καθάπερ ἐν ἀρχῇ προεῖπον; πείθεσθαι τούτοις τοῖς φάσκουσι δεῖν ἐν ταῖς κοιναῖς δμολογίαις ἐμμένειν, εἰ μὴ ἔκεινο νομίζουσιν, ὅταν μὲν λέγωσιν ὡς ἐμμενεῖσθεν τοῖς ὅρκοις, οὐδὲ λέγειν αὐτοὺς τὸ μηδὲν ἀδικεῖσθαι, οὐδένα δὲ οἴονται αἰσθήσεσθαι τυραννίδων ἀντὶ δημοκρατιῶν καθισταμένων καὶ τῶν πολιτειῶν καταλυμένων.

15 Τὸ δὲ ἔτι καταγελαστότερον ἔστι γὰρ ἐν ταῖς συνθήκαις ἐπιμελεῖσθαι τοὺς συνεδρεύοντας καὶ τοὺς ἐπὶ τῇ κοινῇ φυλακῇ τεταγμένους, δπως ἐν ταῖς κοινωνούσαις πόλεσι τῆς εἰρήνης μὴ γίγνωνται θάνατοι καὶ φυγαὶ παρὰ τοὺς κειμένους ταῖς πόλεσι νόμους, μηδὲ χρημάτων δημεύσεις, μηδὲ γῆς ἀναδασμοί, μηδὲ χρεῶν ἀποκοπαί, μηδὲ δούλων ἐλευθερώσεις ἐπὶ νεωτερισμῷ. οἱ δὲ τοσούτου δέουσι τούτων τι κωλύειν, ὥστε καὶ συγκατασκευᾶσσονται· οὓς πῶς οὐ προσήκει ἀπολωλέναι; οἵ τηλικαύτας συμφορὰς παρασκευᾶσσονται ἐν ταῖς πόλεσιν, ἃς διὰ τὸ μέγεθος αὐτοῖς τοσούτοις οὖσι μὴ περιορᾶν ἐπέταξαν.

16 Ἔτι δὲ ἔτερον δείξω τὸ λελυκὸς τὰς συνθήκας. ἔστι γὰρ γεγοραμμένον, ἐκ τῶν πόλεων τῶν κοινωνούσων τῆς εἰρήνης μὴ ἔξειναι φυγάδας ὁρμήσαντας ὅπλα ἐπιφέρειν ἐπὶ πολέμῳ ἐπὶ μηδεμίαν πόλιν τῶν μετεχουσῶν τῆς εἰρήνης· εἰ δὲ μή, ἔκσπονδον εἶναι τὴν πόλιν, ἐξ ἣς ἀν δρμήσωσιν. οὕτω τοίνυν ὁρδίως ἐπήνεγκε τὰ ὅπλα δὲ Μακεδών, ὥστε οὐδὲ κατέθετο πώποτε, ἀλλ᾽ ἔτι καὶ νῦν ἔχων περιέρχεται καθ' ὅσον δύναται, καὶ τοσούτῳ νῦν μᾶλλον ἢ πρότερον, ὅσῳ ἐκ προστάγματος ἄλλους τε ἐτέρωσε καὶ τὸν παιδοτρίβην 17 εἰς Σικυῶνα κατήγαγεν. οὐκοῦν εἰ δεῖ πείθεσθαι ταῖς

- κοιναῖς ὁμολογίαις, καθάπερ οὗτοί φασιν, ἔκσπονδοι
ἡμῖν εἰσιν αὕται αἱ πόλεις αἱ ταῦτα διαπεπραγμέναι.
εἰ μὲν οὖν δεῖ ἐπικρύπτεσθαι τὰληθῆ, οὐδὲν δεῖ λέγειν
ὅτι εἰσὶν αἱ Μακεδονικαί· εἰ δ' οὐκ ἀνιᾶσιν οἱ καθ'
ὑμῶν τῷ Μακεδόνι οὐπηρέται προστάττοντες πράττειν
τὰ ἐν ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις, πεισθῶμεν αὐτοῖς, ἐπειδὴ
τὰ δίκαια λέγουσι, καὶ καθάπερ κελεύει ὁ ὄρος, ἐκ-
σπόνδους αὐτοὺς ποιήσαντες βουλευσώμεθα, πῶς δεῖ
χρῆσθαι τοῖς δεσποτικῶς καὶ ἀσελγῶς διακειμένοις, καὶ
διὰ τέλους τὰ μὲν ἐπιβουλεύουσι, τὰ δὲ ἐπιτάττουσι,
18 καὶ καταγελῶσι τῆς κοινῆς εἰρήνης. διὰ τί γὰρ οὐ
φίσουσιν οὗτοι δεῖν ταῦθ' οὔτως ἔχειν; ἢ ὁμολογία·
τὴν μὲν κατὰ τῆς πόλεως οὖσαν βεβαίαν ἀξιοῦσιν εἶναι,
τὴν δὲ σώζουσαν οὐ συγχωρήσουσιν ἀρα βεβαίαν γί-
γνεσθαι; καὶ μέν τι ἢ πρὸς τῶν ἐκθρῶν κατὰ τῆς
πόλεως ἐν τοῖς ὄροις, τοῦτο μὲν ἵσχυρὸν ἀεὶ ποιήσου-
σιν· ἐὰν δέ τι ἡμέτερον ἢ κατ' ἐκείνων ἅμα δίκαιον
καὶ συμφέρον, πρὸς τοῦτο δὲ μαχομένους οὐδέποτε
παύσασθαι οἰήσονται δεῖν ἔαυτούς;
- 19 "Ινα δέ εἰδῆτε ἔτι σαφέστερον, ὅτι οὐδεὶς ὑμῖν
ἐγκαλεῖ ποτε τῶν Ἑλλήνων ὡς ἀρα παρέβητέ τι τῶν
κοινῆ ὁμολογηθέντων, ἀλλὰ καὶ χάριν ἔξουσιν ὅτι μόνοι
ἔξηλέγξατε τοὺς ταῦτα ποιοῦντας, μικρὰ ἐπιδραμοῦμαι
περὶ αὐτῶν πολλῶν ὅντων. ἔστι γὰρ δήπου ἐν ταῖς
συνθήκαις, τὴν θάλατταν πλεῖν τοὺς μετέχοντας τῆς
εἰρήνης, καὶ μηδένα κωλύειν αὐτοὺς μηδὲ κατάγειν
πλοῖον μηδενὸς τούτων· ἐὰν δέ τις παρὰ ταῦτα ποιῇ·
20 πολέμιον εἶναι πᾶσι τοῖς τῆς εἰρήνης μετέχουσιν. οὐ-
κοῦν δὲ ἄνδρες· Αθηναῖοι, ἐναργέστατα ἰοράκατε τοῦθ'
ὑπὸ τῶν Μακεδόνων γεγενημένον· εἰς τοῦτο γὰρ ὑπερ-
οψίας ἥλθον, ὃστε εἰς Τένεδον ἄπαντα τὰ ἐκ τοῦ Πόν-

του πλοῖα κατήγαγον, καὶ σκευωρούμενοι περὶ αὐτὰ
οὐ πρότερον ἀνεῖσαν, πρὸν ὑμεῖς ἐψηφίσασθε τῷηρεις
ἐκατὸν πληροῦν καὶ καθέλκειν εὐθὺς τότε, καὶ στρατη-

21 γὸν ἐπ' αὐταῖς ἐτάξατε Μενεσθέα. πῶς οὖν οὐκ ἄπο-
πον, τοσαῦτα μὲν εἶναι καὶ τηλικαῦτα τὰ ἡμιαρτημένα
ἔτεροις, τοὺς δὲ ἐνταῦθα φίλους αὐτῶν μὴ ἔκείνους
ἀποτρέπειν τοὺς παραβαίνοντας, ἀλλ᾽ ὑμῖν συμβου-
λεύειν ἐμμένειν τοῖς οὕτως ὀλιγωρημένοις; ὥσπερ καὶ
τούτου προσγεγραμμένου, τοῖς μὲν ἔξειναι πλημμελεῖν

22 τοῖς δὲ μηδὲ ἀμύνεσθαι. πῶς δὲ οὐχ ἄμα τε παρενό-
μουν ἔκεινοι καὶ ἀναίσθητοι ἦσαν, οἵ γε τηλικοῦτον
παρέβησαν [τῶν ὅρκων], ὃ παρὸς ἐλάχιστον ἐποίησεν
αὐτοὺς ἀφαιρεθῆναι δικαίως τὴν κατὰ θάλατταν ἡγε-
μονίαν; καὶ νῦν ἔτι παραδεδώκασι τοῦτο τὸ δίκαιον ἀν-
εγκλήτως ἡμῖν, δτιν βουληθῶμεν πράττειν οὐ γάρ δτι
ἔπαυσαντο ἀμιαρτάνοντες, ἥττον τι δήπου παραβεβή-

23 κασι τὰς κοινὰς διμολογίας. ἀλλ᾽ εὔτυχοῦσιν, δτι ἐν-
ἀποχρῶνται τῇ ὑμετέρᾳ διαθυμίᾳ τῇ οὐδὲ τῶν δικαίων
ἀπολαύειν προαιρουμένῃ. ὃ καὶ ὑβριστικώτατον συμ-
βέβηκεν, εἰ οἱ μὲν ἄλλοι Ἐλληνες καὶ βάρβαροι ἄπαντες
τὴν πρὸς ὑμᾶς ἔχθραν φοβοῦνται, οὗτοι δὲ οἱ νεό-
πλουτοι μόνοι καταφρονεῖν ὑμᾶς ὑμῶν αὐτῶν ἀναγ-
κάζουσι, τὰ μὲν πείθοντες, τὰ δὲ βιαζόμενοι, ὥσπερ
ἐν Ἀβδηρίταις ἢ Μαρωνείταις, ἀλλ᾽ οὐκ ἐν Ἀθηναίοις

24 πολιτευόμενοι. καὶ ἄμα μὲν μικρὰ μὲν τὰ ὑμέτερα
ποιοῦσι, τὰ δὲ τῶν ἔχθρῶν ἴσχυρά, ἄμα δὲ λανθά-
νουσιν ἑαυτοὺς ἀνυπόστατον τὴν πόλιν διμολογοῦντες
εἶναι, διακελευόμενοι τὸ δίκαιον οὐ δικαίως διαφυλάτ-
τειν, ως τῷ συμφέροντί γε προελομένην χρῆσθαι πρα-

25 τεῖν ἀν τῶν πολεμίων δραδίως δυνηθεῖσαν. εἰκότως δὲ
αὐτὸ πεπόνθασιν ἔως γάρ ἀν ἔξῃ τῶν κιτὰ θάλατταν

καὶ μόνοις ἀναμφισβήτητος εἶναι υρίοις, τοῖς γε κατὰ γῆν πρὸς τῇ ὑπαρχούσῃ δυνάμει ἔστι προβολὰς ἐτέρας ἴσχυροτέρας εὑρέσθαι, ἄλλως τε καὶ πεπαυμένων ὑπὸ τῆς τύχης τῶν δορυφορουμένων ὑπὸ τῶν τυραννικῶν στρατοπέδων, καὶ τῶν μὲν ἐφθαρμένων, τῶν δὲ ἐξεληγμένων οὐδενὸς ἀξίων ὅντων.

26 Τὸ μὲν οὖν περὶ τὰ πλοῖα πρὸς τοῖς ἄλλοις τοῖς προειρημένοις ὁ Μακεδὼν τηλικοῦτον παρέβη· τὸ δὲ ὑβριστικώτατον καὶ ὑπεροπτικώτατον τῶν Μακεδόνων τὸ πρώην γεγενημένον ἔστι, τὸ τολμῆσαι εἰσπλεῦσαι εἰς τὸν Πειραιᾶ παρὰ τὰς κοινὰς ἡμῖν πρὸς αὐτοὺς διμολογίας. καὶ τοῦτο δὲ ἀνδρες Ἀθηναῖοι, οὐχ ὅτι μία τριήρης ἦν, μικρὸν ὑποληπτέον, ἀλλ᾽ ὅτι ἀπόπειρα ἐγένετο, εἰ περιοψόμεθα, ἵνα μετὰ πλειόνων αὐτοῖς ἐγγένηται τοῦτο πράττειν, καὶ ὅτι οὐκ ἐφρόντισαν τῶν κοινῶν δογμάτων, καθάπερ οὐδὲ τῶν προειρημένων.

27 ἐπεὶ δὲ γε τοῦτο παράδυσις ἦν κατὰ μικρὸν καὶ ἐθισμὸς τοῦ ἀνέχεσθαι ἡμᾶς τοὺς τοιούτους εἴσπλους, κακεῖνθεν δῆλον· τῷ γὰρ τὸν τότε ἐπὶ τῆς νεώς εἰσπλεύσαντα, ὃν ἔδει εὐθὺς μετὰ τῆς τριήρους ὑφ' ὑμῶν ἀπολωλέναι, αἰτεῖσθαι ναυπηγήσασθαι μικρὰ πλοῖα ἐν τοῖς ἡμετέροις λιμέσι, πῶς οὐ καταφανές, ὅτι ἀντὶ τοῦ εἰσπλεῖν τὸ εὐθὺς ἔνδον εἶναι ἐμηχανῶντο; καὶ εἰ λεπτὰ πλοῖα ὑπομενοῦμεν, ὀλέγον ὕστερον καὶ τριήρεις· καὶ εἰ τὸ πρῶτον ὅληνται, μικρῷ ὕστερον πολλάζ.

28 οὐ γὰρ δὴ ἔστι γε εἰπεῖν, ὡς Ἀθήνησι μὲν ἀφθόνων ὅντων τῶν ναυπηγησίμων ξύλων, τῶν μόγις καὶ πόροθεν εἰσκομιζομένων, ἐν δὲ τῇ Μακεδονίᾳ ἐπιλελοιπότων, τῇ καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς βουλομένοις εὔτελέστατα καθισταμένη, ἀλλ᾽ φοντο ἄμα τε ναυπηγήσεσθαι ἐνταῦθα καὶ πληρώσεσθαι, ἐν τῷ λιμένι τῷ προειρημένῳ

ἐν ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις [διειρημένου] μηδὲν τοι-
ντὸν εἰσδέχεσθαι, καὶ τοῦτο ἔξεσθαι ἐπὶ πλέον ἀεὶ²⁹
ποιεῖν. οὕτω πανταχόθεν καταπεφρόνηκότως ἐκεῖνοι
χρῶνται, διὰ τοὺς ἐντεῦθεν διδασκάλους τοὺς ὑπαγο-
ρεύοντας αὐτοῖς ἢ δεῖ ποιεῖν· οὕτω δὲ κατεγνώκασι
μετὰ τούτων ἀδιήγητόν τινα τῆς πόλεως ἔκλυσιν καὶ
μαλακίαν, καὶ οὕτε πρόνοιαν περὶ τῶν μελλόντων εἶναι,
οὕτε λογισμὸν οὐδένα παραγίγνεσθαι, τίνα τρόπον χρῆ-³⁰
ται δὲ τύραννος ταῖς κοιναῖς ὁμολογίαις. αἷς ἐγὼ δια-
κελεύομαι ὡς ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πείθεσθαι, καθάπερ ἐδί-
δαξα, καὶ διαβεβαιωσαί μην ἄν, ὡς τοῦθεν ἡλικίας ἔχων,
ἄμα καὶ τῷ δικαίῳ ἡμᾶς ἀνεγκλήτως καὶ τοῖς καιροῖς
ἀσφαλέστατα χρήσεσθαι τοῖς ἐπὶ τὸ συμφέρον κατε-
πείγουσιν. καὶ γὰρ ἔτι προσγέγραπται ταῖς συνθήκαις,
„ἐάν βουλώμεθα τῆς κοινῆς εἰρήνης μετέχειν“· τὸ δὲ
„εὖν βουλώμεθα“ ἔστιν ἄμα καὶ τούναντίον. Ἡ ἄρα
οὕποτε δεῖ παύσασθαι αἰσχρῶς ἐτέροις ἀκολουθοῦντας,
ἄλλὰ μηδὲ ἀναμνησθῆναι μηδεμιᾶς φιλοτιμίας τῶν ἔξ
ἀρχαιοτάτου καὶ πλείστων καὶ μάλιστα πάντων ἀνθρώ-
πων ἡμῖν ὑπαρχουσῶν. ἐάν οὖν κελεύητε ὡς ἄνδρες
Ἀθηναῖοι, γράψω, καθάπερ αἱ συνθῆκαι κελεύουσι,
πολεμεῖν τοῖς παραβεβηκόσιν.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ

Πρόσ τὸν κ. Μιχαὴλ Σαλίβερον

Γνωρίζομεν ὑμῖν ὅτι κατ' ἀπόφασιν τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ συμβουλίου ἐνεκρίθη ἡ χρῆσις τῆς ὑφ' ὑμῶν ὑποβληθείσης στερεοτύπου ἐκδόσεως «**Ἄργος Δημοσθένους**» Τόμος Α'.—Μέρος Α'. διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν Γυμνασίων διὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1917 — 1918 καὶ ἐφεξῆς κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 122 πρᾶξιν αὐτοῦ.

Ωρίσθη δὲ ἡ μὲν ἀξία τοῦ βιβλιοσήμου εἰς λεπτὰ τεσσαράκοντα πέντε (0,45) ἡ δὲ τιμὴ τοῦ βιβλίου μετὰ τοῦ βιβλιοσήμου εἰς δραχμὰς δύο καὶ λεπτὰ είκοσι (2.20). . .

Ο. Υπουργός
ΔΗΜ. ΔΙΓΚΑΣ

N. Δ. ΤΣΙΡΙΜΩΚΟΣ